
April. 4. 1695.

Imprimatur.

Tho. Browne Procan.

C. Roderick S. T. P.

Joh. Covell S. T. P.

Jo. Mountagu S. T. P.

April. 4. 1695.

Imprimatur.

Tho. Browne Procan.

C. Roderick S. T. P.

Joh. Covell S. T. P.

Jo. Mountagu S. T. P.

CENSORINUS
DE
DIE NATALI.

HENRICUS LINDENBROGIUS
recensuit,

Et NOTIS illustravit.

Quibus etiam accedunt NUNNESII
in FRAGMENTUM *Notæ*,

CUM

SPICILEGIO *Annotationum* Do-
ctissimorum Virorum *Salmasii*,
Scaligeri, &c.

OPUS hætenus diù Desideratum, ex
Optimorum Exemplarium Collatione, jam
denuò Recognitum atque Auctum.

CANTABRIGIÆ,

Ex Officina *Job. Hayes*, Celeberr. Academ. Typogr.
Impensis *Tho. Dawson jun.* Bibliopol. *Canta-*
brigiens. M. DC. XCV.

382.08

Bibliopola LECTORI.

N tibi, Erudite Lector, exhibemus, quem dudum omnis ferè Juventus efflagitavit, exiguum si ejusdem molem spectes, *Censorini* libellum; at si Scriptoris variam multiplicemque doctrinæ materiam perpendas, reconditoris literaturæ penum, haud ægrè concesseris, atque hoc nomine grandioribus meritò videatur æquiparandus.

Habet equidem, uti cuilibet consideranti primâ facie patebit, ea haud vulgaria ingenii specimina, ut non mediocriter doctos delectent & afficiant: & præcipuè cum in hâc nostrâ Editione, secuti simus exemplar illud Doctissimi *Lindenbrogii*, impressum apud *Leidenses* A°. 1642. Porro monendus es, Amice Lector, huic etiam aliarum notarum mantissam accedere, quandoquidem *Nunnesii* Notas & Emendationes ad Authoris Fragmentum in compendium

Bibliopola Lectori.

redactas, quia neque passim obviæ sunt, neque aliò quod sciam inveniuntur, quàm apud calcem observationum A. Schotti, exhiberi curavimus. Et quia multa quæ lucem huic Authori afferant, atque luxata restituant, à quamplurimis magni Nominis viris sint observata, ex quo præfat. *Lindenbrogius* nobilem suam Editionem adornavit, atque in lucem emisit, quæ hætenus ferè omnia in eorum Criticis observationibus & Adversariis dispersa jacuere, operæ pretium fore existimavimus, ad Lectoris commodum, atque hujus Editionis emolumentum, ut unà simul colligerentur, ex quibus Spicilegium in fine libri confectum est.

De ipso Authore non est quod hoc in loco plura dicamus, præsertim post Clarissimorum Virorum Elogia. *Gerard. Vossius* de Histor. Lat. lib. 2. cap. 3. monet, scripsisse de *Die Natali* libellum Chronologis utilissimum, primo anno Gordiani (3^{ti}) Imper. qui incidit in Christi 238. ejusdem vero Fragmentum, quod

Bibliopola Lectori.

quod & libri de *Die Natali* pars antè habebatur, à *Ludov. Carrione* ab eo sejunctum, & auctius Emendatiusque editum, ei videtur abjudicare, cùm pleræque quæ in illo continentur, etiam ipso de *Die Natali* libello tradantur.

Penes ergo Lectores candidos sit de hâc ultimâ Editione judicium, nos pro viribus emendatam, castigatam, immò & auctam studiosæ Juventuti propinamus, ad majora aliquando festinantes, si modò hæc laborum in Typographicis veluti primitias, constiterit Docto, cæterum Fastidioso hujus sæculi palato non displicere.

HENRICUS LINDENBROGIUS
LECTORI S.

T, quid in hac nova Censorini
editione, à nobis præstitum
sit, candide Lector, scias, sic
habe. Sequuti sumus Ludovi-
ci Carrionis, viri doctissimi, & acerrimi
judicii, exemplar Lutetianum. Nam id
nobis concinnius visum fuit. Multa ta-
men loca depravata atque mendosa, par-
tim ratione ipsa duce, partim beneficio Ger-
manicæ & Manutianæ editionis, quarum
hac Venetiis, illa Rostochii prodiit, resti-
tuimus atque correximus. Notas insuper
nostras adjecimus, majore quidem labore,
quam ingenii acumine constantes: quæ
tamen indicis vice fungi, & pene Com-
mentarii instar esse poterunt, si loca au-
ctorum passim à nobis indicata, ipse inspi-
cere operæ pretium esse duxeris. Quod si
nostro labore tuum levatum esse senseris,
bene seres habet; sin minus, conatui sal-
tem nostro fave. Vale.

SCRIP-

SCRIPTORUM VETERUM
DE
CENSORINO
TESTIMONIA.

Ejusque FRAGMENTA.

Sidonius Apollinaris Epistol. ad Polemium.

Uod si aliquis fecus atque assero,
rem se habere censuerit, do qui-
dem absens obtrektoribus ma-
nus. sed noverint discrepan-
tia sentientes, sententiam meam
sine M. Varrone, sine Sereno, non Sep-
timio, sed Sammonico, sine Censorino, qui
de die natali illustre volumen confecit, non
posse damnari.

*Magnus Cassiodorus, in principio de arte
Grammatica.*

Sed quamvis auctores temporum superio-
rum de arte grammatica, ordine diverso
tractaverint, suisque sæculis habuerint, ut
Palæmon, Phocas, Probus, & Censorinus,
nobis tamen placet in medium Donatum
deducere.

Idem

TESTIMONIA SCRIPTORUM.

Idem Cassiodorus in lib. de Musica.

Invenimus etiam Cenforinum, qui ad Q. Cærellium scripsit de natali die: ubi quoniam de musica disciplina, vel de alia parte mathesis, non negligenda differuit, non inutiliter legitur, ut res ipsæ penetrabilius animo frequenti moderatione condantur.

Idem ibidem.

Cenforinus quoque de accentibus voci nostræ adnecessariis subtiliter * disputavit, pertinere dicens ad musicam: quem vobis inter cæteros transcriptum reliqui.

* *non in lib. de die natali, sed in libro de accentibus.*

Priscianus lib. primo.

Auctoritas quoque tam Varronis, quam Macri, teste Cenforino, nec *k* nec *q* neque *h* in numero adhibet literarum.

Idem ibidem.

Quamvis & Cenforino doctissimo artis grammaticæ idem placuit.

Idem lib. quarto decimo.

Cenforinus vero de his docet planissime in libro quem de accentibus scripsit.

Idem

TESTIMONIA SCRIPTORUM.

Idem ibidem.

Quod Cenforinus quoque de accentibus approbat, sic dicens: Super, præpositio est, apud Virgilium primo Æneidos:

Multa super Priamo rogitans, super Hectore multa.

Sallustius vero historiarum libro primo adverbium hoc protulit, *Ubi multa nefanda casu super ausi atque passi.* Sed mihi videtur Sallustius quoque loco præpositionis hoc præpostere protulisse. sed Virgilius in quinto Æneidos dixit,

—*satis una superque*

Vidimus excidia.

Adverbium sine dubio hoc in loco accipitur. Idem Cenforinus hæc eadem subjungit. Post, est præpositio apud Virgilium in tertio Georgic.

Post montem oppositum.

Idem primo Æneidos adverbium,

Post mihi non simili pœna commissa luetis.

Ante, præpositio est. Virgilius in primo Georgic.

Ante Jovem nulli subigebant arva coloni.
at in tertio Æneidos adverbium,

Ante & Trinacria lentandus remus in unda.

Supra, præpositio. Virgilius in quinto Æneidos,

Olli caruleus supra caput adstitit imber.

Adverbium, Terentius in Andria,

Prope abest cum alieno more vivendum est mihi.

ul-

TESTIMONIA SCRIPTORUM.

Ultra, præpositio apud Sallustium * in Jugurthino, *Maurique vanum genus, ut alia Africa, contendebant, Antipodas ultra Aethiopiam cultu Persarum justos & egregios agere.* Adverbium, *Lego assidue, nihil ultra faciens.* Hæc Censorinus, ut supra dixi, de accentibus tractans.

Cassiodorus Libro de Geometria.

Censorinus in libro, quem scripsit ad Q. Cærellium, spatia ipsa cœli. terræque ambitum, per numerum stadiorum distincta, curiositate descripsit. quem si quis recensere voluerit, multa philosophorum mysteria, ubi legerit, agnoscet.

*Inter Neotericos sufficiat Testimonium
Jof. Scaligeri lib. III. Em. Temp.*

Censorinus scribebat aureolum libellum suum de die Natali anno Christi Dionysiano 238, cyclo Solis xxiii, Lunæ xi : quod cognoscimus ex anno Iphiti 1014, quo in-eunte à diebus æstivis ea scribebat eximius ille & doctissimus temporum & antiquitatis vindex. Is igitur scribit, eo anno Thoth Nabonassari noningentesimum octagesimum sextum incurrisse in a. d. vii Kalend. Julias : hoc est, in xxv Junii, Abjectis 28 de 986, remanet annus cycli Solis Nabonassari sextus.

SUMMA

SUMMA CAPITUM

I N

CENSORINO.

CAP. I. **P**refatio ad Q. Cerebellum.
pag. 1.

II. Cur Genio mero, & quomodo, sacrificetur?

III. Genius quid sit? & unde-dicatur? 13

IV. Variæ opiniones veterum philosophorum de generatione. 19

V. De semine hominis; & quibus è partibus exeat? 28

VI. Quid primum in infante formetur? & quomodo alatur in utero? Cur mas aut femella nascatur? cur gemini? De conformatione partus. 31

VII. De temporibus, quibus partus solent esse ad nascendum maturi; deque numero septenario. 35

VIII. Rationes Chaldaeorum de tempore partus. item de Zodiaco & de conspectibus. 41

IX. Opinio Pythagoræ de conformatione partus. 49

X. De Musica, ejusque regulis. 50

XI. Ratio Pythagoræ de conformatione partus confirmata. 56

XII. De

SUMMA CAPITUM.

- XII. De laudibus Musica, ejusque virtute, item de spatio cœli, terræque ambitu, siderumque distantia. 62
- XIII. Distinctiones ætatum hominis, secundum opiniones multorum; deque annis climactericis. 67
- XIV. De diversorum hominum clarorum tempore mortis: deque laudibus Q. Cærellii. 74
- XV. De tempore, & de ævo. 84
- XVI. Saculum, quid sit? ex diversorum definitione. itemque ex libris Ritualibus. 88
- XVII. Romanorum sæculum, quale sit? de ludorum secularium institutione, eorumque celebratione usque ad Impp. Septimium & M. Aurelium Antoninum. item de die natali Q. Cærellii. 91
- XVIII. De anno magno, secundum diversorum opiniones. item de diversis aliis annis. de Olympiadibus, & lustris, & agonibus Capitolinis. & quo anno hic liber scriptus sit? 104
- XIX. De annis vertentibus diversarum nationum. 115
- XX. De anno vertente Romanorum, deque illius varia correctione, de mensibus & diebus interkalariis. de diebus singulorum mensum. de annis Julianis. 120
- XXI. De historico temporis intervallo, deque adelo & mythico. deque annis Augustorum, & Ægypt-

SUMMA CAPITUM.

*Aegyptiacis. & temporis, quo hac scripsit
Censorinus, designatio.* 126

*XXII. De mensibus naturalibus & civilibus di-
versarum nationum; deque eorum nomi-
nibus & nominum rationibus.* 133

*XXIII. De diebus, & varia dierum apud diver-
sas nationes observatione. item de solariis
& horariis.* 139

*XXIV. De dierum Romanorum diversis partibus,
deque eorum propriis nominibus.* 143

E L O.

ELOGIUM.

Macrobius in Somnium Scipion.

LIB. II. CAP. IV.

IN RE NATURALITER OB-
SCURA, QUI IN EXPONEN-
DO PLURA, QUAM NECES-
SE EST, SUPERFUNDIT, AD-
DIT TENEBRAS, NON ADI-
MIT DENSITATEM.

CENSO-

(1)

CENSORINI

LIBER

De

DIE NATALI,

^a Ad Q. CERELLIVM.

CAPUT I.

^b Unera ex auro vel quæ ex argento nitent, cælato ^c opere, quam materia, cariora, cætera-que hoc genus ^d blandimenta Fortunæ inhiat is, qui vulgo dives vocatur. Te autem, Q. Cerelli, virtutis non minus, quam pecuniarum divitem, id est, vere divitem, ista non capiunt. Non quod ^e earum possessionem, vel etiam usum à te omnino abjeceris, sed quod sapientium disciplina formatus, satis liquido comperi-isti, hujusmodi sita in lubrico, bona malæve per se non esse; sed *ἡ μὲν*, hoc est, bonorum malorumque media censer. Hæc 3 ut comicus ait,

--- perinde sunt, ut illius est animus, qui ea possidet :

B

Qui

Qui uti scit, ei bona; illi, qui non utitur recte, mala.

Igitur quoniam quisque, ^h non quanto plura possidet, sed quanto pauciora optat, tanto est, locupletior : opes tibi in animo maximæ, & eæ, quæ non modo bona generis humani præcedant, sed quæ ad deorum immortalium æternitatem penitus accedant. Quod enim ⁱ Xenophon Socraticus dicit : *Nihil egere, est deorum : quam minime autem, proximum à dīs.* Quare, cum dona pretiosa neque tibi per animi virtutem desint, neque mihi per rei tenuitatem supersint, quodcumque hoc libri est, meis opibus comparatum, ^k *Natalitii* titulo tibi misi. In quo non, ut plerisque mos est, aut ex ethica parte philosophiæ, præcepta ad beate vivendum, quæ tibi scriberem, mutuatus sum : aut ex artibus rhetorum locos laudibus tuis celebrandis persecutus : (ad id enim virtutum omnium fastigium ascendisti, ut cuncta, quæ vel sapienter monentur, vel facunde prædicantur, vita moribusque superaveris) sed ex philologis commentariis quasdam quæstiunculas delegi, quæ congestæ possint aliquantum volumen efficere. Idque à me vel docendi studio, vel ostentandi voto non fieri, prædico : ne in me, ut vetus adagium est, jure dicatur, ^l *Sus Minervam.* Cum vero tuo collatu scirem, me plura didicisse, ne beneficiis tuis viderer ingratus, nostrorum
vete-

De DIE NATALI. 3

veterum sanctissimorum hominum exempla sum secutus. Illi enim, quod alimenta, patriam, lucem, se denique ipsos deorum dono habebant, ex omnibus aliquid dīs sacrabant; magis adeo ut se gratos approbarent, quam quod deos iis arbitrarentur indigere. ^m Itaque, cum perceperant fruges, antequam vicerentur, dīs libare instituerunt: & cum agros & atque urbes deorum munere possiderent, ⁿ partem quandam templis, facellisque, ubi eos colerent, dicaverunt: quidam etiam pro cætera bona corporis valetudine ^o criminem deo sacrum pascebant. Ita ego, à quo plura in literis percepi, tibi hæc exigua reddo libamina.

NOTÆ in CAPUT I.

^a **A**D Q. Cærellium] Scribe *Gerellium*, e simplici. Ita enim est in Inscriptioe veteri. Ian. Gruter. volum. Inscript. pag. 241. In Pandectis Florent. L. sicut. 8. §. *Aristo. tit. Si servit. vindic.* Plin. lib. 2. Epist. 19. & lib. 4. Epist. 21. Spartian. in Severo.

^b Munera ex auro vel quæ ex arg.] Vitiose hæc in prioribus editionibus erant distincta: *ad cælato enim non cum opere conjungendum est, sed cum auro & argento.*

^c Opere quam materia cariora] Id est, in quibus plus est in manus pretio, quam in re, ut Ulpianus inquit, L. *mulieris appellatione. 13. §. res abesse. D. de Verbor. signif. vel, ut Paulus, quorum pretium non in substantia, sed in arte est positum. L. Labeo. 14. D. eod. tit.* Nam cælatura argento pretium addit. L.

Ex argento. 13. D. de *condict. furt.* Cicer. lib. 1. ad Herenn. & in *Paradox.* Plin. lib. 33. in *proœm.* Argentum porro quod signis eminentibus refulget, *cælatum* dicimus. Ambros. lib. 2. hexaëni. c. 4. ei-que opponitur *argentum purum.* L. Si in *rem.* 6. D. de *rei vindicat.* Ambros. l. 3. epist. 12. *Cælatus* inhabitant domos, & *cælato* argento *delectantur.* Sordet enim illis *purum argentum.* Vide Martial. l. 4. epig. 39. *cujus epigrammatis aculeus latet in ultimi versus voce Purum.*

^d Blandimenta Fortunæ] Solin. c. 4. *Quibus gemini (κωόδοντες) procedunt ab dextera parte, Fortunæ blandimenta promittant.* Cicero in *paradoxo* 1. *Ludibria Fortunæ* vocat.

^e Earum possessionem] Ut nonnulli Philosophorum, Democritus nimirum, teste Seneca, lib. Cur bonis viris mala fiant. cap. vi. Crates, Diogen. Laërt. lib. vi. in *Cratete.* Origen. lib. 2. contra *Cels.* pag. 86. & alii. Reprehensi ob id à Philone *Judæo* lib. *πεί βίη θεωρητ.* pag. 611. V. Suid. in *Ἀναξαγόρας.*

^f Sed *ἡ μέτω*] Quæ Græci *μέτω*, Latini *media* vocant. Seneca epist. lxxxii. Dicuntur & *ἀδιάφορα.* Gell. lib. ii. cap. vii. & lib. 9. c. 5. Suid. in *Ὀντα.* Zeno apud Athen. lib. vi. *Dipnosoph.* pag. 233. Arrian. l. 2. *differt.* c. 9. & c. 19. *Indifferentia.* Cicer. lib. 3. fin. Ambros. lib. de *Noë* & *arca* c. 32. in fine. Senec. dict. epist. 82.

^g Ut Comicus ait] Terent. *Heautont.* Act. 1. Scen. 11. Cui consentit *Apul.* lib. 2. de *philosophia*, de iisdem bonis, cum inquit: *Sapientibus, & cum ratione ac modo viventibus, sunt sane bona; stolidis, & eorum usum ignorantibus oportet esse mala.*

^h Non quanto plura] *Dionysius Halicarnassæus* lib. v. *antiquit. Roman.* pag. 311. eandem sententiam his verbis expressit: *Ὅτι πλείον ἐχ' ὁ πολλὰ κακ-
τημέν' ὅτιν, ἀλλὰ ὁ μικρῶν δευσόμεν'.* Et *Valer. Maxim.* lib. iv. cap. iii. *Fabricium Luscinium* lau-
dans,

De DIE NATALI. 5

dans, *Locupletem* (inquit) *illum faciebat, non multa possidere, sed modica desiderare.* Cui geminum illud Apuleii *Apolog.* pag. 347. *Is plurimum habebit, qui minimum desiderabit; habebit enim quantum volet, qui volet minimum.* Quod effectum ex illo versu apud Senec. *epist.* 108. *Quod vult habet, qui velle, quod satis est, potest.* Vide quoque Augustin. lib. 7. de civit. Dei. c. 12.

¹ Xenophon] Xenophontis verba sunt lib. 1. *Σπομνη.* pag. 577. *ἐγὼ δ' νομίζω, τὸ μὴ μνηστὴρ δέ-εσθαι θεῶν ἔν), τὸ δὲ ὡς ἐλαχίστων, ἐγγυτάτω τῶ θεῷ.* Xenophonti congruit Apuleius in *Apologia*, cum inquit: *Equidem didici, ea re precedere maxime Deos hominibus, quod nulla re ad usum sui indigeant. Igitur ex nobis, cui quam minimis opus sit, eum esse Deo familiorem.* Vide quoque quid Socrates hac de re dicat, referente Diogene Laërtio lib. 2. in ipsius vita. Et Suidas in *κωισμός.*

^k Natalitii titulo] Eodem titulo Lucianus suum *περὶ μακροβίων* libellum Quintillo, & Dionys. Halicarn. itidem suum *περὶ σωδείσεως ὀνομάτων* filio suo dedit. Mos vero antiquissimus, ut amici invicē & clientes patronis die natali munera mitterent. Exempla passim obvia. Plaut. *Pseudolo.* Act. 1. Scen. *Exite.* Ter. Ph. Act. 1. Sc. 1. Symmach. lib. 1. *epist.* xi. & lib. vi. *epist.* xlviii. lxxx. & lxxxi. Petron. *Arbiter: Vestimenta mea cubitoria perdidit, quæ mihi natali meo donaverat cliens quidam.* Plin. lib. iv. *epist.* ix. Martial. lib. viii. *Epig.* 64. in Clytum. Juvenal. *Sat.* ix. L. *sed si vir.* 31. S. *si vir uxori manus.* D. *de donat. inter vir. & uxor.* L. *inter donum.* 194. D. *de verb. signif.*

¹ Sus Minervam] *Sus Minervam*, in proverbio est, ubi quis id docet a terum, cujus ipse inscius est. Festus lib. xviii. Utitur eodem Cicero lib. ix. *Epist. famil.* xviii. *Veni igitur, si vir es, & disce jam πειραγόμενάς, quas quæris, etsi sus Minervam.* Idem lib. 1. Acad. *quæst.*

^m Itaque cum perceperant fruges] Plin. lib. xviii. cap. ii. *Ac ne degustabant quidem* (prisci Romani) *novas fruges, antequam sacerdotes primitias libassent.* Idem lib. 4. c. 12. circa fin. Tibull. l. i. Eleg. *Et quodcunque mihi pomum novus educat annus, Libatum agricolæ ponitur ante Deo.* Adi Fest. in *Calpar* & *Sacrima*. Suid. in *Ἐργήλια*. Porphy. Lib. ii. *ἡμεῖς* *ἐμψ.* pag. 30. Et Judæis quidem mandatum fuit, primitias frugum offerre. Exod. 23. 19. & 34. 26. Christiani vero usu id retinuisse videntur. Canon. Apost. 4. ubi Joh. Quintinus *ὁπώεας* male interpretatur *Decimas*: rectius & meliore fide *Poma*, vetus versio in Corp. Canonum & Isidori collectione.

ⁿ Partem quandam templis] Aggen. Urbic. de limitibus agror. pag. 73. & sequent. Apuleius itaque Æmiliani impietatem & ingratitude[m] merito accusat Apolog. pag. 377, his verbis: *Iste vero nec diis rurationis, qui eum pascunt ac vestiunt, segetis* (sic enim legendum, non *segetes*) *ullas, aut vitis aut gregis primitias impartit, nullum in villa ejus delubrum situm, nullus locus aut lucus consecratus.* Horatius religiohor Lib. iii. Ode xxii. *Dianæ in villa sua pinum consecrat.*

*Imminens villæ tua pinus esto,
Quam per exactos ego lætus annos
Verris, obliquum meditantis ictum,
Sanguine donem.*

Græci locum in agris diis sacrum *ὁρῶντα* appellant. Pollux lib. i.

^o Crinem Deo sacrum pascebant] Videtur hujus moris origo fluxisse à Naziræis Judæorum, de quibus agitur Numer. vi. Pascebatur autem crinis, vel præfectus consecrabatur, aut Diis, aut fluminibus. Vid. Pollucem lib. ii. c. 5. DIIS, ut Apollini, qui inde *Κροτερόφ* dictus. Eustath. in *Ἑ. Iliad.* pag. 124. & *Iliad.* *ἔ.* pag. 1403. Plutarch. in Theleo pag. 5. Varro apud Nonium Marcell. in *Cirros*, *Itaque* (inquit) *Ambraciæ primum capillum puerilem demptum, i-*
tem

De DIE NATALI. 7

tem cirros ad Apollinem ponere solent. Theophr. in Character. eth. tit. *περὶ μικροφιλοπομίας.* Huc pertinet locus Theodoreti Quæst. 28. in Levitic. *εἰδῶσαν Ἑλλῆνες μὴ ἀποκείρειν τῶν παίδων τὰς κορυφὰς, ἀλλὰ μᾶλλον ἔσῃ τὸν μαλλὸς, καὶ τέττος μὲν χεῖρον ἀναπθέναι τοῖς δαίμοσιν.* Adde Tertull. de anima cap. 39.

BACCHO, unde Virgil. lib. vii. Æneid.

Te lustrare choros, sacrum tibi pascere crinem.

Et Arrian. in Indicis pag. 173. narrat, Liberum patrem Indos docuisse *κομᾶν τῶν θεῶν.* ÆSCULAPIO. Martial. lib. ix. Epig. 17. & 18. HYGIÆ. Pausan. in Corinth. pag. 54. DIANÆ. Suid. in *πλόκον.*

MINERVÆ. Stat. lib. 11. Thebaid.

---hic more parentum

*Isides, thalamis ubi casta adolesceret ætas,
Virginæas libare comas, primosque solebant
Excusare thoros.*

Vid. Lactant. ibid.

Aut alii cuiquam Deorum denique. Lucian. de Dea Syria in fin. Dion Chrysost. Orat. in Celæm. Phryg. πολλοὶ γὰρ ἦδη διὰ θεὸν πᾶσι κομῶσιν ἄνθρωποι. Diphilus Comicus apud Athen. lib. vi. pag. 225.

*Ἐνταῦθα γὰρ ὅσιν τις ὑπερεκοντικῶς
Κόμῳ τρέφων μὲν πρῶτον ἱερὸν τῷ θεῷ,
Ὡς φησιν, καὶ διὰ τὸ τοῦ ἄλλ' ὀστὶν γὰρ
Πρὸ τῆς μετώπης ὡς ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἔχει.*

FLUMINIBUS, ut Achilles Sperchio apud Homer. Iliad. 23. & Philostr. lib. iv. de vita Apollonii cap. v. Ajax Ilisso. apud eund. in Heroicis in Ajace. Vide omnino de hoc ritu Pausaniam in Attic. & Eustath. in Homerum, locis supra citatis. Hadrian. Junium in lib. de Coma c. 4. Joh. Guliel. Stuck. lib. 1. antiquit. convival. c. 17. Pet. Gregor. Tholosan. lib. 2. partition. Jur. Canon. tit. 9. c. 7.

CAPUT II.

Nunc, quoniam^a de die Natali liber inscribitur, à votis auspicia fumantur. Itaque hunc diem, ^bquod ait Persius,
 —numera^c meliore lapillo.

^d idque quam sæpissime facias exopto: & quod idem subjungit,

^e Funde merum Genio.

Hic forsitan quis quærat, quid causæ sit, ut ^fmerum fundendum Genio, non ^ghostiam faciundam, putaverit? quod scilicet, ut Varro testatur in eo libro, cui titulus est **ATRICUS**, & est de numeris, id moris institutique majores nostri tenuerunt, ut, cum die natali munus annale ^hGenio solverent, manum à cæde ac sanguine abstinerent, ⁱne die, qua ipsi lucem accepissent, aliis demerent. Denique ^kDeli, ad Apollinis genitoris aram, ut Timæus auctor est, nemo hostiam cædit. Illud etiam in hoc die observandum, quod Genio factum neminem oportet ante gustare, quam eum, qui fecerit. Sed & hoc à quibusdam sæpe quæsitum, solvendum videtur, quid sit Genius, cûrve eum potissimum suo quisque natali veneremur.

De DIE NATALI. 9

In CAPUT II.

* **D**E die natali liber inscribitur] *Natalis* interdum absolute ponitur, interdum adjicitur vocula *dies*, ut notat Servius ad Virg. Eclog. 3. Dicitur & *genitalis*. Tacit. lib. 16. annal. *Furatus etiam libellos, quibus dies genitalis ejus, & eventura, secretis Pammenis occultabantur.* Item Lux annua. Gell. lib. 19. c. 9. Est autem dies natalis, quo quisque natus est. Tribuitur non hominibus solum, sed Diis quoque. Ut apud Arnob. lib. vii. *Telluris natalis est; Dii enim ex uteris prodeunt, & habent dies lætos, quibus eis ascriptum est, auram usurpare vitalem.* Idem eod. lib. *Dies nobis natalitii sunt; & potentias calites dies autumant habere natales.* Et URBIBUS. L. omnes dies. 2. C. Th. de fer. & L. 7. C. Just. eod. tit. Plin. lib. xviii. cap. 26. Plutarch. Romul. pag. 42. Sozomen. lib. v. hist. Ecclesiast. cap. xvii. Augustin. in Psal. 39. *Noli ergo numerare turbas hominum, incedentes latas vias, implentes crastinum Circum, civitatis natalem clamando celebrantes; civitatem ipsam male vivendo turbantes.* Et COLONIIS. Cic. lib. iv. ad Attic. Epist. 1. Imo quo die vel dignitas aliqua collata, vel quid læti faustique evenerat, cum Natalem antiqui vocabant. Sic *Natalis imperii*, d. l. 2. C. Th. de fer. *Adoptionis*. Spartian. in Adriano. *Reditus*. Cic. lib. iii. ad Attic. Epist. xx. & in ea pro P. Sext. *Navigationis*. Veget. lib. iv. de re milit. cap. 39. quo mare *πῶμον* est, ut Theophrastus inquit in Charact. eth. tit. *πρὸς ἀδολεχίας*. *Vindemiæ*. B. Maximus in homil. 1. in natali D. Cypriani. in pr. *Sancti*, inquit, Cypriani *festivitatem*, sicut omnibus notum est, hodie celebramus, & natali, sicut dicunt, imminente vindemia (lege vindemiæ.) natalem ejus martyrii procuramus. *Calicis*, id est, dies cœnæ Domini. Palchafius Abbas Corbeiens. in lib. de sacrament. corpor. & sanguin. Domini. c. 11. *Sacrorum*. Apul. lib. 11. pag. 292. *Exhinc* (inquit) *festi-*

festivissimum celebravi natalem sacrorum: & suaves epule, & faceta convivium. Qui locus merito notandus, quod ritus Christiani Episcopi idem sint imitati, quotannis diem Ordinationis suæ celebrantes. Testis Hilarius Papa in Epistola ad Tarraconenses Episcopos, quæ extat in Isidori Collect. concil. part. 1. D. Augustin. serm. xxxii. de verbis Domini in fin. Sidon. Apollin. carm. xvii. Nam de die natali Ordinationis illud carmen accipiendum, non de die nativitatis, de quo est carmen xx. *Martyrum vero natales* cum legimus, intelligendi sunt, non qui lucis auspicia, sed qui martyrii coronas protulerunt, ut Pet. Chrysolog. loquitur serm. 129. Vid. Glossar. in Cod. LL. Antiquar. Joh. Guliel. Stack. lib. 1. antiquit. convival. c. 16.

^b Quod Persius ait] Pers. Satyr. 2.

^c Meliore lapillo] Id est, candido, more Thraciæ gentis. Non quod illa diem natalem celebret, (deplorat enim Herodot. lib. v. pag. 330. Mela l. 2. c. 2. Solin. cap. xvi. Valer. Maxim. lib. 11. cap. 6. Archias poëta inter Epig. Græc. lib. 1. cap. 13.) sed quod calculorum colore, dies felices ab infelicibus distinguat. Plin. lib. vii. cap. 40. Zenob. in adagio, τὰς ἐν τῇ φάριττα ψυρίδας. Suid in λευκὴ ἡμέρα.

^d Id quam sæpissime facias exopto] Solenne votum. Dionys. Halicar. τέχνη. tit. μεθόδ. ἡμεθλ. ἐν τῷ τῷ ὁ ἡμέθροι, ἐκ ἀπὸ τῶν πρὸς αὐτὸν προῖον, καὶ εὐχόμενοι τοῖς τε ἄλλοις, καὶ τοῖς ἡμεθλίοις, περὶ τὰ μέλλον-
 10 βία, καὶ τὰ ἀμείνω τὰ παρεληλυθότα ἡμέθροι
 τῶν, καὶ πολλὰς περὶ τὰς χρόνων τελευτὰς εἰς λι-
 παρὸν καὶ εὐδαιμον γῆρας παρελθεῖν. Plin. lib. 10. Epist. 93. Tibull. lib. 1. Eleg. 7.

At tu natalis multos celebrande per annos

Candidior semper, candidiorque veni.

Adde Symmach. lib. vi. epist. 80, 81, 82. Ovid. lib. iii. Trist. Eleg. 13. & lib. v. Trist. Eleg. v. Propert. lib. iii. Eleg. x.

^e Funde] Proprie loquutus est. *Fundere* enim est supina

De DIE NATALI. 11

supina manu libare: quod fit in sacris supernis. *Verger* autem est conversa in sinistram partem manu ita fundere, ut patera convertatur: quod in infernis sacris fit. Serv. lib. vi. *Æneid.* Fundebatur autem merum non in aram solum, sed & in ipsum caput Genii. Tibull. lib. i. Eleg. 7. & lib. ii. Eleg. 2.

^f Merum] Mero addebatur thus socium; itemque corollæ. Ovid. lib. iii. Trist. Eleg. 13. & lib. v. Trist. Eleg. 5. Genio sacrificans, inquit:

*Da mihi thura puer pingues facientia flammæ,
Quodque pio fusum stridat in igne merum.*

Tibull. lib. i. Eleg. 7.

---Geniumque choreis

Cncelebra, & multo tempora funde mero.

Illius è nitido stillent unguenta capillo,

Et capite & collo mollia ferta gerat.

Idem lib. ii. Elegia ii. Horatius lib. ii. Epist. i. Lactant. lib. ii. Instit. div. cap. xv. Pertinet huc quoque L. Nullus. 12. C. Th. de pag. sacrif. quam corruptani ita interpungo legoque: *Nullus omnino ex quolibet genere, ordine, hominum, dignitatum, vel in potestate positus, vel honore perfunctus, sive potens sorte nascendi, seu humilis genere, conditione, fortuna, in nullo penitus loco, in nulla urbe, sensu carentibus simulacris, vel insentem victimam cadat, vel secretiore piaculo Larrem igne, mero Genium, Penates odore veneratus, accendat lumina, imponat thura, ferta suspendat.*

& Hostiam faciundam] *Facere pro* mactare, ut etiam Græci *σφαγν* & *πέζειν*. Athen. lib. 14. p. 660. *ὁ παλαιὸς τὸ δύνειν σφαγν ὠνόμαζον*. V. Joh. Stephan. Durant. lib. 2. de ritib. Ecclesiæ Cathol. c. 3. nu. 2.

^h Genio solverent] Mares quidem Genio, fœminæ vero Junoni. Tibull. lib. iv. Eleg. 6.

Natalis Juno sanctos cape thuris honores,

Quos tibi dat tenera docta puella manu.

Vid. Senec. Epist. 110.

ⁱ Ne die qua ipsi lucem acceperant, aliis demerent]
Atque

Atque ideo Parilibus, quibus Roma condita, hostia non cædebatur. Plutarch. in Romulo pag. 42. Solin. cap. 11. Et prima dies Quinquatruum, quod ea die nata Minerva erat, sanguine vacabat. Ovid. lib. 111. Fast.

Una dies media est, & sunt sacra Minervæ :

Nominaque à junctis quinque diebus habent.

Sanguine prima vacat, nec fas concurrere ferro ;

Causa, quod est illa nata Minerva die.

Vescabantur autem in natalitiis pulte fritilla. Plin. lib. xviii. cap. 8. Et hodie (inquit) sacra prisca atque natalium pulte fritilla conficiuntur. Et libis ; de quibus amicis absentibus mittebant. Ovid. lib. 1. Amor. Eleg. viii.

Cum tibi deficient poscendi munera causæ,

Natalem libo testificare tuum.

Idem lib. 1. de Arte Amandi :

Quid quasi natali cum poscit munera libo ?

Et quoties opus est, nascitur illa sibi ?

Tibull. lib. 1. Eleg. vii. & lib. 2. Eleg. 2. Sed ut Varroni, cujus testimonium auctor noster profert, facile concedo, priscos illos die natali suo à cæde & sanguine temperasse : ita posterioribus temporibus haut usquequaquam id observatum fuisse, multis exemplis docere possum. Nam Horatius lib. iv. Ode xi. Phyliden ad natalem Mæcenatis celebrandum invitans, ait ;

Ridet argento domus : ara, castis

Vincta verbenis, avel immolato

Spargier agno.

Et Lamprid. in Alexand. Severo inquit : Cum natalem diem commendaret, hostia cruenta effugit : & ut se crudeliter gerebat, ac permixtus populo erat, albam ejus vestem, cum qua constiterat, cruentavit. Spartian. in Ant. Geta. Nam (inquit) cum infantis Getæ natalem Severus commendare vellet, hostiam popa nomine Antoninus percussit. Sic Pharao die natali pistorum præfectum suspendi,

De DIE NATALI. 13

di, Gen. 40. & Herodes Johannem Baptistam Christi metatorem decollari iussit, Marc. 6. 27.

^a Deli ad Apollinis] Cloatius Verus apud Macrob. lib. iii. Saturnal. cap. vi. *Deli ara est Apollinis ἁγίον, in qua nullum animal sacrificatur: quam Pythagoram velut inviolatam adoravisse produnt.* Vid. Diogen. Laërt. lib. viii. in vita Pythag. Iamblich. de vita Pythag. lib. i. cap. 5. & 7. Clem. Alexand. Stromat. vii. pag. 304. Porphy. lib. 11. περὶ ἀποχ. ἐμψυχ. pag. 28. θεωρεῖται δὲ ὅτι ἐκ τοῦ περὶ Δῆλον ἐπὶ νῦν σωζομένης βωμῆς. περὶ δὲ ἐθενδὸς προσαρμόνης παρ' αὐτοῖς, ἡδὲ συνομῆς ἐπ' αὐτῇ ζώας, ἐνσεβῶν κέκληται βωμός. Hadrian. Junium lib. i. animadvers. c. 21.

CAPUT III.

^a **G**enius est Deus, cujus in tutela, ut quisque natus est, vivit. Hic, sive quod,
^b ut genamur, curat, sive quod ^c una genitur nobiscum; sive etiam, quod nos ^d genitos suscipit ac tuetur: certe à genendo Genius appellatur.
^e Eundem esse Genium & Larem, multi veteres memoriæ prodiderunt: in quibus etiam Granius Flaccus in libro, quem ad Cæsarem de ^f Indigitamentis scriptum reliquit. Hunc in nos maximam, quin immo omnem habere potestatem, creditum est. Nonnulli binos Genios in iis duntaxat domibus, & quæ essent maritæ, colendos putaverunt. ^h Euclides autem Socraticus duplicem omnibus omnino nobis Genium dicit appositum: quam rem
apud

apud Lucilium in libro Satyrarum nono licet cognoscere. Genio igitur potissimum, per omnem ætatem quotannis sacrificamus. Quamquam non solum hic, ⁱ sed & alii sunt præterea dii complures, hominum vitam, pro sua quisque portione, adminiculantes: quos volentem cognoscere, Indigitamentorum libri satis edocebunt. Sed omnes hi semel in unoquoque homine numinum suorum effectum repræsentant; quocirca non per omne vitæ spatium novis religionibus arcessuntur. Genius autem ita nobis assiduus observator appositus est, ut ne puncto quidem temporis longius abscedat; sed ab utero matris exceptos, ad extremum vitæ diem comitetur. Sed cum singuli homines suos tantummodo proprios colant natales; ego tamen ^k duplici quotannis officio hujusce religionis adstringor. Nam, cum ex te tuaque amicitia honorem, dignitatem, decus, atque præsidium, cuncta denique vitæ præmia recipiam; nefas arbitror, si diem tuum, qui te mihi in hanc lucem edidit, meo illo proprio negligentius celebravero: ille enim mihi vitam, hic fructum vitæ atque ornamentum peperit.

IN CAPUT III.

² **G**enius] De Geniis non una fuit veterum opinio. Plerique enim Philosophorum & Theologorum eos inter Deos sive dæmonas recensuerunt. Plutarch. lib.

De DIE NATALI. 15

lib. 1. de placit. phil. cap. viii. & lib. de Ifide & Ofirid. p. 643. Tertull. Apolog. cap. xxxii. & lib. de anima cap. xxxix. Lactant. lib. 11. cap. xv. Et Varro quidem (teste D. Augustino lib. vii. de civit. Dei. cap. 11.) inter Deos selectos eos numerat; Seneca autem Epist. cx. & Martian. Capell. lib. 11. Philol. inter Medioximos, five de plebe Deos. Alii animum cujusque suum, five τὸ κρεσσέν ἐκείνου, Genium dixere. Pappus Alexandrin. ex Trimegisti Panareto. ὁ δαίμων ψυχῆς, καὶ τρέψε, καὶ φρονήσεως, καὶ διασεύας πόσης κύειτο πυγχανει. ἔθ' ὅτε ὃ καὶ τὸν θεὸν προέξως λόγον σπεργεῖ. Vid. Dion. Chrysost. orat. iv. πρὸ βασιλ. & orat. πρὸ τοῦ δαίμου. Apul. de Deo Socrat. Prudent. contra Symmach. D. August. lib. vii. de civit. Dei cap. xiii Suid. in Εὐδαιμονία. Alii τὴν ἐκείνου πύχην, ut Flavius Sospater Charisius lib. 1. Institut. Grammat. pag. 26. & Glossar. Henr. Stephani. p. 641. Τύχη ἐκείνου ἀνδρώπε. Genius. Unde quod Latini jurare per Genium Caesaris (per illum namque jurare solebant. L. si duo. 13. §. si quis juraverit. D. de jurejur. Tertull. apolog. c. 32. & lib. ad Scapul. c. 2.) id Græci ὁμνύειν τῷ τῷ Καίσαρι πύχην dicunt. Dion. Cass. lib. 44. p. 275. Assignabatur autem Genius cum Dis, (unde in veteri quadam inscriptione, Genius Plutonis, & apud Petron. Arbitr. Genius Priapi legitur. Genius Salutis, in nummo Severi Imp.) tum hominibus; iisque non singulis tantum, sed etiam regionibus & populis integris. Symmach. lib. x. Epist. 61. Ut animæ nascentibus, ita populis natales Genii dividuntur. Quod firmare videntur sacræ literæ Exod. xiv. 19. Daniel. x. 13. B. Hieronym. ibid. Aëtor. xii. 16. D. Hilarius in Psalm. 129. Clem. Alexand. lib. 6. Strom. p. 294. ibi. κατὰ τὴν γὰρ τὰ ἔθνη καὶ πόλεις γενέμενται ὅςθ' ἀγγέλων αἱ προσεσίσαι. Isidor. Pelusiot. lib. 2. Epist. 85. Joh. Cassian. collat. 8. c. 13. V. Pet. Fabrum lib. 1. Semest. c. 9. Joh. Pödin.

din. lib. 4. theat. nat. p. 530. Genebrard. in Psal. 81. Inde in veteribus nummis & inscriptionibus. GEN. P. R. id est, Genio populi Romani. Servius in fragmentis. GENIUS POP. ROM. SIVE MAS SIVE FOEMINA. Et Urbibus. Arnob. lib. 1. *Et illi cati, sapientes, prudentissimi vobis videntur, nec reprehensionis ullius, qui Faunos, qui Fatuas, civitatumque Genios, qui Pausos reverentur atque Bellonas.* Item Coloniis, Municipiis, Pagis, Decuriis, Exercitibus, Cohortibus, Fontibus, Horreis, imò quibuscumque locis, ut inscriptiones antiquæ passim indicant, & Tertullian. lib. de Idolat. cap. xxii. docet. Item Prudent. contra Symmach. his verbis:

*Quaquam cur Genium Romæ mihi fingitis unum,
Cum portis, domibus, thermis, stabulis, soleatis
Assignare suos Genios? perque omnia membra
Urbis, perque locos, Geniorum millia multa*

Fingere, nè propria vacet angulus ullus ab umbra?

Quin etiam parasiti reges suos Genios vocitabant. Plaut. Captiv. Scæ. *Quanto in pectore.* Summa, Genius cuique rei tribuitur, estque id, quo illa maxime valet, pollétque. Sic *Genius libri.* Martial. lib. vi. Epig. 60.

Victurus Genium debet habere liber.

Et *Genius famæ.* Idem lib. vii. Epig. xi.

Ludimus innoctis verbis, hoc juro potentis

Per Genium famæ, Castalidumque gregem.

Genius segetis. Jul. Firm. lib. 1. cap. 1. in fin. *Genius Mathematici.* Juvenal. Sat. vi.

Nemo mathematicus Genium indemnatus habebit.

Sic Genius corporis. Ennod. Panegyri. Theodorico dicto. Et *Genius vigoris Ecclesiastici.* Gregor. Magn. lib. vii. Epist. lxxxi. Item *Genius ligni.* Rufin. lib. 11. ecclesiast. hist. c. 22. *Genius sacri fulcri.* Juvenal. Sat. 6. *Genius sexus.* Flav. Vopisc. in Carino.

^bUt genamur curet] Notanda etymi triplex ratio. Prima. Genius dicitur, quod, ut gignamur, curet.
Hinc

De DIE NATALI. 17

Hinc Laberius apud Nonium Marcell. *Genius generis nostri parens*. Et Aufustius citante Festo, *Genius est* (inquit) *deorum filius, & parens hominum, ex quo homines gignuntur, & propterea Genius meus nominatur, quia me genuit*. Augustin. quoque lib. vii. de civit. Dei cap. xiii. *Quid est Genius? Deus est, qui præpositus est, ac vim habet omnium rerum gignendarum*. Atque inde *Genialis lectus*, qui sternebatur in nuptiis, in honorem Genii. Fest. & Virgil. lib. vi. *Æneid*.

---lucent genialibus altis
Aurea fulcra toris.

Quo loco Servius: *Geniales propriè sunt, qui sternuntur puellis nubentibus, dicti à generandis liberis*.

¶ Una genitur nobiscum] Altera etymi ratio, de qua vide Apul. de Deo Socrat.

¶ Genitos suscipit] Tertium etymon, de quo paulò inferius.

¶ Eundem esse Genium & Larem] Idem affirmat Apul. de Deo Socratis. his verbis: *Dæmonas verò, quos Genios & Larès possumus nuncupare, ministros Deorum arbitrat, custodèsque hominum, & interpretes si quid à Diis velint*.

¶ De Indigitamentis] *Indigitamenta, ἰεργήματα βίβλια*. Gloss.

¶ Quæ essent maritæ] Sic Livius quoque lib. xxvii. *maritas domos dixit*. *Vagabatur enim* (Philippus Macedonum rex) *cum uno aut altero comite per maritas domos dies noctesque*.

¶ Euclides autem Socraticus duplicem] Idem sensit Empedocles apud Plutarch. *ἡ δὲ εὐδαιμονία* pag. 842. & Menander, cujus versus extant apud Clement. Alexand. Strom. v. pag. 253. & 260. Stob. in Eclog. phys. lib. i. cap. 9. Ammian. Marcellin. lib. xxi. Scholiast. Theocrit. Eidyl. 2.

Ἀπὸ τῆς δαίμονος ἀνδρὶ συμπαίεται
Εὐδὸς ἡσυχίας, μουσικῆς τῆς βίης,

C

Ἀγα-

Ἀγαθός· κακὸν γὰρ ἔνομιστόν
εἶναι, βίον βλάπτοντα χρεστόν.

Vide in hanc rem Aët. Apost. cap. 12. 15. Tertull. de anima c. 37. & ibid. Pamel. & cap. xxxix. Justin. Mart. *ὑποκείσθω πρὸς ὁρδοδ.* quæst. 30. Origen. sup. Numer. homil. xx. & lib. 3. *ὡς δὲ χ.* c. 2. Hieronym. in Matth. cap. xviii. & in Isaïam c. 65. Augustin. Soliloq. cap. 27. Lactant. lib. 11. cap. 15. Johan. Cassian. collat. 13. c. 12. Burchard. Wormat. episcop. lib. 20. decret. c. 46. & 47. Pet. Lombard. l. 2. Sentent. dist. 11. Archangel. Burgonens. interpret. in Cabalistar. dogmata p. 719. Servium in illud Virgilii lib. vi. *Quisque suos patimur Manes.* Quem autem Menânder *μυσαγωγόν*, hunc Plato, teste Clemente Alex. Strom. v. pag. 253. *φύλακα*, uti & Hesiodus Oper. & Dier.

Τοὶ μὲν δαίμονες εἰσι Διὸς μεγάλας διὰ βελαῖς

ἑδραῖοι, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

Et Apul. lib. de Deo Socrat. Arrian. lib. 1. dissert. cap. xiv. *ἐπιχθόν.* Seneca Epist. cx. *Padagogum.* Censorinus pauló inferius, *Affiduum observatorem.* Martianus denique Capella lib. 11. philol. *Præstitem, & Tutelatorem, fidissimumque germanum* appellat. Si quis plura de Geniis scire cupit, videat Lil. Gregor. Girald. Syntag. 15. hist. deor. Constantini Landi explication. veter. numismat. Guliel. de Choul discours de la Religion des anciens Romains. Antoine le Pois discours sur les medailles. Vincent. Cartarium de imagin. Deor. Georgii Pictorii theolog. mytholog. c. 31. Henr. Cornel. Agripp. lib. 3. de occulta philosoph. c. 20, 21. & 22. Blas. Vigner. annot. in Livium p. 665. Just. Lipf. lib. 1. Physiol. Stoicæ. c. 19. Philip. Camerar. cent. 2. succif. c. 14.

ⁱ Sed & alii sunt præterea Dii] De quibus videndus D. Augustin. lib. vii. de Civit. Dei cap. ii. & iii.

^k Duplici quotannis officio] Sic Horatius quoque lib. iv. Od. xi. Mæcenatis natalem celebrat. Et Augustus

De DIE NATALI. 19

gustus Imp. sibi persuasum habebat; natalem suum à Caio nepote suo celebratum fuisse. Gell. lib. xv. cap. 7. Nec vivis tantummodo hoc officii genius ab amicis exhibebatur, sed etiam defunctis: idque interdum sponte, ut de Silio Italico poeta summo, Virgilii natalem religiosius quam suum celebrante, apud Plin. lib. iii. Epist. vii. legimus. Interdum ex voluntate defuncti, constitutis in eam rem annuis redditibus; ut ex testamento Epicuri liquet, apud Diog. Laert. lib. x. in vita Epicuri. Cicer. lib. 11. de finib. Marciano IC.L. *cum quidam*. 23. D. de ann. leg. & antiquis inscriptionibus; quarum vel unam ex multis retulisse suffecerit, ex libro Inscript. à Jano Grutero collectarum p. 414. Vide quoque Hieronym. Magium lib. 2. miscell. c. 2. & Joh. Gulielm. Stuck. lib. 1. antiq. convival. p. 33.

T. FUNDILIO GEMINO VI. VIR. AUG.
MAG. IUV. AUGUSTALES PATRONO ET
QUINQ. PERPETUO OPTIME MERITO.
HIC ARCÆ AUGUSTALIIUM SE VIVO
H-S. XX. DEDIT. UT EX REDDITU
EJUS SUMMÆ DIE NATALI SUO IIII.
K. FEBR. PRÆSENTES VESCERENTUR.
ET OB DEDICATIONEM STATUÆ DE-
CURIONIBUS ET SEVIRIS, ET JUVE-
NIBUS SPORTULAS, ET POPULO EPU-
LUM ET OLEUM EADEM DIE DEDIT.

CAPUT IV.

AT, quoniam ætas à die natali initium sumit, suntque ante hunc diem multa, quæ ad hominum pertinent originem: non alienum videtur de his dicere prius, quæ sunt

natura priora. Igitur, quæ veteribus^a de origine humana fuerint opiniones, ex his quædam breviter exponam. Prima & generalis quæstio, inter antiquos sapientiæ studiosos versata est; quod, cum constet, homines singulos ex parentum seminibus procreatos, successionem prolis multa sæcula propagare; ^balii, semper homines fuisse, nec unquam nisi ex hominibus natos, atque eorum generi caput exordiumque nullum extitisse arbitrati sunt: alii vero fuisse tempus, cum homines non essent, & his ortum aliquando principiumque natura tributum. Sed prior illa sententia, qua semper humanum genus fuisse creditur, auctores habet, ^cPythagoram Samium, & ^dOcellum Lucanum, & Archytam Tarentinum, omnesque adeo Pythagoricos. Sed & ^ePlato Atheniensis, & Xenocrates, & Dicæarchus Messenius, itemque ^fantiquæ Academicæ philosophi non aliud videntur opinati. ^gAristoteles quoque Stagiritis, & Theophrastus, multique præterea non ignobiles Peripatetici, idem scripserunt ^hejusque rei exempla dicunt, quod negent omnino posse reperiri, avesne ante, an ova generata sint; cum & ovum sine ave, & avis sine ovo gigni non possit. Itaque & omnium, quæ in sempiterno isto mundo semper fuerunt, futuræque sunt, aiunt principium fuisse nullum; sed orbem esse quemdam generantium, nascentiumque,

tiúmque, in quo uniuscujusque geniti initium simul & finis esse videatur. Qui autem homines aliquos primigenios divinitus naturáve factos crederent, multi fuerunt, sed aliter atque aliter in hac æstimatione versati. Nam ut omittam, quod ⁱ fabulares poëtarum historiæ ferunt, homines primos aut ^k Promethei molli luto esse formatos, aut ^l Deucalionis Pyrrhæque duris lapidibus esse natos; quidam ex ipsis sapientiæ professoribus, nescio an magis monstrosas, certe non minus incredibiles rationum suarum proferunt opiniones.^m Anaximander Milesius, videri sibi, ex aqua terræque calefactis exortos esse, sive pisces, sive piscibus simillima animalia: in his homines concrevisse, fœtusque ad pubertatem intus retentos: tum demum, ruptis illis, viros, mulierésque, qui se jam alere possent, processisse. ⁿ Empedocles autem egregio suo carmine, quod ejusmodi esse prædicat ^o Lucretius,

Ut vix humana videatur stirpe creatus,
tale quiddam confirmat. Primò membra singula ex terra quasi prægnante passim edita, deinde coisse, & effecisse solidi hominis materiam, igni simul & humori permixtam. Cætera quid necesse est persequi? quæ non capiant similitudinem veritatis? Hæc eadem opinio etiam ^p in Parmenide ^q vel in Ste* fuit, pauculis exceptis ab Empedocle dissens.

^r Democrito vero Abderitæ ex aqua limôque
 primum visum est homines procreatos. ^f nec
 longe secus Epicurus. is enim credidit, limo
 calefacto uteros nescio quos radicibus terræ
 cohærentes primum increvisse, & infantibus
 ex se editis ingenitum lactis humorem natura
 ministrante præbuisse, quos ita educatos &
 adultos, genus hominum propagasse. ^r Ze-
 non Cittieus, Stoicæ sectæ conditor, princi-
 pium humano generi ex ^a novo mundo con-
 stitutum putavit, primosque homines ex solo
^a adminiculo divini ignis, id est, Dei providen-
 tia, genitos. Denique etiam vulgo creditum
 est, ut plerique ^v genealogiæ auctores sunt,
 quarundam gentium, quæ ex adventitia stir-
 pe non sint, principes terrigenas esse, ^z ut in
 Attica, & ^a Arcadia, Thessaliâque, eosque
^b αὐτόχθονας vocitari: ut in Italia ^c poëta ce-
 cinit, Nymphas indigenasque Faunos nemora
 quædam tenuisse, non difficile rudis anti-
 quorum credulitas recepit. Nunc vero eo
 licentiæ poëticæ processit lubido, ut vix au-
 ditu ferenda consingant. Post hominum me-
 moriam, pro generatis jam gentibus, & urbi-
 bus conditis, homines è terra diversis modis
 editos, ut in Atticâ fertur regione ^d Erichtho-
 nius ex Volcani semine humo ^e exortus: & in
 Colchide, vel in Bœotia consitis anguis den-
 tibus ^f armati partus: è quibus, mutua cæde
 inter se necatis, pauci superasse traduntur,
 qui

De DIE NATALI. 23

qui in conditu Thebarum Cadmo fuerint
adjumento. Nec non in agro Tarquiniensi
puer dicitur divinitus exaratus, nomine
s Tages, qui disciplinam cecinerit extispici-
cii: quam Lucumones, tum Etruriæ poten-
tes, exscripserunt.

In CAPUT IV.

^a **D**E origine humana] Videndus Diodor. Sicul.
lib. 1. pag. 6. & seq. Theodoret. Græcar.
affect. serm. 5. pag. 71. Pausan. in Arcad. pag. 261.
Origen. lib. 1. cont. Cels. pag. 29. Cic. lib. 1. de le-
gib. Cœl. Rhodig. l. 2. antiquar. lect. c. xi. Pet.
Mess. lib. 2. Var. lect. c. 13.

^b Alii semper homines] Vid. Augustin. lib. 12. de
civit. cap. x.

^c Pythagoram Samium] Testatur Varro lib. 11.
de re rustica cap. 1. his verbis: Igitur, inquam, & ho-
mines, & pecua, cum semper fuisse sit necesse, natura.
Sive enim aliquod fuit principium generandi animalium,
ut putavit Thales Milesius & Zeno Cittius, sive contra
principium horum extitit nullum, ut credidit Pythagoras
Samius, & Aristoteles Stagiritis, necesse est humane vitæ
à summa memoria gradatim descendisse ad hanc aetatem,
ut scribit Dicaearchus.

^d Ocellum Lucanum] Fortasse respexit ad locum,
qui est cap. iii. Ἐπεὶ ἐν καθ' ἐκείνῳ σκοπιῶν ὡ-
ρεῖτον τὴν γῆν ἐντέτακται ἤδη ἄλλων, ἐν μὲν ὕψι
τὸ ἥλιος θεῶν, ἐν δ' ἡ γῆ ἀνθρώπων, ἐν δ' ὑπο-
στάσι τῶν δαίμονες· ἀνάγκη τὸ γῆν ἥδη ἀνθρώ-
πων αἰδίων ἦν, εἴ ποτε ἀληθῶς ὁ λόγος συμβαίνει,
μὴ μόνον τὰ μέρη συνυπάρχειν τῷ κόσμῳ, ἀλλὰ καὶ
τὰ προεχόμενα τοῖς μέρεσι.

^e Plato] Plato lib. vii. de legib. οὗ γὰρ δὴ τό γε
πᾶν γένος καὶ πάντ' ἀνδρῶν ζῶντων, ὡς ἡ γῆ ἀνθρώπων
πᾶν

πῶν ῥέσις, ἢ τὸ πρῶτον ἀρχὴν ἐδεμίαν εἰληχεν,
 ἐδ' ἔξει ποτέρη τελευτῶν, ἀλλ' ὡς τε αἰεὶ, καὶ ἔσται
 πάντως, ἢ μῆκεν π τῆς ἀρχῆς ἀφ' ἧς γέροντες ἀμνη-
 χαρον ἀν χερόν ὅσον γέροντες ἀν εἴη.

^f Antiquæ academix philosophi] Antiquam aca-
 demiam instituit Plato, teste Diogene Laertio in pro-
 cæm. Augustin. lib. 19. de Civit. Dei c. 1. Novam
 five tertiam Carneades. Censorin. inf. cap. xv. Lucian.
 περὶ μακροβ. Euseb. lib. 14. de præpar. Evang. cap.
 ii. Diog. Laert. dict. loco. Mediæ auctor fuit Arce-
 silaus. Diogen. ibidem.

^g Aristoteles quoque] Lactant. lib. ii. Instit. cap.
 xi. *Nam Stoici animantium fabricam divinæ solertiæ tri-
 buunt. Aristoteles autem labore se ac molestia liberavit,
 dicens, semper mundum fuisse: itaque et humanum genus,
 et cætera quæ in eo sunt, initium non habere, sed fuisse
 semper ac fore.* Quod congruit cum Varronis loco pau-
 lo ante adducto.

^h Ejusque rei exempla] Eadem quæstio agitur apud
 Plutarch. Sympos. problem. lib. ii. quæst. iii. Macro-
 b. lib. vii. Saturnal. cap. 16. Vide Franc. Valesium in lib. de sacra philosoph. in Genes. c. 1. pag. 50.

ⁱ Fabulares poetarum hist.] Fabularis historiæ men-
 tionem quoque facit Suetonius, in Tiberio c. 70. ejus-
 que Tiberium Imp. perquam studiosum fuisse narrat.
 Et Flavius Vopiscus in Firmo in pr. Mythistoricorum
 voluminum meminit.

^k Promethei molli luto] Fabula vulgata. Vid. La-
 ctant. lib. ii. Instit. cap. xi. Apollod. Biblioth. lib. 1.
 pag. 18. Pausan. in Phocic. pag. 319. Steph. in Ἰκρό-
 νιον. Joh. Tzetz. Chil. vii. cap. 134. August. lib. 18.
 de Civit. Dei c. 8.

^l Deucalionis Pyrrhæque] Ovid. lib. 1. Meta-
 morph. Servius ad Eclog. vi. Virgil. Arnob. lib. 5.
 Tzetzes chil. vii. cap. 137. Hygin. Fabul. 153. Ab
 hac lapidum jactatione Apollod. lib. 1. de Orig. Deor.
 pag. 20. existimat, λαύς, id est, populos, dictos ἑνὶ
 ῥέει

De DIE NATALI. 25

τῆς λαίας, quod lapidem significat. Pertinet huc illud Homeri Odys. vii.

Οὐ γὰρ ἔτι δρυὶς ἐστὶ παλαιφάτης, ἐδ' ἔτι πέτρης.
Vid. Eustath. Iliad. α. pag. 18. Alii ex fraxino primos homines ortos fuisse fabulati sunt. V. Palæphat. & Stat. lib. 4. Thebaid.

^m Anaximander Milesius] Vide Plutarch. lib. v. de placit. philos. cap. xix. & Symp. lib. viii. quæst. viii. circ. fin. Sunt etiam ex recentioribus philosophis, qui hominem ex putredine, ut alia minuta animalia, nasci posse opinantur: Picus nimirum Mirandulanus in 900. conclus., Conclusionem secundum Avicennam v. Cardan. lib. 9. de subtilit. quem reprehendit Julius Cæs. Scallig. de subtil. exercit. 193. Vid. Averroë in lib. viii. phys. Arist. & Joh. Philopon. in Comment. in lib. iii. Arist. de gener. animal. 79. b. Andreæ Cæsalpin. lib. v. quæst. Peripat. cap. 1.

ⁿ Empedocles] Plutarch. lib. v. de placit. phil. cap. 9. Varro apud Non. in *Blitum*. *Empedocles natos homines ex terra ait, ut blitum.*

^o Lucretius] Lucret. lib. 1.

^p In Parmenide] At Parmenides, ut refert Diogenes Laërt. lib. 9. putabat, *ἦν ἔστιν ἀνθρώπων ὅς ἐστιν ἡλίας παλαιότερος ἡρώδης.*

^q Vel in Ste... *... fuit] Locus mutilus, nec facilis emendatu absque ope MS. Cod. In aliis exemplaribus est *inserta fuit*. Just. Lips. lib. iii. Physiol. Stoic. cap. iv. legendum putat: *in Zenone, vel in Parmenide, & Veliate Zenone.*

^r Democrito vero Abderitæ] Lactant. lib. vii. Instit. divin. cap. vii. *Erravit Democritus, qui vermiculorum modo putavit effusos (homines) esse de terra nullo auctore, nullaque ratione.*

^s Nec longe secus Epicurus] Epicuri sententiam refert Lucretius his elegantissimis versibus:

Tum tibi terra dedit primum mortalia sæcla.

Multus enim calor, atque humor superabat in arvis:

Hinc

*Hinc ubi quæque loci regio opportuna dabatur,
Crescebant uteri terræ radicibus apti :
Quos ubi tempore maturo patefecerat ætas
Infantum; fugiens humorem, aurâsque petissens,
Convertibat ibi natura foramina terræ,
Et succum venis cogebat fundere apertis
Consimilem lactis &c.*

Adi Philon. Judæum *ὡς αἰσθασ. κόσμος.* pag. 647. Lactant. lib. 11. cap. xii.

^r Zenon Cittieus Stoicæ sectæ cond.] Strabo lib. xiv. *Κίτιον, ἔχει λιμένα λεῖσόν. ἐν τῷ δὲν ὄντι Ζήνων ὁ τῆς Στωϊκῆς αἰρέσεως ἀρχηγῆς.* Seneca epist. 83. *Zeno vir maximus, hujus sectæ fortissimæ ac sanctissimæ conditor.* Lucian. *ὡς μακροβ.* Theodoret. Græcar. affect. serm. v. Suid. Gell. 1. 19. c. 1.

^u Novo mundo] An cælum intelligit? quod Stoici *κόσμον* solent appellare. Macrobius *cælum* vocari mundum indicat, cum inquit lib. 1. in somn. Scip. c. 20. *Cur vero (Sol) temperatio mundi dictus sit, ratio in aperto est, ita enim non solum terram, sed ipsum quoque cælum, quod vere mundus vocatur, temperari à sole certissimum est.* Etiam vide Joseph. Scaligeri notas in sphæram Barbar. Manilii p. 434. & Robert. Balfor. in lib. 2. Cleomed. pag. 274.

^x Adminiculo divini ignis, id est, Dei provid.] Lactant. lib. ii. cap. xi. *Stoici animantium fabricam divinæ solertiæ tribuunt.* Ovid. lib. 1. Metamorph. fab. 2. *ἀμφοτερίζει.*

*Natus homo est, sive hunc divino semine fecit
Ille opifex rerum, mundi melioris origo,
Sive recens tellus.*

^y Genealogiæ auctores] Genealogias scripserunt Pherecydes Atheniensis, teste Dionys. Halicarn. lib. 1. antiquit. Rom. pag. 10. Hecataeus; Athen. lib. iv. pag. 148. Andron; citatus à Scholiaste Apollonii Rhodii lib. 1. Argon. pag. 3. & alii.

^z Ut in Attica] De Atheniensibus tradit Herodot. lib.

lib. vii. pag. 497. ἀρχαιότατον μὲν ἔδντο παρεχόμενοι μὲνον ὃ ἔόντες, ἔ μετανάσαι Ἑλλήνων. Plato in Menexeno pag. 404. Pausan. in Corinth. pag. 57. Euripid. apud Plutarch. περὶ συγγῆς. pag. 1073. Strabo lib. viii. Lucian. in Philopseud. Aristides in Panathen. Æn. Gazæus pag. 40. Justin. lib. 11. Harpocration in αὐτόχθονες. Suid. in τετλιγοφόροι. Georg. Gemist. Orat. 1. de reb. Pelopon.

^a Arcadia] Theodoret. ferm. v. Græc. affect. οἱ ὃ ἐν τῇ Ἀπικῇ πρῶτον φῦσαι ἀνθρώπους. ἄλλοι ὃ, ἐν Ἀρχαδίᾳ τὸ πρῶτον φῦσαι πρῶτον. ἑτέροι δὲ αὐτῶν ἐν Αἰγυπτῷ. Vid. Suid. in αὐτόχθονες. Marc. Heracleot. περὶ γ. pag. 22.

^b Αὐτόχθονες] Dicuntur & ἰθαλλοί. Fest. in Natio. Latine *Aborigenes*. Sic enim vetus glossar. p. 2. *Aborigenes αὐτόχθονες*. Solino c. 15. sunt *Genuini terræ*.

^c Poëta cecinit] Virgil. lib. viii. Æneid. & i-bid. Serv.

^d Erichthonius] Pausan. Attic. pag. 3. πατέρα ὃ Ἑριχθονίῳ λέγουσιν ἀνθρώπων μὲν ἔδνα ἔειπεν. γένεας ὃ Ἑρακλῆον καὶ Γλυκῆ. Homer. in Catalog. Apollod. lib. 111. de deor. orig. Lucian. in Philopseud. Origenes cont. Cels. lib. viii. pag. 434. Augustin. lib. xviii. de civit. Dei, cap. xii. D. Hieron. contra Jovinian. cap. iv. Lactant. lib. 1. cap. xvii. Tertull. de spectac. c. 9.

^e Exortus] Sic legendum potius ex Germanica & Manutii editione, itémque schedis Fr. Modii, quam *exaratus*, ut Carrio edidit.

^f Armati partus] Carrionis editio habet *Spartoe*. Theodoret. ferm. v. Græc. affect. ἐκείνοι γὰρ (poëtas intellige) ἔ μόνον γηγενεῖς, ἀλλὰ καὶ σπάρτου ἀνθρώπους γενέσθαι φασίν, καὶ ἐκ δεικοντείων ἀναδυῖναι ὁδόντων. Gell. lib. 17. c. 3. Palaphat. περὶ μύθ. pag. 86. Hygin. fab. 178. Lucian. loco supra citato Scholiast. Apollon. Rhod. lib. iv. Argonaut. pag.

pag. 166. Eunap. in Eclog. legat. pag. 12. οἱ μὲν
 ἐν παλαιοὶ μῦθοι λέγουσι, περὶ τῶν Βοιωτίαν καὶ τῶν Κρη-
 τῶν δρεχοντίων ὀδόντων καταπαρέντων ἐν ὁπλοῖς,
 ἅμα τῷ αὐτῷ τὸν ἄνδρα ἀναπάλλεσθαι. Senec. Her-
 cule furente Act. 2. Sc. *O magne*. Lucan. lib. 4. D.
 Ambros. lib. de fide resurrect. cap. xv. Ammian. Mar-
 cell. lib. 19 p. 157. Ovid. lib. 3. Metamorph. Fab. 1.
 Agath. lib. 3. hist. p. 72.

[Tages] Videndus Cicero lib. 11. de divinat.
 Fest. in Tages. Ovid. lib. xv. Metamorph. fab. 2.
 Ammian. Marcellin. lib. xxi. pag. 139. Arnob. lib.
 11. pag. 108. Martian. Capell. lib. 2. p. 39. & lib.
 6. p. 204. Isidor. lib. 8. orig. c. 9. Serv. lib. 11.
 Æneid. *Thusci autem à frequentia sacrificii dicti sunt,*
hoc est, ἀπὸ τῆς θύειν. Constat namque, illic à Tage a-
ruspicinam repertam, ut Lucanus meminit.

--- Sed conditor Artis

Finxerit ista Tages.

C A P U T V.

HActenus de prima hominum origine.
 Cæterum, quæ ad præsentēs nostros
 pertinent natales, eorūque initia, quam
 potero compendio dicam. * Igitur, semen
 unde exeat, inter sapientiæ professores non
 constat. Parmenides enim tum ex dextris,
 tum è lævis partibus derivari putavit. Hip-
 poni vero Metapontino, sive, ut Aristoxenus
 auctor est, Samio, ex medullis profluere se-
 men videtur: idque eo probari, quod ^b post
 admissionem pecudum, si quis, qui mares
 sunt,

sunt, perimat, medullas utpote exhaustas non reperiatur. Sed hanc opinionem nonnulli refellunt, ut Anaxagoras, Democritus, & Alcmaeon Crotoniates. Hi enim post gregum contentionem non medullis modo, verum & adipe, multaque carne mares exhauriri respondent. ^c Illud quoque ambiguum facit inter auctores opinionem, utrumne ex patris tantummodo semine partus nascatur, ut Diogenes, & Hippon, ^d Stoicique scripserunt, ^e an etiam ex matris, quod Anaxagoræ, & Alcmaeon, nec non Parmenidi, Empedoclique, & Epicuro visum est. Quæ differens, non definite se scire, Alcmaeon confessus est, ratus, neminem posse perspicere.

In CAPUT V.

^a **I**gitur semen] Semen quid sit, & unde fluat, inter Philosophos medicosque cum veteres, tum recentiores controvertitur. Pythagoras quidem dixit, τὸ σπέρμα ἢ τὸ σαρξίνα ἐγκέφαλο, πειέχουσιν ἐν αὐτῇ θερμὸν αἰμῆν. Diogen. Laërt. lib. viii. in vita Pythag. A quo non multum discedit Timæus Locrus lib. de anima mundi, pag. 18. qui fluxum id dicit esse medullæ per dorsi vertebrae, cujus origo & radix sit cerebrum. Verba ejus hæc sunt: τὸ δὲ σπέρμα ἀρχὴν μὲν καὶ ῥίζαν μυελῷ εἰμῶ ἐγκέφαλον, ἐν ᾧ αἰμῆμονία, ἀπὸ δὲ τῆς σπέρματος ῥεῖ διὰ τῶν νοτίων σπονδύλων τὸ λοιπὸν, ἐξ ὧ ἐκαστὸν σπέρμα καὶ λόγον μερίζεται. Adde Hippocratem lib. de genitura, non longe à pr. & Nemesium lib. 1. de natur. homin. c. 29. Zeno & reliqui Stoici, semen

men animæ particulam esse volunt, exque omnibus corporis partibus defluere. Diogen. Laërt. lib. vii. in vita Zenonis Cittiei, & Theodoret. serm. v. Græc. affect. pag. 73. Alii spumam sanguinis esse censent: atque inde τὰ ἀφροδίτια dicta, Apolloniates Diogenes existimat, teste Clem. Alexand. lib. 1. Pædag. cap. vi. Tertullianus quoque lib. de carne Chritti c. 19. materiam seminis sanguinis esse calorem statuit. Aristoteles autem libro 1. de generat. animal. cap. xix. opinatur, τῆς αἱματικῆς ἀεὶ ψήματα τερφῆς τὸ σπέρμα. Alias aliorum opiniones si scire aves, vide sis Plutarch. lib. v. de placit. Phil. cap. 111. Lactant. de Opif. Dei cap. xii. Johan. Argenter. Comment. secundo in Galen. art. med. pag. 175. & seqq. Franc. Vales. lib. 11. controvers. med. & Philo. cap. viii. Ludov. Septalium Comment. v. in lib. Hippocrat. de aëre, aq. & loc. pag. 407. And. Laurent. in hist. anatom. lib. xiii. quæst. 3. & 4. Hieronym. Mercurial. lib. 4. Variar. lect. c. 16. Franc. Bonamic. lib. 4. de alimento. c. 10. & seq. Balduin. Ronssum lib. de hum. vitæ primord. c. 1.

^b Post admissionem] *Post admissionem*, id est, μετ' ὀχείαν.

^c Illud quoque ambigam] Vide Plutarch. lib. v. de placit. philosoph. cap. v.

^d Stoicique scripserunt] Zeno Cittieus & Sphærus: quorum opinionem Diogenes Laërt. lib. vii. in vita Zenonis, his verbis recitat: τὸ δὲ τῆς θηλείας (σπέρμα) ἄγονον ὑπαρῖναι, ἄγονον ἔστι καὶ ὀλίγον, καὶ υδατώδες. In eadem opinione fuit Aristoteles lib. 1. de gener. animal. cap. 19. & 20. quamvis sibi non satis constet. Nam lib. iv. de generat. animal. cap. 1. etiam foeminis semen tribuit, his verbis: διαφέρει δὲ τὸ τῆς ἀρρένης σπέρμα, ὅτι ἔχει ἀρχὴν ἐν αὐτῷ τοιαύτως, οἷον κινεῖν καὶ ἐν τῷ ζῳῳ, καὶ διαπέπην τὴν ἐχάπτω τερφῶν. τὸ δὲ τῆς θήλειας, ὕλιν μόνον. Quo fortasse respexit Lactant, de Opif. Dei cap. xii.

Concep-

De DIE NATALI. 31

Conceptum igitur Varro & Aristoteles sic fieri arbitrantur: Aiunt enim non tantum maribus inesse semen, verum etiam feminis, & inde plerumque matribus similes procreari.

• An etiam ex matris] Mulierem semen quoque emitte, tradit Hippocrat. in lib. de genitura. Nemes. lib. 1. de natur. hom. c. 25. Inde etiam gentiles olim feminæ Liberam coluerunt, ut Augustinus docet lib. 6. de civit. Dei cap. 9. Liberum, inquit, à liberamento appellare volunt, quod mares in coeundo per ejus beneficium emissis feminibus liberentur. Hoc idem dicunt in feminis agere Liberam, quam etiam Venerem putant, quod & ipsas perhibeant semina emittere, & ob hoc Libero eandem virilem corporis partem in templo pœni, famineam Liberæ. Vide eund. lib. 7. de Civit. Dei, c. 3. & Jul. Cæsar. Scalig. de subtilit. exercit. 268. Vid. And. Laurent. lib. viii. hist. anat. quæst. v. Francisc. Bonamic. lib. 4. de alimento c. 20. & seq. Balduin. Ronff. lib. jam dict. c. 2.

C A P U T VI.

EMpedocles, quem in hoc ^a Aristoteles sectus est, ante omnia cor judicavit incrementum, quod hominis vitam maxime contineat, ^b Hippon vero, caput, in quo est animi principale. Democritus alvum cunicapite, quæ plurimum habent ex inani. Anaxagoras cerebrum, unde omnes sunt sensus. Diogenes Apolloniates ex humore primum carnem fieri existimavit, tum ex carne ossa, nervosque, & cæteras partes enasci. At Stoici una totum infantem figurari dixerunt, ut
una

una nascitur, aliturque. ^c Sunt, qui id opinentur fieri ipsa natura, ut Aristoteles, atque Epicurus. Sunt, qui potentia spiritus semen comitantis, ut Stoici ferme universi. Sunt qui ætherium calorem inesse arbitrentur, qui membra disponat, Anaxagoran secuti. Utcunque tamen formatus infans^d quemadmodum in matris utero alatur, duplex opinio est. Anaxagoræ enim, cæterisque compluribus, ^e per umbilicum cibus administrari videtur. at Diogenes & Hippon existimaverunt, esse in alvo^f prominens quiddam, quod infans ore apprehendat; ex eoque alimentum ita trahat, ut, cum editus est, ex matris uberibus. ^g Cæterum, ut mares, fœminæve nascantur, quid causæ esset, varie ab iisdem philosophis proditum est. Nam, ex quo parente feminis amplius fuit, ejus sexum repræsentari dixit Alcmaeon; ex feminibus autem tenuioribus fœminas, ex densioribus mares fieri, Hippon affirmat. Utrius vero parentis principium sedem prius occupaverit, ejus reddi naturam Democritus retulit. At, inter se certare fœminas, & mares, &, penes utrum victoria sit, ejus habitum referri, auctor est Parmenides. Et è dextris partibus profuso semine mares gigni, at è lævis fœminas, Anaxagoras, Empedoclesque consentiunt, quorum opiniones ut de hac specie congruæ, ita de^h similitudine liberorum sunt dispa-

De DIE NATALI. 33

dispariles. Super qua re Empedoclis disputata ratio talis profertur. Si par calor in parentum seminibus fuerit, patri similem marem procreari; si frigus, foeminam matri similem. Quod si patris calidum erit, & frigidum matris, puerum fore, qui matris vultum repræsentet; at si calidum matris, patris autem fuerit frigidum, puellam futuram, quæ patris reddat similitudinem. Anaxagoras autem ejus parentis faciem referre liberos judicavit, qui feminis amplius contulisset. Cæterum, Partmenidis sententia est, cum dexteræ partes semina dederint, tunc filios esse patri consimiles; cum lævæ, tunc matri. ⁱ Sequitur vero de geminis, qui ut aliquando nascantur, modo seminis fieri ^k Hippon ratus est. Id enim, cum amplius est, quam uni satis fuerit, bifariam diduci. Id ipsum ferme Empedocles videtur sensisse. nam, causas quidem cur divideretur, non posuit: tantummodo ait, si utrumque sedes æque calidas occupaverit, utrumque marem nasci: si frigidas æque, utramque foeminam. si vero alterum calidiorem, alterum frigidiorum, dispari sexu partum futurum.

In CAPUT VI.

^a **A**ristoteles secutus] Aristotel. lib. iii. de partibus anim. cap. iv. Cæterum cor primum nascentibus formari, præter Aristotelem asserunt Plin. lib. x. cap. D

cap. liii. & lib. xi. cap. 37. Solin. cap. iv. Simplic. in lib. v. Aristot. *τῆς φυσικ. ἀπεράσ.* pag. 205. Basil. Magn. in Psalm. 1. in pr. Lactant. de Opif. Dei cap. xii. Quæ opinio tamen à Galeno rejicitur, de foet. form. cap. iv. statuente, jecur primum foetus fundamentum esse.

^b Hippon vero caput] Et Alcmaeon; teste Plutarcho lib. v. de placit. Philos. cap. xvii. Varro autem, citante Gellio lib. 111. cap. x. caput & spinam, quæ est in dorso. Hippocrates lib. 1. *περὶ διαίτης*, omnia membra simul existere putavit: in qua opinione fuerunt etiam Stoici, ut Censorinus hoc capite tradit.

^c Sunt qui id opinentur] De causa foetuum formatrice inter philosophos dissensio est. Galenus ingenue fatetur se illam ignorare, lib. de foet. form. cap. vi. V. Jacob. Fontan. part. 1. univers. art. med. c. 10.

^d Quemadmodum in matris utero alatur] Videntur Plutarchus lib. v. de placit. philos. cap. 16.

^e Per umbilicum] Aristot. lib. vii. de hist. animi. cap. viii. & lib. 11. de gener. animal. cap. v. Hippocrat. de nat. pueri, pag. 16. *καὶ ὃ μέσον τῆς σαρκὸς ὁ ὀμφαλὸς ἀπέχει δι' ἧς πνέει, καὶ πρὸς αὐξήσιν ἰσχει.* Suid. *ὀμφαλὸς οἶόν τις ῥίζα τῆς βρέφους ἐστὶ, δι' ἣν εἶναι γὰρ αὐξέται, καὶ τρέφεται.* Lactant. de Opificio Dei c. 10. in fin. Cœl. Rhodig. lib. 15. lect. antiq. c. 21.

^f Prominens quiddam] Idem sensit Hippocrates de carnib. *τὸ δὲ πρὸς τὸν πηδῖον*, inquit, *ἐν τῇ γαστρὶ σπινῶν παρὰ χεῖλα μύζει ἐκ ὧν μντεῖων τῆς μντεῖς, καὶ ἔλκει πρὸς τὸ ἐσθλὸν, καὶ τὸ πνεῦμα τῇ καρδίᾳ εἰσάγει.* Qui locus adversatur illi, quem modo adduximus ex libro de nat. pueri. Sed viri docti hunc locum in libro de carnib. Hippocrati falso affectum esse opinantur. Vid. And. Laurent. lib. viii. hist. anatom. cap. vi. quæst. 23.

^g Cæterum ut mares] De diversitate sexus, quinque profert Philosophorum dispariles rationes. Quibus adde

adde quæ à Plutarcho lib. v. de placit. philos. cap. vii. Lactant. de Opif. Dei cap. xii. & Anaxagora apud Diogenem Laërtium pag. 94. varie disputantur. Coel. Rhodig. lib. 4. Variar. lect. c. 23.

^b Similitudine liberorum] Quid de prolis similitudine philosophi senserint, sigillatim referre, longum foret ; indicabimus saltem aliquot auctorum loca. Videndus itaque Aristoteles lib. iv. de gener. animal. cap. 111. & lib. vii. de hist. anim. cap. vi. Plutarch. de placit. philos. lib. v. cap. xi. & xii. Stob. in Eclog. phys. pag. 87. Galen. lib. 11. de semine. Plin. lib. vii. cap. 12. Solin. cap. 5. Dionys. Halicarn. *ἡ δὲ τῆς φύσεως ἰσότης*. pag. 68. Strabo lib. 15. pag. 479. D. Augustin. lib. v. cont. Julian. cap. 9. Lactant. de Opif. cap. xii. Isidor. lib. 11. orig. c. 1. Pet. Mesias lib. 1. Variar. lect. c. 42. Levin Lemn. lib. 1. de occult. nat. mirac. c. 4. Cornel. Gemma lib. 1. cosmocrit. c. 5. Joh. Riolan. lib. de homin. procreat. c. 12. Jacob. Fontan. part. 1. univers. art. med. c. 17. Franc. Bonamic. lib. 5. de aliment. c. 34. Balduin. Rons. lib. de hum. vitæ primord. c. 10.

¹ Sequitur vero de geminis] Hæc verba, ut sequentium commodus sensus esset, ex editione Germanica & Aldina inseruimus ; in editione enim Carrionis omissa erant.

^k Hippon ratur est] Et Aristotel. lib. iv. de gener. animal. cap. iv. Vid. Plutarch. lib. v. de placit. phil. cap. x.

CAPUT VII.

Superest dicere de temporibus, quibus partus soleant esse ad nascendum maturi. qui locus eo mihi cura majore tractandus

est, quod quædam necesse est de astrologia, musica, & arithmetica attingere. Jam primum, quoto post conceptionem mense infantes edi soleant, frequenter inter veteres agitatum, nondum convenit. Hippon Metapontinus à septimo ad decimum mensem nasci posse existimavit. nam septimo partum jam esse maturum, eo quod in omnibus ^a numerus septenarius plurimum possit. siquidem septem formemur mensibus; additisque alteris ^b recti consistere incipiamus, & ^c post septem menses dentes nobis innascentur, iidemque post septimum cadant annum. quartodecimo autem ^d pubescere soleamus. Sed hanc à septem mensibus incipientem maturitatem, usque ad decimum perductam: ideo, quod in aliis omnibus hæc eadem natura est, ut septem mensibus, annisve, tres aut menses, aut anni ad confirmationem accedant. Nam dentes septem mensium infanti nasci, & maxime decimo perfici mense: septimo anno primos eorum excidere, decimo ultimos, post decimum quartum annum nonnullos, sed omnes ^e intra septimum decimum annum pubescere. Huic opinioni in parte aliqua repugnant alii, alii in parte consentiunt. Nam ^f septimo mense parere mulierem posse, plurimi affirmant, ut Theano Pythagorica, ^g Aristoteles Peripateticus, ^h Diocles, Euenor, Straton, Empedocles, Epigenes,

nes, multique præterea, quorum omnium consensus Euthyphronem Cnidium non deterret, idipsum intrepide pernegantem. Contra eum ferme omnes, Epicharmum secuti, ⁱ octavo mense nasci negaverunt. ^k Diocles tamen Carystius, ^l & Aristoteles Stagiritæ aliter senserunt. ^m Nono autem, & decimo mense, tum Chaldæi plurimi, & idem mihi supra nominatus Aristoteles, edi posse partum putaverunt. neque Epigenes Byzantius nono posse fieri contendit. nec ⁿ Hippocrates Cous decimo. Cæterum ^o undecimum mensem Aristoteles solus recipit, ^p cæteri universi improbarunt.

In CAPUT VII.

^a **N**umerus septenarius] De hujus numeri mysterioribus multa Varro apud Gell. lib. 111. cap. x. Macrobius lib. 1. in Somn. Scipion. cap. v. Alexand. Aphrod. lib. 11. probl. 47. Philo Judæus de opific. mundi. & lib. 1. allegor. leg. p. 29. Clem. Alexand. Strom. vi. pag. 291. Justin. Martyr. Respons. ad orthodox. 69. Basil. Magn. in Psalm. cxiv. Chalcid. in Timæum Platon. pag. 41. & sequent. Cyprian. ferm. de Spiritu S. Ambros. lib. 6. Epist. 39. Augustin. lib. 11. de civit. Dei, c. 31. Cæc. Rhodig. lib. 22. lect. antiq. c. 12. Joh. Bodin. lib. 3. theat. nat. p. 418. & omnium plenissime. Pet. Bongus.

^b Recti consistere] Macrobius lib. 1. in Somn. Scip. cap. v. *Post bis septem sedet sine casus timore. Et. Post quater septem non solum stat firmiter, sed & incedit.*

^c Post septem menses dentes nobis] Hippocrat.

de septimest. partu. πῶς ὃ παιδίῳ ἐπαμύλιον ἔ-
 ῖσι, καὶ ἄλλα διαφέροντα γίνεται ἐν τοῖς σώμασι, καὶ
 οἱ ὀδόντες φαίνεσθαι ἄρχονται ἐν τετάρτῳ τῷ χρόνῳ.
 Vid. eund. περὶ σαρκ. in fin. Aristot. lib. vii. de
 hist. anim. cap. x. πᾶς ὃ παιδίᾳ ἐξ ὀδῶν μὲν ἄρ-
 χονται ὀδοντοφυεῖν. Alexand. Aphrod. lib. ii. pro-
 blem. 47. Moschion περὶ γυναικ. πρῶθ. c. 117. Plin.
 lib. 7. cap. xvi. Ceterum editis, primores septimo
 mense gigni dentes, priusquam in supera fere parte, haud
 dubium est: septimo eosdem decidere anno, aliisq̄ suffi-
 ci. Adde Macrob. lib. i. in somn. Scip. cap. v.
 Auson. in Monosyllab. Indicat in pueris septennia prima
 novus dens.

^d Pubescere soleamus] Aur. Macrob. loco dicto.
 Post annos autem bis septem ipsa ætatis necessitate pubescit.
 Tunc enim moveri incipit vis generationis in masculis, &
 purgatio fæminarum. Ideo & tutela puerili quasi virile
 jam robar absolvitur, de qua tamen fæminæ propter vo-
 torum festinationem, maturius biennio legibus liberantur.
 Et lib. 7. Saturnal. c. 7. Vid. Tertullian. de ani-
 ma cap. xxxviii. & lib. de veland. virg. cap. 11. In-
 stit. tit. Quib. mod. tutel. fin. Ulpian. in frag. tit. de
 Tutel. §. ult. Alex. Aphrod. lib. 11. probl. 47. οἷς
 ἐπὶ τῷ, ἡρώπαι, τοῖς ἐπὶ τῷ, ἀνδρῶν Phil. Jud.
 lib. 1. allegor. leg. Augustin. lib. 15. de civit.
 Dei. c. 12.

^e Intra septimum decimum) Jurisconsulti annum
 unum adjiciunt, plenamque pubertatem annis decem
 & octo definiunt. §. minorem. Instit. de adopt. L. adro-
 gato. 40. §. non tantum. D. eod. Tit. L. Mela. 14. §. certe.
 D. de alim. legat. Jul. Paul. lib. 3. sent. tit. 4. §. Spadones.

^f Septimo mense parere] Videndus Hippocrates
 περὶ σαρκῶν, non procul à fine, & toto libro de
 septimestri partu, citatus à Paulo J. C. L. septimo
 mense. 12. D. de stat. hom. & Ulpiano L. intestato. 3.
 §. fin. D. de suis & legit. Alibi tamen Paulus in
 hanc rem numeros Pythagoreos allegat lib. 4. sent.
 tit.

tit. 9. Adi Galen. de fœt. format. cap. 1. Alexand. Aphrod. lib. 11. problem. 47. Cicer. lib. x. ad Attic. Epist. ult. D. Ambros. lib. 6. epist. 39. Schol. Græcum in Homer. Ιλ. τ. pag. 327.

ε Aristoteles Peripateticus] Aristotel. lib. vii. hist. animal cap. iv. *Ὅσα μὲν ἐν γίνεται πρότερα ἢ ἐπὶ αὐτῶν, ἐδὲν ὑδατὶ δύνανται ζῆν. τὰ δὲ ἐπὶ αὐτῶν γόνιμα γίνεται πρότον, ἀδενὴν δὲ τὰ πλά. διδὲ καὶ σπαράσσουσιν ἐκείνοις αὐτά.* Vid. Plutarch. lib. v. de placit. philos. cap. xviii.

h Diocles] Hujus & Empedoclis de hac re sententiam refert Plutarch. modo dicto loco.

i Octavo mense] Hippocrat. lib. de octim. part. negat, octimestrem partum esse vitalem, & libro περὶ σκελῶν diferte inquit, *ὀκτάμηνον δὲ ἡρόμηνον, ἐδὲν βιοῖ πάποτε.* Citatur in eandem rem à Gellio lib. III. cap. 16. ejusdem ex lib. περὶ τερφῆς locus: *ἔστι δὲ καὶ ἐκ ἔστιν ὀκτάμηνος ἡμέρας.* quæ verba ibidem sic explicat Sabinus medic. *ἔστι μὲν φαινόμενα ὡς ζῶα καὶ πλὴν ἐκλήσων ἐκ ἔστι δὲ, ὡς ἀνίσκοντα καὶ ταῦτα. καὶ ἔστιν ἐν φαντασίᾳ μὲν παρατήρησιν ὄντα. δυνάμει δὲ ἐκ ἔστι.* Sed Hippocratis locus hodie aliter in impressis libris habetur. Quid vero de Octimestri partu sentiendum sit, vide quæ doctissime accuratissimeque commentatus est Federicus Bonaventura Urbinas. Ludov. Cœl. Rhodig. lib. 20. lect. antiq. c. 1. & lib. 22. c. 13.

k Diocles tamen Carystius] Vide Plutarch, lib. v. de placit. philos. cap. xviii.

l Et Aristoteles] Aristoteles lib. vii. hist. animal. cap. iv. & lib. iv. de generat. animal. cap. iv. Item Problem. 40. sect. 10. octimestrem partum recipit. Item Cæcilius Comicus apud Gell. lib. iii. cap. xvi. Varro apud eundem ibid. Et Plin. lib. vii. cap. v. ex Aristotelis lib. vii. Hist. animal. cap. iv. refert, *Translatitium in Ægypto esse, octavo gigni, & in Italia jam tales partus esse vitales, contra priscorum opiniones.*

De Naxiis mulieribus beneficio Junonis *ἐκτάμνω* parientibus, testantur Stephan. de Urbib. & Suidas. Nicol. Leonic. lib. 1. var. hist. c. 99.

^m Nono autem & decimo mense] Hinc illa Parcarum nomina *Nona* & *Decima*. Gellius lib. 111. cap. xvi. Sept. Tertullian. de anima cap. xxxvii. *Hæc æstimando etiam superstitio Romana finxit Alemonam, alendi in utero factus. Et Nonam & Decimam, à sollicitioribus mensibus.* Decimum mensem agnoscit Varro apud Nonium in *Spissum*. *Nascimur enim, inquit, spissius quam emorimur. Vix duo homines decem mensibus edotatum unum reddunt puerum; contra una pestilentia, hostica acies, puncto temporis immanis acervos facit.* Et Solomon, sive quis alius auctor, Sapientie cap. vii. ver. 2, *ἐν κοιλίᾳ μήτρῃς ἐγγύρῃ σὰρξ δειχάμνωται χρόνῳ.* Vid. Formulam Galli Aquilii IC. in L. *Gallus* 29. in pr. D. de lib. & post. hered. inst. & L. *quidam*. 4. D. de post. hered. insti. Jul. Paul. lib. 4. sent. tit. 9. §. septimo mense. Terent. Adelph. act. 3. scen. 4. *Virgo ex eo compressu gravida facta est; mensis hic decimus est.*

ⁿ Hippocrates Cous] Hippocrates de natura pueri. *ἐκ ἐστὶ χρονιώτερον δὲ καὶ μῶν ἐν γαστρὶ ἔχειν ἐγὼ φερόω.*

^o Undecimum mensem Aristoteles] Aristoteles lib. vii. de Histor. animal. cap. iv. *τὰ μὲν ἐν ἄλλᾳ ζωᾷ μοναχῶς πιεῖται πρὶν τὴν τέκνῃ τελείωσιν, (εἰς γὰρ αἰεταὶ τὴν τέκνῃ χρόνῳ πᾶσιν) ἀνθρώπων ὅ πολλοὶ μόνῳ ᾧ ζῶν. καὶ γὰρ ἐπτάμνω, καὶ ὀκτάμνω, καὶ ἐννεάμνω γίνονται, καὶ δειχάμνω τὸ πλεῖστον. ἔνται δ' ὀπλάμνωσιν καὶ τὴν ἐνδεκάτην μῶνός.* Undecimum mensem etiam admittit D. Hadrianus apud Gell. lib. iii. cap. xvi. Vid. Feder. Bonavent. lib. ix. de Ostimetri partu cap. li. & seq. De duodecimestri partu est apud Charisium Grammaticum lib. 1. pag. 78. qui Gracchi nomen derivat à gerendo, eo quod mater ejus duodecim mensibus eum gestaverit. Decimi ter-

tii mensis exemplum refertur à Plinio lib. vii. cap. v. & deinde Gellio lib. iii. cap. xvi. Jacobus Fontanus medicus ex relatione medicorum Monspellensium narrat part. 1. universæ art. med. l. 5. physiol. c. 16. nonnullas foeminas legitimos peperisse natos duodecimemestres, sexdecimemestres, vigesimemestres, & vigesiquatrimestres.

P Cæteri universi improbarunt] Uti etiam Ulpianus L. *intestato*. 3. §. *post decem*. D. *de suis & legit.* & Justinianus Imp. Novell. 39. c. 2.

CAPUT VIII.

SED nunc ^a Chaldæorum ratio breviter tractanda est, explicandumque, cur septimo mense, & nono, & decimo, tantummodo posse nasci homines arbitrentur. Ante omnia igitur ^b dicunt, actum, vitamque nostram, stellis tam vagis, quam statis esse subjectam, earumque vario multiplicique cursu genus humanum gubernari, sed ipsarum motus, schemataque, & effectus, à Sole crebro immutari. nam ut aliæ occasum, nonnullæ ^c stationem faciant, nosque omnes disparili sua temperatura afficiant, Solis fieri potentia. Itaque eum qui stellas ipsas, quibus movemur, permover, animam nobis dare, qua regamur; potentissimumque in nos esse, moderarique, quando post conceptionem veniamus in lucem. sed hoc per tres facere conspectus. ^d Quid autem sit conspectus, & ^e quot ejus

eius genera, ut liquido perspicui possit, pauca
 prædicam. Circulus est, ut ferunt, ^f signifer,
 quem Græci vocant *ζωδιακὸν*; in quo Sol, &
 Luna, cæteræque stellæ vagæ feruntur. ^g hic in
 duodecim partes, totidem signis redditas, æ-
 quabiliter divisus est. eum sol annuo spatio
 metitur: ita in unoquoque signo ferme unum
 mensem moratur. sed signum quodlibet cum
 cæteris singulis habet mutuū conspectum,
 non tamen uniformem cum omnibus. nam
 validiores alii, infirmiores alii habentur. Igi-
 tur, quo tempore partus concipitur, Sol in a-
 liquo signo sit necesse; & in aliqua ejus par-
 ticula, quem ^h locum conceptionis proprie ap-
 pellant. ⁱ Sunt autem hæ particulæ in uno-
 quoque signo tricenæ, totius vero zodiaci
 numero CCC LX. has Græci *μοίρας* cognomi-
 narunt: eo videlicet, quod ^k deas Fatales nun-
 cupant *μοίρας*. Et eæ particulæ nobis veluti
 fata sunt. nam, qua potissimum oriente na-
 scantur, plurimum refert. ^l Sol ergo, cum in
 proximum signum transcendit, locum illum
 conceptionis aut imbecillo videt conspectu,
 aut etiam nec conspicit. nam plures, proxi-
 mantia sibi met zodia, invicem se videre, o-
 mnino negaverunt. at, cum in tertio est sig-
 no, hoc est, uno medio interposito, tunc
 primum illum locum, unde profectus est, vi-
 dere dicitur, sed valde obliquo & invalido
 lumine; qui conspectus vocatur *χαθ' ἐξάγωνον*,
 qui

qui sextam partem circuli subtendit. nam si ut à primo zodio ad tertium, sic à tertio ad quintum, inde porro ad septimum, ac deinde alternæ linæ emittantur, hexagoni æquilateralis forma in eodem circulo scriberetur. Hunc quidam conspectum non usquequaque receperunt, quod minimum ad maturitatem partus videatur conferre. Cum vero in quartum signum pervenit, & media duo sunt, videt χ^{τ} τετράγωνον. quoniam illa linea, qua visus pertendit, quartam partem orbis abscidit. Cum autem in quinto est, tribus interjacentibus mediis, χ^{τ} τρίγωνον adspicit. Nam tertiam signiferi partem visus ille metitur. Quæ duæ visiones τετράγωνοι & τρίγωνοι perquam efficaces, incrementum partus multum adminiculant. Cæterum à loco sexto conspectus omni caret efficientia. ejus enim linea nullius polygoni afficit latus. At à septimo zodio, quod est contrarium, plenissimus potentissimusque conspectus, quosdam jam maturos infantes educit, qui septem menses appellantur, quia septimo mense nascuntur. At, si intra hoc spatium maturescere uterus non potuerit; octavo mense non editur. (ab octavo enim signo, ut à sexto, inefficax visus) sed vel nono mense, ^m vel decimo. Sol enim à nono zodio particulam conceptionis rursus conspicit χ^{τ} τρίγωνον, & à decimo χ^{τ} τετράγωνον. qui conspectus, ut supra jam dictum

Actum est, perquam efficaces sunt. Cæterum undecimo non putant nasci, quia languido jam radio infirmum lumen καθ' ἐξάγωνον mittatur. multo minus duodecimo, unde conspectus pro nullo habetur. itaque secundum rationem hanc ἐπιδύμωσι nascuntur καὶ διδυμῶν, ἐννεάμωσι autem καὶ τεύγωνον, δεκάμωσι vero καὶ πετεύγωνον.

IN CAPUT VIII.

^a **C** Haldæorum] *Chaldæi*, inquit Cicero lib. 1. de divin. non ex artis, sed ex gentis vocabulo nominati, diuturna observatione siderum, scientiam putantur effecisse, ut prædici posset, quid cuique eventurum, & quo quisque fato natus esset. Vide Diodor. Sicul. lib. xvii. Vitruvium lib. ix. cap. vii. Gell. lib. xiv. cap. 1. Hi Babylonii quoque dicuntur. Jul. Firm. lib. 11. cap. 111. unde numeri Babylonii apud Horat. lib. 1. Ode 11. --- nec Babylonios Tentaris numeros. Et Genethliaci Gell. lib. xiv. cap. 1. Censorin. cap. xiv. Planetarii. Augustin. lib. iv. Confession. Mathematici. Tit. C. Theod. & Justin. De malef. & mathemat. Augustin. lib. 11. de doctrin. Christ. cap. xxi. Isidor. lib. viii. Orig. cap. ix. D. Hieronym. in cap. 11. Daniel. Gell. lib. 1. cap. ix. Horoscopi. Pers. sat. 6,

--- Geminos horoscope varo Producis genio.

^b Dicunt actum vitamque nostram] Vid. infr. cap. xiii. Clem. Alexand. Strom. vi. pag. 291. ἐπὶ δὲ ἡ καὶ οἱ ὑπὸ ἡμῶν μαθημάτων τὰς πλανήτας ἐπὶ φασὶν ἀσέβεις, τὴν αἰείγονον διοίκησιν ἐπιτελόντες, ὅφ' ὧν καὶ συμπάσσαν οἱ Χαλδαῖοι πάντα γίνεσθαι νομίζουσιν, τὰ περὶ τὸν θνητὸν βίον. Vid. Cic. lib. 11. de divin. Sext. Empir. advers. Mathemat. cap. xxi. Per-

tinet

De DIE NATALI. 45

¶ Hec huc Aufonii Eclogarium de ratione puerperii. Vide quæ infra notavi ad c. 13.

• Stationem faciant] Chalcid. in Timæum Platon. pag. 61. *Statio* (inquit, est) *visum & imaginatio stellæ, diu manentis in eadem loco, juxta aliam fixam stellam, nec errantem.* Græci *συνεγμὸν* vocant. Pappus Alexand. *εἰσαγωγ. εἰς τὴν ἀποτέλεισιν.* Et *στάσις*. Gemin. pag. 10. Julius Pollux lib. iv. cap. xx. Isidorus lib. 111. Orig. cap. lxi.

• Quid autem sit conspectus] *Adspiciendi* verbo in hac re usus est Horatius lib. 11. Od. xvii.

*Seu Libra, seu me Scorpius adspicit
Formidolosus.*

Vid. Sext. Empir. advers. Mathem. cap. xxi.

• Quot ejus genera] Dividuntur signa Zodiaci vel in Hexagona, vel in Tetragona, vel in Trigona, vel in Opposita.

Hexagona

♈	♉	♊	♋	♌	♍
♎	♏	♐	♑	♒	♓

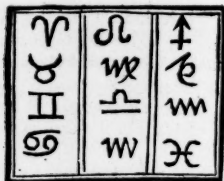
Tetragona

♈	♏	♊	♒
♎	♌	♑	♍
♉	♐	♋	♓

Trigona

Trigona

Opposita.

Characteres Aspectuum Planetarum.

Trigonus

Quadratus

Hexagonus

Diametralis

Conjunctionis nota.

De aspectibus planetarum vide Joh. Stoflerinum in lib. de usu astrolabii. part. 2. proposit. 55. ubi & alios enumerat, qui de aspectibus scripserunt.

† Signifer, quem Græci vocant *ζωδιακόν*] *ζωδιακόν*, quod duodecim animalium effigies descriptas contineat. Plinius lib. 11. cap. iv. Aur. Macrobi. in Somn. Scipion. cap. xxi. Hujus inventum alii Pythagoræ, alii Oenopidæ Chio, Plutarch. lib. 11. d. Placit. philos. cap. xii. alii Anaximandro Milesio tribuunt. Plin. lib. 11. cap. viii.

§ Hic in duodecim partes] Videndus Geminus de apparent. cœlest. in pr. Auson. Eidyll. xiii.

Signifer

Signifer inde subest, bis sex & sidera complent.

Hic Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libraque, Scorpius, Arcitenens, Capricornus, & Urnam Qui tenet, & Pisces.

^b Locum conceptionis] Quem in genethliologiæ ratione sequutus dicitur Achinapolus, teste Vitruvio lib. ix. cap. 7. & alii veteres Astrologi, Tertull. lib. de anima c. 25. in fine. V. Augustin. lib. 5. de civit. Dei c. 5.

¹ Sunt autem hæ particulae in unoquoque signo tricenæ] Geminus de apparent. cœlest. pag. 3. πάλιν ὃ ἐκείνων ἑξήκοντα δωδεκατημορίων διακεῖται εἰς μέρος λ. καλεῖται τὸ ἐν τμήμα μοῖρα, ὥστε τὸν κύκλον ἑξήκοντα ζώδιων περιέχειν ζώδια μὲν ἑξήκοντα, μοῖρας δὲ τρεῖς. Idem testatur Sext. Empir. advers. Mathem. cap. xxi. Jul. Firm. lib. 11. cap. iv. Suid. in ἐποχή. B. Ambros. lib. 4. Hexaëm. c. 4.

^k Deas Fatales nuncupant μοῖρας] Hinc Glossario veteri μοῖρα. Fatum est, & μοῖραι. Paræ: uti etiam Suidæ & auctori Etymologici μοῖρα est εἰμωρόν. Vid. Gell. lib. 111. cap. xvi. Euripides in Elect. vers. 1247.

---πάντεθεν ὃ χεῖν

Πρόπειν, ἃ μοῖρα Ζεὺς τ' ἐκράνε & πέρι. Hæc μοῖρας Jul. Firmic. lib. 11. cap. iv. ait esse infinitæ potestatis, & licentiæ, & quæ fata hominum potestatis suæ auctoritate designent. Vid. Joh. Tzetz. advers. Hesiod. lib. 1. Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, &c.

! Sol ergo] Vid. subiectum Schema.

Ponit istud schema Georgius Purbachius in Theoricis planetarum ab Erasmo Reinholdo figuris auctis. Valentinus Nabod in enarratione elementorum astrologiæ. Franciscus Barocius lib. 4. Cosmographiæ. c. 4. Elias Vinetus in comment. ad Eidyll. 12. Ausonii Guliel. Philander in annotat. in Vitruv. lib. 9. c. 4. Gausdent. Merula lib. 2. memorab. c. 3. & 13.

^m Vel decimo] Sic Aldus & editio Germanica, quod & ratio ipsa suadet. Carrio male *Undecimo*.

CAPUT

CAPUT IX.

HAC Chaldæorum sententia explicata, transeo ad opinionem Pythagoricam, Varroni tractatam in libro, qui vocatur Tuberō, & intus inscribitur, De origine humana. quæ quidem ratio præcipue recipienda ad veritatem proxime videtur accedere. Alii enim plerique, cum omnes partus non uno tempore fiant maturi, ^a una tamen eademque tempora omnibus conformandis dederunt. ut Diogenes Apolloniates, qui masculis ait corpus quatuor mensibus formari, & fœminis quinque. vel Hippon, qui diebus sexaginta infantem scribit formari; & quarto mense carnem fieri concretam, quinto unguis capillumque nasci; septimo jam hominem esse perfectum. Pythagoras autem (quod erat credibilius) dixit, ^b partus esse generatim duo, alterum septem mensium, alterum decem: sed priorem aliis dierum numeris conformari, aliis posteriorem. Eos vero numeros, qui in unoquoque partu aliquid afferunt mutationis, dum aut semen in sanguinem, aut sanguis in carnem, aut caro in hominis figuram convertitur, inter se collatos rationem habere eam, ^c quam voces habent, quæ in musica *σύνφωνοι* vocantur.

IN CAPUT IX.

^a **U**NA tamen eadēque] Imo diversa. Nam Diogenes Apolloniates aliter sentit, aliter Hippon; Pythagoras item aliter, & Empedocles, Asclepiadesque, quorum opiniones extant apud Plutarchi lib. v. de Placit. Philosoph. cap. xxi. Hippocrates sane masculini conformationem diebus triginta, foeminae quadraginta duobus fieri existimavit. Verba ejus in libro de natura pueri hæc sunt: καὶ γέρονεν ἡδὴ παιδίων, καὶ εἰς τὸ αὖθις γίνεται, τὸ μὲν θῆλυ πρῶτον πύζειν, ἐν τεσσαρῶντα ἡμέρῃσι καὶ δύο τὸ μακρότατον. τὸ δ' ἄρσεν ἐν τετάρκοντα ἡμέρῃσι τὸ μακρότατον. ὥς γὰρ ὀπίπλυν ζυμῶνται ἐν τῷ τῷ χρόνῳ, ἢ ὀλίγῳ μείονι, ἢ ὀλίγῳ πλείονι ταῦτα διαφθίσκονται. Hippocratem sequutus est Lactant. de Opif. Dei cap. xii. Vid. Censorin. inf. cap. xi. At Aristoteles lib. vii. de hist. animal. cap. III. longius tempus statuit, nimirum in masculis quadraginta dies, in foeminis tres menses.

^b Partus esse genera duo] Diogenes Laërtius ex Pythagoræ sententia tria genera memorat. καὶ τὸ τῆς ἀρμονίας λόγος, ἐν ἑπτά, ἢ ἐννέα, ἢ δέκα, τὸ πλείον μὲν τελευτᾷ, ἀποκρίσκει τὸ βρέφος.

^c Quam voces habent] Vide Guliel. Philandri annotat. in Vitruv. lib. I. c. I.

CAPUT X.

SED hæc quo sint intellectu apertiora, prius aliqua de musicæ regulis huic loco necessaria dicentur; eo quidem magis, quod ea dicam, quæ ipsis musicis ignota sunt. ^a nam fo-

De DIE NATALI. 51

nōs scienter tractare, & congruenti ordine
 reddidere illos: ipsis autem sonis motuum
 modum mensuramque invenere geometræ
 magis, quam musici. Igitur ^b musica est scien-
 tia bene modulandi. hæc autem est in voce.
 sed vox aliàs gravior mittitur, alias acutior.
 singulæ tamen voces simplices, & utcumque
 missæ, ^c φθόγγοι vocantur. discrimen vero, quo
 alter φθόγγοι acutior est, alter gravior, ^d ap-
 pellatur διάστημα. Inter infimam, summamque
 vocem, multa esse possunt in ordine posita
 diastemata: quæ alia aliis majora, minorave.
 ut est illud, quod ^e τόνον appellant, vel hoc mi-
 nus ἡμιτόνιον, vel duorum, triumve, ac dein-
 cept aliquot tonorum intervallum. Sed non
 promiscue voces omnes cum aliis ut libet jun-
 ctæ, concordabiles in cantu reddunt effectus.
^f Ut literæ nostræ, si inter se passim jungan-
 tur, & non congruenter, sæpe nec verbis, nec
 syllabis copulandis concordabunt: sic in mu-
 fica certa quædam sunt intervalla, quæ sym-
 phonias possint efficere. Est autem ^g sympho-
 nia duarum vocum disparium inter se jun-
 ctarum dulcis concentus. Symphoniz ^h sim-
 plices ac primæ, sunt tres, quibus reliquæ
 constant: una duorum tonorum & hemito-
 nii habens διάστημα, quæ vocatur διὰ τεσσάρων:
 altera trium & hemitonii, quam vocant
 διὰ πέντε: tertia est διὰ πάντων: cujus διάστημα
 continet duas priores. Est enim vel sex to-

norum, ut Aristoxenus musicique asseve-
 rant; vel quinque, & duorum hemitonio-
 rum, ut Pythagoras, Geometræque: qui de-
 monstrant, * duo hemitonia tonum complere
 non posse. quare etiam hujusmodi interval-
 lum Platoni abusive ἡμιτόνιον, proprie autem
 δίεσις vel λείμμα appellatur. Nunc vero, ut
 aliquid appareat, quemadmodum voces, nec
 sub oculos, nec sub tactum cadentes, habere
 possint mensuras: ^m admirabile Pythagoræ re-
 feram commentum: qui, secreta naturæ scru-
 tando, reperit, phthongos musicorum conve-
 nire ad rationem numerorum. nam chordas
 æque crassas, parique longitudine diversis
 ponderibus tetendit: quibus sæpe pulsas, nec
 phthongis ad ullam symphoniam concor-
 dantibus, pondera mutabat, ⁿ & id identidem
 frequenter expertus, postremo deprehendit,
 tunc duas chordas concinere id, quod est διὰ
 τεστέρον, cum earum pondera inter se col-
 lata rationem haberent, quam tria ad qua-
 tuor. quem phthongum arithmetici Græci
 ὑπέρτερον vocant, Latini Supertertium. At
 eam symphoniam, quæ διὰ πέντε dicitur, ibi
 invenit, ubi ponderum discrimen in sesqui-
 tertia est proportione, quam duo faciunt ad
 tria collata, quod ἡμιόλιον appellant. cum au-
 tem altera chorda, duplo majore pondere,
 quam altera, tenderetur, & esset ^o διπλασίω lo-
 cus, διὰ πρῶτον sonabat. Hoc & in tibiis, si con-
 veni-

veniret, tentavit : nec aliud invenit. nam quatuor tibiae pari cavo paravit, impares longitudine. Primam (verbi causa) longam digitos sex : secundam, tertia parte addita, id est, digitorum octo : tertiam, digitorum novem, fescuplo longiorem, quam primam : quartam vero duodecim digitorum, quæ primam longitudine duplicaret. His itaque inflatis, & binarum facta collatione, omnium musicorum auribus approbavit, primam & secundam reddere eam convenientiam, quam reddit *διὰ πωρίαν* symphonia, ibique esse proportionem supertertiam. Inter primam vero, ac tertiam tibiā, ubi fescupla proportio est, resonare *διὰ πέντε*. Primæ autem, quartæque intervallum, quod habet duplam proportionem, *διὰ δυνά* facere *διὰ πέντε*. Sed inter tibiārum, chordarumque naturam, hoc interest, quod tibiæ incremento longitudinis fiunt graviores, chordæ autem, augmento additi ponderis, acutiores. utrobique tamen est eadem proportio.

In CAPUT X,

NAM sonos scienter tractare, & congruenti ordine reddere illos] Hæc est lectio Aldinæ & German. editionis quæ sane tolerari potest : aut si illa displicet, ex editione Carrionis expungendum *τὸ illorum*, aut pro *tractare*, & *reddere*, legendum *tractare* & *reddere*.

☞ Musica est scientia] Eadem est Cassiodori de
E 3 finitio,

initio. Bacchius autem ita definit: *μουσική* ὅτι εἰ-
δους μέλεις, καὶ ὅς περὶ μέλεις συμβαινόντων. Pto-
 lemæus initio lib. περὶ μουσικῆς. *Μουσική* ὅτι *ῥυθμῶς,*
καὶ μέλεις, καὶ πάσης ὀργανικῆς θεωρίας ὁπισήμην. Alius
 vetus Musicus anonymus MS. *Μουσική* ὅτι *ὁπισήμην*
περὶ μέλεις τέλειον, θεωρητική τε ὅς ἐν αὐτῇ καὶ
τοῖς μέρεσιν αὐτῆς. Vel, *ἕξις θεωρητική τε, καὶ περὶ*
πικλῇ, καὶ ποιητικῇ ὅς περὶ τὸ τέλειον μέλεις.

^c *Φθόγγοι* vocantur] *φθόγγος* Vitruvius lib. v.
 cap. iv. *Sonitus* interpretatur. Boëtius autem lib. i.
 Music. cap. viii, & Chalcid. in Comment, in Timæ-
 um Platonis pag. 47. *Sonos.* Est autem *φθόγγος*
 Bacchio, *φωνῆς ἐμμελῆς ᾗδῳσις ὅπῃ μίαν τάσιν,*
 quam definitionem sequutus est Boëtius dicto loco
 his verbis: *Sonus est vocis casus emmeles, id est, aptus*
melo, in unam intensionem. Ptolemæus lib. i. Har-
 monicor. cap. iv. sic definit: *φθόγγος* sonus est,
 unum eundemque sustinens tonum. Psellus autem sic:
φθόγγος ὅτι *φωνῆς ἀδιασάτε ἐναρμόνιος τάσις.*

^d Appellatur *διάστημα*] *διάστημα*, id est, inter-
 vallum. Vitruv. lib. v. cap. iv. Bacchio est *δια-*
φορὰ δύο φθόγγων ἀνομιῶν, ἑξήτη καὶ βαρύτητι.
 Boet. lib. i. Music. cap. viii. *Soni acuti gravisque*
distantia. Martiano Capellæ lib. ix. *vocis spatium,*
quo acuta & gravior includitur. Psello *φθόγγων ἡ*
πρὸς ἀλλήλους ποιεῖ χάσις. Vid. Isidor. lib. iii. O-
 rig. cap. xix.

^e *Τόνον* appellant] *Tonus* est, definitor Martiano
 Capella lib. iv. *spatium cum legitima quantitate, quod*
ex duobus sonis diversis inter se invicem continetur. Vid.
 Isidor. dicto loco.

^f Ut literæ nostræ] Hæc ab Aristoxeno mutuatus
 est lib. i i. Harmonicor. pag. xxv. cuius verba, ut
 ea latine reddidit Antonius Gogavinus, hæc sunt: *Est*
autem huiusmodi quædam in canoro & cantui inidoneo se-
ries, qualis est literarum quoque inter differendum compositio:
non enim temere ex iisdem elementis composita syllaba emer-
git, sed certo modo.

§ Sym-

§ Symphonia duarum vocum] Symphonia Vitruvio est *concentus*, lib. v. cap. iv. Bacchius autem sic definit: συμφωνία ὅτι κρησις δύο φθόγων, ἀντιοίων ὀξύτηι καὶ βαρύτηι λαμβανομένων. ἐν ᾗ ἑδέν τι μᾶλλον τὸ μέλ^θ φαίνεται τῷ βαρυτέρῳ φθόγῳ, ἢ περὶ τῷ ὀξύτέρῳ. ἑδὲ τῷ ὀξύτέρῳ ἢ περὶ τῷ βαρυτέρῳ. Brevius Boëtius lib. i. Music. cap. viii. *Consonantia est acuti soni gravisque mixtura, suaviter uniformiterque auribus accidens.* Cassiodorus autem lib. de Musica. *Symphonia est temperamentum sonitus gravis ad acutum, vel acuti ad gravem, modulamen efficiens: sive in voce, sive in percussione, sive in flatu.* Vid. Isidor. lib. iii. cap. xix.

^h Simples ac primæ sunt tres] Vid. Martian. Capell. lib. ix. His autem totidem adduntur compositæ, διαπασῶν καὶ διατεσσάρων, διαπασῶν καὶ διαπέντε, δις διαπασῶν. Vid. Bacchium lib. de Musica. Vitruvium lib. v. cap. iv. Macrobi. lib. ii. in Somn. Scip. cap. i. Plutarch. in libello de εἰ apud Delphos pag. 693. Cassiodor.

ⁱ Vel quinque & duorum hemitoniorum] Videntur Cl. Ptolemæus lib. i. Harmonic. cap. xi. Boët. lib. i. Music. cap. xix.

* Duo hemitonia] Sic Germanica editio; idque rectum esse, constat ex præcedentibus hujus auctoris verbis, *vel quinque & duorum hemitoniorum.* Macrobi. l. 2. somn. Scip. c. i.

^l Δίεσις vel λῆμμα] Quid Δίεσις, quid λῆμμα, docet Vitruvius lib. v. cap. iv. Macrobi. lib. ii. in somn. Scip. cap. i. Boët. lib. ii. Music. cap. xxvii. Chalcid. in Tim. Plat. pag. 47. & seq. Bacchius, Psellus, Martianus Capella, Hesych. & Suid,

^m Admirabile Pythagoræ referam commentum] Qua ratione Pythagoras sonituum intervalla invenerit, tradunt Iamblich. lib. i. de vita Pythag. cap. xxvi. Boëth. lib. i. Music. cap. x. & xi. Macrobi. lib. ii. in Somn. Scipion. cap. i. Cassiodor. de Musica. in pr.

ⁿ Et id identidem frequenter] Τὸ *frequenter*, utpote glossema præcedentis vocis *identidem*, tollendum cenfeo.

^o Διαδοσις locus] An hoc rectum? an potius legendum διὰδοσις ἀόσις?

CAPUT XI.

HIS expositis, forsitan obscure, sed quam potui lucidissime, redeo ad propositum: ut doceam, quid Pythagoras de numero dierum ad partus pertinentium senserit. Primum, ^a ut supra memoravi, generaliter duos esse partus dixit: alterum minorem, quem vocant septemimestrem, qui decimo & ducentesimo die post conceptionem exeat ab utero; alterum majorem, decemimestrem, qui edatur die CCLXXIV. quorum prior ac minor senario maxime continetur numero. Nam quod ex femine conceptum est, ^b sex, ut ait, primis diebus humor est lacteus: deinde proximis octo, sanguineus: qui octo, cum ad primos sex accesserunt, faciunt primam symphoniam διὰ πέντε; tertio gradu novem dies accedunt, jam carnem facientes: hi cum sex illis primis collati, fescuplam faciunt rationem, & secundam symphoniam διὰ πέντε. tum deinceps sequentibus duodecim diebus, fit corpus jam formatum. horum quoque ad eisdem sex collatio, tertiam διὰ πέντε reddit

reddit symphoniam, duplici ratione subiectam.^c Hi quatuor numeri, V I. VI II, IX, XII, conjuncti, faciunt dies xxxv. Nec immerito senarius fundamentum gignendi est. nam eum^d τέλειον Græci, nos autem perfectum vocamus: quod ejus partes tres, sexta, & tertia, & dimidia, id est, unus, & duo, & tres, eundem ipsum perficiunt. Sed, ut initia feminis, & lacteum illud conceptionis fundamentum, primitus hoc numero absolvitur: sic hoc initium formati hominis, & velut alterum maturescendi fundamentum, quod est quinque & triginta dierum, sexies ductum, cum^f ad diem cxx. pervenit, maturum procreatur. Alter autem ille partus, qui major est, majori numero continetur, & septenario scilicet, quo tota^h vita humana finitur, ut &ⁱ Solon scribit, &^k Judæi in dierum omnium numeris sequuntur, & Etruscorum libri^l Rituales videntur indicare. ^m Hippocrates quoque, alique medici, in corporum valetudinibus non aliud ostendunt. namque septimum quemque diem *λείσιμον* observant. Itaque, ut alterius partus origo in sex est diebus, post quos semen in sanguinem vertitur: ita hujus in septem: &, ut ibi quinque & triginta diebus infansⁿ membratur, ita hîc pro portione, diebus fere quadraginta. Quare in Græcia dies habent quadregesimos insignes. Namque prægnans, ante diem quadregesimum non prodit

in fanum. & ° post partum quadraginta diebus pleræque fœtæ graviores sunt, nec sanguinem interdum continent, & parvuli fermè per hos dies morbidī, sine risu, nec sine periculo sunt. ob quam causam, cum is dies præterit, diem festum solent agitare. quod tempus appellant *τεσσαρεσβήν*. Hi igitur dies XL. per septem illos initiales multiplicati, fiunt dies CCXXC. id est, hebdomades quadraginta. Sed, quoniam ultimæ illius hebdomadis primo die editur partus, sex dies decedunt: & CCLXXIV. observatur. Qui numerus dierum ad tēragonum illum Chaldæorum conspectum subtiliter congruit. Nam cum signiferum orbem diebus CCC LXV. & aliquot horis Sol circumbeat, quartā necesse est parte demta, id est, diebus XC. & uno, aliquotque horis, tres quadras, reliquis diebus ducentis septuaginta quinque non plenis, percurrat, utque dum perveniat ad id loci, unde conceptionis initium quadratus adspiciat. Unde autem mens humana dies istos commutationis speculari, & arcana naturæ rimari potuerit, nemo miretur. hæc enim frequens medicorum experientia pervidit: qui, cum multas animadverterent semen non retinere conceptum, compertum habuerunt, id, quod intra sex dies, septemve ejiciebatur, esse lacteum, & vocaverunt *ἐκρυσιν*; quod postea autem, sanguineum, idque *ἐμτρωσιν* appell.

appellatur. Quod vero ambo partus videntur paribus dierum numeris contineri, Pythagoras imparem laudet, tamen à secta non discrepat. duos enim impares ccix. & cclxxix. dicit expleri; ad quorum consummationem aliquid ex sequentibus accedere, quod tamen diem solidum non afferat. Cuius exemplum videmus tam in anni, quam mensis spatio servasse naturam. cum & ^u anni imparem dierum ccclxv. numerum aliquanto cumulaverit; & mensi lunari ad dies undetriginta aliquid addiderit.

In CAPUT XI.

^p ^U^T supra memoravi] Cap. ix.

^b Sex, ut ait, primis diebus] Vide Macrobi-um lib. 1. Somn. Scip. cap. v. D. Augustin. in octoginta tribus quæstionibus, quæstion. 56.

^c Hi quatuor numeri.] v. Clement. Alexand. Stomat. 6. p. 279.

^d Τέλειον Græci] Euclides lib. 7. element. defin. 22. numerum perfectum sive τέλειον ita definit. τέλειον αειδύς εἶναι, ὃ πῶς μέρεσιν ἴσθ' ὄν. Adde Vitruv. lib. 111. cap. 1. Nicomachum Gerasens. lib. 11. Theolog. arithm. pag. 22. Augustin. lib. xi. de civit. Dei cap. xxx. & lib. 4. de trinit. c. 4. Cassiodor. lib. 1. Variar. Epist. 10. Item in lib. de Arithmetica, & lib. de amicit. Martian. Capell. lib. vii. Boët. lib. 1. Arith. c. 15. Philon. Jud. περὶ κοσμοποι. p. 2. Joh. Damascen. de transfigur. Domini. p. 29. Auson. epist. 18. Cœl. Rhodigin. lib. 22. lect. antiq. c. 11.

• Unus, & duo, & tres] Colloca figuras
hac serie

1. Sexta	}	pars
2. Tertia		
3. Dimidia		
6.		

c Ad

^f Ad diem ducentefimum decimum] Hippocrates lib. de Septimest. part. in prin. & Polybius apud Clement. Alexand. Strom. vi. pag. 290. Ulpianus in L. *Intestato*. 3. §. fin. D. *De suis & legit.* brevius tempus recipiunt, videlicet dies centum octoginta duos.

^g Septenario scilicet] Vid. Gell. lib. III. cap. x. & Macrobi. lib. I. in Somn. Scipion. cap. v. Hanc veronumerorum virtutem ridet & explodit Galen. lib. III. de dieb. decret. cap. viii.

^h Vita humana finitur] Verbum *finitur*, quod in editione Carrionis omissum erat, ex Germana & Aldina adjecimus.

ⁱ Solon scribit] Vid. inf. cap. xiv.

^k Judæi] Vid. Basil. Magn. in hexaëme. homil. II. Gregor. Nazianzen. *εις τῶν ἁγίων πεντηκოსῶν*.

^l Libri Rituales] Citantur iidem inf. cap. xvii. & à Festo in *Rituales*, & Ammiano Marcell. lib. xvii. pag. 106. lib. xxiii. p. 264.

^m Hippocrates quoque] Hippocrates lib. de Septimest. partu. αὐτὸν δὲ ἡμέραι ἐπιστημώταται εἰσιν ἐν τοῖς πλείστοις, αἵτε πρώται καὶ ἐξομαῖαι. πλεῖται μὲν περὶ νύκτων, πλεῖται δὲ καὶ τοῖς ἑμβρυοῖς &c. Vid. Alexand. Aphrod. lib. II. problem. 47. Gell. lib. III. cap. x. Gaudent. Merul. lib. 2. memor. c. 3. Fabric. Paduan. in catena temp. annulo 30.

ⁿ Membratur] *Διμυρῶται*. quo verbo usus est Hippocrates lib. de natura pueri.

^o Post partum quadraginta diebus] Lege Moyſis, si mulier masculum peperisset, triginta tribus diebus manebat in sanguine; si vero foeminam, sexaginta sex. Levit. xii. Hippocrates brevius tempus statuit. Censet enim, mulieribus à partu, si foeminam susceperint, purgationem fieri duobus & quadraginta diebus; si marem, triginta. lib. I. de morb. mulier. item, de natura pueri. Aristotel. lib. vii. histor. animal. cap. III. contra sentire videtur, modo locus ille non sit corruptus: αὐτὸν γὰρ καθαίρειται, φοιτῶσι ταῖς
πλείσταις

πλείστας ἐπὶ πινε χερόγον σωεληφύαις· ἐπὶ μὲν ἑβδόμη-
λειῶν, τεσσακονθ' ἡμέρας μάλιστα. ὡς τετταράκοντα
ἢ ὅτι ἑβδ' ἀρρέγων. καὶ ἡ τὸς τόκους ἢ αἱ χατάρσεις
βέλονται ἢ αὐτὸν ἀειδυὸν ἀποδιδόναι τέτων. No-
vell. Leonis 17.

¶ Per hos dies morbidī] Hippocrat. de Septimest. part. & Aphor. xxviii. Plin. lib. vii. cap. v. Celsus lib. II. cap. 1. *Maxime, omnis pueritia primum circa quadragesimum diem periclitatur.*

⁴ Sine risu] Aristotel. lib. vii. de hist. animal. cap. x. τὰ ἢ παιδία ὅταν γήωνται ὡς τετταράκοντα ἡμερῶν, ἐξηγηρότα μὲν, ἔτε γελᾷ ἔτε σακρύνει, νύκτωρ δ' ἐνίοτε ἄμω. Idem narrat Antigon. pag. 140. τὰ ἢ παιδία ἄχει γήνται τετταράκοντα ἡμερῶν, ἐξηγηρότα μὲν ἔτε γελᾷ, ἔτε σακρύνειν. ὑπὸντα ἢ ἀμφοτέρω. Solin. cap. iv. *Nascentium vox prima vagitus est. Ictitiae enim sensus differtur in quadragesimum diem.* Plinius in procemio lib. vii. *At hercule risus praecox ille & celerrimus, ante quadragesimum diem nulli datur.* Quod tamen negat Hippocrates de Septimestri partu. ἐν τεττ', inquit, τοῖς ὕπνοιςιν εὔσιν εὐδῆως ἐπὶ γήωνται, γελῶντα φαίνεται τὰ παιδία καὶ κλαίοντα. ἐξηγηρότα τε αὐτόματα, εὐδῆως γελᾷ τε καὶ κλαίει, ὡς ὅθεν ἢ τεσσαράκοντα ἡμέραι γήοιστο. Zoroaster certe eodem die, quo genitus est, risisse fertur. Plinius lib. vii. cap. xvi. Solin. cap. iv. De parvulorum risu quid sentiendum, vide Hieronymi. Garimbert. lib. 1. problem. 8. & Laurent. Joubert. lib. 3. de risu c. 9.

⁵ Diebus nonaginta] Sic legendum esse, uti & paulo post, *septuaginta quinque*, ratio & calculus ipse indicat. Nam si $365\frac{1}{4}$ dies, quibus annus constare putatur, quadripartito divides, resultant inde dies 91. & $7\frac{1}{2}$ horæ. quibus demtis, remanent dies 274. minus sesquihora.

⁶ Unde autem mens humana] Vide historiam de fidici-

fidicina genituram sex dierum ejiciente, relatam ab Hippocrate lib. de nat. pueri. Lege ejusdem librum de carnib.

[†] Et vocarunt ἐκρυσιν] Ita legendum, non ἐκ-
κείσιν, vel ἡκρυσιν, ut vulgo, & statim, ἐκτρωσμός, non ἀτρωμ[†] aut ἐκτερωμός, docet Aristoteles lib. vii. de hist. animal. cap. iii. καλῶνται δὲ ἐκρῦσεις μὲν αἱ μέχει ὅθι ἐπὶ τὰς ἡμερῶν, διαφθοραὶ δὲ ἐκτρωσμοὶ δὲ, αἱ μέχει ὅθι τελευτῶσιν. Hippocrat. lib. de Septim. part. αἱ μὲν ἡμέραι ἐπισημώταται εἰσιν ἐν πῖσι πλείοσι, αὐτὲ πρῶται καὶ ἐβδομαῖαι. πολλὰ μὲν αὖ νύκτων, πολλὰ δὲ καὶ τοῖς ἐμβρυοῖς. τρωσμοὶ τὲ γὰρ γίνονται καὶ οἱ πλείοσι ταύταις ταῖς ἡμέραις ὁνόμαζονται δὲ τὰ τηλικαῦτα ἐκρῦσεις, ἀλλ' ἔ τρωσμοί.

^u Anni imp. dier. trec. sexaginta quinque] Perperam legebatur in editione Carrionis, trecentorum quadraginta quinque.

C A P U T XII.

NEC vero incredibile est, ad nostros nati-
tales musicam pertinere. hæc enim, si-
ve in voce tantummodo est, ut Socrates ait; si-
ve, ut Aristoxenus, in voce & corporis mo-
tu; sive in his, & præterea in animi motu, ut
putat Theophrastus: certe multum obtinet
divinitatis,^a & animis permovendis plurimum
valet. Nam, nisi grata esset immortalibus
diis, qui constant ex anima divina: profecto
^b ludi scenici, placandorum deorum causa in-
stituti non essent: nec ^c tibicen omnibus sup-
plicationibus, in sacris ædibus adhiberetur:

non

De DIE NATALI. 63

non^d cum tibicine triumphus ageretur : ^e non Apollini cithara, non Musis tibiæ, cæteraque id genus essent adtributa; non tibicinibus, per quos numina placantur, esset permissum, aut ^f ludos publice facere, ac vesci in Capitolio, aut ^g Quinquatribus minusculis, id est, Idibus Juniis, urbem vestitu quo vellent, personatis temulentisque pervagari. Hominum quoque mentes, & ipsæ (quamvis, ^h Epicuro reclamante) divinæ, suam naturam per cantus agnoscunt. denique, quo facilius sufferrant laborem, vel ⁱ in navis metu à vectore symphonia adhibetur. ^k Legionibus quoque in acie dimicantibus, etiam metus mortis classico depellitur. ^l Quamobrem Pythagoras, ut animum sua semper divinitate imbueret, prius quam se somno daret, & cum esset ^m expergitus, cithara, ut ferunt, cantare consueverat. ⁿ & Asclepiades medicus phreneticorum mentes, morbo turbatas, sæpe per symphoniam suæ naturæ reddidit. ^o Erophilus autem, artis ejusdem professor, venarum pulsus rhythmis musicis ait moveri. Itaque, si & in corporis, & animi motu est harmonia: proculdubio à natalibus nostris musica non est aliena.

In CAPUT XII.

^z **E**^T animis permovendis] Vid. Cicer. lib. II. de Legibus. Macrobi. lib. II. in Somn. Scip. cap.

cap. 111. Dionys. Longin. *ἑὶ ὕψους* pag. 59. Isidor. lib. 111. Orig. cap. xvi. Alexand. Aphrod. lib. 1. problem. 78. & 119. Hieron. Magium. lib. 4. miscell. c. 13. Joh. Langium lib. 3. epist. medicin. 6.

^b Ludi scenici] Vid. Valer. Maxim. lib. 11. cap. iv.

^c Tibicen omnibus supplicationibus] Tibicines sacrificiis adhibitos fuisse, omnibus constat ex Livio, Horat. Virgil. Isidor. lib. 111. Orig. cap. xx. Ovid. vi. Fast.

Cantabat fanis, cantabat tibia ludis.

Cicer. Tuscul. qu. 4. Inscript. vet. apud Gruter. p. 269. TIBICINES ROMANI QUI SACRIS PUBLIC. PRÆST. SUNT. Macrob. lib. 11. Somn. Scip. cap. 111. *Ideo canere cælum etiam Theologi comprobantes, sonos musicos sacrificiis adhibuerunt, qui apud alios lyra vel cithara, apud nonnullos tibiis aliisque musicis instrumentis, fieri solebant.* Dion. Chrysost. Orat. ad Alexandrinos: *θεοῖς ὑπὲρ μέλους δούουσι.* Hinc *Præcentoriae tibiae*, quarum locus est ad pulvinaria præcinendi, teste Solino cap. xi. Et *templorum tibicines*, apud Jul. Firmic. lib. iv. cap. vii. Et *sacrorum*, apud Gell. lib. 1. cap. xii. Joh. Guliel. Stuck. de sacris sacrificiisque gentil. p. 112.

^d Cum tibicine triumphus] Flor. lib. 11. cap. 11. *Duilius Imperator non contentus unius diei triumpho, per vitam omnem, ubi à cœna rediret, præluere funalia, præcinere sibi tibiae iussit, quasi quotidie triumpharet.* Plutarchus tamen triumpho tubam assignat, ovationi tibiam: cujus verba in Marcello sunt hæc: *ἔσαν Ἑλλῆνες, ὅταν ὁ Ῥωμαῖοι καλῶσιν. πέμπει ὁ αὐτὸν ἐκ ἐπὶ τῆς τεδείπτης βαβηκῆς, ἔδὲ δάφνης ἔχων ἑσθρονον, ἔδὲ περὶ αὐλοῦ μάλᾳ, ἀλλὰ πῆξος ἐν βλαύταις, ὥς ἀυλητῆς μάλᾳ πολλῶν καὶ μυρρίνης ἑσθρονον ἐπικείμενος.*

^e Non Apollini cithara] Apollinem cum cithara veteres nummi passim representant. Suid. Ἀπόλλων

ἡ ἀγαλμα κινῶσαν ὅτι χειρῶν ἔχον πλάτυσσι.
 Observandum tamen, non Apollini tantum & Mu-
 sis, instrumenta musica attributa fuisse ab antiquis, sed
 etiam reliquis Diis. Causam ejus rei exponit Plutarch.
 περὶ τῆς ἐν Τιμαίῳ ψυχῆς. circa fin. οἷτε πάλαι θε-
 ολόγοι, πρεσβύτατοι φιλοσόφων ὄντες, ὅργανα μουσικῆς
 θεῶν ἐνχειρίζον ἀγαλμασιν. ἕχ' ὡς λύραν πῦρ καὶ
 αὐλὸν, ἀλλὰ ὑδὲν ἔργον οἰόμενοι θεῶν οἷον ἀρμονίαν
 καὶ συμφωνίαν. Vid. eundem περὶ μουσικῆς. pag. 2081.

[Ludos publice facere, ac vefci in Capitolio]
 Vid. Liv. lib. ix. Valer. Max. lib. ii. cap. v. Plin.
 Secund. de vir. illust. in Appio Claudio.

[Quinquatribus minusculis] Varro lib. iv. de
 ling. Lat. *Quinquatrus minuscule dicte Junie Eidus,*
ab similitudine majotum, quod tibicines tum feriat per
urbem vagantur, & conveniunt ad ædem Minervæ. Vid.
 Fest. in *Minuscule quinquatrus.* Ovid. lib. vi. Fast.
 Plutarch. *Quæst. Rom.* 55. sed ibi perperam legitur
Idibus Januariis, pro Junis.

[Epicuro reclamante] Vide Cicer. lib. i. Tusc. quæst.

[In navis metu] An motu legendum? an ut alii
 volunt *meatu*, vel *metatu*? dispicias. Cæterum de sym-
 phonia nautica Ascon. Pædian. in Orat. Cicer. in
 Verrern. *Canis remigibus celeuma per symphoniacos sole-*
bat, & per assam vocem, id est, ore prolatam, & ut in
Argo navi, per citharam. Quintil. lib. i. cap. xiv.
Siquidem remiges cantus hortatur. Isidor. Orig. lib. iii.
 cap. xvi. Pet. Chrysolog. serm. 10. in pr.

[Legionibus quoque] In præliis alii tuba, alii tibia,
 alii cithara, alii aliis denique instrumentis utebantur.
 Testantur Polyb. lib. iv. pag. 289. & seq. Plutarch.
 lib. de Musica pag. 2088. Val. Max. lib. 2. c. 6. nu.
 2. Athen. lib. xiv. pag. 626. & seq. Dion. Chry-
 sost. Orat. ad Alexandrinos. Polyæn. lib. i. in *Pro-*
cles. Ælian. lib. 2. Var. hist. c. 44. Lucian. περὶ
 ὀρχήσ. Seneca lib. iii. de ira, cap. 9. Gell. lib. i.
 c. xi. Martian. Capell. lib. 9. Boët. lib. de Musica

c. 1. Pollux lib. 4. c. 9. Isid. lib. 111. Orig. c. xvi.

¹ Quamobrem Pythagoras] Quintilian. lib. ix. Instit. Orat. cap. iv. Pythagoreis certe moris fuit, & cum evigilassent, animos ad lyram excitare, quo essent ad agendum erectiores: & cum somnum peterent, ad eandem prius lenire mentes, ut si quid fuisset turbidorum cogitationum, componerent. Cicer. Tuscul. quæst. 4. Senec. l. 3. de ira c. 9. Malch. de vita Pythag. Iamblich. l. 1. de vita Pythagoræ c. xxv. circa fin. Plutarch. de Iside & Osir. non longè à fin. Ælian. lib. xiv. var. hist. cap. xxiii. Athen. lib. xiv. pag 624. D. Ambros. lib. 111. de Virginib. Boët. de Musica, lib. 1. cap. 1. Indi, à quibus Pythagoras illud fortasse accepit, idem fecerunt. Nam illi regem suum dormitum cuntem, cum symphonia accedebant, ut Philostratus narrat lib. 2. de vita Apollonii c. 14. hisce verbis. Τοιαῦτα διαλεγομένων αὐτῶν, ἐπεισῆλθεν ὁ ὕμνος αὐτῶν ἅμα. ἐρμῆς δ' αὐτῶν τῷ Ἀπολλωνίῳ τὸν βασιλέα, ὃς, π' ἐδέλοι οὐκ ᾔμειν, Ἰνδοὶ, ἔφη, παλαινοῖσι τῷ βασιλεὶ ἄδουσιν, ἐπειδὴν πρὸς τῷ χαλεπύειν γίνηται, ὀνειργασί γε ἀγαθοῖς χρῆσθαι, χρῆσθόν τε ἀνίστασθαι, καὶ ἐξυμνεῖν τοῖς ὑμνοῖς.

^m Expergitus] Al. experrectus. sed *expergitus* antiquæ. Lucret. lib. 3. pag. 102.

---nec quisquam *expergitus* exstat,

Frigida quem semel est vitæ pausa secuta.

ⁿ Et Asclepiades medicus] Martian. Capella lib. ix. Perturbationibus animorum corporeisque morbis medicabile crebrius carmen insonui. Nam phreneticos symphonia resanavi. Quod Asclepiades quoque medicus imitatus: cum, consulentibus urbium patribus, plebis incandite vulgus infremeret, seditiones accensas crebrior cantus inhibuit. Vid. Apollon. de mirabil. hist. sect. 48. v. Pet. Messiam l. 3. Var. lect. c. 12. J. Brod. l. 4. misc. c. 31.

^o Erophilus] Martian. dicto loco. Plin. lib. xxix. cap. 1. Vitruv. lib. 1. cap. 1. Gell. lib. 111. cap. x. Achil. Stat. in prolegom. in Arat. pag. 89.

CAPUT XIII.

AD hæc accedit, quod ^a Pythagoras prodidit, hunc totum mundum musica factum ratione : septemque stellas inter cœlum & terram ^b vagas, quæ ^c mortalium ^d geneses moderantur, motum habere *ἑρμῆιον*, & ^e intervalla musicis diastematis congrua, sonitusque varios reddere, pro sua quamque altitudine, ita concordēs, ut dulcissimam quidem concinant melodiam, sed nobis inaudibilem, propter vocis magnitudinem, quam capere aurium nostrarum angustia non possunt. ^f Nam, ut Eratosthenes geometrica ratione collegit, maximum terræ circuitum esse stadiorum cclii. millium : ita Pythagoras, quot stadia inter terram & singulas stellas essent, indicavit. ^g Stadium autem in hac mundi mensura id potissimum intelligendum est, quod Italicum vocant, pedum dcxxv : nam sunt præterea & alia, longitudine discrepantia. ut Olympicum, quod est pedum dc. item Pythicum, pedum cις. Igitur ab terra ad Lunam ^h Pythagoras putavit esse stadiorum circiter cxxvi. millia, idque esse toni intervallum : à Luna autem usq; ad ⁱ Mercurii stellam, quæ *σίλω* vocatur, dimidium ejus, velut *ἡμτέριον* : hinc ad *φώσφορον*, ^k quæ est Veneris stella,

stella, fere tantundem, hoc est, aliud ἡμιτόνιον.
 inde porro ad Solem ter tantum, quasi to-
 num & dimidium. Itaque Solis astrum ab-
 esse à terra tonos tres, & dimidium, quod vo-
 catur διὰ πέντε; à Luna autem duos & dimi-
 dium, quod est διὰ τεσσάρων: à Sole vero ad
 1 stellam Martis, cui nomen est πνεύεις, tan-
 tundem intervalli esse, quantum à terra ad
 Lunam, idque facere τένον: hinc ad ^m Jovis
 stellam, quæ φαέθων appellatur, dimidium ejus,
 quod faciat ἡμιτόνιον: tantundem à Jove ad
ⁿ Saturni stellam, cui φαίνων nomen est, id est,
 aliud ἡμιτόνιον: inde ad summum cœlum, ubi
 signa sunt, perinde ἡμιτόνιον. Itaque à cœlo
 summo ad Solem diastema esse διὰ τεσσάρων,
 id est, duorum tonorum & dimidii: ad ter-
 ræ autem summitatem ab eodem cœlo ^o tonos
 esse sex, in quibus sit διὰ πασῶν symphonia.
 Præterea multa, quæ musici tractant, ad
 alias retulit stellas, & hunc omnem mundum
 ἐναρμόδιον esse ostendit. Quare Dorylaus
 scripsit, esse hunc mundum organum Dei.
 alii addiderunt esse idem ^p τὸ χορείον, quia se-
 ptem sint vagæ stellæ, quæ plurimum mo-
 veantur. Sed his omnibus subtiliter tractan-
 dis hic locus non est: quæ si vellem in unum
 librum separatim congerere, tamen in angu-
 stiis verberer. Quin potius (quoniam me
 longius dulcedo musica abduxit) ad pro-
 positum revertor.

In CAPUT XIII.

^a PYthagoras prodidit J Athen. lib. xiv. Dipnoph. pag. 632. Καὶ γὰρ ὁ Πυθαγόρας ὁ Σάμιος πλειστάκις δόξαν ἔχων, ἐπὶ φιλοσοφίᾳ κατὰ φανὴς δεῖν ἐκ πολλῶν, ἢ παρέργως ἀλάλῃ μεσικῆς. ὅσα καὶ πλεὺς τῶ παντὸς ἑστάν διὰ μεσικῆς ἀποφαίνει συγκατατίτω. Vid. Boët. lib. de Music. cap. 11. Chalcid. in Timæum Plat. pag. 61. & 72. Sidon. Apollinar. carm. 15.

^b Vagas] *Vagæ* hæ stellæ dicuntur, quod inordinatum (ut Apuleius libro de mundo inquit) ordinem servant. *Errones* Nigidio apud Gell. lib. 14. c. 1. Vid. Cicer. lib. 11. de nat. deor. Macrobi. lib. 1. in Somn. Scip. cap. xiv. Isidor. lib. 111. Orig. cap. lxvi. Plato lib. vii. de legib. pag. 582. Plin. lib. 2. cap. 6.

^c Mortalium geneses] *ἧς ἐστὶν* Vitruvius dixit *nascentiam* lib. ix. cap. vii. Spartianus in Anton. Geta. *genituram*. Tertull. de Idolol. c. 9. *nativitatem*.

^d Genes moderantur] Id est, quod supra cap. viii. ex opinione Chaldeorum dixit, actum vitamque nostram stellis tam vagis, quam statis esse subjectam. Jul. Firmic. lib. 1. Astron. c. 3. Auson.

Omnia quæ vario rerum metimur in ætæ,

Astrorum dominatus agit. Terrenaque tantum

Membra homini ; è superis fortuna & spiritus auris.

Seneca Consol. ad Marc. cap. xviii. Videbis quinque sidera diversis agentia vias, & in contrarium præcipiti mundo nitentia : ex horum levissimis motibus fortunæ populorum dependent, & maxima ac minima proinde formantur, prout æquum iniquumve fidus incescit. Sed hanc Generethliacorum vanitatem damnat ridetque Cic. lib. 11. de divin. Sext. Empir. advers. Mathem. cap. xxi. Gell. l. xiv. c. 1. Simplic. in Epietet. cap. 1. Bardefanes Syrus apud Euseb. lib. vi. de præpar. Evang. Origenes ho-

mil. 111. in Jerem. Tertull. de Idolol. cap. ix. Basil. Magn. hom. vi. in hexaëmer. Theodoret. quæst. in Genes. 15. D. Joh. Chrysost. Orat. 3. de fato. Augustin. lib. 5. de civit. Dei, c. 1. Leo pp. serm. 6. de pass. Domini, in fi. Nemes. de nat. homin. c. 36. Concil. Bracarenf. 1. cap. ix. Isidor. lib. 3. Orig. circa fin. Joh. Saresber. lib. 11. Policr. cap. 19. & 24. Jul. Siren. lib. ix. de fato. Caspar. Peucer. de divinat. gen.

^e Intervalla musicis diastem.] De hac cœlesti harmonia vid. Heraclid. Pontic. in allegoriis Homer. pag. 104. Chalcid. in Timæum Platon. pag. 72. Macrobi. lib. 11. in Somn. Scip. cap. iv. Nicet. Choniast. lib. 1. Thesaur. orthod. cap. viii. Malch. in vita Pythag. Isidor. lib. iii. Orig. cap. xvi. D. Anselm. lib. 1. de imag. mundi, cap. xxiii. Exploditur autem ab Aristotel. lib. 11. de cœlo, cap. 1x. Basil. Magno homil. 111. in hexaëmer. & D. Ambros. lib. hexaëmer. cap. 11. Adducitur quidem in hanc rem illud Jobi cap. xxxviii. v. 37. *Quis enarrabit cœlorum, rationem, & concentum cœli quis dormire faciet?* Sed à doctissimis Theologis locus ille aliter exponitur.

^f Nam ut Eratosthenes] Citatur hic locus à Cassiodoro lib. de Geomet. Eratosthenem autem laudat Strabo lib. 11. pag. 90. *ὑποθεμύροισι, ὥσπερ ἐκείνῳ, ἵδὲ τὸ μέγεθ' τῆς γῆς σταδίων εἶκοσι πέντε μυριάδων καὶ διηλίων, ὥς καὶ Ἐρατοδῆνης ἀποδίδωσιν.* Et Vitruvius lib. 1. cap. vi. Plin. 11. cap. 108. Eratostheni astipulatur Dionysiodorus apud Plin. lib. 11. cap. ult. & Macrobi. lib. 11. in Somn. Scip. cap. xx. Cleomedes autem lib. 1. Meteor. cap. 1. Eratosthenis sententiam referens, de summa aliquantum detrahit. Ait enim, ambitum terræ continere ducenta quinquaginta millia stadiorum. Martianus autem Capella lib. viii. aliquid addit, cum cccvi. millia stadiorum, & decem stadia circulo terræ ascribit. A quo non longe discedit Aristoteles lib. 11. de cœlo, cap. ult.

in fin. his verbis: καὶ ἡ μαθηματικὴν ὅσοι τὸ μεγε-
 θὺ ἀνδρογίζεσθαι περῶνται τῆς περιφερείας (terra
 scilicet) εἰς τετραγώνου λέγουσιν εἶναι μυριάδας σα-
 δίων. Vide sis Gulielm. Philandr. annotationes ad
 sup. citatum locum Vitruvii, & Robert. Hues. in tra-
 ctatu de globis, part. III. cap. II.

§ Stadium autem] Tria facit stadiorum genera; I-
 talicum, Olympicum, & Pythicum, unumquodque dis-
 pari mensura. Nam Italico tribuit pedes sexcentos
 viginti quinque, uti etiam Plin. lib. II. cap. XXI. II.
 Columell. lib. V. de re rust. cap. I. Isido. lib. XV.
 Orig. cap. XVI. Olympicum pedes sexcentos. quot et-
 iam Herodot. lib. II. pag. 167. Gell. lib. I. cap. I.
 Suid. in σάδιον, item μίλιον, & πλέθρον. Pythico
 pedes mille. Sed inter Italicum & Olympicum stadi-
 um nullam esse differentiam, acutissime animadvertit
 Lucas Patrus lib. I. de mensur. & ponderib. pag. 3.
 & Robert. Hues. tractat. de glob. part. III. cap. II.
 Nam pes Græcus excedit pedem Romanum semuncia.
 Sexcentæ autem semuncie constituunt pedes illos vi-
 ginti quinque, quibus pes Græcus Romano pede lon-
 gior est. Porro notandum, octo stadia facere milliare
 Italicum. Polyb. lib. III. pag. 193. ταῦτα γὰρ νῦν
 βεβημαίεσται καὶ σημειώται καὶ σάδις ὡς ἑκτὸν διὰ
 Ῥωμαίων ἐπιμελῶς. Strabo lib. 7. pag. 223. λογι-
 ζομένην ὅτι ὡς μὲν οἱ πολλοὶ τὸ μίλιον ὀκτασάδιον.
 A quo non discrepat Plutarch. in Gracchis, pag. 1535.
 τὸ δὲ μίλιον ὀκτὼ σάδιον ὀλίγον ὑποδεῖ. Respexit
 enim ad pedem Græcum. Quod autem Suidas tradit,
 ἐπὶ τὰ σάδια ἡμῶν ποιεῖσι μίλιον, pertinet ad morem
 sui temporis; ut evidentissime patet ex Juliano Af-
 calonita, citato ab Harnienopulo lib. II. Prompt. tit.
 4. §. 21.

Pythagoras putavit esse stad. cir. cxxvi. mil.]
 Eandem distantiam secundum Pythagoræ opinionem,
 refer Plinius lib. II. cap. 21. Eratosthenes autem
 putavit Lunam à terra abesse septingenta & octo-

ginta stadiorum millia. Plutarch. lib. 11. de placit. philosoph. cap. xxxi.

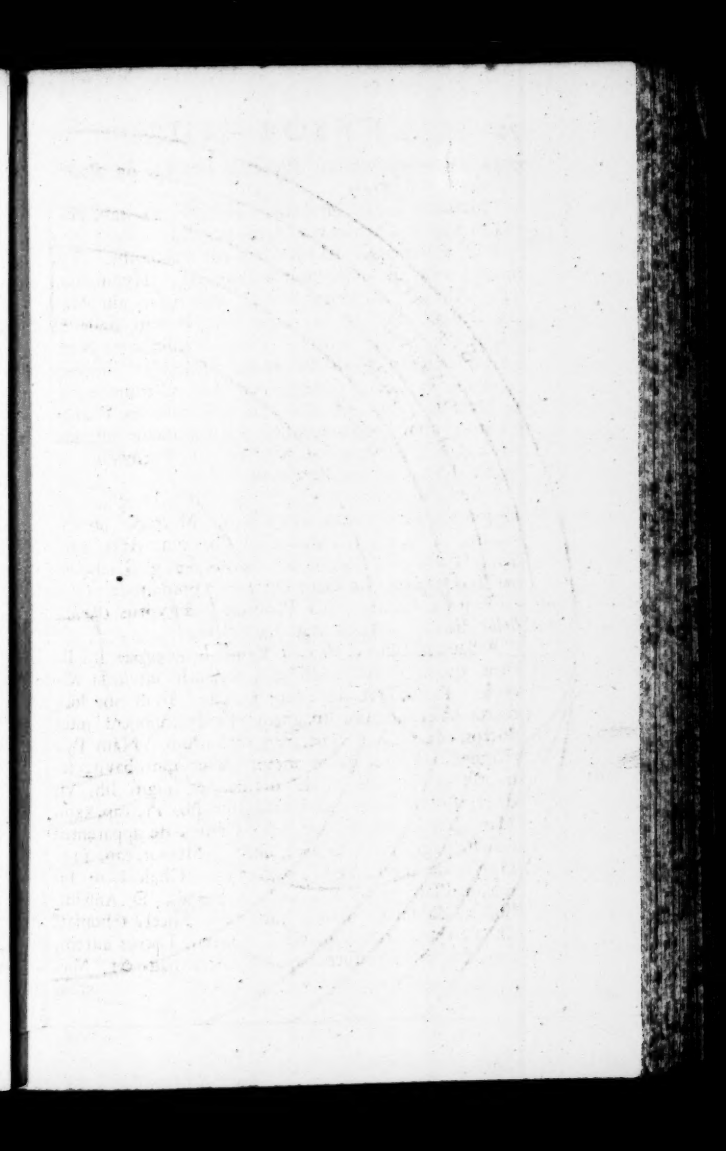
ⁱ Mercurii] Alii *Apollinis*. Plin. lib. 11. cap. viii. Achil. Stat. in Phænomena Arat. pag. 89.

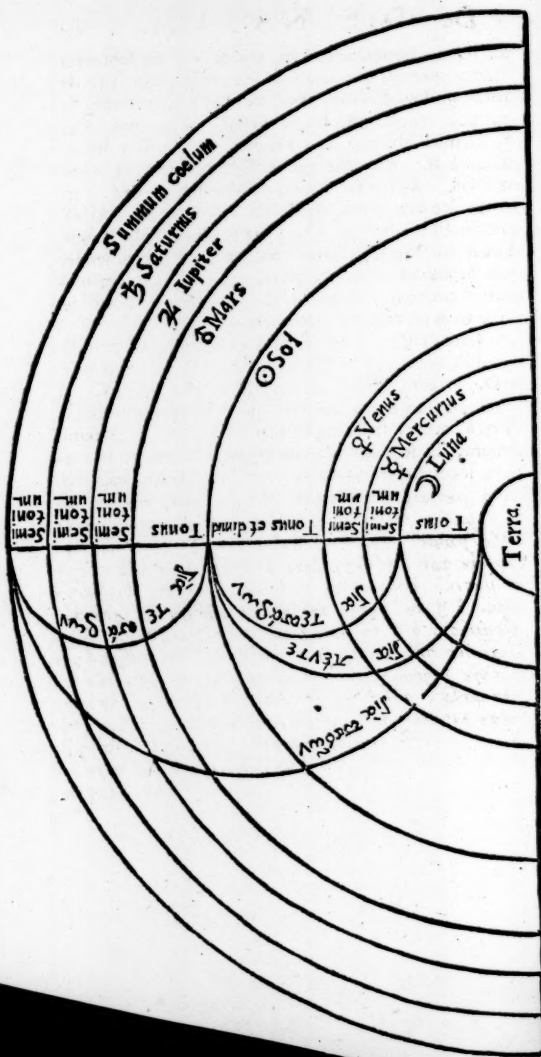
^k Quæ Veneris] Alii Junonis esse voluerunt. Timæus Locrus de anima mundi, pag. xii. Hygin. lib. 11. Astron. non procul à fine. Alii Ifidis, alii Matris Deum. Plin. lib. 11. cap. viii. Eadem stella & Lucifer & Vesper dicitur. Plato in Epinom. Nam ὁπόταν ἐπικρατῶνται τῷ ἡλίῳ, Ἑσπερῶ· ὁπόταν δὲ παραίχῃ αὐτῶ, Ἑωφόρῶ est, teste Cleomede lib. 1. Meteor. cap. 111. Et hanc ejus naturam Pythagoram primum deprehendisse, Plinius auctor est. lib. 11. cap. 8. Diogenes vero Laërt. hoc Parmenidi ascribit lib. ix. in vita Parmenid.

^l Stellam Martis] Quam alii Herculis dixerunt. Hygin. & Plin. modo dictis locis. Macrobi. lib. 3. Saturn. c. 12. Achil. Statius in Phænom. Arat. pag. 89. Πυρρίς dicitur, quod πάντων ἔτῳ ἐρυθρότατον ἔχει χρώμα, ut Plato testatur in Epinomide.

^m Jovis stellam, quæ Phaëton] Ægyptiis *Osfiridis* stella dicitur. Achil. Stat. loco dicto.

ⁿ Saturni stell. c. Phæ.] Κατὰ τὸ εὐφημον ita dicitur, quum sit obscurissima. Ægyptiis est *stella Nemesis*. Achil. Stat. loco sup. notato. Illud hoc loco obiter observandum, magnam esse dissensionem inter doctos, de ordine erraticarum stellarum. Nam Pythagoræ ordinem, quem auctor noster approbavit, sequuti sunt Cic. lib. 1. de divinat. & fragm. lib. vi. de republ. in Somn. Scipionis; Plin. lib. 11. cap. xxiii. Manil. lib. 1. Astron. pag. 25. Gemin. de apparentiis cœlest. pag. 11. Cleomed. lib. 1. Meteor. cap. 111. Hygin. de limit. agror. pag. 111. Chalcid. in Timæum Plat. pag. 60. Suid. in ἐπὶ; D. Anselm. lib. 1. de imag. mundi, cap. xxiii. Nicet. Choniast. lib. 1. thess. orth. cap. viii. Timæus Locrus autem, pag. 12. & Eratosthenes apud Chalcid. pag. 61. Macrobi.

De DIE NATALI. 73

crob. lib. 1. Somn. Scip. cap. xix & xxi. ex sententia Platonis, quærefertur etiam à Plutarcho, lib. 11. de placit. philosoph. cap. xv. & de procreatione anim. pag. 1891. Stob. in Eclog. phys. pag. 54. Jul. Firmic. lib. 11. cap. 11. hoc ordine illos disponunt: Luna, Sol, Mercurius, Venus, Mars, Jupiter, Saturnus. At Aristoteles lib. de Mund. pag. 376. Cic. lib. 11. de nat. deor. Apul. lib. 1. de Mund. Achil. Stat. in Phænom. in Arat. ita: Luna, Sol, Venus, Mercurius, Mars, Jupiter, Saturnus. Anaximander apud Stobæum in Eclog. phys. pag. 53. Solem omnium supremum esse voluit, deinde Lunam, tum denique fixas errantēque stellasiequi.

° Tonos esse sex] Ex figura, quæ sequitur, manifestius hæc cognosces. Plinius autem lib. 11. cap. xxiii. & D. Anselm. lib. 1. de imag. mund. cap. xxiii. à terra ad summum cælum tonos septem esse aiunt. Nam à Saturni stella ad signiferum auctor noster semitonium, illi sesquiplum, esse volunt. Pertinet huc etiam locus Achil. Statii in Phænom. Arati, pag. 89. Οἱ ὃ μυσικοὶ ὑποτίθενται τὸν ζωδιακὸν κύκλον, ὡς ἐν ἁρμονίᾳ τάξιν ἔχῃν φθόγγε τῇ τῆς χρωματικῆς διαζυγίας. τὸν ὃ τῇ Κρόνῳ ἐπέχῃν λόγον τῆς ἁρμονίᾳ τὸν διαζυγίαν. ὃ ὃ τῇ Διὶ τάξιν ἔχῃ ἐν μυσικῇ φθόγγε τῇ χαλκικῇ διατόνῃ διαζυγίαν. ὃ ὃ τῇ Ἄρει τάξιν ἔχῃ φθόγγε τῇ χαλκικῇ παρὰ μέσῃ. ὃ ὃ τῇ Ἑρμῇ τάξιν ἐπέχει φθόγγε παρὰ μυσικοῖς τῆς μέσῃ. ὃ ὃ τῇ Ἀφροδίτῃ τάξιν ἔχει φθόγγε λεγόμενῃ μέσῃ διατόνῃ. ὃ ὃ ἡλιῷ, εἰάν μὴ τέταρτῳ, ἀλλὰ ἐκτῷ δευτέρῳ, ἔσται τάξιν ἐπέχων μέσῃ λιγανῷ. ἢ ὃ σελήνῃ, ἐβδόμῃ ἔσται, τάξιν ἐπέχῃ φθόγγε τῇ λεγόμενῃ ὑπέρτατῃ μέσῃ. τὸ ὃ ἀπὸ γῆς διάστημα μέχρι τῆς σελήνης. δέλεστιν εἶναι πνὺς ἀπὸ φθόγγε τῇ παρὰ πῶς μυσικοῖς ὑπέρτατον διατόνῃ. Sed hæc jucunda magis, quam necessaria subtilitate, ut Plinius ait, differuntur.

¶ Τὸ χορεῖον] Atque inde Planetarum ἁρμονίον motum,

motum, χορείαν dixit Chalcidius in Tim. Plat. pag. 91. Stellarum vero errantium opera, quæ propter modulatam & consonam celebrantur agitationem, quam iidem appellant χορείαν, in progressibus & amfraclibus earundem stellarum perspicue videntur. Lucian. πρὸς ὁρχήστ. ἢ γὰρ χορεία τῶν ἀστέρων, καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς τῶν πλανήτων συμπλοκή, καὶ εὐρυθμὸς αὐτῶν κοινωνία, καὶ εὐτακτὸς ἀρμονία, τῆς προτογόνου ὁρχήσεως δεῖματά ἐστι.

CAPUT XIV.

Igitur, expositis iis, quæ ante diem natalem sunt: nunc, ut ^a climacterici anni noscantur, quid de gradibus ætatis humanæ sensum sit, dicam. ^b Varro quinque gradus ætatis æqualiter putat esse divisos; unumquemque scilicet, præter extremum, in annos xv. Itaque primo gradu usque ad annum xv. ^c pueros dictos, quod sint puri, id est, impubes. Secundo ad xxx. annum adolescentes, ^d ab adolescendo sic nominatos. In tertio gradu qui erant, usque xlv. annos, juvenes appellatos, eo quod rempublic. ^e in re militari possunt juvare. In quarto autem ad usque lx. annum, ^f seniores esse vocitatos, quod tunc primum senescere corpus incipiat. ^g Inde usque finem vitæ uniuscujusque, quintum gradum factum, in quo qui essent, senes appellatos, quod ea ætate corpus ^h senio jam laboraret. ⁱ Hippocrates Medicus in septem gradus ætates

De DIE NATALI. 75

tes distribuit. finem primæ putavit VII. annum: secundæ XIV: tertiæ XXIIX: quartæ XXXV: quintæ XLII: sextæ LVI: septimæ novissimum annum vitæ humanæ. ^k Solon autem partes fecit decem: & Hippocratis gradum tertium, & sextum, & septimum, singulos bifariam divisit, ut unaquæque ætas annos haberet septenos. Staschas Peripateticus ad has Solonis decem hebdomadas addidit duas, & ^l spacium plenæ vitæ quatuor & octoginta annorum esse dixit. quem terminum si quis præterit, facere idem quod *συνδιδόποις* ac quadrigæ faciunt, cum ^m extra finem procurrunt. ⁿ Etruscis quoque libris Fatalibus ætatem hominis duodecim hebdomadibus describi Varro commemorat. ^o quæ duo ad decies septenos annos posset fatalia deprecando rebus divinis proferri: ab anno autem octogesimo nec postulari debere, nec posse ab diis impetrari. Cæterum, post annos octoginta quatuor ^p à mente sua homines abire, ^q neque his fieri prodigia. Sed ex iis omnibus proxime videntur accessisse naturam, qui hebdomadibus humanam vitam emensi sunt. Fere enim post septimum quemque annum articulos quosdam, & in his aliquid novi natura ostendit. Ut & ^r in elegia Solonis cognoscere datur. Ait enim, ^f in prima hebdomade dentes homini cadere; in secunda, pubem apparere; in tertia, barbam nasci; in quarta,

quarta, vires; ^t in quinta, maturitatem ad stirpem relinquendam; in sexta, cupiditatibus temperari; ^u in septima, prudentiam linguamque consummari; in octava, eadem manere; in qua alii dixerunt * oculos albescere; in nona omnia fieri languidiora; in decima, hominem fieri morti maturum. * tamen in secunda hebdomade, vel incipiente tertia, vocem crassiolem, & inæquabilem fieri, Quod ^v Aristoteles appellat *τεταρίων*, antiqui nostri hircuitallire, & inde ipsos putant hircuitallos appellari, quod tum corpus ^z hircum olere incipiat. De tertia autem ætate adolescentulorum tres gradus esse factos in Græcia, prius quam ad viros perveniatur, quod vocent annorum quatuordecim *παῖδα*: *μελλήφρον* autem quindecim; dein sedecim, *ἔρφρον*; tum septemdecim, *ἑξέρφρον*. Præterea multa sunt de his hebdomadibus, quæ medici ac philosophi libris mandaverunt. unde apparet, ut in morbis dies septimi suspecti sunt, ^a ac *κείσιμος* dicuntur; ita per omnem vitam, ^b septimum quemque annum periculosum, & velut *κείσιμον* esse, & ^c *κλιμακτηρικόν* vocari. Sed ex his Genethliaci alios aliis difficiliiores esse dixerunt. Et nonnulli, eos potissimum, quos ternæ hebdomades faciunt, putant observandos, hoc est, unum & vicesimum, & quadragesimum secundum, dein tertium & sexagesimum, postremum octoge-

De DIE NATALI. 77

octogesimum & quartum, in quo Staseas terminum vitæ defixit. Alii autem non pauci unum omnium difficillimum *κλιμακτῆρα* prodiderunt, anno scilicet undequinquagesimo, quem complent anni septies septeni: ad quam opinionem plurimorum consensus inclinatur. nam^d quadrati numeri potentissimi ducuntur. Denique^c Plato ille (venia cæterorum) philosophus sanctissimus, quadrato numero annorum vitam humanam consummari putavit, novenario, qui complet annos octuaginta & unum. Fuerunt etiam, qui utrumque reciperent numerum, undequinquagesimum & octogesimum unum: & minorem nocturnis genesibus, majorem diurnis adscriberent. Plerique aliter moti, duos istos numeros subtiliter discreverunt, dicentes, septenarium ad corpus, novenarium ad animum pertinere. hunc medicinæ corporis, & Appollini attributum; illum Musis; quia morbos animi, quos appellant^f *πῆδη*, musica lenire ac sanare consueverit. Itaque primum *κλιμακτῆρα* annum quadragesimum & nonum esse prodiderunt; ultimum autem octogesimum & unum; medium vero, ex utroque permixtum, anno tertio & sexagesimo, quem vel hebdomades novem, vel septem enneades conficiunt. * Hunc licet quidam periculosissimum dicant, quod & ad corpus, & ad animum pertineat; ego tamen cæteris duco infir-

infirmiorem. Nam utrumque quidem supradictum continet numerum, sed neutrum quadratum: & ut est ab utroque non alienus, ita in neutro potens: nec multos sane, quos vetustas claros nomine celebrat, ^b hic annus absumpsit. ⁱ Aristotelem Stagiritem reperio: sed hunc ferunt naturalem stomachi infirmitatem crebrasque morbidi corporis offensiones adeo virtute animi diu sustentasse, ut magis mirum sit, ad annos sexaginta tres eum vitam pertulisse, quam ultra non protulisse.

IN CAPUT XIV.

^a **C**limaſterici anni] De his infra.

^b Varro quinque grad. æt.] Varronis testimonio utitur quoque Servius lib. v. *Æneid.* vers. 295. *Ætates Varro sic dividit: Infantiam, Pueritiam, Adolescentiam, Juventam, Senectam.*

^c Pueros dictos, quod sint puri] Isidor. lib. xi. *Orig. cap. 11. Puer à puritate vocatus, quia purus est, & nec dum lanuginem floremque genarum habens.* In Decreto Felicis PP. *Pueris, quod adhuc investiesunt, à puritate vocabulum est.* Qui locus etiam in Capitulari Karoli Mag. extat lib. v. cap. lxi. De *Investibus* vid. Felt. & Non. Marcell.

^d Ab adolescendo] Vid. Felt. in *Adoleſcit*, & *Suboles*. Nonium in *Adolere*. Isidor. lib. xi. *Orig. cap. 11.*

^e In re milit. poſſ. juvare] Macrobi. lib. i. in *Somn. Scip.* cap. vi. *Nonnullarum rerum publicarum mos est, ut poſt ſextam (hebdomadem, id eſt, poſt annum xlii.) ad militiam nemo cogatur.*

^f Seniores eſſe vocitatos] *Senior & Junior*, ſecundum

dum Varronem, citatum à Servio in Comment. ad Virgillii lib. v. Æneid. comparativi sunt per imminutionem: vel, ut Donatus inquit, ad Terent. Phorm. Act. 2. Scen. 3. qui non habent significationem à positivo. Ut, *Jam senior; sed cruda Deo, viridisque senectus*. Vid. Isidor. lib. xi. cap. 11. Callistratus JC. seniorum ætatem anno quinquagesimo & quinto definit. L. *Non tantum*. 11. D. *de decurionib.*

§ Inde usque finem vitæ] Gradum quintum ætatis à sexagesimo anno incipere Varro tradit, cum hic, tum lib. 11. de vita populi Rom. citante Nonio in *Sexagenarios*. At Dionysius Halicarnas. *δεναρχ.* pag. 114. à septuagesimo demum anno senes appellari tradit. Ultimus certe hic ætatis gradus, certum terminum, præter mortem, non hadet. Unde Cicero in Catone Majore inquit: *Omnium ætatum certus est terminus: senectutis autem nullus certus est terminus*.

h Senio jam laborant] *Quem enim* (inquit D. Hieronymus ad Psalm. lxxxix) *invenies octogenarium esse & sanum? Dicit & Græca sententia: Senectus ipsa morbus est*. Respexit vir sanctus ad illud Apollodori, citatum à Donato in Phormionem Terentii Act. 4. Scen. 1. τὸ γῆρας δεῖν αὐτὸ νόσημα. Et senectus insanabilis morbus, teste Seneca lib. 1. Epist. 108. Vid. Nonium in *Senium*.

i Hippocrates medicus] Hippocratis verba de ætatum gradibus, extant apud Philonem Jud. *πεὶ κομποποιίας*, pag. 16. & Moschop. *πεὶ γῆρ.* pag. 134. Pollucem lib. 11. Onomast. in prin. Sed hic in numero annorum à nostro auctore dissentit. Vid. D. Ambros. lib. vi. Epist. 39. Hieronym. in Amos. c. 6. Macrobi. l. 1. in Som. Scip. c. 6. Joh. Gorraëum in definit. med. in *ἡλικία*.

k Solon autem partes fec. dec.] Atque ita terminum vitæ, septuagesimum annum statuit: uti etiam in illo colloquio cum Cræso apud Herodot. lib. 1. pag. 14. ἐς γὰρ ἑβδομήκοντα ἔτηα ἔβην τῆς ζωῆς ἀνδρά-

διὸ πρὸς πενήντης. Sed divinus ille Moyses multis
 sæculis ante dixerat: *Anni nostri sicut aranea medita-*
buntur: dies annorum nostrorum in ipsis, septuaginta anni.
Si autem in potentatibus, octoginta anni; & amplius eorum,
labor & dolor. Psalm. lxxxix. vers. 10.

¹ Spatium plenæ vitæ] Idem spatium Perse quo-
 que *ῥῶς ἀνθρώπων* esse voluerunt, teste Herodoto lib.
 111. pag. 192. Et in sacris literis *Octogenerius* val-
 de senex dicitur. 2 Reg. 19. vers. 32. Quo respe-
 xisse etiam Varro videtur, Fundanix uxori scribens
 lib. 1. de re rust. in princip. *Cogitans esse properan-*
dum, quod (ut dicitur) si est homo bulla, eo magis se-
nex. Annus enim octogesimus admonet me ut sarcinas col-
ligam, antequam proficiscar è vita. Et anus illa apud Plau-
 tum in Mercatore, Act. iv. Sc. *Quoniam.*

--- *Quin is ocium?*

SY. *Nequeo mecastor, tantum hoc oneris est, quod*
fero.

DO. *Quid oneris?* SY. *annos octoginta & qua-*
tuor.

Auson. in Grypho ternarii numeri.

Quique novem novies fati tenet ultima finis.

^m Extra finem] *Extra lineas*, ut Cicero inquit 3.
 Parad.

ⁿ Etruscis quoque libris Fatalibus] *Librorum Fatali-*
um fit mentio apud Liv. lib. v. & lib. xxiv. quos eos-
 demcum *Acheronticis* esse pato, apud Arnob. lib. 11.
 advers. gentes.

^o Quæ duo ad decies] *Locus corruptus.* Fortasse-
 an legendum, *quæ ad duodecies septenos annos post fa-*
talia deprecando rebus divinis proferri. Fata enim dis-
 ferri posse, indicat Servius lib. viii. *Æneid.* ad vers.

--- *nec fata vetabant*

Stare. Sciendum, inquit, secundum aruspicine libros &
 sacra Acherentia, quæ Tages composuisse dicitur, fata de-
 cem annis quadam ratione differri. V. Nemes. lib. 1.
 de nat. homin. c. 36.

De DIE NATALI. 81

¶ A mente sua homines abire] Inde natum proverbium, *δὲς παῖδες οἱ γέγοντες*.. Plato in Axiocho. Suid, in λῆρ.Θ.

¶ Neque his fieri prodigia] Hæc verba quid sibi velint, nescio.

¶ In Elegia Solonis] Hæc Elegia extat apud Philonem Judæum *πρὸς κοσμοποιίας*, pag. 16. & Clementem Alexand. Strom. vi. pag. 291. sed mira differentia. Meminit ejusdem Elegiæ etiam D. Ambros. lib. vi. Epist. 39.

¶ In prima hebdom.] Vid. quæ sup. cap. vii. notavi.

¶ In quinta matur.] Aristotel. lib. vii. Polit. cap. xvi. *δὲς τὰς μὲν ἀρμύπαι πρὸς τὴν ὀκτωκίδεκα ἔτη ἡλικίαν συζδινύται, τὸ δ' ἐπὶ αὐτὰ καὶ τετράκοντα, ἢ μικρόν· ἐν ποσέτῳ γὰρ ἀκμάζουσιν τε τοῖς σώμασι συζδινύται, καὶ πρὸς τὴν παύσαν τῆς τεκνοποιίας συγκαταβήσκει* τὴν χρόνους εὐκλείως.

¶ In septima prudentiam] Circa hanc ætatem Aristoteles lib. vii. Polit. cap. xvi. *τῆς διανοίας ἀκμὴν* esse putavit. Et lib. ii. Rhetor. cap. xiv. inquit : *ἀκμάζει δὲ τὸ μὲν σῶμα, ἀπὸ ἧς τετράκοντα ἔτη μέλει ἧς πέντε καὶ τετράκοντα. ἢ δὲ ψυχὴ, πρὸς τὰ ἐνδὲς δεῖν πεντήκοντα.* Quod confirmat Dionys. Halicarn. lib. iv. Antiq. Rom. pag. 233. *ὅς ἐ πολὺ ὑποδέη πενήκοντάετης ἔτη* ; *κορῆσαι δὲ ἀνδρωποὶ φερεῖν πεφύκασιν οἱ πρὸς ταῦτ' αὐτὴν μάλιστα γυνώμενοι τὴν ἡλικίαν.*

¶ Oculos albescere] Hæc verba neque in editione Aldina, neque Germanica habentur ; monet tamen Aldus in veteri libro fuisse. Quid vero albescere hoc loco sibi velit, ignoro : fortean *hebescere* legendum est. Mortis tempore pupillas albescere Servius notat. ad Virgil. lib. 10. Æn. vers. *ut senior letho cæcæ lumina solvit.* Quod an huc pertineat dubito.

¶ Aristoteles appellat *τεχνίζειν*] Aristotel. lib. vii. histor. anim. cap. i. *πρὸς δὲ αὐτὴν χρόνον ὅσον, ἢ τε φωνὴ μεταβάλλειν ἀρχή* ἐπὶ τὸ *τεχνίζειν* καὶ ἀνωμαλότερον

μαλίστηρον, ἕτε π ὀξεία ἔσα, ἕτε πω βαρεῖα, ἕτε
πᾶσα ὁμαλή, ἀλλ' ὁμοία φαινομένη ταῖς ᾠδανενδ-
εισμοδαῖς καὶ τετραχταῖς χορδαῖς. ὁ καλεῖσιν τετραχζην.
Idem lib. v. Aufon. in monosyll. Pubentes annos robu-
stior anticipat vox. V. Non. Marcell. in Gallulare. A-
ristot. de gener. animal. lib. v. cap. vii. Alexand. A-
phrod. lib. i. problem. 125.

² Hircum olere incipiat] *Hircus* est foetor ala-
rum. Catull. Epig. 70 & 72. Horat. Epod. 12.
Inde *Hircosus* Ulpiano, L. *Qui clavum*. 12. §. *Is cui*.
D. *De aedilit. edict.* Is, cui os oleat, an sanus sit,
quaesitum est. Trebatius ait, non esse morbosum, os ali-
cui olere, veluti hircosum, strabonem. Malletm legere,
grasnem. Nam γεράσθ & γεράθ teste Suida, est
ἡ δυσσομία ἢ τέρηων. καὶ γεράσων ἀνδρῶν, ὁ
δυσσομῶ. Et Glossis veteribus γεράσων *hircosus* est.
Vid. Tzetz. Chil. 13. pag. 476. Polluc. lib. 11.
tit. αἰ ρίνος, pag. 100. *Hirquitallus* autem Fe-
stus non à graveolentia, sed à libidine hircorum
dictos autumat. V. Joh. Brodeum. lib. 5. miscell.
cap. 22.

^a Ac καίσιμοι dicuntur] Vid. quæ sup. cap. xi.
notavi.

^b Septimum quemque annum periculosum] Vid.
Gell. lib. 111. cap. x.

^c Κλιμακτηρικὸν vocari] Ἀπὸ τῆς κλίμακθ, quod
certis numeris, velut per scalarum gradus ascendat at-
que colligatur. *Scanfilem* vocat Plin. lib. vii. cap.
xlix. Sunt autem climactericorum duo genera: aut
enim ἐβδομαδικοὶ sunt, aut ἐννεαδικοί. Jul. Firm.
lib. iv. cap. xiv. ἐβδομαδικοὶ qui numero septena-
rio constant. veluti, 7. 14. 21. 28. 35. 42. 49. 56.
63. 70. 77. 84. ἐννεαδικοὶ qui novenario, ut 9. 18.
27. 36. 45. 54. 63. 72. 81. In ἐβδομαδικοῖς pe-
riculosiores à nonnullis putantur, qui ternis hebdoma-
dibus constant, ut 21. 42. 63. 84. Sed omnium
difficillimos auctor noster opinatur esse, quos complet
nume-

De DIE NATALI. 83

numerus quadratus, cujusmodi sunt 49. & 81. quorum alter confit ex septies septem, alter ex novies novem. Plura de annis Climactericis lege, si lubet, apud Feder. Bonavent. lib. vi. de Oſtimeſt: partu cap. 50. cum quatuor ſequentib; Marcil. Ficin. lib. 2. de triplici vita c. 20. Pet. Meſſ. lib. 1. var. lect. c. 46. Fabric. Paduan. in catena tempor. annal. 31. Læl. Biſciol. lib. 15. hor. ſubſec. c. 7. Levin. Lemn. lib. 2. de occult. nat. mirac. c. 2.

^d Quadrati numeri] *Quadratus numerus* eſt, definitione Boëtio lib. 11. de Muſic. cap. vi. qui gemina diſenſione in æqua concreſcit, ut bis duo, ter tres, quater quatuor, quinquies quinque, ſexies ſex. Vid. Gell. lib. 1. cap. xx. Euclid. in Element. lib. 7. defin. 16.

^e Plato ille (ven. cæt.) philoſoph. ſanctiſſimus] Platonem *ἱεροτάτου* etiam Lucianus appellat *ἁγίου Μακροβ.* pag. 605.

^f Πάση] Gell. lib. 1. cap. xxvi.

^g Hunc licet quidam periculoſiſſimum] Annum ſexageſimum tertium periculoſiſſimum eſſe, frequens opinio eſt. Et idcirco ab Ægyptiis *Androclan* dictum eſſe (quod omnem vitæ ſubſtantiam frangat atque debilitet) auctor eſt Jul. Firm. lib. iv. cap. xiv. Cœl. Rhodig. lib. 22. antiq. lect. c. 12. D. Auguſtus Imp. perquam lætus eſt, quod illum veluti communem ſeniorum omnium *κλιμακτηρα* evaſerit. Vid. epistolam ejus ad Caium nepotem ſuum, apud Gell. lib. xv. cap. vii.

^h Hic annus abſumpſit] Abſumpſit tamen Orphea, teſte Suida in *Ὀρφεύς* : & Ciceronem, Seneca Suaſor. vii. Gell. lib. xv. cap. xxviii. Item alios, quos enumerat Bodin, lib. iv. de republic. cap. 11.

ⁱ Ariſtotelem Stagiriten] Diogenes Laërtius lib. v. in vita Ariſtot. Ammonius in vita ejusdem, præfixa Commentario de Prædicamentis, itemque Suidas

narrant, Aristotelem anno sexagesimo tertio ætatis mortem obiisse. Eumelus autem teste Diogene Laërt. & Cedren. pag. 132. septuagesimo. De genere mortis etiam controvertitur. Nam Diogenes & Censorinus imbecillitate stomachi, Eumelus & Hesychius veneno, Justinus Martyr autem in Parænet. pag. 30. Gregor. Nazianzen. Stelit. 1. in Julian. pag. 288. Procop. lib. iv. de bello Gothico pag. 326. Auctor Etymolog. mag. in *ἐπειγ*, tædio & pudore, cum naturam Euripi explicare nequiret, Chalcide vitam finivisse scribunt.

CAPUT XV.

Quare, ^a sanctissime Cerelli, cum istum annum, qui maxime fuerat corpori formidolosus, sine ullo incommodo transferis: cæteros, qui leviores sunt, *κλιμακτηῖος*, minus tibi extimesco, præsertim cum in te animi potius, quam corporis naturam sciam dominari: eosque viros, qui tales fuerunt, non prius vita excessisse, quam ad annum illum octogesimum & unum pervenerint, in quo ^b Plato finem vitæ & legitimum esse existimavit, ^c & habuit. Hoc anno & Dionysius Heracleotes, ut vitæ abiret, cibo abstinuit: & contra ^d Diogenes Cynicus cibi cruditate in choleram solutus est. ^e Eratosthenes quoque, ille orbis terrarum mensor, & ^f Xenocrates Platonius, veteris Academiæ princeps, ad eun-

eundem annum vixerunt. Non pauci etiam, per animi spiritum, molestiis corporis superatis, limitem istum transgressi sunt : ut ^g Carneades, à quo tertia Academia est, quæ dicitur nova; vel ^h Cleanthes, qui uno minus centum explevit. At ⁱ Xenophanes Colophonius major annorum centum fuit. ^k Democritum quoque Abderiten, & ^l Isocratem rhetorem, ferunt prope ad id ætatis pervenisse, quo ^m Gorgian Leontinum, quem omnium veterum maxime senem fuisse, & octo supra centum annos habuisse constat. Quod si cultoribus sapientiæ, sive per animi virtutem, seu lege fati, diutina obtigit vita : non despero, quin te quoque, diu corpore atque animo valentem, longior maneat senectus. Quem enim veterum nunc memoria suspicimus, quem prudentia vel temperantia, vel iustitia, vel fortitudine, tibi antistare dicemus ? quis eorum, si adesset, non in te omnium virtutum prædicationem conferret ? quis tuis laudibus se postponi erubesceret ? Illud certe, ut arbitrator, dignum est prædicatione, quod, cum illis ferme omnibus, quamvis prudentissimis, & procul à republica motis, non contigerit sine offensione, & odio plerumque capitali, vitam degere : tu tamen, officiis municipalibus functus, ⁿ honore sacerdotii in principibus tuæ civitatis conspicuus, ordinis etiam equestriis dignitate gradum provincialium supergressus,

fus, non modo sine reprehensione, & invidia semper fuisti; verum etiam omnium omnino amorem, cum maxima gloria consecutus es. Quis à te nosci, aut ex amplissimo Senatus ordine non expetivit, aut ex humiliore plebis non optavit? Quis mortalium vel te vidit, vel de tuo nomine acceperit, quin & loco fratris germani diligit, & vicè parentis veneretur? Quis ignorat, probitatem primam, fidem summam, benignitatem incredibilem, modestiam, verecundiamque singularem, cæteraque humanitatis officia penes te unum esse? & quidem majora, quam possint digne à quoquam referri. Quare & ego his nunc commemorandis superse-
debo. De eloquentia quoque sileo: quam omnia nostrarum provinciarum tribunalia, omnes præfides noverunt: quam denique urbs Roma, & ° auditoria sacra mirata sunt. Hæc se & ad præsens & in futura sæcula fatis ipsa nobilitat.

IN CAPUT XV.

* Sanctissime] Epitheton, ut plurimum parentibus & patronis datum, uti etiam iis, qui pari sunt honore. Documento sunt veteres inscriptiones quam plurimæ. L. Liberto 9. D. de obseq. parent. & pat. præst.

° Plato finem] Vid. sup. cap. præcedent. Alludit autem huc Ausonius in Grypho Ternarii numeri.

Quique novem novies fati tenet ultima finis.

c Et

De DIE NATALI. 87

^c Et habuit] Testatur Cicero in Cat. Major. his verbis : *Est enim quiete, & pure, & eleganter ætate placida ac senis senectus : qualem accepimus Platonis, qui uno & octogesimo anno scribens mortuus est.* Seneca Epist. 58. *Nam hoc scis, puto, Platoni diligentiae suæ beneficio contigisse, quod natali suo decessit, & annum unum atque octogesium implevit, sine ulla deductione.* Item Diogen. Laërt. lib. 111. in vita Platonis. Lucian. *πεὶ μακροῦ*. pag. 605. Augustin. lib. 8. de Civit. Dei c. 11. Athenæus tamen annos octoginta duos vixisse tradit lib. v. pag. 217. cui adstipulatur Suidas. Neanthes autem teste Diogene Laërtio annos octoginta quatuor.

^d Diogenes Cynicus] Diogenes Laërt. lib. 6. pag. 413. narrat, Diogenem Cynicum nonaginta ferme annorum obiisse mortem, devorato bovis pede crudo, unde in choleram solutus est. Vid. Tatian. contra Græcos, non longe à princip.

^e Eratosthenes] Huic Suidas annos lxxx. Lucianus vero *πεὶ μακροῦ*. lxxxii. tribuit.

^f Xenocrates] Hunc annos 84. vixisse scribit Lucian. ibid.

^g Carneades] Lucian. ibid. ann. 84.

^h Cleanthes] Idem testatur Lucianus ibid. Diogenes vero Zenonis annos hunc æquasse memorat. Fuit igitur annorum nonaginta octo. Tot enim Zenonem vixisse scribit Diogenes.

ⁱ Xenophanes] Hunc annos 102. vixisse narrat Diogen. Laërt. lib. ix.

^k Democritum] De hoc Lucian. loco jam sæpius citato. *Δημόκριτος μὲν ὁ Ἀβδηρίτης, ἐπὶ τῶν γεγονότων πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, ἀποχόμηντος ἑσπῆς, ἐτελεύτησεν.* Idem testatur Phlegon Trallian. pag. 90. Diogenes Laërtius autem lib. ix. annos 109. ei tribuit.

^l Isocratem] Philostratus de vitis Sophistarum in Isocrate. *ἀπέθανε μὲν ἐν Ἀθήνῃσιν ἀμφοῖν τὰ ἑκατὸν ἔτη.* Suidas narrat annos centum & lex vixisse. Lucian.

cian. vero *æi uaneg.* annos, uno minus, centum.

^m Gorgiam Leontinum] De hoc videndus Cicero de Senect. Valer. Maxim. lib. viii. cap. xiii. Quintil. lib. iiii. cap. i. Lucian. *æi uaneg.* Athen. lib. xii. pag. 548. Plin. lib. vii. cap. 48. Suid.

ⁿ Honore sacerdotii] *Sacerdotiorum provincialium* fit mentio in L. 1. §. *Quod si.* D. de Leg. Jul. ambit. L. Sponte. 17. in princip. D. de munerib. & honor. L. In honoribus. 3. D. de vacat. Jul. Paul. lib. v. Sentent. tit. 30.

^o Auditoria sacra] *Auditorium sacrum*, id est, Principis. L. Minor. 18. §. *Sin autem.* D. de minorib. L. Nonnulli. 13. C. Th. de appell. Dicitur & *Consistorium sacrum.* L. Cum anteriorib. 5. §. *In his.* C. de tempor. appellat.

CAPUT XVI.

Nunc vero, quatenus de die natali scribo, meum munus implere conabor; tempusque hodiernum, quo maxime flores, quam potero lucidissimis notis signabo: ex quo etiam primus ille tuus natalis liquido noscetur. Tempus autem non diem tantummodo, vel mensem, vel annum vertentem appello; sed & quod quidam lustrum, aut annum magnum vocant, & quod sæculum nominant. ^a Cæterum de ævo, quod est tempus unum & maximum, non multum est, quod in præsentia dicatur. est enim immensum, sine origine, sine fine, quod eodem modo semper fuit, & semper futurum est, neque ad quem.

De DIE NATALI. 89

quemquam hominum magis, quam ad alterum pertinet. ^b Hoc in tria dividitur tempora, præteritum, præsens, futurum. ex quibus præteritum initio caret, exitu futurum: ^c præsens autem, quod medium est, adeo exiguum, & incomprehensibile est, ut nullam recipiat longitudinem, neque aliud esse videatur, quam transacti futurique conjunctio; adeo porro instabile, ut ibidem sit nunquam; & quidquid transcurrit, à futuro decerpit, & apponit præterito. Hæc inter se tempora, antea dictum dico, & futurum, neque paria sunt, neque ita, ut alterum altero longius, breviusve videatur: quidquid enim non habet finem, collationem mensuræ non recipit. Quapropter ævum neque annorum, neque sæculorum numero, nec denique ullo finiti temporis modulo metiri conabor. hæc enim ad ætatem infinitam non sunt ^d brumalis unius instar horæ. Itaque, ut sæcula possim percurrere, & hoc nostrum præsens designare, ^e omissis aureis, argenteisque, & hoc genus poetici, à conditu urbis ^f Romæ, patriæ nostræ communis, exordiar.

In CAPUT XVI.

^a **C**Æterum de ævo] *Ævum* Varro lib. v. de Ling. Lat. pag. 45. ab ætate omnium annorum dictum putat. Græcis est αἰών, ἀπὸ τοῦ αἰεὶ ὄντι. Plotin. lib. vii. Ennead. cap. 111. de ætern. & temp. Sect. 3. Gregor. Nazianz. in nativit. Christ. αἰών
ἕτε

ἔτε χεῖνΘ, ἔτε χεῖν π μίεΘ. Vid. Timæum Locrum de mundi anima pag. 12. Chalcid. in Tim. Plat. pag. 31, 73 & 77. Mar. Victorin. in Rhetor. Cicer. pag. 151. Isidor. lib. v. Orig. cap. xxxviii.

^b Hoc in tria] Vel in duo; præteritum & futurum. Nam nonnulli philosophi, ut Marius Victorinus dicto loco indicat, præsens esse negaverunt, quod in eo quod præsens dicimus, si quid jam ex parte aliqua confectum est, præteritum sit: si quid mox perfici habeat, futurum est. Vide Mercurium Trismeg. ad Tatium apud Stobæum in eclog. phys. c. 11. p. 20.

^c Præsens autem] Eleganter Seneca de brevit. vitæ, cap. x. *Præsens tempus brevissimum est, adeo ut quibusdam nullum videatur. In cursu enim semper est, fuit & præcipitatur: ante desinit esse, quam venit.* V. Basilium M. homil. 1. in hexaëm. p. 3. ἢ ἐχ' τοῦτΘ ὁ χεῖνΘ; ἔ τὸ μὲν παρελθὼν ἠφανίσθη, τὸ δ' μέλλον ἔπω πάρεστι, τὸ δ' παρὸν πρὶν γινῶσθαι διαδιδράσκεται πρὶν αἰεθυσιν.

^d Brumalis un. inst. horæ] *Bruma* dicta, quod brevissimus dies est. Varro lib. v. de ling. Lat. pag. 45. Vitruv. lib. ix. cap. v. Inde *brumalis hora*, id est, brevissima, quæ & *hiberna* dicitur Plauto Pseud. scen. ult. Cui opponitur *æstiva*, id est, longa. Martial. lib. xii. Epig. 1.

^e Omissis aureis argent.] De quibus Hesiod. lib. 1. ἔργ. Arat. Phænom. pag. 118. & seq. Ovid. lib. 1. Metamorph. Lactant. lib. v. cap. v.

^f Romæ, patriæ nostræ com.] Roma communis patria. L. Roma. 33. D. ad municip. L. Si duas. 6. §. Roma. D. de excusat. tut. L. Tempore. 21. C. Theod. de prætorib. Liv. lib. 111. *Dissolvi licentia militandi morem, nec pro communi jam patria Romam esse.* Athen. lib. 1. dipnosoph. p. 3. Aur. Symmach. lib. 1. Epist. 61. & lib. v. Epist. 94. Seneca consol. ad Helv. cap. vi. Sidon. Apollin. lib. 1. epist. 6. *In qua unica totius orbis civitate (de Roma loquitur) soli barbari & servi peregrinantur.* CA-

CAPUT XVII.

ET quoniam sæcula aut naturalia sunt aut civilia, prius de naturalibus dicam. Sæculum autem est spatium vitæ humanæ longissimum, partu & morte definitum. Quare qui annos triginta sæculum putarunt, multum videntur errasse. Hoc enim tempus *ῥωαῖν* vocari ^a Heraclitus auctor est. Quia orbis ætatis in eo sit spatium. Orbem autem vocant ætatis, dum natura humana à sementi ad sementim revertitur. Hoc quidem *ῥωαῖς* tempus ^b alii aliter definierunt. Herodicus annos quinque & viginti scribit dici *ῥωαῖν*. Zenon triginta. ^c Sæculum autem quid sit, usque adhuc arbitror ad subtile examinatum non esse. Poëtæ quidem multa incredibilia scripserunt, nec minus historici Græci: quamvis eos à vero non par fuit recedere. Ut ^d Herodotus; apud quem legimus, Arganthonium Tartessiorum regem, centum & quinquaginta annorum fuisse. Ut ^e Ephorus; qui tradit, Arcadas dicere, apud se reges antiquos aliquot ad trecentos vixisse annos. Verum hæc, ut fabulosa, prætereo. ^f Sed inter ipsos Astrologos, qui in stellarum signorumque ratione verum scrutantur, nequaquam etiam convenit. ^g Epigenes in centum duodecim annis

annis longissimam vitam constituit; Berofus autem in centum sedecim; alii ad centum viginti annos produci posse, quidam etiam ultra crediderunt. Fuerunt, qui non idem putarent ubique observandum, sed varie per diversas regiones, prout in singulis sit cœli ad circulum finitorem inclinatio, ^h quod vocatur *κλίμα*. Sed, ⁱ licet veritas in obscuro lateat, tamen in unaquaque civitate quæ sint naturalia sæcula, ^k Rituales Etruscorum libri videntur docere: in quibus scriptum esse fertur, initia sic poni sæculorum; quo die urbes atque civitates constituerentur: de his, qui eo die nati essent, eum, qui diutissime vixisset, die mortis suæ primi sæculi modulum finire. eoque die, qui essent reliqui in civitate, de his rursus ejus mortem, qui longissimam ætatem egisset, finem esse sæculi secundi. Sic deinceps tempus reliquorum terminari. Sed ea, quod ignorarent homines, portenta mitti divinitus, quibus admonerentur, unumquodque sæculum esse finitum. Hæc portenta Etrusci, pro haruspicii disciplinæque suæ peritia, diligenter observata in libros rerulerunt. Quare in Tuscis historiis, quæ octavo eorum sæculo scriptæ sunt, ut Varro testatur, & quot numero sæcula ei genti data sint, & transactorum singula quanta fuerint, quibusve ostentis eorum exitus designati sint, continetur. Itaque scriptum est, quatuor

tuor prima sæcula, ¹ annorum fuisse centum & quinque : quintum, centum viginti trium ; sextum, undeviginti & centum ; septimum, totidem ; octavum tum demum agi ; nonum, & decimum superesse. Quibus transactis finem fore nominis Etrusci. Romanorum autem sæcula quidam ^m ludis sæcularibus putant distingui. Cui rei fides si certa est, modus Romani sæculi est incertus. Temporum enim intervalla, quibus ludi isti debeant referri, non modo quanta fuerint retro, ignoratur : sed ne quanta quidem esse debeant, scitur. Nam ita institutum esse, ut centesimo quoque anno fierent, ⁿ id, cum Antias aliique historici auctores sunt, tum Varro de scenicis originibus libro primo ita scriptum reliquit : *Cum multa portenta fierent, & murus ac turris, quæ sunt intra portam Collinam, & Esquilinam, de cælo essent tacta, & ideo ^o libros Sibyllinos X-viri adissent; renuntiarent, uti Diti patri, & Proserpina, ludi Terentini in campo Martio fierent, & ^p hostiæ furvæ immolarentur; utique ludi centesimo quoque anno fierent. Item T. Livius libro CXXXVI. Eodem anno ludos sæculares Cæsar ingenti apparatu fecit; quos centesimo quoque anno (^a is enim terminus sæculi) fieri mos.* At contra, ut decimo centesimoque anno repetantur, tam Commentarii quindecimviro- rum, quam D. Augusti edicta testari videntur. Adeo ut ^f Horatius Flaccus in
car-

carmine, quod sæcularibus ludis cantatum est, id tempus hoc modo designaverit :

Certus undenos decies per annos

Orbis ut cantus referatque ludos

Ter die clara, totiensque grata

Nocte frequentes.

At enim, temporum ii veterum revolvantur annales, longe magis in incerto invenietur. Primos enim ludos sæculares exactis regibus post Romam conditam annis ccxlv. à Valerio Publicola institutos esse, Valerius Antias ait : at XV-virorum Commentarii * annis cclxxxxviii, M. Valerio, SP. Verginio Coss. secundos ludos; ut Antias vult, anno post urbem conditam quinto trecentesimo : ut vero in Commentariis quindecim-virorum scriptum est, anno octavo & quadringentesimo; * M. Valerio Corvino iterum, C. Pœtilio Coss. Tertii ludi fuerunt, Antiæ Livioque auctoribus, P. Claudio Pulchro, C. Junio Pullo Coss. aut, ut in libris quindecim-virorum scriptum est, anno quingentesimo duodevicesimo, P. Cornelio Lentulo, C. Licinio Varo Coss. De quartorum ludorum anno triplex opinio est. Antias enim, & Varro, & Livius, relatos esse prodiderunt, L. Marcio Censorino, M. Manilio Coss. post Romam conditam anno dcv. At Piso Censorius, & Cn. Gellius, sed & Cassius Hemina, qui illo tempore vivebat, post annum factos tertium affir-

De DIE NATALI. 95

affirmant, Cn. Cornelio Lentulo, L. Mum-
 mio Achaico Coss. id est, anno DCVIII. In
 quindecim-virorum autem Commentariis
 notantur sub anno DXXXIII, M. Æmilio
 Lepido, L. Aurelio Oreste Coss. Quintos
 ludos C. Furnio, C. Junio Silano Coss. anno
 DCCXXXVII, * Cæsar Augustus & Agrippa
 fecerunt. Sextos autem fecit y Ti. Claud. Cæ-
 sar, se IV. & L. Vitellio III. Coss. anno
 1000. ^z Septimos Domitianus, se XIV. & L.
 Minucio Rufo Coss., anno 1000XLI. * Octa-
 vos imperatores Septimius & M. Aurelius
 Antoninus, Cilone & Libone Coss. anno
 1000CLVII. Hinc animadvertere licet, ne-
 que post centum annos, ut hi referrentur lu-
 di, statum esse, neque post centum decem.
 Quorum etiamsi alterutrum retro fuisset ob-
 servatum, non tamen id satis argumenti es-
 set, quo quis his ludis sæcula discerni con-
 stanter affirmet præsertim cum ab urbis pri-
 mordio, ad reges exactos, ^b annos CCXLIV, fa-
 ctos esse, nemo sit auctor. Quod tempus pro-
 culdubio naturali majus est sæculo. Quod si
 quis credit, ludis sæcularibus sæcula discerni,
 sola nominis origine inductus: sciat, sæcula-
 res dici potuisse, quod plerumque semel fiant
 hominis ætate. Ut multa alia, quæ raro fiunt.
 post sæculum evenire, loquentium consue-
 tudo usurpat. Sed nostri majores, ^c quod natu-
 rale sæculum quantum esset, exploratum
 non

non habebant, civile ^d ad certum annorum modulum centum statuerunt, ^e testis est Piso, in cujus annali septimo scriptum est sic: *Roma condita anno 10XCV1 saculum accipit, his consulibus quibus proximi sunt Consules M. Aemilius M.F. Lepidus, C. Popilius 11. absens* Sed, ut hunc numerum constituerent nostri, nonnihil causæ fuit; primum, quod multos suorum civium ad hanc ætatem vitam producere videbant. Dein quod Etruscos, ^f quorum prima sæcula centenum fuerant annorum, etiam hic, ut in aliis plerumque, imitari voluerunt. Præterea fieri potest, quod refert Varro, quodque Dioscorides astrologus scripsit, ^g Alexandriæ inter eos, qui mortuos solent conservare, constare, hominem ^h plus centum annis vivere non posse: id cor humanum declarare eorum, qui integri perierunt sine corporis tabe. Eo, quod id multis annis pendendo, omnis ætatis incrementa & deminutiones observent: & anniculi pendere duas drachmas, bimi quatuor, & sic in annos singulos, usque ad quinquaginta, accedere binas; ab iis centum drachmis ab anno quinquagesimo item decedere in unoquoque binas. Ex quo perspicuum sit, centesimo anno redire ad anni primi pondus, nec longius vitam posse produci. Quoniam igitur civile Romanorum sæculum centum annis transigitur, scire licet, in decimo sæculo & primum natalem

De DIE NATALI. 97

talem tuum fuisse, & hodiernum esse. Quot autem sæcula urbi Romæ debeantur, dicere meum non est : sed, quid apud Varronem legerim, non tacebo. Qui libro Antiquitatum duodevicesimo ait, fuisse Vettium Romæ in augurio non ignobilem, ingenio magno, cuivis docto in disceptando parem; eum se audisse dicentem : Si ita esset, ut traderent historici, de Romuli urbis condendæ auguriis, ac ⁱ duodecim vulturibus; quoniam cxx. annos incolumis præteriisset populus Romanus, ^k ad mille & ducentos perventurum.

In CAPUT XVII.

^a **H**eraclitus auctor est] Sic legendum, non *Herodicus*. Plutarch. περὶ ἡρώου ἐκκλησίᾳ. 795. pag. 739. ἐπὶ τεινόντων ποιεῖται πλὴν ἡμεῶν καὶ Ἡράκλειτον. Et statim subiungit : ἐν ᾧ χρόνῳ ἡμεῶντα παρέχει τὸν ἕξ αὐτῆς γεννηθέντα ὁ ἡμεῖς. Quæ verba sunt interpretamentum eorum, quæ auctor noster subnectit : *Quia orbis ætatis in eo sit spatium*. Orbem autem vocant *ætatis*, dum natura humana à sementi ad sementem revertitur. Nam Plato lib. v. de republ. tricesimum annum in masculis aptum proli procreandæ censuit. Uti etiam in sacris literis legimus, plerisque anno tricesimo ætatis filios genuisse. Aristoteles lib. vii. Polit. requirit annos triginta & septem.

^b Alii aliter definierunt] *Γενεᾶς* vocabulo sæpe utuntur auctores, historici imprimis. Quot vero annos *ἡμεῶν* contineat, inter ipsos non convenit. Nam quidam unum annum *ἡμεῶν* esse voluerunt, teste Plutarcho lib. περὶ ἡρώου ἐκκλησίᾳ. 795. pag. 739. alii
H annis

annis septem eam definierunt, ut refert Artemidorus lib. 11. *Ὀνειροκρ.* cap. lxxv. in pr. Suid. in *ῥυσσά* & *Ὀρφεύς*. Alii viginti. Hesych. in *ῥυσσά*. Alii viginti quinque, uti Heraclitus, quem hoc loco auctor noster citat, itemque Hesych. dict. loco. Alii annis viginti septem, ut colligitur ex Dionysio Halicar. lib. 1. Rom. antiq. pag. 8. ubi tradit, ab Ilio capto usque ad conditam Romam, geneas esse sedecim, id est, ut ipse colligit eodem lib. pag. 57. annos 432. Divisis igitur illis 432. annis per 27. exsurgunt geneæ sedecim. Sed non satis libimet ipsi constat, ut videre est, cum ex aliis ejusdem scriptoris locis, tam ex illo qui est lib. 11. pag. 120. ubi de Pythagora agit. Alii triginta, ut Zenon & Heraclitus, quos Censorinus noster auctores laudat. Vid. Plutarch. *πεὶ ἐκλελ. γένος*. pag. 739. Artemidor. lib. 11. *Ὀνειροκρ.* cap. lxxv. Suid. loco sup. citato, & in *περγέρον*. Eustath. Iliad. α. pag. 37. Porphyry. quæst. 14. in Homer. Latini hoc tempus *Ævum* quandoque vocant, ut Horat. lib. 11. Od. ix.

At non ter ævo functus amabilem

Ploravit omnes Antilochum senex

Annos.

Nonnulli largius geneæ spatium tribuunt: tres enim geneas, centum annos esse volunt. Herodot. lib. 11. *ῥυσσά ᾧ τρεῖς ἐκατὸν ἔτα δέσσι*. Clem. Alexand. Strom. 1. pag. 145. *εἰς μὲν τοὶ τὰ ἐκατὸν ἔτη, τρεῖς ἐγκατέλειπονται ῥυσσά*. Vid. Herodian. lib. 111. pag. 527. ubi de ludis sæcularibus agit. Sunt etiam qui centum annis geneam determinant, ut Gen. xv. vers. 13. & 16. Dionys. Halicar. lib. 1. pag. 2. narrat, Medorum imperium quatuor geneas durasse, id est, annos fere quadringentos. Alii adhuc extendunt in centum & octo annos. Vide Plutarch. sup. dicto loco.

[Sæculum autem quid sit] *Sæculum* interdum indefinite pro quovis tempore accipitur. Terent. Eunuch. Act. 11. Scen. 11.

Olin

De DIE NATALI. 99

Olim isti fuit generi quondam questus apud seculum prius.
Et Virgil. lib. viii. *Ænied.*

*Aureaque (ut perhibent) illo sub rege fuere
Sæcula.*

Interdum pro certo & determinato, de quo auctor noster hic agit. Et quidem in sacris literis pro quinquaginta annis interdum capitur; ut Exod. xxi. vers. 6. & Levit. xxv. vers. 39, 40. Isidor. lib. v. Orig. cap. xxxviii. Alii autem *Sæculum* triginta annis, alii centum & decem, alii mille definiunt. Servius lib. vi. *Æneid.* ad vers. *Sed mihi tarda gela*, &c. Notandum, inquit, dicta *sæcula* etiam in uno homine, secundum eos, qui dicunt *sæculum* triginta annos habere. Nam alii centum & decem, alii mille annis putant *sæculum* contineri. Quo pertinet illud Plauti In Milit. Act. iv. Scen. Jam est.

PY. Quin mille annorum perpetuo vivunt, ab *sæculo* ad *sæculum*.

Vid. Zosim. lib. ii. hist. in pr. & Etymol. magn. in αἰών.

^d Herodotus; apud quem legimus, Arganthonium] Herodoti locus est lib. i. his verbis: ἀπκόμῃροι ὃ ἐς τὸν Ταρτησὸν, περισφιλέες ἐχθρόντο πρὸ βασιλείῃ ἤν Ταρτησίων, πρὸ ἔνομα μὲν ἰὺ Ἀργανθώνι, ἐπὶ ἐχθρόντοσι ὃ Ταρτησὸν ὀγδοήκοντα ἔτη, ἐβίωσεν ὃ πάντα, εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Ubi diserte annos centum & viginti Arganthonium vixisse scribit. Ut & Cicero in Catone majore. *Expectemus (inquit) Tartessiorum regis ætatem.* Fuit enim (ut scriptum video) Arganthonius quidam Gadibus, qui octoginta regnavit annos, centum & viginti vixit. Quibus assentitur Val. Maxim. lib. viii. cap. xiii. & Plin. lib. vii. cap. xlviii. At Censorinus noster, item Strabo lib. iii. pag. 104. Lucian. περὶ μακροβ. pag. 60. Phlegon Trallian. περὶ θαυμασ. καὶ μακροβ. pag. 92. Anacreon poeta, à supra nominatis & Plinio lib. vii. cap. xlviii. citatus, centum & quinquaginta annos Arganthonium vixisse

volunt. Asinius Pollio, teste Valerio Maximo lib. viii. cap. xiii. centum triginta. Silius Italicus trecentos. ejus hi versus sunt lib. 111.

*Arganthoniacos armat Carteia nepotes.
Rex proavis fuit humani ditissimus ævi,
Ter denos decies emensus belliger annos.*

^e Ephorus, qui tradit, Arcadas] Ephorus hujus rei testis citatur etiam à Plinio lib. vii. cap. xlviii. Pertinet huc quoque Servius lib. viii. *Æneid.* *Arcadas his oris. Constat* (inquit) *Arcadas plurimum vixisse, in tantum, ut quidam usque ad trecentos annos vivendo pervenerint.*

^f Sed inter ipsos astrologos] Servius in Comment. ad Virgil. lib. iv. *Æneid.* *Vixi, & quem dederat cursum fortuna peregi. Tribus humana vita continetur; Natura, cui ultracentum & viginti solstitiales annos concessum non est; Fato, cui nonaginta anni, hoc est, tres Saturni cursus, exitium creant, nisi forte aliarum stellarum benignitas etiam tertium ejus superet cursum; Fortuna, id est, casu, qui ad omnia pertinet, quæ extrinsecus sunt, ad ruinam, incendia, naufragia, venena.* Vid. Jul. Firmic. lib. 11. cap. xxvii. Plinius lib. viii. cap. xlix.

^g Epigenes in centum duodecim] Varia fuit veterum opinio de longissimo termino vitæ humanæ. Alii enim statuerunt annos lxx. Herodot. lib. 1. pag. 14. Alii nonaginta sex. Hesiod. apud Plutarch. lib. *αἰὲς ἥψ' ἐκλελ. χηης.* & Aufonius, qui Hesiodum latine vertit, *Eidyll.* xviii. Alii centum. Ecclesiast. cap. xviii. vers. 8. *Numerus, inquit, dierum hominum, ut multum, centum anni.* Et Artemidor. lib. 11. *Ὁ νετεροκρ. cap. lxxv. καὶ ἡμᾶς ὃ ἐχατὸν ἐτη εἶναι τὸν πλείον τῆς ζωῆς χρόνον, ἐπειδὴ τὸ πλείους ἢ ὀλίγω σποδ' ὄντας ζῶντας ὁρῶμεν, ἢ ὀλίγω ὑπαίεοντες.* Quam sententiam sequuntur] Cui quoque L. *An usufructus.* 56. D. *de usufr. l. Si usufructus.* 8. D. *de usufr. leg. l. Ut inter.* 23. C. *de Sacros. eccles.* Eustathius *αἰὲς χρονικῶν διασημ. tit. αἰὲς ε' χρόνων.* Justinian. Imp. Novell. 9. Alii annos

De DIE NATALI, 101

annos centum & octo. Videndus Plutarch. *περὶ τῆς ἐλευθ. γῆς*. 739. Sibylla, centum & decem:

Ἄλλ' ὁπόταν μήκισ' ἔκη χρόν' ἀνδράποισι
Ζωῆς, εἰς ἑτέων ἑκατὸν δέκα κύκλον ὀδεύων.

Epigenes centum & duodecim, vel ut à Plinio citatur lib. vii. cap. xlix. centum viginti duobus annis vitam longissimam hominis definivit. Berofus autem centum & sedecim, vel ut est apud eundem Plinium ibid. centum septendecim. Alii terminum vitæ esse putavere annum centesimum vicesimum. Genes. vi. vers. 3. Fl. Joseph. lib. 1. antiquit. Judaic. cap. iv. & vii. circ. fin. Lactant. lib. 11. Instit. cap. xiii. & seq. Adde his Quinctilian. Dialog. de Oratorib. pag. 697. Trebell. Pollion. in D. Claud. non longe à princip. Arnobius lib. 11. advers. gentes. *Vultis* (inquit) *Faunus, Latinus, & Picus annis vixerint vicens atque centenis? ultra enim negatur posse hominis vita produci.* Sed locum Genesios modo citatum, multi non de termino vitæ humanæ, sed de tempore ad resipiscendum usque ad diluvium hominibus relicto accipiunt. Vid. D. Hieron. quæst. in Genes. August. lib. xv. de civit. Dei, cap. xxiv. Gratian. cap. *Prædixerat.* De pœnitent. dist. 1.

^b Quod vocatur κλίμα] Vitruvius lib. 1. cap. 1. *Inclinationes calis, quas Græci κλίματα dicunt.* Item Gell. lib. 14. c. 1. Columell. lib. 1. de re rust. *Declinatio.* Achill. Stat. in prolegom. in Arat. pag. 91. κλίματα δ' εἴρηται, διὰ τὸ πῶς γῶν μὴ ἑὴ ὁμαλῶς, ἀλλ' ἔχειν ὅσον ἐγκλίματά πνα, ὑψηλοτέρων ἄντων καὶ ταπεινοτέρων ἢ μερῶν αὐτῆς, καὶ τὰς οἰκῆσεις ἢ ἐθνῶν ἄλλας ἀλλάχῃ ἑῇ. Vid. Isidor. lib. 111. Orig. cap. xli.

ⁱ Licet veritas] Democriti sententia est. ἐν βύθῳ κεῖται ἡ ἀλήθεια. Cic. lib. 1. Acad. quæst. prope finem. Seneca lib. 7. de benefic. cap. 1. *Involuta veritas in alto latet.* Et lib. 7. natur. quæst. c. 32. in fi.

* Rituales] Ritualium librorum sup. cap. xi. facta est mentio.

¹ Annorum fuisse centum] Addidi ex Aldina & Germanica editione *quinque* : & statim legendum, *quintum centum viginti trium*. Quod etiam admonuit Carrio lib. II. emendat. cap. I.

^m Ludis sæcularibus] De ludis sæcularibus videndus Festus. Valer. Maxim. lib. II. cap. 4. Herodian. lib. 3. Zosim. lib. II. hist. & qui plena manu de illis differuit Onuphrius Panvin.

ⁿ Id cum Antias] Sic Aldina & Germanica editio, itemque membranæ Fr. Modii.

^o Libros Sibyllinos X-viri] Sic Aldus & Germanica editio; idque verius esse puto. Quindecim virorum enim institutio posterior fuit. Vid. Aufon. in Grypho Ternarii numeri in fin.

^p Hostiæ furvæ] Id est, nigræ. Valer. Maxim. lib. II. cap. iv.

^q Is enim terminus sæculi] Sic Aldus, quæ lectio melior videtur.

^r At contra ut decimo centesimoque] Ludos sæculares centesimo decimo quoque anno factos, indicant versus Sibyllini, apud Phlegont. Trallian. *αἱ δὲ δαυμασ*. pag. 94. & Zosim. lib. II. hist. pag. 670. idque verius esse, erudite docet Josephus Scaliger lib. II. de emend. temp. pag. 137. & Onuphrius Panvin. de lud. sæcul.

^f Horatius] Epod. lib.

^t Annis ducentis quadraginta quinque] Primo igitur suo consulatu Val. Publicola ludos sæculares fecit, juxta sententiam Valerii Antiatis, & Zosimi lib. II. hist. pag. 668. Nam regnatum est Romæ An. ccxlv. teste Livio lib. I. in fin. & Censorino inf. hoc capite.

^u M. Valer. Corvino] In Fastis Onuphrii est: *M. Valerio. M. F. M. N. Corvo II. C. Patilio. C. F. C. N. Libone Visolo*. At Zosimus secundos ludos sæculares in quartum consulatum M. Popilii refert, lib. II. pag. 669.

* Ca-

* Cæsar Augustus] Horum ludorum meminit Plin. lib. vii. cap. xlviii. Sæton. in Augusto c. xxxi. Dion. Cass. lib. liv. pag. 610. Ovid. lib. 11. Trist. Eleg. 1.

Jusserat & Phæbo dici, quo tempore ludos

Fecit, quos ætas afficit una semel.

Huc pertinet nummus Sebastiani Erizzii, pag. 145. At Zosimus lib. 11. hist. pag. 669. hos ludos L. Censorino & C. Sabino Coss. factos esse auctor est.

† Tib. Claudius] Sueton. in Claud. cap. xxi. Tacit. lib. xi. Annal. Plin. lib. vii. cap. xlviii. & lib. viii. cap. xlii. Zosimus lib. 11. hist.

‡ Septimos Domitianus, se xiv. & L. Minutio Rufo Coss.] Sic correximus ex nummis antiquis apud Gulielmum Choul, pag. 284. & seq. Idemque monuit ante Lud. Carrio lib. 11. Emend. cap. 1. Videndus Sæton. in Domitiano cap. iv. Zosim. lib. 11. hist.

‡ Octavos Imperatores Septimius & M. Aurelius Antoninus] Sic legendum, non *Antonius*, ut Carrio edidit. Vid. Æl. Spartian. in Severo. & paulo post, anno 19ccclvii. non 19ccclvii. ut est in eadem editione. Vid. Onuphr. de ludis sæcul. Mentionem horum ludorum faciunt Herodian. lib. 111. pag. 527. Zosim. lib. 11. pag. 669. Vid. nummum Sebast. Erizzi pag. 566.

‡ Annos ccxlv.] Sic Dionys. Halicarnass. lib. 1. pag. 61. Liv. lib. 1. in fin. At Festus Rufus in breviario, & Augustin. lib. 3. de civit. Dei. c. 15. à primordio urbis, usque ad reges exactos, numerant annos ccxlii. omisso nimirum anno interregni, inter Romulum & Numam.

‡ Quod naturale sæculum] Sic Aldus, idque rectius. Carrionis Germ. editio, *natura, sæculum*.

‡ Ad certum annorum modulum] Varro lib. v. de ling. Lat. *Sæculum spatium annorum centum vocarunt, dictum à sene, quod longissimum spatium senescendorum hominum id putarunt.*

^c Testis est Piso] Vid. Joseph. Scalig. lib. v. de emendat. temp. pag. 367.

^f Quorum prima sæcula centenum] Sup. hoc cap.

^g Alexandria inter eos, qui mortuos solent conservare] *Conservare*, id est, *τηλεθεύειν*, vel salire, ut Varro inquit lib. xv. rer. hum. citante Diomede Grammat. lib. 1. De condiendorum vero cadaverum ritu apud Ægyptios, vide sis Genes. cap. 50. vers. 2. & xxvi. Herod. lib. 11. pag. 135. Sextum Empir. lib. 111. Pyrrhon. hypothes. cap. xxiv. Diodor. Sicul. lib. 1. pag. 57. & 58.

Lucian. de luctu. Silius Ital. lib. xiii. Pompon. Melam. lib. 1. cap. ix. Gell. lib. x. cap. x. Diogen. Laërt. lib. 9. in Pyrrhone.

^h Plus centum annis] Idem narrat Plin. lib. xi. cap. xxxvii.

ⁱ Duodecim vulturibus] De hoc augurio Liv. lib. 1. Aurel. Vict. de Orig. gent. Rom.

^k Ad mille & ducentos] Respexerunt ad hoc vaticinium Claudianus lib. de bello Getico. vers. 265. & Sidonius Apollinaris in Panegyri. Avito dicto. vers. 357. Vid. Cæsar. Rhodig. lib. xxvii. cap. viii.

C A P U T XVIII.

HActenus dictum de sæculo. Nunc de annis majoribus dicam. Quorum magnitudo adeo diversa, tam gentibus observata, quam auctoribus tradita est, ut alii annum magnum esse in annis vertentibus duobus, alii in multis annorum millibus arbitrati sint. quod quale sit, jam nunc conabor absolvere. Veteres in Græcia civitates cum animad-

De DIE NATALI. 105

nimadverterent, dum Sol annuo cursu orbem suum circuit, Lunam interdum ter decies exoriri, idque sæpe alternis fieri: arbitrati sunt, lunares xii. menses, & dimidiatum, ad annum naturalem convenire. Itaque annos civiles sic statuerunt, ut interkalando facerent alternos xii. mensium, alternos xiii. utrumque annum separatim, vertentem; junctos ambos, annum magnum vocantes. Idque tempus *τριετής* appellabant, quod tertio quoque anno interkalabatur, quamvis biennii circuitus, & revera *διετής* esset. unde ^a mysteria, quæ Libero patri alternis fiunt annis, ^b trieterica à poetis dicuntur. Postea, ^c cognito errore, hoc tempus duplicarunt, & *τετραετής* fecerunt. Sed eam, quod quinto quoque anno redibat, *πενταετής* nominabant. Qui annus magnus ex quadriennio commodior visus est. Ut annus Solis constaret ex diebus ccc. lxxv. & diei parte circiter quarta, quæ unum in quadriennio diem conficeret. Quare Agon & ^d in Elide Jovi Olympio, & ^e Romæ Capitolino, quinto quoque anno redeunte celebratur. Hoc quoque tempus, quod ad Solis modo cursum, nec ad Lunæ, congruere videbatur, duplicatum est, & *ὀκταετής* facta, quæ tunc *ἐννεαετής* vocitata. Quia primus eius annus nono quoque anno redibat. Hunc circuitum verum annum magnum esse, pleraque

raque Græcia existimavit: quod ex annis vertentibus solidis constaret, ut proprie in anno magno fieri par est. ^f Nam dies sunt solidi, uno minus centum, annique vertentes solidi octo. Hanc ἑκταετηρίδα vulgo creditum est ab ^g Eudoxo Cnidio institutam. Sed hanc Cleostratum Tenedium primum ferunt composuisse, & postea alios aliter. Qui mensibus varie interkalandis suas ἑκταετηρίδας protulerunt. Ut fecit Harpalus, Nauteles, Mnesistratus, item alii, in quibus Dositheus. Cujus maxime ἑκταετηρίς, Eudoxi inscribitur. Ob hoc multæ in Græcia religiones hoc intervallo temporis summa cæremonia coluntur. ^h Delphis quoque ludi, qui vocantur Pythia, post octavum annum olim conficiebantur. Proxima est hanc magnitudinem, quæ vocatur ⁱ δωδεκαετηρίς, ex annis vertentibus duodecim. Huic anno Chaldaico nomen est, quem Genethliaci non ad Solis Lunæque cursus, sed ad observationes alias habent accommodatum: quod in eo dicunt tempestates, frugumque proventus, sterilitates item, morbosque circumire. Præterea sunt anni magni complures: ut Metonicus, quem ^k Meton Atheniensis ex annis undeviginti constituit, eoque ἐννεαδεκάετηρίς appellatur, & interkalatur septies, in eoque anno sunt dierum ^l sex millia & DCCCXL. Est & ^m Philolai Pythagorici annus, ex annis LIX. in quo sunt

De DIE NATALI. 107

sunt menses interkalares viginti & unus. Item
ⁿ Callippi Cyziceni, ex annis LXXVI; ita ut
 menses duodetriginta interkalentur. ^o & De-
 mocriti, ex annis LXXXI I; ^p cum interkalares
 sint perinde viginti octo. Sed & ^q Hip-
 parchi, ex annis CCCIV. in quo interkala-
 tur centies decies bis. Hæc annorum mag-
 nitude eo discrepat, quod inter astrologos
 non convenit, quanto vel Sol plus quam
 trecentos sexaginta quinque dies in anno
 conficiat, vel Luna minus quam triginta
 in mense. Ad Ægyptiorum vero annum
 magnum Luna non pertinet, ^r quem Græ-
 ce *κωνικόν*, Latine canicularem vocamus,
 propterea quod initium illius sumitur, cum
 primo die ejus mensis, ^r quem vocant Æ-
 gyptii Thot, ^r caniculæ sidus exoritur. Nam
 eorum annus civilis ^u solos habet dies
 CCCXLV, sine ullo interkalari. Itaque quadri-
 ennium apud eos ^x uno circiter die minus est,
 quam naturale quadriennium: eoque fit, ut
 anno ^y MCCCC LXI. ad idem revolvatur prin-
 cipium. Hic annus etiam *ἡλιακός* à quibusdam
 dicitur; & ab aliis *ὁ 2 δεῦ ἐνιαυτός*. ^a Est præ-
 terea annus, quem Aristoteles maximum po-
 tius, quam magnum, appellat. quem Solis,
 Lunæ, vagarumque quinque stellarum orbes
 conficiunt, cum ad idem signum, ubi quon-
 dam simul fuerunt, una referuntur. cujus an-
 ni hyems summa est *κατακλυσις*, quam nostri
 dilu-

^b diluvionem vocant : ætas autem *καταστροφή*,
quod est mundi incendium. ^c Nam his alter-
nis temporibus mundus tum exignescere,
tum exaquescere videtur. Hunc Aristarchus
putavit esse annorum vertentium duûm mil-
lium CCCCLXXXIV. Aretes Dyrrhachinus,
quinque millium DLII.^d Heraclitus & Linus,
decem millium CC ∞ ^e Dion, X.M. CC ∞ XXC IV.
Orpheus, C.M.XX. Cassandrus, tricies sexies
centum millium. Alii vero infinitum esse,
nec unquam in se reverti existimarunt. Sed
horum omnium *πυρραμένης* maxime notan-
dis temporibus Græci observant, id est,
^f quaternum annorum circuitus, quas vocant
Olympiadas : & nunc apud eos ducentesima
quingagesima quarta Olympias numeratur,
ejusque annus hic secundus. Idem tempus
anni magni Romanis fuit, & quod Lustrum
appellabant : ita quidem ^h à Servio Tullio in-
stitutum, ut, quinto quoque anno censu ci-
vium habito, lustrum conderetur ; sed non
ita à posteris servatum. Nam, cum inter
primum à Servio rege conditum lustrum, &
id, quod ab Imperatore ⁱ Vespasiano V. & Cæ-
sare III. Coss. factum est, ^k anni interfuerint
paullo minus sexcentis quinquaginta, lustra
tamen per ea tempora non plura, quam sep-
tuaginta quinque sunt facta. Et postea plane
fieri desierunt. Rursus tamen annus idem
magnus ^j per Capitolinos agonas cæptus est
dili-

De DIE NATALI. 109

diligentius servari: quorum agonum primus à Domitiano institutus fuit, duodecimo ejus & Ser. Cornelii Dolabellæ consulatu. Itaque hoc nunc anno qui celebratus est agon, undequadragesimus numeratur. Quod ad annos pertinet magnos, in præsentia factis dictum. Nunc de annis vertentibus dicendi locus.

In C A P U T XVIII.

^a **M**ysteria] Vid. Diodor. Sicul. lib. iv. pag. 211. fuerunt autem trina Liberalia Athenis, ut eleganter id docet Josephus Scaliger lib. 1. de emendat. temp. pag. 29.

^b Trieterica] Virgil. lib. iv. Æneid.

----ubi audito stimulant trieterica Baccho

Orgia.

Ovid. lib. 1. Fast.

Festa corymbiferi celebrabat Græcia Bacchi

Tertia quæ solito tempore bruma refert.

Pap. Statius lib. 11. Thebaid.

---non hæc trieterica vobis

Nox patrio de more venit.

^c Cognito errore] Ut errorem hunc noscas, sic habeto. Annus solaris dies habet 365. & quadrantem. Annus Lunarum autem 354. Duo anni solares dies habent 730½ duo vero Lunares anni, continent dies 708. Excedunt igitur duo anni Solares conjuncti, annos Lunares duos 22½ diebus, ex quibus constituiebant mensi embolimum. Sed non habita ratione dimidiati diei, qui supererat, interkalabantur tantum dies 22. Cognito igitur hoc errore, rationem superiorem interkalandi mutaverunt.

^d In-

^d In Elide] Vid. Pindar. in Olymp. Ode 11. VIII. & ix. Pompon. Mela lib. 11. cap. 111. Isaac. Tzetz. in Lycophron. pag. 14. Joseph. Scalig. lib. 1. de emend. temp. pag. 27.

^e Romæ Capitolino] Vid. inf.

^f Nam dies sunt solidi] Locos est mutilus; qui tamen ex Gemino de apparentiis cœlestib. cap. vi. pag. 129. & Solin. cap. 11. redintegrari potest. Legendum itaque censeo : *Nam dies sunt solidi cō cō DCCCCXXII, menses uno minus centum, annique vertentes solidi octo.* Vid. Suid. in ἐνιαυτός.

^g Eudoxo Cnidio] Vid. Diogen. Laërt. lib. viii. in ejus vita, & Suid. in εὐδοξός. De reliquis Oſtæteridum scriptoribus, quorum hîc fit mentio, vide quæ accuratissime scripsit summus vir Josephus Scaliger. lib. 11. de emend. temp.

^h Delphis quoque ludi] Videndus Scaliger lib. 11. de emendat. tempor. pag. 50. ubi agit de periodo Delphorum Pythica.

ⁱ Δωδεκαετηρίς] De hac quoque videndus Scaliger lib. 11. de emend. tempor. & lib. 111. canon. Isagog. pag. 175.

^k Meton Atheniensis] Æliano lib. x. Variar. hist. cap. vii. est Lacedæmonius.

^l Sex millia DCCCCXL.] Ita legendum esse Josephus Scaliger lib. 11. de emend. temp. pag. 47. evidentissime demonstrat.

^m Philolai Pythagorici annus] De quo consulas eundem Scaligerum lib. 11. dicti operis.

ⁿ Callippi Cyziceni] Achilles Statius in Prolegom. in Arat. annum magnum Callippicum septuaginta annos vertentes duntaxat continuisse scribit, sed falso. Melius te Scaliger docet lib. 11. de emend. temp. pag. 81.

^o Et Democriti] Vid. Diogen. Laërt. lib. ix. in vita Democriti.

^p Cum interkalares sint viginti octo] Sic Germanicum

De DIE NATALI. IIII

nicum & Aldinum exemplar. Carrio male ediderat : *Cum interkalares dies sint perinde viginti octo.* Non enim viginti octo dies, sed menses, in hoc Democriti anno intercalantur. Vid. Scalig. lib. II. de emend. temp. pag. 160.

⁴ Hipparchi ex annis] Vid. Scalig. lib. II. de emendat. temp. pag. 105.

¹ Quem Græce *κωικόν*] A stella nimirum, quam *ἀσπόκωα* quidam, Ægyptii vero *σῶθιν* appellant. Horus Apol. cap. III. & Plutarch. in lib. de Isid. Chalcid. in Timæum Platon. pag. 92. *Quam rationem* (inquit) *secutus vates etiam Homerus, ortum caniculæ, canem Orionis appellat. Cum hanc eandem stellam ἀσέκωον* quidam, Ægyptii vero *σολαχῶ* vocant. Cujus completur annus, qui *κωικὸς* vocatur; annis mille quadringentis sexaginta. Corrupte; lege *ἀσπόκωα* & *σῶθιν*. Porphy. de antro nymph. pag. 235. *Αἰγυπῖοις ἡ ἀρχὴ ἔτος, ἐχ' ὃ ὑδρεχόθ, ὡς Ῥωμαίοις, ἀλλὰ καρκίνθ. πρὸς γὰρ τῷ καρκίνῳ ἡ σῶθις, ὡς κωὶς ἀσέεα Ἑλλῶες φασ.*

¹ Quem vocant Ægyptii Thot] Cic. lib. III. de divinat. Hunc (Mercurium) Ægyptii *Thoyth* appellant, eodemque nomine anni primus mensis apud eos vocatur. Lactant. lib. I. Instit. cap. vi. Hunc (Mercurium) Ægyptii *Thot* appellant, à quo aquid eos primus anni sui mensis, id est, September, nomen accepit. Meminit hujus Eusèb. lib. I. de præparat. Evangel. pag. 27. Stob. lib. I. Eclog. phys. cap. II. in princ. Arnob. lib. II. advers. gent. Theon. Scholiastes Arati pag. 158. Plin. lib. xxvii. cap. xii. Sed ibi corrupte legitur *Thiatin*.

¹ Caniculæ fidus oritur] De ortu caniculæ vide Plin. lib. II. cap. xlvii. & lib. xviii. cap. xxviii. Varon. lib. I. de re rust. cap. xxviii.

^u Solos habet dies] Fortean legendum *Solidos*.

^x Uno circiter die minus est] Lucem huic loco præbet Geminus, pag. 123. Vide tamen Scaligerum, qui

qui Censorinum aliquoties circa hunc annum *κωμικόν* erroris coarguit, lib. 11. de Emendat. tempor. cap. de anno Ægyptiaco.

¶ Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo primo] Sic Aldus edidit. Et recte quidem. Nam ſi 1460. quadrantes, quos, ut Censorinus opinatur, Ægyptii negligebant, colligat, ſunt dies 365. quibus conſtat annus ſolaris æqualis. Atque ita 1461. anni Ægyptiaci, reſpondent noſtris 1460. annis. Vid. Chalcid. loco paulo ante citato. Germanica & Carriana editio hoc loco vitioſa eſt.

² Θεῷ ἐνιαυτὸς] Θεῷ, id eſt, Solis. Nam vocabulum *Deus* abſolute poſitum, Solem ſignificare exemplis aliquot docet Carrio lib. 11. Emend. cap. 1. Quibus adde Pollucem lib. 1. cap. vii. ubi inter alia anni ſynonyma etiam hoc ponit, *θεοεληθόν* ἢ εἰς ὧν εἰς ὧρας τῷ θεῷ.

³ Eſt præterea annus quem Ariſtoteles maximum] Haut ſcio an innuat locum Ariſtotelis lib. 1. Meteor. cap. xiv. ἀλλὰ πάντων τέτων αἶπρον ὑποληψέον, ὅπῃ γίγνεται διὰ χροῶν εἰς μῆρας, ὅς ἐστι τὸ χεῖρ ἐν αὐτὸν ὧρας χειμῶν. ἔτω θεοῖδ' πνὸς μεγάλης μέγας χειμῶν, καὶ ὑπερβολὴ ὁμῶν. De hoc anno magno Plato in Timæo. ἔστι δ' ὅμως ἡδὲν ἥπρον χαλᾶ νοῦται διωαῖδον ἃς ὅγε τέλει ἀειθιμὸς χρόνος τὸν τέλειον ἐνιαυτὸν πληροῖ τότε, ὅταν ἀπατῶν ἡδὲ ὁκτὰ θεοῖδων τὰ πρὸς ἀλλήλα συμπερανθέντα τὰ χη καὶ κεφῆλῳ, πρὸς τὸ ταυτὲ καὶ ὁμοίως ἰόντ' ἀναμετρηθέντα κέκλῃ. Quæ verba ita vertit Chalcidius p. 105. Eſt tamen intellectu facile, quod perfectus temporis numerus perfectum annum compleat, tunc demum, cum omnium eſto circumactionum curſus peracti, velut ad originem & caput circumactionis alterius revertentur, quam ſemper idem atque uniformis motus dimetietur. De anno magno vide præterea Apul. de dogm. Platon. pag. 34. Theon. in Arat. pag. 152. Plutarch. lib. 11. de

DE DIE NATALI. 113

de placit. Philos. cap. xxxii. Achil. Stat. Proleg. in Arat pag. 89. Joseph. lib. 1. Antiq. Judaic. cap. 4. Quintilian. Dialog. declar. Orator. Solin. cap. 36. Photii Biblioth. pag. 714. Stobæum Eclog. Phys. lib. 1. cap. xi. pag. 214. Ciceron. lib. 11. de natura Deor. Servium lib. 111. Æneid ad versum, *Interea magnum Sol circumvolvitur annum*. Jul. Firm. lib. 1. Mathes. in præfat. Festum lib. xi. Marium Victorin. lib. 1. Rhetor. Ciceronis pag. 151. Nicet. Choniast. lib. 1. Thesaur. orthod. cap. ix. Macrobius hunc annum *Mundanum* appellat, lib. 11. in Somn. Scip. cap. xi.

^b Diluvionem] Gloss. *κατακλυσμὸς Dilubies, dilubium, inundatio.*

^c Nam his alternis] Plato in Timæo. *πᾶσαι καὶ κατὰ φθορὰν γέγονασιν ἀνθρώπων, καὶ ἔσονται πάλιν καὶ ὕδατι μέγισται, μύριοις δ' ἄλλοις ἐπεὶ βροχότροποι.* Quem Platonis locum citat Clemens Alexan. Strom. v. pag. 235. Arnob. lib. 1. advers. gent. & Minut. Felix in Octavio. Stoicis idem placuit, teste Diogene Laërtio in vita Zenonis. Vid. Senecam lib. 111. nat. quæst. xxvii, xxviii & xxix. Jul. Firm. lib. 111. Mathes. cap. 1. Macrobi. lib. 11. in Somn. Scipion. cap. x. Ovid. lib. 1. Metamorph.

*Esse quæque in fatis reminiscitur, affore tempus
Quo mare, quo tellus, correptaque regio cæli
Ardeat, & mundi moles operosa laboret.*

Videndus D. Augustinus lib. xii. de civit. Dei cap. x. Nemes. de natura homin. c. 38. Æn. Gazæus p. 38. Cleomed. lib. 1. Meteor. c. 1. & ibid. Robert. Belfor. Joh. Stobæus in Eclog. phys. c. 24. Suid. in γένεσι. Galeot. Marc. de doct. promisc. c. 25.

^d Heraclitus & Linus decem millium octingentorum] Imo duodeviginti millium, si Plutarcho credendum, lib. 11. de placit. Philos. cap. xxxii. & Stobæo lib. 1. Eclog. Phys. cap. xi.

^e Dion] Dion Neapolites, ut opinor, mathematicus

cus nobilis, cujus mentionem facit Augustinus lib. 21. de civit. Dei. c. 8.

^f Quaternum annorum circuitus] Id esse verum spatium Olympiadis, videre est ex Dionys. Halicarn. lib. 1. Antiq. Roman. pag. 61. Nam centum viginti annos, triginta Olympiadas facere, diserte memorat. Vid. Africanum citatum ab Eusebio lib. x. præparat. Evangel. pag. 286. D. Cyrill. Catech. xii. quique illum locum in sua collectanea retulit, Suidam in voce Ὀλυμπιάς. Isidor. lib. v. Orig. cap. xxxvii. Solin. cap. 1. Quia vero hoc temporis spatium etiam πενταετηρὶς dicitur, ideo Poëtæ pro solido quinquennio acceperunt. Ovid. lib. iv. de Ponto Eleg. vi.

*In Scythia nobis quinquennis Olympias acta est,
Jam tempus lustrum transit in ulterius.*

^g Quod lustrum appellabant] Lustrum est omnis periodus. Sic Solis lustrum, est annus, apud Manil. lib. 111. pag. 76.

Lustra decem tribuet Solis cum mensibus octo.
Et lustrum quadriennii tempus, apud Ovid. lib. 111. Fast.

---In lustrum accedere debet

Quæ consumatur partibus una dies.

Sæpius pro quinquennio ponitur. Unde & Gloss. Lustrum, πενταετηρὶς. Apul. Apol. pag. 401. Annos computet, quos sexaginta mulieri assignabat, probet quinque & quinquaginta. Lustrum mentitus est. Callistrat. L. Non intelligitur. 3. §. Cum quinquennium. D. de Jur. fisci. Dictum autem Lustrum putant alii à lustrando, ut Dionys. Halicarn. lib. iv. Antiq. Roman. pag. 225. Liv. lib. 1. Ulpian. in fragm. Isidor. lib. v. Orig. cap. xxxvii. Alii à solvendo, ut Varr. lib. v. de ling. Lat. pag. 46. quod quinto quæque anno vestigia & ultro tributa per censores persolvebantur.

^h A Servio Tullio] Liv. lib. 1. Flor. lib. 1. cap. vi & viii.

ⁱ Vespasiano V. & Cæs. III. Coss.] Mentionem faciunt

De DIE NATALI. 115

faciunt hujus census Sueton. in Vespas. cap. viii. & Tito cap. vi. Plin. lib. 111. cap. v. & lib. vii. cap. xlix. Jul. Capitol. in M. Antonin. Philosopho in pr. Item nummi antiqui.

^k Anni interfuerint paulo minus sexcenti quinquag.] Sic omnes editiones habent, quare nihil mutare ausum: quamvis ex Fastis Onuphrii & Goltzii constet, annos interfuisse paulo minus sexcentos quadraginta. Plin. lib. 111. cap. v. Censuram Vespasiani in annum urbis 828. confert. Vid. Scalig. lib. 11. de emend. temp. pag. 174.

^l Per Capitulos agonas] Primus agon Capitolinus à Domitiano institutus est, A. V. C. 839. Fast. Capitol. Sueton. in Domit. cap. iv. Clem. Alexand. Strom. 1. pag. 145. Vid. Scalig. lib. v. de Emend. temp. pag. 451. & lib. 1. Auson. lect. cap. 10.

CAPUT XIX.

^a **A**nnus vertens est natura, dum Sol percurrents duodecim signa, eodem, unde profectus est, redit. Hoc tempus quot dierum esset, ad certum nondum astrologi reperire potuerunt. ^b Philolaus annum naturalem dies habere prodidit CCCLXIV. & dimidiatum. ^c Aphrodisius CCCLXV. & partem diei octavam. ^d Callippus autem CCCLXV. & ^e Aristarchus Samius tantundem, & præterea diei partem MDCXXIII. ^f Meton vero CCCLXV. & dierum quinque undevigesimam partem. ^g Oenopides CCCLXV. & dierum duum & viginti undesexagesimam partem.

^b Harpalus autem cccclxv. & horas æquinoctiales tredecim. At noster Ennius cccclxvi. Plerique præterea incomprehensibile quidam & inenuntiabile esse existimaverunt. Sed pro vero, quod proximum putabant, amplexi sunt, ⁱ dies scilicet cccclxv. Igitur cum tanta inter viros doctissimos fuerit dissensio: quid mirum, si anni civiles, quos diversæ civitates, rudes etiam tum, sibi quæque statuebant, tam inter se discrepent, quam cum illo naturali non congruant?

^k Et in Ægypto quidem antiquissimum fuerunt annum bimestrem fuisse; post deinde ^l ab Isone rege ^m quadrimestrem factum: novissime ⁿ Arminon ad tredecim menses & dies quinque perduxisse. Item in Achaia
 • Arcades trimestrem annum primo habuisse dicuntur, & ob id ^p *πρεσέλλωσι* appellati: non, ut quidam putant, quod ante sint nati, quam Lunæ astrum cœlo esset: sed quod prius habuerint annum, quam is in Græcia ad Lunæ cursum constitueretur. Sunt qui tradant, hunc annum trimestrem ^q Horum instituisse. ^r eoque ver, æstatem, autumnum, hyemem *ἄρσις*, & annum *ἄρσις* dici, & Græcos annales, *ἄρσις*, eorumque scriptores *ἄρσις*. Itaque quatuor annorum circuitum in modum *πενταετηρίδα* annum magnum dicebant. ^s Cares autem, & Acarnanes, semestres habuerunt annos, & inter

De DIE NATALI. 117

inter se dissimiles, quibus alternis dies augescerent, aut fenescerent: cosque conjunctos, veluti *τειτνεῖδα*, annum magnum.

In CAPUT XIX.

^a **A**nnus vertens] *Annus vertens* est, dum sol a 1 id signum se denuo vertit, ex quo digressus est. Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. xiv. Plato in Timæo: Ἐνιαυτὸς ὃ ὁπόταν ἡλιος τὸν ἑαυτοῦ περιέλθοι κύκλον Ammon. in Categor. Aristot. pag. 62. b. annum similiter definit, τὴν ἐπὶ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου τῆς ἡλίου περιόδου. Vid. Polluc lib. 1. cap. vii.

^b Philolaus annum nat.] Philolaum anno solari dies tribuisse trecentos sexaginta quatuor & dimidiatum, constat ex ejusdem anno magno, de quo sup. cap. præcedenti. Vide Scalig. lib. 11. de emend. temp. pag. 159.

^c Aphrodisius] Sic in MS. fuisse testatur Fr. Modius in Novantiq. lect. Epist. xlvii. Cur autem legendum censcat *Alphrodus* potius quam *Aphrodisius*, ipse viderit; rationem enim non addit. In Germ. & Aldina editione est *Aplyrodis*.

^d Callippus autem trecent. sexag. quinq.] Adde & quadrantem. Nam si 27759. dies divideris per annos 76, quibus constat periodus Callippica, annus solaris vertens habebit dies 365 $\frac{1}{4}$. Vid. Ptolem. lib. 111. magnæ constr. pag. 63. Gemin. pag. 140. & seq. Scalig. lib. 1 de emend. temp. pag. 17.

^e Aristarchus Samius tantund. & præc. diei part. mill.] In Franc. Modii schedis fuit, partem xvii. Vid. Epist. xlvii. Novantiq. lect.

^f Meton vero trecent.] Ptolem. lib. 111. magnæ constr. pag. 63. ὁ ἐνιαύσιος καὶ τὸν περὶ Μετώνα καὶ Εὐκλήμονα περιέχει ἡμέρας 732. δ' καὶ ὅς μίας ἡμέρας.

§ Oenopides.] Meminit Ælian. lib. 10. Varia histor. cap. vii. Vid. Scalig. lib. 11. de emend. temp. pag. 161.

¶ Harpalus autem trec. sexag. qu. & horas æquinoctiales tredecim] Imo duodecim : ut evidentissime demonstrat Joseph. Scalig. lib. 11. de emend. temp. pag. 66.

¶ Dies scilicet trecentos sexag. quinq.] Notat Heliodor. lib. 9. pag. 444. Ægyptios hanc anni quantitatem voce Νεῖλ⊕ indicasse. καὶ ὅθεν ἄλλ' ἢ τὸν ἐνιαυτὸν ἀντικρὺς εἶναι τὸν Νεῖλον, τὸ πο καὶ τῆς περὶ σιγρῆας ἐκβεβαυμένης. ἥ δ' γὰρ καὶ τὸ νομα σοιχείων εἰς ψήφους μεταλαμβανομένων, πέντε καὶ ἐξήκοντα καὶ τετρακόσαι μονάδες, ὅσαι καὶ τὰ ἔτος ἡμέραι (ωαχθήσονται. Eustath. ad vers. 224. Dionysii perieg.

N	50.
E	5.
I	10.
Λ	30.
O	70.
Σ	200.
<hr/>	
	355.

De Persis Curtius lib. 111. *Magos trecenti & sexaginta quinque juvenes sequebantur puniceis amictibus velati, diebus totius anni pares numero : quippe Persis quoque in totidem dies descriptus est annus.* Græci eundem numerum dierum anni indicare voluerunt suis Daphnephoris : de quibus vide quæ ex Procli Chrestomathia descripsit Photius Biblioth. pag. 525. Et Numa Pompilius, apud Romanos simulacro Jani manu dextera trecentorum, & sinistra sexaginta & quinque numerum retinente. Macrobi. lib. 1. Saturnal. cap. 9. Vide Plin. lib. 34. cap. 7.

¶ Et in Ægypto quidem ant. fer. annum bimestrem fuisse] Imo menstruus fuit, ut scribit Diodor. Siculus lib. 1. pag. 22. Varro citante Lactantio lib. 11. In-
fit.

fit. cap. 13. Plutarch. in Numa pag. 131. Plin. lib. vii. cap. 48. Augustin. lib. xii. de civitat. Dei, cap. 10. & lib. xv. cap. 12. Suid. in ἡλ. Proclus lib. 1. in Timæum Plat. pag. 33. εἰ δὲ καὶ ὁ φησὶν Εὐδοξ. ἀληθές, ὅτι Αἰγύπτιοι τὸν μῶνα ἐνιαυτὸν ἐκάλεον. Macrobi. lib. 1. Saturn. cap. 14.

¹ Ab Ifone] Varia est hujus loci lectio. Nam & *Pifone*, *Bifone*, *Bibone*, *Pherone*, legitur. Ultimum placet Manutio ex Herodoti lib. 11.

^m Quadrimestrem factum] Solin. cap. 111. Plutarch. in Numa, pag. 31. Αἰγυπτίοις δὲ μῶνια ἓξ ὁ ἐνιαυτός, εἴτα τετραμῶνα, ὡς φασί. Augustin. lib. 12. de civit. Dei. c. 10. & lib. 15. de civit. Dei. cap. 12.

ⁿ Arminon] Nusquam hunc inter reges Ægypti invenio. An est *Armais* ? cujus meminit Josephus lib. 1. contra Appion. pag. 1041. Non liquet.

^o Arcades trimestrem] Sic Plin. lib. vii. cap. 48. Solin. cap. 111. Macrobi. lib. 1. Saturn. cap. 12. D. Augustin. lib. xv. de civitat. I i. cap. 12. At Plutarch. in Numa Arcadas quadrimestrem annum habuisse auctor est. Vid. Stob. Eclog. Phys. pag. 21.

^p Περγέλλωι] Vid. Lucian. περὶ ἀσεβ. pag. 829. Scholiast. Apollon. Rhod. lib. iv. Argonaut. vers. 264. Scholiast. Æschyli in Prometheus. Stephan. de urbib. in Ἀργεας. Suid. in Βεκεσελλωι. Ovid. lib. 1. Fastor. Cicer. pro Fundanio. Johan. Tzetz. hist. Chiliad. 2. 55. & Chiliad. 4. hist. 2.

^q Horum instituisse] De Horo Rege Ægypti, vid. Herodot. lib. 11. pag. 165. Diodor. Sicul. lib. 1. pag. 22. Macrobi. lib. 1. Satur. c. 21. Diogenes autem Laërtius in Thalete memorat, Thaletem τὰς ὥρας τῶ ἐνιαυτοῦ invenisse.

^r Eoque ver, ætatem] Diodor. Sicul. lib. 1. pag. 23. καὶ ἐκείνη, ᾧ τὸν χρόνον τὸν ἐνιαυτὸν ἀπαρτίζεσθαι τέτταρσι μηνῶν, τοῖς μηνὶ μῆσι καὶ ταῖς ἐμέσων τῶν χρόνων ὥρας, οἷον ἑα. δέρας, χειμῶν. ἀθ.

ἥς αἰτίας καὶ παρ' ἐνίοις ᾗδ' Ἑλλήνων τὰ ἐνιαυτὸν ὥρες χαλεπαῖ, καὶ τὰς κατ' ἔτος ἀναγεσθᾶς, ὡς γεωγραφίας προσαρροῦνται. Annum antiquitus ὡρον Græce dictum testatur etiam Plutarchus Sympof. lib. v, quæst. iv. Hesychius Grammaticus, Etymol. Magn. Emendavimus autem hunc locum ante depravatum, legimusque: *Eoque ver, æstatem, autumnum, hyemem, ὡρος, & annum ὡρον dici, & Græcos annales ὡρες, eorumque scriptores ὡρογεγράφας.*

[Cares autem & Acarnanes] Vid. Plutarch. in Numa. pag. 131. Macrob. lib. 1. Saturn. cap. 12. Solin. cap. 111. D. Augustin. lib. xv. de civit. Dei. cap. 12.

CAPUT XX.

SED, ut hos annos mittam, caligine jam profundæ vetustatis obductos: in his quoque, qui sunt recentioris memoriæ, & ad cursum Lunæ vel Solis instituti, quanta sit varietas, facile est cognoscere, si quis vel in unius Italiæ gentibus, ne dicam peregrinis, velit anquirere. Nam, ut alium Ferentini, alium * Lavinii, itemque Albani vel Romani, habuerunt annum: ita & aliæ gentes. Omnibus tamen fuit propositum, suos civiles annos, varie interkalandis mensibus, ad unum verum illum naturalemque corrigere. De quibus omnibus disserere quoniam longum est, ad Romanorum annum transibimus. ^b Annum vertentem Romæ Licinius quidem Macer, & postea Fenestella, statim

De DIE NATALI. 121

ab initio duodecim mensium fuisse scripserunt. Sed magis ^c Junio Gracchano, & Fulvio, & Varroni, & Suetonio, ^d aliisque credendum, qui decem mensium putaverunt fuisse: ut tunc Albanis erat, unde orti Romani. Hi decem menses dies trecentos quatuor hoc modo habebant.

MARTIUS	XXXI.
APRILIS	XXX.
MAIUS	XXXI.
JUNIUS	XXX.
QUINTILIS	XXXI.
SEXTILIS & SEPTEMBER	XXX.
OCTOBER	XXXI.
NOVEMBER & DECEMBER	XXX.

quorum quatuor majores pleni, cæteri sex cavi vocabantur. Postea, sive ^e à Numa, ut ait Fulvius, sive, ut Junius, à Tarquinio duodecim facti sunt menses, & dies CCC LV. quamvis Luna duodecim suis mensibus CCCLIV. dies videatur explere. Sed, ut unus dies abundaret, aut per imprudentiam accidit, aut quod magis credo, ^f ea superstitione, qua impar numerus plenus, & magis faustus habebatur. Certe ad annum priorem unus & quinquaginta dies accesserunt: qui quia menses duos non impleverunt, sex illis cavis mensibus dies sunt singuli detracti, & ad eos additi, factique sunt dies quinquaginta septem: & ex his duo menses, Januarius undetriginta die-

dierum, Februarius duodetriginta. Atque ita omnes menses pleni, & impari dierum numero esse cœperunt, excepto Februario, qui solus cavus, & ob hoc cæteris infaustior est habitus. Denique, cum g interkalarem mensem viginti duum, vel viginti trium dierum alternis annis addi placuisset, ut civilis annus ad naturalem exæquaretur: in mense potissimum Februario, inter ^h Terminalia & ⁱ Regifugium, interkalatum est. idque diu factum, priusquam sentiretur, * annos civiles aliquanto naturalibus esse majores. Quod delictum ut corrigeretur, ^l Pontificibus datum est negotium, eorumque arbitrio interkalandi ratio permissa. ^m Sed horum plerique, ob odium, vel gratiam, quo quis magistratu citius abiret, diutiusve fungeretur, aut publici redemptor ex anni magnitudine in lucro damnove esset, plus minusve ex libidine interkalando, rem sibi ad corrigendum mandatam, ultro depravarunt. Adeoque aberratum est, ⁿ ut C. Cæsar Pontifex Maximus, suo III. & M. Æmilii Lepidi consulatu, quo retro delictum corrigeret, duos menses interkalarios dierum sexaginta septem, in mensem Novembrem & Decembrem interponeret, cum jam mense Februario dies tres & viginti interkalasset, faceretque eum annum dierum ^o CDXLV, simul providens in futurum, ne iterum erraretur. nam interkalario

lario mense sublato, annum civilem ad Solis cursum formavit. Itaque diebus CCCLV addidit x. quos per septem menses, qui dies undetricenos habebant, ita distribuit, ^p ut Januario, & Sextili, & Decembri bini accederent, cæteris singuli: eosq; dies extremis partibus mensium apposuit, ^q ne scilicet religiones sui cuiusque mensis à loco summo verentur. Quapropter nunc ^r cum in septem mensibus dies singuli & triceni sint, ^s quatuor tamen illi ita primitus instituti eo dinoscuntur, quod nonas habent septimanas: cæteri, quintanas. Præterea pro quadrante diei, qui annum verum suppleturus videbatur, instituit, ut peracto quadriennii circuitu, dies unus, ubi mensis quondam solebat, post Terminalia interkalaretur: ^t quod nunc Bisextum vocatur. Ex hoc anno, ita à Julio Cæsare ordinato, cæteri ad nostram memoriam Juliani appellantur, iique consurgunt ex IIII Cæsaris consulatione. ^u qui, etiam si non optime, soli tamen ad annum naturæ aptati sunt. nam & priores alii, etiam si qui decimestres fuerunt, nec Romæ modo, vel per Italiam, sed & apud gentes omnes, quantum poterat idem, fuerunt correcti. Itaque cum de aliquo annorum numero hic dicetur, non alios par erit, quam naturales accipere. Et, ^x si origo mundi, in hominum notitiam venisset, inde exordium fumeremus.

In

In CAPUT XX.

^a **L**avinii] Laviniorum annus tredecim mensibus terminabatur, eratque dierum trecentorum septuaginta quatuor, ut Solinus auctor est, cap. 111. D. August. lib. xv. de civit. Dei. cap. 12.

^b Annum vertentem] Annum Romuli duodecim habuisse menses, Licinii Macri & Fenestellæ opinionem sequutus, docet Josephus Scaliger lib. 11. de emend. temp. pag. 165.

^c Janio Gracchano] Sic etiam Ulpiano dicitur L. 1. in pr. D. De offic. quest. At Varroni est *Junius Gracchus* lib. v. de ling. Lat. pag. 50.

^d Aliisque credendum] Gell. lib. 111. cap. 16. Macrobi. lib. 1. Saturnal. cap. 12. Solin. cap. 111. Ovid. lib. 1. Fast. Plutarch. in Numa pag. 131.

^e A Numa] Liv. lib. 1. pag. 15. Plutarch. in Numa pag. 132. Plin. Secundus de vir. illust. Macrobi. lib. 1. Saturn. cap. 13.

^f Ea superstitione qua impar numerus] Vid. Servium ad illud Virgilii Eclog. viii.

---numero Deus impare gaudet.

Macrobi. lib. 1 Saturnal. cap. xiii. Solin. cap. 111.

^g Interkalarem mensem] Qui dictus est *Merkidimus*, ut Plutarch. in Numa, vel *Merkedonius*, ut idem in Cæsare memoriæ prodidit. Rationem vero interkalandi. de qua hic agitur, vide apud Macrobi. lib. 1. Saturnal. cap. xiii. Solin. cap. 111. & Joseph. Scalig. lib. 11. de emend. temp.

^h Terminalia] Varro lib. v. de ling. Latin. pag. 26. *Terminalia, quod is dies anni extremus constitutus. Duodecimus enim mensis fuit Februarius, & cum intercalatur, inferiores quinque dies duodecimo demuntur mense.* Vid. Scalig. lib. 1. de emend. temp. pag. 14. ubi Censorin in erroris in hac re coarguit.

ⁱ Regifugium] De hoc Festus. *Regifugiam, dies notatur*

De DIE NATALI. 125

notatur in Fastis VI. Kal. Martias, ut ait Verrius, ita dictus, quia eo die rex Tarquinius Roma fugerit. Ovid. lib. 11. Fast. in vii. Kal. Martii rejicit,

^k Annos civiles aliquanto naturalibus esse majores] Succrescebat enim singulis annis dies unus.

^l Pontificibus datum est negotium] Fastorum custodia penes Pontifices fuit, commissa illis à Numa Pompilio, ut testatur Livius lib. 1. Qui Fasti, etsi à C. Flavio Scriba, ut idem lib. ix. narrat, postea divulgati sint, interkalandi tamen, diesque vel eximendi vel transponendi arbitrium, penes eosdem permansit.

^m Sed horum plerique] Eandem sacerdotum fraudem notat quoque Sueton. in Jul. Cæs. cap. 40. Ammian. Marcellin. lib. xxvi. pag. 334. Solin. cap. 111. Macro. lib. 1. Saturn. cap. 14.

ⁿ Ut C. Cæsar Pontifex] De hac C. Julii Cæsaris correctione anni, vid. Dion. Cass. lib. xliii. pag. 227. Appian. lib. 11. de bello civili in fin. Sueton. in Jul. Cæs. cap. 40. Ovid. lib. 3. Fastor. Plin. lib. xviii. cap. 25. Plutarch. in Cæs. pag. 1349. Macro. lib. 1. Saturn. cap. 14. Tangit & Solin. cap. 111. sed ineptissime. Optime Scaliger lib. iv. de emend. temp.

^o Quadringentorum quadraginta quinque] Macro. lib. 1. Saturnal. cap. 14. habet dies quadringentos quadraginta tres. Corrupte, ut opinor. Legendum itaque, *quadringentos quadraginta quatuor*. Tot enim dies annum confusionis habuisse, evidentissime ostendit Scaliger lib. iv. de emend. temp. in eoque dissentit à Cenforino nostro, qui mensem Mercedonium sive interkalarium, eo anno imparem fuisse existimat, ipse vero parem.

^p Ut Januario] Macro. lib. 1. Saturn. c. 10.

^q Ne scilicet Religiones] Macro. hæc explicat lib. 1. Saturnal. cap. 14.

^r Cum in septem mensib.] Pertinent huc versus Aufonii :

Implent

*Implent tricenæ per singula menstrua luces
Junius, Aprilisque, & cum Septembre November.*

*Unum ter denis cumulatus adde diebus
Per septem menses, Jani Martisque Calendis,
Et quas Maius agit, quas Julius, Augustusque,
Et quas October, postiusque in fine December.*

*Unus erit tantum duodetriginta dierum,
Quem Numa præposito voluit succedere Jano.
Sic tercentenis decies accedere senos,
Quadrantemque, & quinque dies, sibi computat annus.*

[Quatuor tamen illi] Vid. Macrobi. lib. I. Saturnal. cap. 12, 13 & 14.

[Quod nunc Bisextum] Ideo quod eo anno bis dicatur, Sexto Kalend. Martias. L. deniq. 3. §. *minorem D. de minor. L. cum bisextum.* 98. D. de Verbor. signif. Augustin. lib. 4. de trinit. c. 4. Macrobi. lib. I. Saturnal cap. 14. Vid. Isidor. lib. vi. Orig. cap. 17. Ammian. Marcell. lib. xxvi. pag. 334.

[Qui etiam si non optime] Locus depravatus, quod vel lectionum varietas facile indicat.

[Si origo mundi] De anno conditi mundi mira inter eos etiam, quibus literæ sacræ notæ sunt, discrepantia. Secundum Josephi Scaligeri tamen illustrissimi & exactissimi chronographi calculum, annus quo ista scribimus, est à conditu mundi 5562. qui est à nato Christo juxta Dionysium 1613.

C A P U T XXI.

Nunc vero id intervallum temporis tractabo, * quod *isoeandv* Varro appellat. Hic enim tria discrimina temporum esse tradit. Primum, ab hominum principio ad cataclysmum priorem: quod propter ignorantiam

tiam vocetur *ἀδελον*. secundum, à cataclysmo priore ad Olympiadem primam; quod quia in eo multa fabulosa referuntur, *μυθικόν* nominatur: tertium, à prima Olympiade ad nos, quod dicitur *ιστορικόν*, quia res in eo gestæ veris historiis continentur. ^b Primum tempus, sive habuit initium, sive semper fuit, certe quot annorum sit, non potest comprehendere: secundum non plane quidem scitur, ^c sed tamen ad mille circiter & 100. annos esse creditur. à priore scilicet cataclysmo, quem Ogygium dicunt, ad Inachi regnum, anni circiter cccc. hinc ^d ad Olympiadem primam paullo plus cccc. Quos solos, quamvis my-thici temporis postremos, tamen quia à memoria scriptorum proximos, quidam certius definire voluerunt. Et quidem Sosibius scripsit, esse cccxcv. Eratosthenes autem, septem & cccc. Timæus ccccxvii. Aretes 10xiiii. & præterea multi diverse, quorum etiam ipsa dissensio incertum esse declarat. De tertio autem tempore fuit quidem aliqua inter auctores dissensio, in sex septemve tantummodo annis versata. Sed hoc, quodcumque caliginis, ^e Varro discussit: & pro cætera sua sagacitate, nunc diversarum civitatum conferens tempora, nunc defectus, eorumque intervalla retro dinumerans, eruit verum, lucemque ostendit, per quam numerus certus non annorum modo, sed

sed & dierum perspicui possit. Secundum
 quam rationem, nisi fallor, hic annus, cuius
 velut ^r index & titulus quidam est, Ulpii &
 Pontiani consulatus, & ab Olympiade prima
 millesimus est & quartus decimus, ^h ex diebus
 duntaxat æstivis, quibus agon Olympicus
 celebratur, ⁱ à Roma autem condita DCCCXCI,
 & quidem ex ^k Parilibus, unde urbis anni
 numerantur. Eorum vero annorum, quibus
 Julianis nomen est, CCLXXXIII, sed ex die
 Kal. Jan. unde Julius Cæsar anni à se constitu-
 ti fecit principium. At eorum, qui vocantur
^l anni Augustorum, CCLXV. perinde ex Kal. Jan.
 quamvis ex ante diem decimum sextum Kal.
 Februarii Imperator Cæsar, D. F., sententia
 L. Munacii Planci, à Senatu, cæterisque ci-
 vibus, Augustus appellatus est, se VII. & M.
 Vipsanio Agrippa III. Coll. Sed Ægyptii,
 quod biennio ante in potestatem ditionem-
 que Pop. Rom. venerunt, habent hunc Au-
 gustorum annum CCLXVII. Nam, ut à no-
 stris, ita ab Ægyptiis, quidam anni in literas
 relati sunt. ut quos ^m Nabonnazaru nominant,
 quod à primo Imperii ejus anno confurgunt,
ⁿ quorum hic DCCCC. LXXXVI. item Phi-
 lippi, qui ^o ab excessu Alexandri Magni
 numerantur, & ad hunc usque perducti, an-
 nos DLXII consummant. ^p Sed horum ini-
 tia semper à primo die mensis ejus sumun-
 tur, cui apud Ægyptios nomen est Thoth:
 quique

De DIE NATALI. 129

quique hoc anno fuit ante diem VII. Kal. Jul. cum abhinc annos centum, Imperatore Antonino Pio, II. & Bruttio Præsente Coss., iidem dies fuerint ante diem XII. Kal. August. quo tempore solet ^a Canicula in Ægypto facere exortum. Quare scire etiam licet, anni illius magni, qui, ut supra dictum est, & solaris, & canicularis, ^r & Dei annus vocatur, nunc agi vertentem annum centesimum. Initia autem istorum annorum propterea notavi, ne quis eos aut ex Kal. Jan. aut ex alio aliquo tempore simili putaret incipere: ^t cum his conditorum voluntates, non minus diversæ sint, quam opiniones philosophorum. Idcirco aliis ^t à novo Sole, id est, à bruma, aliis ab æstivo solstitio, plerisque, ab æquinoctio verno, partim ab autumno æquinoctio, quibusdam ab ortu vergiliarum, nonnullis ab earum occasu, multis à canis exortu, incipere annus naturalis videtur.

In CAPUT XXI.

^a Quod dicitur *ισοεικὸν*] Hinc Africanus apud Euseb. lib. x. præpar. Evang. & Justin. Martyr λόγῳ παραινέτ. αἰοῦν, ὅτι ἰσοεικὸν ἔστι τὸ ἔτος τῶν ὀλυμπιάδων ἀκείβητος ἰσοεικὸν.

^b Primum tempus] Vid. Aristotel. lib. viii. Phys. cap. i.

^c Sed tamen ad mille circ. & sexcentos] De integritate hujus loci vehementer dubito: mutare tamen quicquam absque auctoritate veterum codicum religio fuit. De tempore certe à cataclysmo Ogygio, usque

ad primam Olympiadem, inter scriptores non convenit. Nam noster numerat annos MDC. Africanus autem & alii, quos citat Eusebius lib. x. præparat. Evangel. pag. 287. & seqq. mille & viginti tantum. Deinde Censorinus Inachum Ogyge posteriorem facit, qui tamen prior fuit. Euseb. ibid. & in Chron. lib. posteriore. Nisi velis referre ad Inachum Sicyoniorum regem. At hunc non Inachum, sed Ianiscum fuisse, ex Pausania docet Josephus Scaliger in animadversionibus in Eusebii Chronic. pag. 44. Vid. eundem lib. III. canon. Isagog. pag. 340.

^d Ad Olympiadem primam] Iphiti nimirum. Nam Hercules primus hujus ludici, ut plurimorum est opinio, auctor fuit: deinde intermissum aliquandiu Iphitus instauravit, ut Solinus tradit. Sed quia Solini locus corruptus est, illum ex vetustis manuscriptis codicibus, qui asservantur in Illustrissimi Principis Holsatiæ bibliotheca, integritati suæ restitutum hic apponere placet. *Certamen Olympicum, quod Hercules in honorem atavi materni Pelopis ediderat, intermissum Iphitus Elius instauravit, post excidium Trojæ anno quadringentesimo octavo.* Ergo ab isto numeratur Olympias prima. Vid. Patercul. Histor. lib. 1.

^e Varro discussit] Par laus Varroni tribuitur à Cicerone lib. 1. Academ. quæst. *Tu ætatem patriæ, tu descriptiones temporum, tu sacrorum jura, tu sacerdotum, tu domesticam, tu bellicam disciplinam, tu sedem regionum & locorum, tu omnium divinarum humanarumque rerum nomina, genera, officia, causas, aperuisti.*

^f Index & titulus] Quod Censorino index & titulus, id Græcis *ἑπὶ τοῦ* est.

^g Ab Olympiadē prima millesim.] Sup. cap. xviii.

^h Ex diebus duntaxat æstivis] Liv. lib. xxvii. pag. 657. *Olympiæ ludicrum ea æstate futurum erat, quod maximo catu Græciæ celebraretur.*

ⁱ A Roma autem condita] De intervallo primæ Olympiadis, usque ad Romam conditam, varix sunt &

De DIE NATALI. 131

& discrepantes auctororum sententiæ, relatæ à Dionys. Halicarn. lib. 1. Antiq. Roman. p. 60. Solin. cap. 11. Inter illas autem duæ sunt præcipuæ: altera Porcii Catonis, altera M. Varronis. Cato, quique ejus sectam sunt sequuti, uti Dionys. Halicarnas. lib. 1. Antiq. Rom. pag. 57 & 60. & seq. item Solin. dict. cap. 11. statuunt, Romam esse conditam anno primo septimæ Olympiadis. Varro autem & qui illum sequuntur, uti Pomponius Atticus, M. Tullias, citati à Solino, Vel-leius Paterculus lib. 1. pag. 6. & Cenforinus, anno tertio sextæ Olympiadis conditam esse opinantur. De primis autem Palilibus vide quæ differit Joseph. Scaliger. lib. v. de Emend. temp. pag. 362.

^k Parilibus] Sic scribunt Festus Pomp. Var. lib. 11. de re rust. cap. 1. Cic. lib. 11. de divin. Liv. lib. xl. Dionys. Halicarn. lib. 1. pag. 75. Solin. cap. 11. Alii *Palilia*. Ovid. lib. iv. Fast. & xiv. Metamorph. Plutarch. in Romul. pag. 42. Plin. lib. xviii. cap. xxvi.

^l Anni Augustorum] Dicuntur & *Augustani* inf. cap. seq. ideo, quod C. Cæsar Octavianus eo anno Augusti cognomen sumpsit. Sueton. in Augusto cap. vii. Dion Cass. lib. liii. pag. 581. Vell. Patereul. lib. 2. quod deinceps sequentes Imperatores retinuerunt. At quod Cenforinus scribit ex ante diem xvi. Kal. Feb. Cæsarem Octavianum Augustum appellatum esse, id Ovid. lib. 1. Fastor. in Idus Januarias confert.

*Idibus in magni castus Jovis æde sacerdos
Semimaris flammis viscera libat ovis.
Redditaque est omnis populo provincia nostro:
Et tuus Augusto nomine dictus avus.*

^m Nabonazaru nominant] De Nabonazaro, & annorum ab ipso denominatorum epocha, vide quæ traduntur à Scaligero lib. v. de Emendat. tempor. pag. 368.

▪ Quorum hic nongentesimus] A prima igitur Olympiade Iphiti, ad epocham Nabonazari, anni sunt viginti octo. Ab urbis conditu anni quinque.

◦ Ab excessu Alexandri Magn.] Mortuus est igitur Alexander Mag. Olympiadis cxiii. anno ultimo, vel, ut Josephus lib. i. cont. Appion. pag. 1048. existimat, anno primo Olympiadis cxiv. Anno ab U. C. 429. Ab epocha Nabonazari anno 424.

¶ Sed horum initia] Porphyr. in lib. de antro Nympharum. Αἰγυπτίοις δ' ἀρχὴ ἔτις, ἔχ' ὁ ὑδ' ἐρχόθ', ὡς Ῥωμαίοις, ἀλλὰ καρκίνθ'. πρὸς γὰρ τῇ καρκίνθ', ἢ σῶθις, ἢ κινῶς ἀστὲρ Ἑλλήνις φασι.

¶ Canicula in Ægypto] Vide Scalig. lib. i. de Emendat. temp. cap. de anno Ægyptiaco.

▪ Et Dei] Dei legendum est, non diei. Δεῦ ἐν αὐτῷ, sup. cap. 18.

¶ Cum his conditorum voluntates] Simplic. in Comment. in lib. v. Aristotel. φυσ. ἀκρόασις. pag. 205. α. αὖς δ' ἡμεῖς ποίεμεθα ἀρχαῖς ἐνιαυτῷ μὴ πρὶν θείας τεσσάρων ὥς Ἀθιναῖοι, ἢ πρὶν μετοπνεύσας, ὥς οἱ πρὶν νῦν χαλεμὸν ἔσαν, ἢ πρὶν χεμεύσας, ὥς Ῥωμαῖοι, ἢ πρὶν ἐπεισας, ὥς Ἀρράβες καὶ Δαμασκηνοί.

▪ A novo sole, id est, à bruma] Varro lib. v. de ling. Lat. pag. 49. Nonæ appellatæ, aut quod ante diem nonum Eidus semper, aut quod ut novus annus Kalendæ Januariæ ab novo Sole appellatæ, novus mensis, nova Luna, Noneis. Ovid. lib. i. Fastor.

Bruma novi prima est, veterisque novissima Solis.

Principium capiunt Phæbus & annus idem.

Dissentit Servius ad Virgilii lib. vii. Æneid. ad illum versum, ---Vel cum Sole novo. inquit enim: Proprie Sol novus est octavo Kalendas Januariæ.

CAPUT XXII.

^a **M**ensum genera duo. nam alii sunt naturales, alii civiles. Naturalium species duæ, quod partim Solis, partim Lunæ esse dicantur. Secundum Solem fit mensis, dum Sol unumquodque in Zodiaco orbe signum percurrit. ^b Lunaribus est autem, temporis quoddam spatium à nova Luna. Civiles menses sunt numeri quidam dierum, quos unaquæque civitas suo instituto observat; ut nunc Romani à Kalendis in Kalendas. Naturales, & antiquiores, & omnium gentium communes sunt. Civiles, & posterius instituti, & ad unamquamque pertinent civitatem. Qui sunt cœlestes, sive Solis, seu Lunæ, neque peræque inter se pares sunt, nec dies habent totos. Quippe Sol in Aquario moratur circiter undetriginta, in Pisce fere triginta, in Ariete unum & triginta, in Geminis prope triginta & duos: & sic in cæteris inæquabiliter. sed ^c usque adeo non totos dies in singulis; ut annum suum, id est, dies trecentos sexaginta quinque, & portionem nescio quam, adhuc Astrologis inexploratam, in duodecim suos dividat menses. Luna autem singulos suos menses conficit diebus undetriginta circiter, & dimidiato. sed & hos in-

ter se dispares, alias longiores, alias breviores. At civitatum menses vel magis numero dierum inter se discrepant : sed dies ubique habent totos. Apud Albanos Martius est sex & triginta, Maius viginti & duum, Sextilis duodeviginti, September sedecim. Tusculanorum Quintilis dies habet triginta sex, Octoher triginta duos. idem Octoher apud Aricinos triginta novem. Minime videntur errasse, qui ad Lunæ cursum menses civiles accommodarunt, ut in Græcia plerique, apud quos alterni menses ad tricenos dies sunt facti. Majores quoque nostri idem sunt æmulati; cum annum dierum CCCLV. haberent. Sed D. Julius cum videret hac ratione nec ad Lunam menses, ut oportebat, neque annum ad Solem convenire, maluit annum corrigere: ut sic etiam menses, vel cum veris illis solaribus, & si non singuli, universi tamen ad anni finem necessario concurrerent. Nomina decem mensibus antiquis Romulum fecisse, ^d Fulvius & Junius auctores sunt: & quidem duos primos à parentibus suis nominasse, Martium à Marte patre, Aprilem ab Aphrodite, id est, Venere: unde majores ejus oriundi dicebantur. proximos duos à populo, Maium à majoribus natu, Junium à junioribus; cæteros ab ordine, quo singuli erant: Quintilem usque ad Decembrem perinde à numero. Varro autem Romanos

manos à Latinis nomina mensum accepisse arbitratur. Auctores eorum antiquiores, quam urbem fuisse, satis argute docet. Itaque ^e Martium mensem à Marte quidem nominatum credit, non quia Romuli fuerit pater, sed quod gens Latina bellicosa. ^f Aprilem autem non ab Aphrodite, sed ab aperiendo; quod tunc fere cuncta gignantur, & nascendi claustra aperiatur natura. ^g Maium vero non à maioribus, sed à Maia nomen accepisse; quod eo mense tam Romæ, quam antea in Latio, res divina Maiæ fiat, & Mercurio. ^h Junium quoque à Junone potius, quam junioribus, quod illo mense maxime Junoni honores habeantur. ⁱ Quintilem, quod loco apud Latinos fuerit quinto: item Sextilem, ac deinceps ad Decembrem, à numeris appellatos. Cæterum, Januarium & Februarium postea quidem additos, sed nominibus jam ex Latio sumtis: & ^k Januarium ab Jano, cui attributus est, nomen traxisse, ^l Februarium à februo. ^m Est *februum* quidquid piat purgatque; & *februamenta* purgamenta: item *februare*, purgare, & purum facere. *Februm* autem non idem usquequaque dicitur. nam aliter in aliis sacris februatur, hoc est, purgatur. In hoc autem mense ⁿ Lupercalibus, cum Roma lustratur, salem calidum ferunt, quod *Februm* appellant. unde dies Lupercalium proprie Februatus, & ab eo porro mensis Februarius

vocitatur. Ex his duodecim mensibus duorum tantum nomina immutata, nam, ° qui Quintilis fuit, Julius cognominatus est, C. Cæsare v. & M. Antonio Coss., anno Juliano secundo. qui autem ° Sextilis fuerat, ex S. C., Marcio Censorino, C. Asinio Gallo Coss., in Augusti honorem dictus est Augustus, anno Augustano xx. Quæ nomina etiam nunc ad hanc permanent memoriam. Postea vero ° multi Principes nomina quædam mensum immutaverunt, suis nuncupando nominibus. quod aut ipsi postmodum mutaverunt, aut post obitum eorum, illa nomina pristina suis reddita mensibus fuerunt.

In CAPUT XXII.

^a Mensum genera] *Mensum pro mensum. Infr. nomina quædam mensum immutarunt. Sup. cap. ix. alterum septem mensum, alterum decem. Ovid. lib. v. Fast. Nec tu dux mensum lane biformis eras.*

^b Lunar is est autem] Lunar is mensis triplex est, *μενοεινός, σινοεινός, & φαισθιος.* Mensis *μενοεινός* est cum Luna ab eodem puncto zodiaci profecta, ad idem revertitur. Quod tempus constat secundum Plin. lib. 1. cap. 9. & Chalcid, in Timæum Platon. p. 59. diebus $27\frac{1}{3}$. Secundum Cleomedem lib. 1. Meteor. cap. 111. diebus $27\frac{1}{2}$. Secundum vero Gellium lib. 111. cap. x. & Macrobi. lib. 1. Somn. Scip. cap. vi. diebus 28. Vitruv. lib. 9. c. 4. diebus 28, & una circiter hora amplius. Martiani Capelli. lib. 8. diebus 27. &

De DIE NATALI. 137

27. & besse. *Σωωδινδς* mensis est, cum Luna à Sole profecta, rursus ad eum redit. Quod fit secundum Censorinum hoc capite, die $29\frac{1}{2}$. Geminum pag. 115.

die $29\frac{1}{2}$ $\frac{1}{34}$. Plinium lib. 1. cap. ix. Cleomed. loco sup. notato, Cassiodorum lib. 1. Var. xxxvi. die 30. Mensis *φάρως* est, qui incipit secundo die à coitu, duratque usque dum tota rursus deficiat, exque oculis evanescat. Vid. Plin. lib. 11. cap. ix.

U[sc]ue adeo non totos dies] Geminus tamen totos dies refert, juxta quem Sol moratur

In	CANCRO	XXXI.	} dies.
	LEONE	XXXI.	
	VIRGINE	XXX.	
	LIBRA	XXX.	
	S. ORPIO	XXX.	
	SAGITTARIO	XXIX.	
	CAPRICORNO	XXIX.	
	AQUARIO	XXX.	
	PISCIBUS	XXX.	
	ARIETE	XXXI.	
	TAURO	XXXII.	
	GEMINIS	XXXII.]	

a Fulvius & Junius auct. sunt] Varro etiam lib. v. de ling. Lat. pag. 50. Fulvium Flaccum & Junium Gracchum hujus rei auctores laudat. Adi Macrob. lib. 1. Saturn. cap. xii. Solin. cap. 111. Ovid. lib. 1. Fast.

Martius erat primus mensis, Venerisque secundus.

Hæc generis princeps, ipsius ille pater.

Tertius à senibus, juvenum de nomine quartus ;

Quæ sequitur numero turba notata fuit.

c Martium mensem] Idem *ἔτυμον* placet Festo. At Isidorus lib. v. Orig. cap. 33. Martium dictum autumat, Quod eo tempore cuncta animantia ad marem aguntur, & concumbendi voluptatem.

f Apri-

^f Aprilem autem non ab Aphrodite] Cincius apud Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. xii. Plutarch. in Numa pag. 132. idem affirmat. Vid. Isidor. dict. loco.

^g Maium vero] Vid. Fest. in *Maius*. Macrob. & Isidor. d. l. Servium lib. 1. Georg. ad vers. *Vere novo*, &c. Plutarch. in Numa.

^b Junium quoque] Festus & Cincius quoque à Junone sic dictum putant. alii à Junio Bruto, ut refert Macrob. libro jam toties citato.

ⁱ Quintilem] Vid. Fest. in *Martius*. Macrob. lib. 1. Saturn. cap. xii. Solin. cap. 111. Isidor. dict. loc.

^k Januarium ab Jano] Macrob. lib. 1. Saturn. cap. xiii. Isidor. lib. v. Orig. cap. xxxiii. Suaves sunt Græci, qui Januarium vel quasi *αἰωνόδεον* dictum putant, uti Longinus apud Suid. in *Αἰωνόδεον*. *Αἰωνόδεον*, ὃ Ἰαννόδεον μὲν. ἔπερ Λογγίνῳ αὐτὸν ἐμπληρώσαι βιάζεται, ὡς αὖτις αἰώνῳ πατέρεσσι. Vel à janua, ut Porphyrius in lib. de antro Nympharum, *ὅτι Ἰανέων εἰπόντες τὴν δύεαν, καὶ Ἰαννόδεον μὲν αὖ τὸν θυγαῖον προσέειπον*. quamvis hoc Latinis nonnullis etiam placuit. Vid. Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. ix. Tertullian. lib. de Idololat. cap. xv. & lib. de coron. milit. c. 14. Hieronym. lib. 9. comment. in Ezechiel. c. 29. Ovid. lib. 1. Fast.

^l Februarium à Februo] Vid. Fest. in *Februarius*. Ovid. lib. 11. Fast. Servium lib. 1. Georg. ad vers. *Vere novo*, &c. Isidor. lib. v. Origin. cap. xxxiii. Plutarchum in Numa, & si ridere voles Suidam in *Φεβροδέον*. Athen. lib. 3. dipnosophist.

^m Est Februum] *Februum* Sabinorum lingua purgamentum est, teste Varrone lib. v. de ling. Lat. pag. 46. Augustin. lib. 7. de civit. Dei c. 7. Inde *Februare*, id est, purgare. Idem lib. 1. de vita pop. Roman. citante Nonio in *Februare*.

ⁿ Lupercalibus] De Lupercalium Festo vide Dionys. Halicarn. lib. 1. antiq. Rom. p. 26. Plutarch. in Numa, p. 132. & in C. Cæsare, p. 1350. Ovid. lib. 2. fast.

De DIE NATALI. 139

fast. Justin. lib. 43. Histor. Macrob. lib. 1. Saturn. cap. 13.

^o Qui Quintilis fuit, Julius cognominat.] In honorem videlicet natalis ejus. Dion Cass. lib. xlv. pag. 275. & Appian. lib. 11. de bell. civili, pag. 494. Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. xii. Plutarch. in Numa pag. 132. Augustin. lib. 2. de doctrina Christ. c. 21.

^p Sextilis fuerat, ex SC.] Senatusconsultum hujus rei ergo factum, extat apud Macrob. lib. 1. Saturn. cap. xii. Vid. Dion. Cass. lib. lv. pag. 632. Plutarch. modo dicto loco. Sueton. in Augusto c. 31.

^q Multi principes nomina quædam mensum immutaverunt] Nam Nero Aprilem mensem *Neroneum* dici jussit. Sueton. in ejus vita cap. lv. Domitianus Octobrem *Domitianum* vocavit. Inde Martial. lib. 9. epig. 2. *Dum Janus hiemes, Domitianus* (id est, October) *autumnus, Augustus annis commodabit æstates* Euseb. lib. 1. Chron. pag. 44. Plutarch. in Numa. Commodus Imp. omnium mensum nomina immutavit, teste Suida in *Κόμοδος*, & Ælio Lampridio in ejus vita pag. 73. Dione & Herodian. Eadem insania laboravit etiam Demetrius, qui τῶν Μηνυχῶνα nominavit *Διονυσιῶνα*, ut refert Plutarchus in ejus vita pag. 1638.

C A P U T XXIII.

Supereſt pauca de die dicere, qui, ut menſis & annus, partim naturalis, partim civilis eſt. ^a Naturalis dies eſt, tempus ab oriente Sole ad Solis occaſum. cujus contrarium tempus eſt nox, ab occaſu Solis, uſque ad exortum. Civilis autem dies vocatur tempus, quod fit uno cœli circumactu, quo dies verus,

rus, & nox continetur. ut cum dicimus, aliquem dies triginta tantum vixisse; relinquitur enim etiam noctes intelligere. Hujusmodi dies ab Astrologis, & civitatibus, quatuor modis definitur. ^b Babylonii quidem à Solis exortu, ad exortum ejusdem astri, diem statuerunt. at in Umbria plerique à meridie ad meridiem. ^c Athenienses autem ab occasu Solis ad occasum. Cæterum ^d Romani à media nocte ad mediam noctem, diem esse existimaverunt. Indicio sunt sacra publica, & auspicia etiam magistratuum, quorum si quid ante medium noctis est actum, diei, qui præterit, adscribitur: si quid autem post mediam noctem, & ante lucem factum est, eo die gestum dicitur, qui eam sequitur noctem. Idem significat, quod qui à media nocte, ad proximam mediam noctem, in his horis quatuor & viginti nascuntur, eundem diem habent natalem. ^e In horas duodecim divisum esse diem, noctemque in totidem, vulgo notum est. Sed hoc credo Romæ post reperta solaria observatum. Quorum antiquissimum quod fuerit, inventu difficile est. Alii enim ^f apud ædem Quirini primum statutum dicunt, alii in Capitolio, nonnulli ad ædem Dianæ in Aventino. Illud satis constat, nullum in foro prius fuisse, quam id, quod ^g M. Valerius ex Sicilia advectum, ad rostra in columna posuit. quod quum ad clima Sici-

liæ

DE DIE NATALI. 141

liæ descriptum, ad horas Romæ non conveniret, ^b L. Philippus Censor aliud juxta constituit. deinde aliquanto post ⁱ P. Cornelius Nasica Censor ex aqua fecit horarium, quod & ipsum ex consuetudine noscendi à Sole horas, ^k *solarium* cœptum vocari. ^l Horarum nomen non minus annos ccc. Romæ ignoratum esse, credibile est. Nam in XII. Tabulis nusquam nominatas horas invenias, ut in aliis postea legibus, sed ANTE MERIDIEM, eo videlicet, quod partes diei bifariam tum divisi ^m meridies discernebat. Alii diem quadripartito, sed & noctem similiter, dividebant: idque similitudo testatur militaris, ubi dicitur, ⁿ *vigilia prima*, item *secunda*, & *tertia*, & *quarta*.

IN CAPUT XXIII.

^a NATURALIS dies est tempus] Lege Geminum pag. 79.

^b Babylonii quidem à Solis exortu] Plin. lib. II. cap. lxxvii. Gell. lib. III. cap. II. Macrob. lib. I. Saturn. cap. III. Isidor. lib. v. Orig. cap. xxx. Beda de temp. rat. cap. III.

^c Athenienses ab occasu Solis] Varro apud Macrob. lib. I. Saturn. c. 3. Plin. lib. 2. c. 77. Judæi quoque, Gen. I. & Nomades Libyes, quemadmodum ex Nicolao de moribus gent. Stobæus refert Serr. 165. Et Galli, teste Cæsare lib. vi. de bello Gall. Galli se omnes à Dite patre pregnatos prædicant, idque à Eruidibus proditum dicunt. Ob eam causam spatia omnis temporis, non numero dierum, sed noctium

noctium definiunt: & dies natales, & mensium, & annorum initia sic observant, ut noctem dies subsequatur. Et Germani: Tacit. de morib. German. Nec dierum numerum ut nos, sed noctium computant. Sic constituunt, sic condicunt, ut nox ducere diem videatur. Exempla passim in Cod. LL. Antiquar. Alemann.

^d Romani à media nocte] Præter auctores paulo ante laudatos, vide Plutarch. Quæst. Rom. lxxxiv. & in Pandectæ jur. L. More 8. De feriis L. A qua ætate 5. D. Qui test. fac. pos. L. 1. D. De manumiss.

^e In horas duodecim] Horæ sunt duæ generum, ἡμερησῖαι, & νυκτερινῖαι. ἡμερησῖαι, Latine æquinoctialis dicta, Plin. lib. 11. cap. xcvii. est vicesima quarta pars integræ revolutionis æquatoris. Νυκτερινῖαι est duodecima pars cujusque diei vel noctis naturalis. De horis si plura desideras, videas licet Coel. Rhodigin. lib. xii. Antiq. lect. cap. xix. Lil. Gregor. Gyrald. lib. de ann. & mensibus, pag. 603. Joseph. Scalig. lib. 1. de Emend. tem. Læli. Bisciolam lib. ix. horar. sublec. cap. xix.

^f Apud ædem Quirini statutum] Nimirum à L. Papyrio Cursore Plin. lib. vii. cap. 60.

^g M. Valerius] Messala, Catana scilicet capta in Sicilia, Plinius ibid.

^h L. Philippus Censor] Plinio est Q. Marcius Philippus; quod fortasse rectius.

ⁱ P. Cornelius Nasica censor ex aqua] Vid. Plin. ibid. Horologiorum porro ex aqua primus inventor Ctesibius dicitur, teste Vitruvio lib. ix. cap. ix. De Horologiis autem eorumque diversis inventoribus, vid. Vitruvium dicto loco. Plin. lib. 11. cap. lxxvi. & lib. vii. cap. lx. Blasium Vignier. in annotat. ad Psilostрати Icones. part. 11. pag. 311.

^k Solarium cœptum vocari] Ita emendarunt doctissimi viri, Petr. Faber lib. 11. Semest. cap. ult. & Franc. Modius, Novantiq. lect. Epist. xiv. itaque edidit Carrio. In aliis retro exemplaribus erat *Horarium*.

^l Hora-

¹ Horarum nomen] Horarum distinctio antiquitus ex arbitrio Prætoris pendebat, ut Varro indicat lib. v. de ling. Lat. pag. 62. ex Colconio: *Prætorem accensum solitum esse jubere, ubi ei videbatur horam esse tertiam, inclamare horam esse tertiam, itemque meridiem, & horam nonam.*

^m Meridies discernebat] Nam meridies ab eo, quod medius dies. Varro lib. v. de ling. Lat.

ⁿ Vigilia prima] Vigiliarum usus antiquissimus, cum apud Judæos, ut Judic. vii. vers. 19. 1 Reg. xi. vers. 11. Psalmi. lxxxix. v. 4. & ibi D. Hieronym. & Psalmi. cxix. vers. 6. Matth. xiv. vers. 25. Luc. xii. vers. 38. tum Romanos, Veget. lib. 111. de re milit. cap. viii. Vid. Lips. lib. v. de milit. Roman. Dial. ix. Suid. in φυλακή & περιφυλακή.

CAPUT XXIV.

Sunt etiam plura noctis & diei tempora, aliis subnotata, propriisque discreta nominibus; quæ apud veteres poëtas passim scripta inveniuntur. ea omnia ordine suo exponam. Incipiam à nocte media, ^a quod tempus principium & postremum est diei Romani. Tempus, quod huic proximum est, vocatur *de media nocte*: sequitur *gallicinium*, cum ^b galli canere incipiunt. dein *conticinium*, cum conticuerunt. tunc *ante lucem*, & sic *diluculum*, cum, Sole nondum orto, jam lucet. secundum diluculum vocatur *mane*, cum lux videtur Solis. post hoc *ad meridiem*. tunc *meridies*, quod est medii diei no-

men

men. inde *de meridie* : hinc *suprema*. quamvis plurimi *supremam*, post occasum Solis esse existimant : quia est in XII. Tabulis scriptum sic.^c SOL. OCCASUS. SUPREMA. TEMPESTAS. ESTO. Sed postea ^d M. Plætorius Tribunus plebis scitum tulit, in quo scriptum est : PRÆTOR. URBANUS. QUI. NUNC. EST.^e QUIQUE. POST. HAC. FUAT. DUOS. LICTORES. APUD. SE. HABETO. ISQUE. USQUE. AD. SUPREMAM. JUS. INTER. CIVIS. DICITO. Post supremam sequitur *vespera*, ante ortum scilicet ejus stellæ, quam ^f Plautus *vesperuginem*. & Ennius *vesperum*, ^h Virgilius *hesperon*, appellant. Inde porro *crepusculum*, sic fortasse appellatum, quod res incertæ *crepera* dicuntur ; idque tempus noctis sit, an diei, incertum est. post id sequitur tempus quod dicimus, *luminibus accensis*, antiqui ⁱ *prima face* dicebant. deinde *concubium*, cum itum est cubitum. exinde ^k *intempesta*, id est, multa nox, qua nihil agi tempestivum est : tunc, *ad mediam noctem*, dicitur : & sic, *media nox*.

IN CAPUT XXIV.

^a Q Uod tempus principium J Sup. cap. præcedenti. Easdem vero diei noctisque partes recensent fere Varro lib. v. de ling. Latin. & ex Varrone Servius in Commentar. in lib. 11. Æneid. Virgilii, Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. 111. Isidor. lib. v. Orig. cap.

De DIE NATALI. 145

xxx. & xxxi. Beda de rat. temp. cap. v. Vide etiam Jul. Polluc. lib. i. cap. vii. & viii.

^b Galli canere] V. Plin. lib. io. c. 21.

^c Sol occasus] Sic Gellius citat lib. xvii. cap. 11. At Varro lib. v. de ling. Latin. pag. 44. Fest. in *Supremum*. Macrobi. lib. i. Saturnal. cap. 111. *Solis occasus*.

^d M. Plætorius] Tangit Varro dicto loco.

^e Quique posthac fuit] Ita legendum potius cen-
seo, quam fiet.

^f Plautus vesperuginem] Plautus in *Amphitr.* Act. i. Sc. i. Citatus etiam à Varrone lib. v. de ling. lat. pag. 74. Festo Pomp. lib. xx. & D. Augustino lib. xxi. de civitate Dei, cap. viii. Vitruv. lib. 9. cap. 4.

^g Ennius vesperum] Et Horat. lib. 11. Od. ix.

--- nec tibi, vespero

Surgente, decedunt amores,

Nec rapidum fugiente Solem.

^h Virgilius Hesperum] Virgil. Eclog. viii.

--- tibi deferit Hesperus Oetam.

Et Eclog. x.

Ite domum saturæ, venit Hesperus, ite capellæ.

ⁱ Prima facie] V. Joh. Brod. lib. 4. miscell. cap. 33.

^k Intempesta] Vid. Serv. lib. 111. *Æneid.* Virg. ad Vers.

Et lunam in nimbo nox intempesta tenebat.

L

FRAG-

FRAGMENTUM INCERTI SCRIPTORIS,

Antea *Censorino* tributum, & cum ejus de
Die Natali Libro continenter impressum,
nunc ab eodem separatum, correctiusque,
& aliquot Capitibus, ex veteri Libro ad-
ditis, auctius editum à

LUD. CARRIONE.

— D E
NATURALI INSTITUTIONE.

CAPUT I.

Nitia rerum eadem elementa &
principia dicuntur. Ea Stoici cre-
dunt tenorem atque materiam.
Tenorem, qui, rarefcente materia
à medio tendat ad summum; eadem concre-
fcente, rursus à summo referatur ad medium.
Thales Milesius aquam principium omnium
rerum dixit. Alias opiniones supra retuli.
Stoicorum opinio probanda: qui, cum arte
compositum mundi opus considerarent, in-
troducte-

troduxerunt Naturam providam ac sapientem, quam ordo impermutabilis ostenderet; & industria factum pronunciaverunt. Sive perpetuus, sive longævus est mundus, & in flammis abit, & vicissim ex flammis renovatur, ac restituitur, durantibus tamen principiis: nec recidere ad nihilum videri potest, quod in se deficit, & in se regignitur. Et constat quidem quatuor elementis, terra, aqua, igne, aëre. cujus principalem Solem quidam putant, ut Cleanthes; ut Chrysippus, æthera: cujus motu perenni subjecta tenentur & administrantur, & ipse quidem æther nihil patitur. aër ætherem supra, infra aquam, & aër supra aquam, infra terram. terra omnia ex omnium permixtione progignit, & temperantia fovetur, intemperantia læditur. Invicem porro elementa succedere, & interitu singulorum universa fieri sempiterna, manifestum est.

DE COELI POSITIONE.

CAPUT II.

COELOM circulis quinque distinguitur, quorum duo extremi maxime frigidi, australis humillimus, & aquilonius excelsissimus. His utrimque proximi duo paralleli vocantur, æque, ut ita dixerim, distantes, iidem

dem tropici, iidem solstitiales: alter hibernus, per quem Sol, transmittens octavam partem Capricorni, solstitium hibernum facit; alter æstivus, per quem Sol octava parte Cancri solstitium æstivum facit. medius est æquinoctialis, qui octava parte Arietis æquinoctium vernum, octava parte Libræ autumnale constituit. Ut circuli in cœlo, ita in terra zonæ vocantur: inhabitabilis infra frigidus circulus ob rigorem, quod ab his longissime Sol abest: item extensus in radios æquinoctiales, quod sub vertice Solis est. sub quo quidam habitare dicunt cydrophe, & Æthiopix maximam partem. item plurimas insulas maris rubri, aliosque vertices eminentiasque terrarum nostris ampliores, sub tropici habitare nihil dubium est. Noster solstitialis æstivus est excelsus atque arduus. divisi à nobis circulo æquinoctiali antichthones vocantur: videntur humiles atque depressi, quibusque antipodes infra sunt. quod ut posse videatur, efficiunt flexus obliquitatesque terrarum. Antichthones idem Antæcæ nominantur. Incipit signifer non ab extremo circulo, nec ad extremum pertenditur, sed ab imo tropico australi brumalique eodem per æquinoctialem ad summum solstitialem eundemque æstivalem per medium longitudinis latitudinisque porrectus obliquum. Circuli signiferi partes cccix. signa

INCERTI SCRIPTORIS. 149

xii. partium singula tricenarum, quorum quædam minora quædam ampliora & populo... *...dicuntur. sed compensatio quinque partes creditur applicare, ut sint omnes signiferi partes cccclxv. horum incipientia ab Ariete altera sunt masculina, altera feminina: & masculina quidem masculorum natalibus, alia feminarum convenientia. item quantum quodque eorum aut tropicum, aut solidum, aut deforme. Incipiet denumeratio ab Ariete, quod signum tropicum est. Tropi-
corum duo sunt æquinoctialia, Aries & Libra: duo solstitialia, Capricornus & Cancer. Tropi-
cis proxima solida, anteposita his de-
formia,

DE STELLIS FIXIS ET STANTIBUS.

C A P U T III.

STellarum aliæ cum cœlo feruntur, ideo-
que, quod non excedunt suos locos, fixæ
nominantur: aliæ contra cœlum, & in ortus
cœli eunt, sed mundi celeritate victæ occi-
dere videntur cum eo, quamvis cursum suum
peragant. Sol maximum sidus ætheris, me-
dii limite ignescit, singulis diebus & nocti-
bus peragit singulas partes: signiferum per-
vadit annum. Luna de Sole flammatur. am-
bit circuitu brevissimo terram triginta die-

bus, adeo vicina vertici terræ, junctaque, ut in umbram ejus incidere soleat, & videri deficere. eadem cum subiit Solem & substituit radiis, facit obscurationem, quæ defectio Solis videtur: interim tamen cava, paucioribus quam triginta diebus circulum suum transit. Saturni stella per maximum ambitum fertur, ideoque tricenis mensibus singulis signis resistit, per triginta annos signiferum pertransit: frigida & sterilis, infecunda, terris nascentibus non salutaris, facit adversa diurna & subita. Jovis stella in singulis signis annum manet, signiferum duodecim annis evadit, salutaris & temperata, & universis euntibus prospera. Martis stella non eodem spatio signis singulis hæret, sed signiferum novem fere annis pervagatur, ignea, intemperans, & in adversis & in mortalibus subita, vel ferit repentinis morbis, vel ferro perimit. Stellæ Mercurii & Veneris Solem sequuntur, eademque spatia custodiunt. Stella Mercurii fit similis illi, quam videt; Veneris, genitalis & roscida, & prospera, & salutaris. Luna globum suum creditur habere, sed ignem à Sole concipere, &, quantum percutitur, ardescere. Quando igitur à Sole discedit, augetur: cum vero contra stetit, toto feritur adverso, & velut speculum, non vim, sed imaginem reddit. Hac universa gignentia crescente pubescunt, tenuescente tenuantur. Humor
etiam

INCERTI SCRIPTORIS. 151

etiam & spiritus omnis augefcit : tumefcit Oceanus, deinde cum ipfius fulgore confidit, Diverfo ergo cœli & vagantium ftellarum concurfu, quod temperatur, utrimque deterritur, & infra fluit. Id excipit Luna, & Soli tradit : quo & animalia vigefcunt, & humus quodammodo animatur genitali calore, & ut ita dixerim, vivo. Plurimum in originibus valent, quæ in ortu funt, languent in occafu. Ortum facit ftella, quam Sol præterit, deinde ftationem matutinam cum à quinto loco Solis fteterit : in eodem manet figno, donec ab eodem Sole moveatur. Quæ contraria eft Soli, mane occidit. Oritur fimul nocte, & vocatur * deinde rurfus altero latere à quinto figno deprehenfa poft meridianam ftationem facit; donec ingreffo Sole idem fignum fub radiis ejus delitefcit, & in totum occidat. Adfpiciunt inter fe ftellæ ex quinto figno, quod dicitur trigonon : & habent maximam confenfionem. Item à quarto, quod dicitur tetragonon, & centrum vocatur, & in alterutrum maximum præftant effectum. Item ex contrario, quod eft fextum fignum, & diametron vocatur, eftque maxime adverfum. Cætera diffident, vel leviter adfpiciuntur. Tertium quodque dicitur hexagonon. Signa tropica peregrinationibus præfunt, & omnino mobilibus, & in confiliis fubinde variant atque permutant : biformia geminatio-

ne rerum omnium repetitionem significant; & interim dilatione solida vehementer & instanter efficiunt, & ad exitum vel prospera vel adversa perducunt, sicut adspiciuntur à stellis, vel faventibus, vel repugnantibus. Multum tamen refert cujus quæque stella domus sit, alienæ an ipsius. Domus Solis est Leo, Lunæ Cancer, Mercurii Virgo & Gemini, Veneris Libra & Taurus, Martis Scorpio & Aries, Jovis Sagittarius & Piscis, Saturni Capricornus & Aquarius. Nocturnis originibus favent Luna, Mars, Venus: plus die possunt Sol, Saturnus, Jupiter: Mercurius varie, & quomodo consensit aut visus est.

DE TERRA.

CAPUT IV.

Terra omnium rerum est media, forma globosa. Aquis cingitur in aëra prominet, excipit cælum: aque omni vel tempe-
rie quantum afficitur, ita quæcunque sustinet, afficit & movet. Poterat finem liber, plenus omnibus necessariis, jam videri consecutus; sed cum & mundi dimensiones, & plurima præterea in universis rebus, ratio Geometrica impleverit, pauca de numeris mensurisq; dicamus.

DE

DE GEOMETRIA.

CAPUT V.

Geometria est scientia digerendi figuras, & numeros emetiendi cum suis resolutionibus. Numerus est congregatio singulorum, finita semper, & infinita natura.

DE FORMIS,

CAPUT VI.

NOta est, cujus pars nulla est. Linea longitudo sine latitudine. Lineæ autem finis, notæ. Recta linea est, quæ super se positæ notis æquabiliter posita & summissa est. quod longitudinem tantum habet summitatis. Finis lineæ super plana, quæ dicitur *terminus*. Summitas est, quæ super se positæ rectis lineis æquabiliter posita est, vel quæ suis finibus æquabiliter posita est. Planus angulus est, in planicie duarum linearum, non è regione positarum, ad unum signum contingens curvatio. Hæ lineæ, quæ angulum continent, cum rectæ sint, is angulus rectis lineis contineri dicitur. Si recta linea supra
rectam

154 FRAGMENTUM

rectam lineam stans continuos angulos inter se pares facit, tum uterque ex paribus angulis rectus dicitur; & ea linea Græce $\alpha\gamma\theta\epsilon\tau\theta$. Latine norma dicitur. Rectus angulus, est modicus & sibi congruens; hebes, major recto; acutus, minor recto.

DE FIGURIS.

CAPUT VII.

Figura est, quæ aliquo fine, aut aliquibus finibus continetur. Circulus est figura plana, una linea comprehensa, intra quem mediæ omnes lineæ inter se pares sunt. Centron est nota circuli medii. Diametros est recta linea per centron emissâ, & in utramque partem secans circulum. Hemicyclium est circuli dimidium. Euthygrammoi formæ sunt, quæ rectis lineis continentur. Trigonum, trilaterum; tetragonum, quod quatuor: multilaterum, quod pluribus. Triangulum æquilaterum, quod paribus trinis lateribus concurrit; isosceles, quod duo tantum latera paria habet. Scalenon, quod tria latera inæqualia habet. Orthogonum, quod habet [rectum angulum: amphigonum quod habet hinc inde angulum hebetem: oxygonon, quod acutos omnes tres angulos ha-

habet:] quadrilaterum, formarum quadratum est, quod omnia quatuor latera habet, & angulos rectos; heteromeces, [quod nec angulos, nec latera paria habet. Scutula, id est, rhombos, quod] latera paria habet, nec angulos rectos, similes scutulæ: cujus contraria latera, & contrarii anguli, inter se pares sunt, sed neque æqualiter nec undique æque rectis angulis. Trapezia, cætera nominantur. Parallelæ lineæ, quæ sunt in eadem planitie positæ, nunquam inter se contingunt.

DE POSTULATIS.

CAPUT VIII.

Postulata Geometrarum sunt quinque, ut liceat ab omni signo ad omne signum rectam lineam ducere, & omnem finitam rectam lineam è regione ejicere, & omni modo & intervallo circulum scribere; & omnes rectos angulos inter se pares esse; & si in lineam recta linea immissa interiores angulos minores duos rectis pares fecerit, erectas lineas concurrere. Si paribus paria adjecta fuerint, omnia paria erunt: & si paribus paria demta, reliqua erunt paria; & quæ eisdem paria sunt, & inter se paria sunt.

DE

DE MUSICA.

CAPUT IX.

PRior est Musica inventione metrica. Cum sint enim antiquissimi poëtarum Homerus, Hesiodus, Pisander, & hos secuti elegiarum, Callimachus, Mimnermus, Euhemerus: mox Archilochus & Simonides trimetrum Iambicum, chorium catalecticum, tetrametron composuerunt. Archilochus etiam commata versibus applicando variavit. Eupolis per plurimas species secuit, Alcman numeros etiam minuit in carmen. hinc poëtriæ melicæ; at Telephilla etiam Argiva minutiores edidit numeros. Quæ species cum jam displiceret, & integra brevior videretur, magnitudine Pindari asserta est. qui etiam libros innumeris modis edidit. hoc secuti musici Timotheus, & Pindarus, & Hyperides, & Follis, & clarissimus cum peritia tum eloquentia Aristoxenus, modulati protinus cantus. Nec tamen non putes antiquiores cantus esse numeros, sed rusticos & inconditos: post quos poëtica valuit, veluti legitima; Musica licentior, magisque modulata.

DE RHYTHMO.

CAPUT X.

Rhythmus creditur dictus à Rhythmonio Orpei filio, & Idomoneæ nymphæ Maricæ, ut tradit Nicostyratus, libro quem composuit de musico fratre Rhythmonii: * tradit Hymenæ Varrithonis autem & Chloridis Tiresæ filix Periclymenum & Perimedem, qui primus cecinerit res gestas heroum musicis cantibus.

DE MUSICA.

CAPUT XI.

Musica est peritia faciendorum & canendorum modorum. Ejus partes harmonica, organica, crousmatica. Crousmata, pulsus decori sine carmine vocantur. Harmonia, est consonantia. Organica, rhythmos Græce, modus dicitur Latine. Nominatur versus ab eo, quod fluat, seque ipse circumbeat. Modus autem, est lex quædam & ordo vocalium intervallorum & differentia; vel, ut Aristoxenus definit, non utcumque compositum vocalium temporum intervallum. * Carmen est modus motus. Tempus, est syllabæ spatium.

tium. hujus elementum brevis syllaba. divisio, brevis alia, longa alia, & neutrius ratio est.

DE MODULATIONE.

CAPUT XII.

Modulatio, est modorum prudens dispositio. Ejus tres species, *τὴν Θ, ῥεῶ-
μα, ἀεὶ ὁρμή.* Species carminum tredecim: ex quibus primæ sunt, Dorium, Phrygium, Lydium. His accesserunt gravissimum hypodorium, mox duo hypophrygii, gravior & acutior, [deinde hypolydii totidem, & perinde gravior & acutior:] deinde Dorius medius, tum Phrygius gravis & alter excelsus: totidem Lydii, gravis & acutus: tum mixolydii pari diversitate: postremo hypermyxolydius acutissimus. Organum quondam habuit tres intensiones, gravem, mediam, & acutam. inde Musæ quoque tres olim æstimate, Hypate, Mese, Nete. Nunc in ampliore numero soni considerantur, ut sit proslambanomenos Hypate hypaton, deinde parypate hypaton, deinde Lycanos hypaton, deinde hypate, deinde hypates melon, deinde parypates meson, deinde Lycanos meson, deinde triscelmeumenon netes mommenon, paramese, trite diezeugmenon, paranete die-

diezeugmenon, trite hyperboleon : Quas animadvertisse cum resonantia suavitatis in arcu sororis Apollinem tradunt, & intendisse protinus citharam, tum notasse, quod adstrictiora fila nervorum in acumen excitarentur, gravibus responderent remissa. inde fecisse tres primos, de quibus supra dictum est : hanc excepsisse intensionem Linon, quem quidam Apollinis filium tradunt, & nymphæ Paramesæ Chrysthemidi reliquisse : ab ea adjunctum modum, qui synemmenos dicitur : hunc numerum auxisse Terpandrum adjectione diezeugmenou, qui primus à gravibus in acumen avertitur. deinde Timotheus addidit duos, parameson & hyperboleon. Initium modi dicitur diesis ; dimidium, hemitonium ; totum, tonos. Toni duo & dimidius, diateffaron nominatur ; tres & dimidius, diapente ; sex, diapason. Hæc Musicæ summa est.

DE METRIS ET PEDIBUS.

CAPUT XIII.

Metrum Græce, Latine numerus vocatur. Numerus est æqualium pedum legitima ordinatio. hujus artis & thesis partes sunt. Pedum syllabæ elementa, numeri modorum elementa, spatia syllabarum ac tempora.

pora. Pedes componuntur ex syllabis ut minimum binis, ut plurimum ternis. incipiunt temporibus binis, ad sex perveniunt. dissyllabi quatuor, trissyllabi octo, plures quam duodecim esse non possunt. Pyrrhichius, ex duabus brevibus : cujus exemplum, *Dens*. Chori, ex longa & brevi : ut, *Roma*. Iambus, ex brevi & longa : ut, *salus*. Spondeus, ex duabus longis : ut, *vates*. Duo igitur quantitate contrarii, Spondeus & Pyrrhichius, duorum alter, alter quatuor temporum. duo in ordine, quorum uterque trinorum temporum, Iambus & Chori. Ita non plures, quam quatuor pedes dissyllabi sunt, nec esse possunt. Trinarum syllabarum primus est dactylus : qui constat ex longa & duabus brevibus, cujus exemplum, *Aeolus*. huic contrarius anapæstus, ex duabus brevibus & longa, ut *pietas*. Amphibrachius, ex brevi, & longa, & brevi : cujus exemplum, *avarus*. Brachysyllabus, ex tribus brevibus, cujus exemplum *Cicero*. & contrarius Molossus, ex tribus longis : cujus exemplum, *Mecenas*. Item tres quinum temporum, Bacchius ex duabus longis & brevi : cujus exemplum. *Latona*. huic ordini adversus palimbacchius, ex brevi & duabus longis : ut, *Aquinas*. Creticus & amphimacrus ex longa, brevi, & longa : ut *sanitas*. duobus & quantitate contrariis brachysyllabo & Molosso, quorum

INCERTI SCRIPTORIS 161

quorum alter trium temporum est, alter sex: ordine tres in quaternis, tres in quinque temporibus.

DE LEGITIMIS NUMERIS.

CAPUT XIV.

Primus est & legitimus maxime numerus, hexameter heroicus. hujus pedes aut dactyli sunt, aut spondei: raro & in versu extremo reperietur trochæus; hujus exemplum, *Avia Pieridum peragro loca nullius ante.* Totus iste dactylicus fuit, & habuit summum trochæum. Sed mixtus ex spondeis hic erit: *Italiam fato profugus Lavinaque venit,* totus ex spondeis: *Cives Romani tunc facti sunt Campani.* Hoc genus numeri paucissimarum duodecim syllabarum, plurimarum octodecim: tempora recipit vigintiquatuor, interim vigintitria: pedibus tribus tantum conficitur. formas excipit triginta duas. enumerare festinantibus longum est. Pentameter elegiacus habet exemplum: *Dum meus assiduo luceat igne focus.* recipit dactylum, spondæum, anapæstos duos in fine versus, aliquando brachysyllabos. sit syllabarum paucissimarum duodecim, plurimarum quatuordecim. tertium pedem spondeum semper habet, quartum & quintum aliquando

do brachysyllabum. Trimetros iambicus Latine senarius dicitur: cuius exemplum, *Phaselus iste quem videtis hospites*. duodecim syllabarum est. recipit aliquando præter cæteros iambos, extremo pyrrhychion. Trimetros tragicus: *Pro veste pinnis membra textis contegit*. & *Aquilonis stridor gelidas molitur nives*. recipit in parte prima gressionis spondeum, & alio loco dactylon & anapæston, & pro iambo chorium & tribrachyn: fit syllabarum paucissimarum duodecim, plurimarum septendecim. recipit tempora plurima undeviginti, paucissima tredecim. Comicus trimetros solet magis in breves minui. Trimetros Hipponactius pedem novissimum assumens spondeum vel chorium talis est: *calentibusque lympa fontibus*. semper eosdem pedes, quos reliqui trimetri, præter novissimum, recipit, & tetrametros, qui Latine quadratus, vocatur. Choriacus talis est: *Tela famuli, tela propere, sequitur me Thoas*. recipit eosdem pedes, pervenit ad septem & semipedem, summum pedem patitur aut creticum aut dactylum. Octonarius iambus: *Proinde & abs te regimen Argos dum est potestas consulendi*. Septenarius; *Hæc bellicosus cui pater, mater cluet Minerva*. Constat ex pedibus iisdem Ionicus septenarius: *Ibant mala viere Veneream coronam*. Ionicus major est: *Ille ictus retrocecidit in natem supinus*.

FRAGMENTUM, &c. 163

pinus. habet vitium in tertia syllaba. minor, *Metuentis patrua verbera lingua.* Percipiunt pedes, maxime pyrrhichium & spondeos: & solent divisis syllabis longis plurimum syllabarum pedes admittere. Aristophanius anapæstus: *Axena Ponti per freta Colchos denique delatus adhesi.* recipit pedes quaternorum temporum, omnis implet pedes septem & semipedem. Anapæstus Octonarius: *Ore beato lumine volitans qui per cælum candidus equitas.* recipit eosdem pedes, præter semipedem. Aristobolus, *Quedam terribilis tua pectora turbat terrifico sonitu intulit.* hic circuitus magis, quam versus est. dactylum crebrum habet, rarum spondeum. Pæon duodenarius; *Quis meum nominans nomen exciet, quis tumultum, invocans incolarum fidem?* & hic circuitus magis quam versus est. Huic suberit denarius. *Qui repens semipulsus onere gravi fores strepitum terrent?* Recipiunt pedes, creticos, chorios, spondeos, iambos, brachysyllabos, anapæstos. Undecim syllabarum Phalæcius, *Passer delitia mea puella.* recipit pedes spondeum, dactylum, creticum, palymbacchium. Angelicus numeros & syllabam coarctat hexametro: ut, *Hæctoris Andromache Pyrrhin' connubia ercas?* Anacreontius: *Miseri invidi vivimus scientes.* Recipit pyrrhichios, chorium, spondeum, brachysyl-

164 FRAGMENTUM

chyssyllabum, anapæstum: primus semper est pyrrhichius. Numerus Saturnius. *Magnum numerum triumphat hostibus devictis.* Sunt qui hunc Archebolion vocant. Recipit pedem spondeum, iambum, pyrrhichium, chorium, dactylum, brachysyllabum, anapæstum. Priapeius, *Hunc lucum tibi dedico confecroque Priape.* Tertium pedem pro dactylo creticum habet, alioqui hexametros esset.

De NUMERIS SIMPLICIBUS.

CAPUT XV.

PYrrhichius, *Rapite, agite, ruite celeripedes.* Contrarius est huic & duodecasyllabos spondiason: *Olli crateribus exauratis hauserunt.* Dactylicus, *Pulverulenta putrem sonitu quatit ungula campum.* Amphibrachus non facit numerum. Anapæstus: *Agilis sonipes rapitur celeri sonitu trepidans.* Creticus: *Horridi transeunt ad pedes ex equis.* Palymbacchius, *Amicos ad hanc rem si voles advoca.* Bacchius non facit numerum. Molossus idem est, qui spondiason. Nunc quemadmodum à principali heroico plures numeri transfigurantur ostendam. Ac primus trimetrus fit heroicus spondiason: *Cives Romani tunc facti sunt Campani.*

INCERTI SCRIPTORIS. 165

pani. Syllabam unam, quæ est ante extremam, ex longa contraho: ut, *Cives Romani tunc facti sunt Appuli*. Et esse cœpit trimetron. Elegiacum transibit, *Bella per Emathios*. Rursus ad pentametros, ut componam heroicos, fumo partem posteriorem. *Dum meus assiduo luceat igne focus, & compono, Luceat igne focus Troja qui primus ab oris*. Phælæcium numerum, qui est, *Altis flumina vallibus tumescunt*, insertis verbis facio heroicum, *Altis flumina prodita vallibus inde tumescunt*. Ionicus est, metuentis patrue verbera lingua. adjiciam trinas verbis singulis syllabas: *Nunc metuentis nunc patrue nunc verbera lingua*. Verto, *Italiam fato profugus Lavinaque venit*: Aristophanius fit heroico: *Arma virumque cano Troja qui primus ab oris*. Numerum angelicum, syllaba breviata esse monstravi heroicum: item Priapeium, si syllabam surripias, fit heroicum.

LUDOVICI CARRIONIS

N O T Æ

IN

F R A G M E N T U M.

AG. 146. vers. 2. Supra retuli] *al. retulit.] Hæc ab aliis hac injecta occasionem dederunt, ut Censorino tribuerentur, cum non dissimiliter eadem superius tractasse videretur.*

Pag. 147. vers. 7. nec recidere ad nihilum] *Hæc vulgo male corrupta sunt, qua à scriptura, qua à distinctione.*

12. subjecta tenentur & administrantur] *Reliqua vulgo desunt.*

14. & aer supra] *Hæc corrupta sunt. deest enim quod de igne dici debet: neque satis consistunt.*

CAPUT II.

DE COELI POSITIONE] *Hæc quatuor capita, quæ vulgo desunt, edidimus ex Vet. Cod. item ex vetusta editione Mediol.*

Pag. 148. vers. 13. cydrophe] *In litura est hæc vox in V. Cod. Pithæano, & vet. edit., Cydropix.*

23. antichthones] *Ita recte vetus Mediolan. male alii actiones.*

23. Antœcœ] *In membranis antishepæ. in aliis, antistochæret antishepæ.*

26. imo tropico] *Pith. & Mediolan. initio.*

29. longitudinis] *Pith. longitudo in his.*

Pag.

NOTÆ IN FRAGM. 167

Pag. 149. vers. 3. populo * dicuntur) *Hæc in litura in membranis.*

6. masculina) *Hæc valde prava in membranis.*

12. Aries) *Hæc desunt in membranis.*

CAPUT III.

PAG. 150. vers. 12. & subita) *Mediol. nec subita.*

30. tenuescente) *Membran. pubescent.*

Pag. 151. vers. 3. diverso) *diversi.*

3. cœli &) *q. circuli.*

3. vagantium) *vagantia.*

9. sunt) *Aliquid deletum in libro vetere.*

15. * deinde rursus) *Membranæ, acronicos. Pith. Acronicos aronicus : Mediol. Acronios. in optimis est litura.*

22. centrum) *Hæc in Membr. in litura.*

24. sextum signum) *Correctum in vet. lib. septimum; uti est in Pith. & Med.*

CAPUT IV.

PAG. 152. vers. 22. Poterat finem liber) *Vel hinc videri potest, hæc a superiore Censurini libro esse aliena.*

CAPUT V.

PAG. 153. vers. 6. & infinita natura) *Ita membranæ corrigunt, ut & Pith. & Mediolan. sed in iis ante aberat copula Et. Vid. Euclidem principio Element. I.*

CAPUT VI.

VERS. 15. se positus) *Sic Pith. alii, sepositis.*

16. vel quæ) *Hæc addunt membranæ & vet. editio.*

Pag. 154. vers. 4. norma) *q. normales.*
6. recto) *deest vulgo. male.*

CAPUT VII.

Pag. 154. vers. 24. rectum ang.) *His notis [] inclusa
ab editionibus absunt.*

25. inde angulum) *Vet. Cod. habet inde angulum
hebetem. Corr. habentem. & in litura.*

26. quod acutos) *Et hæc ab editionibus absunt.*

Pag. 155. vers. 8. sunt, sed) *Hæc ineptissime scribuntur
vulgo.*

CAPUT VIII.

PAG. 155. vers. 17. cap. ejicere) *Pith. ducere.*

18. & intervallo) *Interponunt vulgo, signo ex inter-
vallo.*

18. & omnes) *Hæc omnia turpissime vulgo corrupta sunt.*

CAPUT IX.

PAG. 156. v. 6. Callimachus) *In V. C. Gallinus.
sed & sequentia nomina ibidem corrupte, Minervus
Eurectus.*

10. 11. Eupolis) *Vet. Cod. ea potius. & in litura.*

12. 13. Poëtrix melicæ) *Vulgo, poëticæ melicæ.*

13. at Telefilla) *ἄτελλης illa. vulgo Im membr. ἄτλανς
illa. Scribe, At Telefilla. de qua vide Pausaniam.*

17. innumeris) *Recte. Tale est illud, numeri innume-
ri, ut in Gellio diximus.*

18. Timotheus) *Vide Plutarchum & Suidam. Tria
sequentia nomina vereor ut recte se habeant.*

21. nec tamen non put.) *Membræ & vetus editio,
nec tamen an putes. Correkt, in membr. nec tamen
anno putes.*

IN FRAGMENTUM. 169

CAPUT X.

- PAG. 157. v. 4. &c. Idomoneæ Nym.) *Membran.* Et id nomen Ænymphæ Maricæ.
 5. Nicotratus) *Vulgo, Nicratus. Membr, Nicof-*
cratis. aliæ, Nicotratus.
 7. * tradit) *Locus fæde corruptus. Membr. tradit*
Hymene Varri, Tonis.
 8. Periclymenum &) *Ita Vet. Cod. vulgo, Pende-*
menum & Peridemen. Alius vet. cod. Periclime-
num & Perimedium.

CAPUT XI.

- PAG. 157. vers. 23. * Carmen) *Hæc omnia in mem-*
branis & alibi, æque atque hic corrupta.

CAPUT XII.

- PAG. 158. vers. 9. Dorium) *In membranis videtur*
fuisse, Dorio, Phrygio, Lydio.
 12. deinde) *Notis inclusa vulgo defunt.*
 15. mixolydii) *Vulgo, mesolydii. Sed ita Vet. Cod. ut*
etiam, pera mixolydiis, non hypermesolydiis.
 26. triscelmeumenon) *Trite syneumenon, nete sy-*
neumenon, Vet. Cod. Vulgo, & intendisse potius dy-
tarantium notasse.
 Pag. 159. vers. 10. Chrysthemidi) *Vet. Cod. Chry-*
sthemidi.

CAPUT XIII.

- PAG. 160. vers. 2. incipiunt) *Ita optime Vet. Cod. E-*
ditiones aliæ omnes vitiosæ.
 6, Deus) *Vet. Cod. Cato.*

- 11, 12. duo in ord.) *Hæc desunt vulgo.*
 17. Æolus) *V. C.* Hannibal.
 19. pietas) *Vetus Cod.* Capaneus.

CAPUT XIV.

- PAG. 161. vers. 18. interim) *Hæc vulgo perperam.*
 22. affliio) *V. C.* affiduus.
 Pag. 162. vers. 13. undeviginti) *V. C.* decem & octo.
 13. tredecim) *V. C.* quatuordecim.
 27. cluet) *Vulgo*, ut.
 29. viere Veneream) *Male vulgo*, cluere venena.
 30. ille iētus) *Et hæc male*, ille iētus retrocēdit in natem sapius.
 Pag. 163. v. 2, 3. Percipiunt) *Perperam vulgo*, præcipiunt in Cerere.
 12. septem & senup.) *Vulgo*, præter semipedem.
 16. Præon. duodenar.) *Vulgo*, pene duodenarius.
 17. exciet) *Vulgo*, male, excitet.
 17. quis tu) *Vulgo*, quemvis tumultum. *peſſime.*
 26. numeros & ſyll.) *Vet. lib.* numeratus ſyllabam coartat.
 Pag. 164. vers. 4. Archebolion) *Vulgo*, Aristolochium. *Membranæ*, Aristodolium.

CAPUT XV.

- VERS. 15. Olli crateribus) *Dux primæ voces sunt in litura in Vet. Cod.*
 19. trepidans) *Vulgo*, crepitans.
 23. Spondiaſon) *Ita ſemper membranæ*, non ſpondaicum.
 Pag. 165. v. 1. ante extremam) *Vulgo*, extrema.
 7. affiduo) *Vet. Cod.* affiduus.
 12. verbera linguæ) *Reliqua deſunt Vet. Cod. & videntur excidiſſe quatuor paginæ.*
 17. Venit) *Vulgo*, capit.

P. J. NUNNESII

NOTATIONES IN FRAGMENTUM

αγτ' ἑπιτομή.

CAP. I. pag. 147. Aer ætherem supra) *leg.* Aer ætherem supra, infra aquam, aqua infra terram, terra omnia, &c. *nec requiritur hęc ut ignis sphæræ mentio fiat, cum sententiam Stoicorum referat non Aristotelis.*

Cap. II. pag. 149. solidum aut deforme) *reponē* biforme, & *in fine cap.* biformia. *ipse auctor sic nuncupat cap. 3.* & Græcè δ'ισομα ea signa vocantur. Ptolem. lib. I. τετραβίβλ.

Cap. III. pag. 150. Univerſis euntibus) *corr.* exiſtentibus. *ibid. verſ. 16.* novem ſere annis) *cuiusnam fuerit hæc ſententia requirendum. Ab opinione publica longiſſimè abhorret. Ex notis autem numerorum faciliſſimè errata multa naſcuntur.*

Cap. VI. pag. 153. Quod longitudinem) *legend.* quod longitudinem & latitudinem tantum habent. *Sommitati fines lineæ. Superplana, quæ dicitur ἐπιπε-
δον, ſummitas eſt quæ &c.*

Cap. VII. pag. 154. Orthogonum) *hæc ſic legenda ſunt.* Orthogonion, quod habet rectum angulum : amblygonion, quod habet unum angulum hebetem : oxygonion, quod acutos omnes tres angulos habet. Quadrilaterarum formarum quadratum eſt, quod omnia quatuor latera paria habet, & angulos rectos : heteromeces, quod rectos angulos nec latera paria habet ; ſcutula, id eſt, rhombos, quod latera paria habet, nec angulos rectos : ſimile ſcutulæ, cuius contraria latera, & contrarii anguli inter ſe pares ſunt ; ſed neque æqualiter, nec undique æque
rectis

rectis angulis: Trapezia cætera nominantur. *Hæc tri-
mle scutulæ est ῥομβοειδής.*

Cap. VIII. pag. 155. Omni modo) fort. medio, i. e.
centro.

ibid. vers. 18. Et omnes) *interponendum esset* ante hæc
verba, communes animi conceptiones. *Moxque le-
gend. & si in lineas rectas linea immissa interiores
angulos minores duobus rectis fecerit, erectas lineas
concurrere.*

Cap. IX. pag. 156. Musica) *auferendi casus*, Metrica,
rectius.

ibid. vers. 4. Euhemerus) *lubens reponerem* Euenus.

ibid. vers. 8. Choricon) *repono*, & choricon catale-
cticonque tetrametron composuerunt.

ibid. vers. 10. 11. Eupolis) *mallem*, Epodos, nam &c.

ibid. vers. 12. Hinc poetriæ) *melius* Poetice melice.

ibid. vers. 13. Hyperides) *ὑπερβολικὸν an* Hippocli-
des, *qui ὀρχηστὴς nobilis : ἢ δ' ὀρχηστικὴ musica sub-
jecta apud Veteres. Hæc Cauchius legebat* Hipponax &
Hyperides. *mox, & Phyllis, è Plutarcho.*

ibid. vers. 23. Veluti legitimâ) *ὑποσικτικὸν hæc.*

Cap. XI. pag. 157. Harmonia est Consonantia orga-
nica) *ita lege sublata τελεία σῖμῃ.*

Cap. 12. pag. 158. Ut sit) *totum hunc locum ad hunc
modum legendum esse patet è Musicis : Ut sit* proslam-
banomenos, hypate hypaton, deinde parhypate hy-
paton, lichanos hypaton, deinde hypate, deinde hy-
pate meson, deinde parhypate meson, deinde lich-
anos meson, deinde mese, trite synemmenon, para-
nete synemmenon, nete synemmenon, paramese, tri-
te diezeugmenon, paranete diezeugmenon, nete
diezeugmenon, trite hyperbolæon, paranete hy-
perbolæon, nete hyperbolæon : quas animadvertisse
&c.

Cap. XIII. pag. 159. Legitima ordinatio) *legendum,
legitimorumque ordinatio. horum artis & thesis
partes sunt. Pedum syllabæ, elementa numerorum,
modo-*

NOTATIONES. 173

modorum elementa, spatia syllabarum, ac tempora.
& ita habet Edit. Basil.

Cap. XIV. pag. 162. Et alio loco) *mallem* recipit &
 alio loco dactylonque & anapæston.

ibid. vers. 15. Calentibus) *leg.* calentibusque lympha
 fontibus semper eodem pedes &c. *ut sit trimetros*
Hipponacteus seu a. c. n.

Cap. XV. pag. 164. Olli crateribus) *emenda*, crate-
 ris, *ut sit ab omni parte spondiasen.*

Pag. 165. vers. 4. Elegiacum) *lego*, in Elegiacum.
 ibid. vers. 14. Verto) *quid efficiat non video.*

VARLÆ

(174)

V A R I Æ L E C T I O N E S I N C E N S O R I N O C A P U T I.

PAG. 1. vers. 4. DE DIE NATALI] *Inscribitur etiam hic liber, DE HUMANA ORIGINE.*
vers. 2. opere quam] *Ger. & Ald. edit. nonnunquam.*

9. cariora] *al. cariore.*

11. inhiat is] *Germ. & Ald. inhiant ii.*

11. 12. dives vocatur] *Ger. & Ald. divites vocantur.*

17. 18. comperisti] *Germ. comprehendisti.*

20. ceneri] *Ald. editio non habet ceneri.*

21. Comicus ait] *Germ. editio addit, Terentius.*

Pag. 2. vers. 1. recte] *Germ. bene.*

5. ex, quæ] *Ald. ex quidem quæ.*

6. præcedant] *Germ. & Ald. præcedunt.*

7. accedant] *Germ. accedunt. enim] al. etiam.*

9. minime] *Ger. minimum.*

9. à dis] *Ger. & Ald. à diis.*

10. neque] *Ger. & Ald. nec.*

15. ex ethica parte] *Ger. hic apertæ.*

20. cuncta, quæ] *Germ. & Ald. cuncta ista, quæ.*

21. facunde] *Ger. familiariter.*

23. 24. possint] *Ald. possent. Germ. possunt.*

24. ali-

VARIAE LECTIONES, &c. 175

24. aliquantum] *Ald.* aliquantulum.
 26. in me ut verus adagium] *Germ.* In me vetus adagium jure dic. *Ald.* in me vetus elogium.
 27. Sus Minervam] *Ger. edit.* addit, docet.
 28. plura did.] *Ger.* plura deest.
 Pag. 3. vers. 4. Dis] *Germ.* & *Ald.* diis.
 5. ut se gratos] *Ald.* ut se non ingratos.
 6. iis] *Germ.* & *Ald.* hoc.
 13. Deo sacrum] *Ald.* non habet sacrum.

C A P U T II.

- PAG. 8. vers. 3. quod ait] *Ald.* ut ait.
 9. hostiam] *Germ.* hostia.
 9. 10. faciundam] *Ald.* faciendum.
 11. Atticus, & est] *Germ.* Articulus five.
 12. numeris] *Ald.* muneribus.
 16. Deli] *Germ.* Delii.
 18. 19. in hoc] In in aliis non habetur.
 19. factum] *Germ.* & *Ald.* facta.
 20. oportet] *Ald.* oporteat.
 21. Sed &] *Germ.* & deest.
 24. veneremur] *Germ.* veneretur.

C A P U T III.

- PAG. 13. vers. 15. Hic] *Germ.* deest.
 16. genamur] *Ger.* generemur.
 16. curat] *Ald.* curet.
 16. genitur] *Ald.* gignatur. *Ger.* gignitur.
 17. 18. suscipit ac tuetur] *Germ.* & *Ald.* suscipiat ac tueatur.
 18. genendo] *Ger.* & *Ald.* gignendo.
 21. Granius Flaccus] *Germ.* C. Flaccus.
 Pag. 14. vers. 1. nono] *Ald.* xvi.
 4. 5. præterea] *Ald.* deest.
 5. hominum] *Germ.* homini.

176 VARIAE LECTIONES

14. 15. exceptos] *Ger.* acceptos.
 17. colant] *al.* celebrent.
 21. præmia] *al.* pretia.
 24. hic] *Ger. & Ald.* iste.
 25. peperit] *Ger.* pepererunt.

C A P U T IV.

PAG. 19. vers. 31. dicere prius] *Ald.* quærere primum.

Pag. 20. vers. 1. natura] *Germ.* naturæ.

1. 2. de origine] *Germ.* de naturâ.

6. feminibus procreatos] *Germ. & Ald.* feminibus esse procreatos.

7. successione] *Germ. & Ald.* successioneque.

7. propagare] *Ger.* prorogare.

9. generi] *Ger.* gratia.

12. aliquando] *al.* aliquem.

14. 15. qua semper humanum genus fuisse creditur] *al.* quæ semper credidit genus humanum fuisse.

16. Ocellum] *Germ.* Cereium. *al.* Cocceium.

19. itemque] *Ger. & Ald.* item.

20. 21. opinati] *al.* opinari.

28. isto mundo] *Ald.* mundo non habet.

Pag. 21. vers. 3. primigenios] *Ger.* deest.

3. 4. naturæ] *Ger.* ve deest.

5. in] *Ger.* deest.

9. esse natos] *In Ger. & Ald.* editione additur, ut Virgilius. Hic (*Ger.* Hinc) lapides Pyrrhæ jactos Saturnia regna. Et alibi: Quo tempore primum.

Deucalion vacuum lapides jactavit in orbem.

Unde homines nati durum genus.

11. monstrosas] *Ger.* monstruosas.

15. simillima] *Ger.* similia.

29. in Ste *] *Ger. & Ald.* inserta. *al.* vel in sterte.

IN CENSORINO. 177

30. dissensus] *Ger. & Ald.* dissentiente. *al.* discessisse.

Pag. 22. vers. 2. visum est] *Ger. & Ald.* visum esse.

5. cohærentes primum] *Ger.* desunt hæc duæ voces. *al.* primum adhærentes.

6. ingenitum] *Ger.* ingenium.

12. id est, Dei provid.] *al.* & Dei providentia.

19. Nymphas, Indigenasque Faunos] *al.* Nymphas Indigetes Faunosque.

20. non difficile] *al.* non difficilis.

23. confingant] *Ger. & Ald.* confingat.

27. humo] *Ger.* homo.

29. 30. mutua cæde inter se necatis] *Ger.* mutuo inter se necatis.

1. fuerint] *Ger.* fuerunt.

3. exaratus] *Germ. & Ald.* exortus.

4. 5. extispicii] *al.* auspicii.

5. tum] *Ger. & Ald.* deest.

6. exscripserunt] *al.* scripserunt.

CAPUT V.

PAG. 28. vers. 21. quæ] *Ger. & Ald.* quod.

22. pertinent] *Ger. & Ald.* pertinet,

23. compendio] *Ger.* compendiose. *al.* quo potero compendio.

26. è lævis] *Germ.* deest è

26. dirivari] *Ald.* adoriri. *Ger.* oriri.

30. amissionem] *Ger.* emissionem.

30. Qui mares sunt, per-] *Ger. & Ald.* mares perim.

Pag. 29. vers. 4. 5. gregum] *Ger. & Ald.* Græcam.

Aldus legendum putat, crebram coitionem.

13. visum est] *Germ.* est non habet.

178 VARIAE LECTIONES

CAPUT VI.

PAG. 31. vers. 24. Principale] *Ald. addit cerebrum.*

Pag. 32. vers. 1. nascitur, aliturque] *Ald. & Germ. nascatur alaturque.*

4. ferme] *Ger. ferunt.*

7. formatus] *Ger. formetur. Ald. formatur.*

9. Anaxagoræ enim, cæterisque compluribus] *Ger. Anaxag. etiam cum aliis plurib.*

12. prominens] *al. permanens.*

13. ex eoque] *Ger. & Ald. ex eo.*

22. principium] *Ald. & Germ. deest.*

22. sedem] *Ger. semen.*

24. &] *Ald. & Ger. deest.*

26. è] *al. ex.*

27. è] *Ger. & Ald. deest.*

30. sunt] *Germ. & Ald. deest.*

Pag. 33. v. 3. fuerit] *Germ. fuit.*

4. frigus] *Ger. & Ald. frigidus.*

5. calidum] *Ger. & Ald. calidus.*

5. frigidum] *Ger. & Ald. frigidus.*

7. calidum] *Ger. & Ald. calidus.*

8. fuerit] *Ger. si erit. Ald. utrumque deest.*

8. frigidum] *Ger. & Ald. frigidus.*

13. semina] *Ger. & Ald. deest.*

17. id enim] *Ger. id etiam.*

20, 21. tantummodo] *Ger. & Ald. partum tantummodo.*

21. si utrumque] *Ald. & si utrumque.*

23. utramque] *Ger. utrumque.*

CAPUT VII.

Pag. 36. vers. 1. necesse est] *Ald. necesse sit.*

2. Musica] *Ald. & Ger. Musicaque.*

4. soleant] *Ald. soleat.*

9. nume-

IN CENSORINO. 179

9. numerus] *Ger. & Ald.* numeris.
 10. septem formemur mensibus] *Ger.* septimis à partu formentur dentes mensibus. *Ald.* Septimis formentur dentes mensibus.
 11, 12. Et post sept. men. d. n. inn. iid. post sept. cad. ann.] *Germ.* Et post septimum cadant annum. *Ald.* Et, cum post septimum mensem dentes nobis innascantur, iidem quoque post septimum cadant annum.
 17. ideo, quod] *Ger.* ideoque.
 18. ut septem] *Ald.* septem non habet.
 19. confirmationem] *Germ. & Ald.* consummationem.
 26. aliqua] *Ger. & Ald.* aliqui.
 26. alii] *Ger. & Ald.* deest.
 28, 29. Pythagorica] *Germ.* Pythagoricus.
 30. Evenor] *Ger.* Evenus. *Ald.* legendum putat Eudæmus, ex *Æliani hist. animal.*
 Pag. 37. vers. 2. Euthyphronem] *Germ.* Euriphonem. *al.* Euripidem; vel Euriphanum.
 7. senserunt] *Germ. & Ald.* sentiunt.
 9. mihi] *Ger.* deest.
 9. mihi supra nominatus] *Ald.* non habet.
 22, 23. undecimum mensem] *Ger. & Ald.* undecimo mense.

CAPUT VIII.

- Pag. 41. vers. 12. nono] *Germ.* viii.
 12. & decimo] *Ald.* non habet
 12. tantummodo] *Germ.* tantum
 15. statis] *Germ. & Ald.* stantibus.
 20, 21. disparili sua temperatura] *Ger. & Ald.* hac sua disparilitate pariter.
 27. quid] *Ald.* quidquid.
 Pag. 42. vers. 13. sit necesse] *Germ. Ald.* sit necesse est.

180 VARIAE LECTIONES

13. & inal.] & *Ald. deest.*
 17. has Græci *μοίρας* cognominarunt : eo videlicet,
 quod deas Fatales nuncupant *μοίρας*] *Ger.* has
 Græci *μῆν* vocant.
 19. & cæ] *Germ. & Ald.* & hæ.
 27,28. tunc pr.] *Germ.* tum pr.
 30. vocatur] *Ger. & Ald.* dicitur.
 Pag. 43. vers. 1. qui] *Ger.* quia.
 1,2. subtenit. nam si, ut] *Ald.* succidit (*Ger.*
 subcedit) natura cujus.
 3. deinde] *Ger. & Ald.* deinceps.
 4. hexagoni æquilateralis] *Ger. & Ald.* hexagoniæ
 quæ (*Germ.* qui) lateralis.
 8. videatur] *Germ.* videbatur.
 9,10. videt] *Germ.* videlicet.
 19. polygoni] *Germ.* polygoniæ.
 19. afficit] *Ald.* efficit.
 25. potuerit] *Germ.* poterit.

CAPUT IX.

- Pag. 49. vers. 11. & fem.] *Ald.* at fem.
 12. vel] *Ger. & Ald.* ut.
 15. capillumque] *Germ.* capillumve. *Ald.* ca-
 pillosve.
 19. conformari] *Germ.* confirmari.
 21. afferunt] *Germ. & Ald.* ferunt.

CAPUT X.

- Pag. 51. vers. 6. mittitur] *Ald.* innitur.
 8. missæ, *φθῆγοι* vocantur] *Germ.* emissæ *φθῆγ-*
γ vocatur-
 12. dialternata] *Ald.* non habet.
 12. quæ alia] *Ald.* quare (*Germ.* quæ) *διασπαστα.*
 14. *ἡμιτόνιον*] *Germ.* semitonium.
 16. promiscue] *Germ. & Ald.* permixtæ. *Alia,* pro-
 misce. 26,27. hæ.

IN CENSORINO, 181

- 26,27. hemitonii] *Ger. semitonii.*
 28. altera] *Germ. alia.*
 28. hemitonii] *Germ. semitonii.*
 30. est enim vel] *Ger. & Ald. vel non habent.*
 Pag. 52. vers. 3. qui] *Ger. & Ald. deest.*
 4. duo] *Ald. tria.*
 6. Platoni] *Germ. Plato.*
 6. ἡμιτόνιον] *Germ. semitonion.*
 6. autem] *Germ. deest.*
 7. Νέσις] *Germ. Νέσις.*
 7. appellatur] *Germ. appellat.*
 8. aliquid] *Ger. & Ald. liquide.*
 8. nec] *Ger. & Ald. deest.*
 17. mutabat, & id identidem *Ger. & Ald. muta-*
 bat inter se collata & identidem.
 23,24. at eam] *Germ. ad eam.*
 24,25. ubi invenitur, ubi pond.] *Ger. & Ald. ubi*
 invenitur pond.
 25. sesquialtera] *Germ. sesquialtera.*
 27. cum autem] *autem Ger. & Ald. deest.*
 29. διασπῶ] *Germ. displasion.*
 30. si] *Ald. an.*
 Pag. 53. vers. 2. cavo] *Ald. cano.*
 6. fescuplo] *Ald. non habet.*
 7. duodecim] *Germ. septem.*

CAPUT XI.

- Pag. 56. vers. 8. forsitan obscure] *Ger. & Ald. forsi-*
 tan quidem obscure.
 Pag. 57. vers. 1. ratione] *Germ. rationi.*
 8. perficiunt] *Ald. perficiant.*
 10. absolvitur] *Germ. absolvit.*
 14. pervenit] *Ger. & Ald. pervenerit.*
 17. tota humana vita finitur] *Ger. & Ald. vota*
 humana finitur.
 17. ut & Solon] *Ger. & Ald. & ut Solon.*

182 VARIE LECTIONES

27. pro portione, diebus] *Ger. & Ald.* proportio-
ne est diebus.
30. prodit] *Ger. & Ald.* procedit.
Pag. 58. vers. 4. hos dies] dies *Ger. deest.*
6. præterit] *Ald.* præteriit.
12. observatur] *Ger. & Ald.* observantur.
15. diebus] *Ald.* dies.
17. xc. & uno] *Germ. & Ald.* lxxii.
19. ducentis septuaginta quinque] *Germ. & Ald.*
ccxxiv.
26. multas] *Germ.* multos.
29. vocaverunt ἔχρυσον] *Germ.* vocari ἡκρον.
30. sanguineum] *Germ.* sanguinem.
30. ἐκτρωσίδος] *Germ.* ἐκτρωσίδος. *Ald.* ἐκτρωμα.
Pag. 59. vers. 1. quod] *Germ.* quia.
1, 2. videntur] *Ald.* videantur.
3. imparem) *Ger. & Ald.* in partem.
4. &) *Germ. deest.*
5. cclxxix.] *Ger. deest hic numerus.* *Ald.* cclxxiii.
9. naturam) *Ger. non habet.* *Ald.* numerum.

C A P U T XII,

- PAG. 62. vers. 29. sacris ædibus] *al.* sacris omnibus.
Pag. 63. vers. 1. cum] *al. deest.*
1. 2. ageretur : non Apollini] *Germ. & Ald.* agere-
tur : Marti, non Apollini.
5. aut] *Ger. & Ald.* ut.
5. ac] *Germ. & Ald.* aut.
7. urbem] *Germ. & Ald.* urbes.
11. 12. fuisterant] *Ald.* ferant.
15. Quamobrem] *Ald.* Ob quam rem,
18. expergitus] *Ger. & Ald.* experrectus.
21. reddidit] *Ald.* reddit.
eiusdem] *Ald.* ejus.

IN CENSORINO. 183

CAPUT XIII.

- PAG. 67. vers. 2. hæc] *Ger. & Ald.* hoc
 2. accedit] *Germ.* procedit.
 7. diaflematis congrua] *Ger.* diaflematis motum habere congrua, *Ald.* diaflematis habere congrua.
 8. quamq.] *Germ.* quoq. *Ald.* quæque.
 11. quam capere] *Ger. & Ald.* quam non caperent.
 12. non possunt] *Ger. & Ald.* desunt.
 17. indicavit] *Ald.* iudicavit.
 25. usque] *Ger. & Ald.* deest.
 Pag. 68. vers. 3. & dimidium] *In Germ. & Ald.* editione additur, quod vocatur diapente,
 11. faciat] *Germ.* facit.
 12. id est] *Germ.* idem.
 16. 17. ad terræ] *Germ.* ad non habet.
 17. Summitatem] *Ger.* summitate.
 19. 20. ad alias] *Ger. & Ald.* deest.
 22. hunc] *Germ. & Ald.* deest.
 23. τὸ χορδαῖον] *Germ. & Ald.* azonium, al. Ca-xomon.
 23. quia] *Germ.* qui.
 24. sunt] *Germ. & Ald.* sint.
 27. separatim] *Ald.* separatum.
 29. Musica] *Germ. & Ald.* Musicæ.

CAPUT XIV.

- PAG. 74. vers. 16. annos] *Ald.* anno.
 16. xv.] *Ger.* quartumdecim.
 21. erant] *Germ. & Ald.* erat.
 22. possunt] *Germ. & Ald.* possent.
 23. in quarto autem adusque] *Germ.* in quarto usque.
 23. adusque lx.] *Ger. & Ald.* usque ad.

184 VARIE LECTIONES

25. usque finem] *Germ.* usque ad finem. *Ald.* usque in finem.
27. essent, senes appellatos] *Germ.* & *Ald.* esset, senex appelletur.
28. jam] *Ger.* & *Ald.* *deest.*
28. laboraret] *Germ.* & *Ald.* laboret.
29. ætates] *Ger.* ætatum.
- Pag. 75. verl. 1. finem primæ] *Ger.* finem vitæ uniusculque primæ.
1. putavit vii.] *Germ.* putavit finem vii. *Ald.* putavit esse vii.
11. 12. terminum si] *Germ.* & *Ald.* terminum vitæ si.
14. procurrunt] *Ger.* præcurrunt.
14. Etruscis quoque] *Germ.* & *Ald.* Etruscisque.
15. fatalibus] *Ger.* & *Al.* fatalem.
16. 17. quæ duo ad] duo *Germ.* & *Ald.* *non agnos-*
cunt. al. quæ quam ad.
18. proferri] *Ger.* & *Ald.* proferre.
19. octuagesimo] *Germ.* & *Ald.* lxx.
20. impetrari] *Germ.* impetrare.
23. omnibus] *Germ.* hominibus.
- Pag. 76. verl. 3. temperari] *Ger.* & *Ald.* tentari.
5. in qua alii dixerunt oculos albescere; in nona, omnia fieri languidiora] *In Germ. editione hæc non habentur: nec Aldus agnoscit illa, in qua alii dixerunt oculos albescere. Deinde ita habet:* In nona, illa declinare.
18. tum] *Germ.* tunc.
22. sunt] *Ald.* sint.
29. vicissimum, &) *Ald.* vicissimum, alterum &.
29. secundum) *Ald.* *deest.*
29. 30. secundum, dein) *Germ.* secundum & dein.
- Pag. 77. verl. 3. unum) *Ald.* *deest.*
7. inclinat) *Ger.* inclinant.
8. ducuntur) *Germ.* & *Ald.* dicuntur.
9. philosophus) *Ger.* & *Ald.* philosophiz.

IN CENSORINO. 185

11. putavit, novenario) Ger. & Ald. putavit scilicet novenario.
 11. complet) Germ. complent.
 13. recipere) Germ. recipiant.
 27. vel hebdom.) Ger. vel *deest*.
 29. quod &) Germ. & *deest*.
 29. & ad) Germ. ad *deest*.
 30. cæteris duco) Germ. & Ald. cæteris non duco.
 Pag. 78. vers. 5. claros) Germ. claro.
 6. reperio) Ger. reperit.
 11. protulisse) Germ. pertulisse.

CAPUT XV.

- PAG. 84. vers. 14. corpori) Ald. *deest*.
 23. & Dionysius) Ald. & *non habet*.
 Pag. 85. vers. 9. ferunt) Germ. fere. Ald. *utrumque deest*.
 17. veterum, nunc) Ald. veterum quos nunc.
 17. suspicimus) Ger. & Ald. suscepimus.
 17. quem) Ald. *deest*.
 19. dicemus) Germ. dicimus.
 20. non in te omnium virt. præd. conf. q. t. laud. se postp. erubesceret.) *Hec omnia in Germ. desiderantur.*
 28. sacerdotii) Germ. sacerdotis.
 Pag. 86. vers. 3. consecutus es) es Germ. *deest*.
 6. plebis) Ald. plebe.
 6. non optavit) Ald. non exoptavit.
 8. vice) Germ. jure.

CAPUT XVI.

- PAG. 88. vers. 19. tempusque) Ger. & Ald. tempus quoque.
 23. vel) Germ. id est.
 24, 25. aut annum) Germ. aut unum annum.
 30. fuit,

186 VARIAE LECTIONES

30. fuit, &) Ger. & Ald. & *non habent.*
 Pag. 89. vers. 7. recipiat) Germ. accipiant. Ald. accipiat.
 10, 11. decerpit) Ald. decerpat.
 11. & apponit præterito) *Hæc à* Germ. & Ald. *edit. absunt.*
 12. futurum) *al.* venturum.
 13. paria) Germ. & Ald. propria.
 14. enim) Germ. etiam.
 18. finiti) Ger. & Ald. finito.
 19. hæc enim) Ger. hæc etiam.

CAPUT XVII.

- PAG. 91. vers. 2. & quoniam sæ. a. nat. sunt, a. ci. pr. de nat. dicam] *Hæc in* Germ. & Ald. *non habentur.*
 7. enim] Germ. etiam.
 7. *γενεάν*] Germ. genena.
 10. à sementi] Ger. & Ald. *desunt.*
 10. 11. sementim] Ger. & Ald. sementem.
 12. Herodicus] Ger. & Ald. Heraclitus.
 13. scribit dici] Ald. scribi dicit.
 18. eos] Germ. & Ald. *deest.*
 18. recedere] Germ. & Ald. decedere.
 19. Arganthonium] Germ. Argantonium. Ald. Arganthonium.
 21. ut] Germ. aut.
 30. in centum] Germ. & Ald. *in non habent.*
 Pag. 92. vers. 2 in] Ger. *deest.*
 2. sedecim] Germ. & Ald. vi.
 10. libri] Germ. & Ald. *deest.*
 17. qui longissimam] Ger. & Ald. qui quam long.
 Pag. 93. vers. 13. ut] Ger. & Ald. *deest.*
 14. cum Antias] Ger. & Ald. tum Ant.
 18. Esquilinam] Germ. Exquilinam.

IN CENSORINO. 187

- 21,22. fierent, & hostiæ] Ger. & Ald. fierent tribus noctibus, & hostiæ.
 26. is] Germ. his.
 27. at] Germ. & Ald. utque.
 Pag. 94. vers. 1. quod sæcularibus] Germ. quod de sæcul.
 6. totiensque] Ald. totidemque.
 9. primos] Germ. primo.
 9,10. regibus post] Ger. & Ald. regibus cum post.
 10. CCXLV.] Germ. CCL. Ald. CCLV.
 11,12. Valerius Antias ait] *Hæc Aldus non habet.*
 12. at XV. virorum] Ald. esse ad XL. virorum. *cui congruit* Germ. *præter id esse, quod non agnoscit.*
 12. Commentarii] Ger. & Ald. Commentarios.
 12. annis] Ald. ante.
 13. CCXCVIII.] Germ. CCXCIX.
 13. Sp. Verginio] Ger. & Ald. Sp. Virginio.
 14. Secundos ludos, ut Antias vult] *Hæc in Ger. & Ald. editione non habentur.*
 15. quinto trecentesimo] Ger. VIII. & XL. Ald. VII. & XL.
 16. quindecim] Ger. & Ald. XII.
 17. octavo & quadringentesimo] Germ. & Ald. CCCCX.
 18. Corvino] Ald. Corvo.
 18. iterum) Germ. *deest.*
 18. Poetilio) Ald. Poetelio.
 20. C. Junio) Ger. & Ald. L. Junio.
 21,22. aut ut in lib. xv-vir. scriptum est) Ger. & Ald. *desunt.*
 23,24. Licinio Varo) Germ. & Ald. Livio Varro.
 Pag. 95. vers. 2. DCVIII) Ger. & Ald. DCIII.
 4. anno DCXXVIII) Ger. & Ald. annis DCXXIX.
 4. M. Æmilio) *In* Ger. & Ald. M. *omissum est.*
 6. ludos C. Furnio) Ger. & Ald. ludos Furnio.
 6. Silano) Germ. Syllano.

188 VARIAE LECTIONES

7. DCCXXXVII.) Germ. DCXXXVII.
9. se IV.) Ger. & Ald. se III.
- 9, 10. anno Idccc.) Ald. DCCXLI.
10. se) Germ. *deest*.
11. Idcccli.) Ger. & Ald. cc ∞ xli.
12. Imperatores Septimius) Ald. Imperatores L. Sept.
12. M. Aurelius) Ger. & Ald. inde Aurelius.
13. Libone) Germ. Jubeno. Ald. Jubone.
14. Idccclvii) Ger. Dccclvii. Ald. cc. ∞ lxvii.
15. post centum) Germ. post cx.
15. ut hi referrentur) Ger. & Ald. uti referuntur.
15. statum) Germ. statutum.
16. esse, neque) Ger. & Ald. esse sæculum neque.
16. post centum decem) Germ. post xc.
21. annos) Ger. & Ald. annis.
24. sæcula discerni) à Germ. & Ald. *absunt*.
27. raro fiunt) Ger. raro sunt. Ald. rara sunt.
- Pag. 96. vers. 1. civile) à Ger. & Ald. *abest*.
2. modulum centum) Ger. & Ald. modulum annorum centum.
3. 4. Roma) Ald. A Roma.
4. Idxcvi) Germ. cclviii. Ald. Dvii.
5. quis) Ger. & Ald. qui.
- 6, 7. hunc numerum) Ger. & Ald. hunc annorum numerum.
9. vitam) Ger. & Ald. *deest*.
11. centenum fierant) Ald. centum fuere.
14. quodque) Germ. & Ald. quod.
14. Dioscorides) Germ. Dioscorides.
16. constare) Germ. & Ald. *deest*.
18. perierunt) Ger. & Ald. perierint.
19. eo) Ger. & Ald. ideo.
19. id) Ger. & Ald. *deest*.
- 19, 20. pendendo, omnis ætatis) *al.* pendit cor hominis.
20. incrementa &) *al.* incrementa ætatis &.

IN CENSORINO. 189

- 20,21. deminutiones) Ger. diminutiones.
 21. observent) Ger. & Ald. conservent.
 23,24. accedere binas; ab iis cent. drach. ab ann.
 quinquag.) Ger. *editio non habet*.

27. vitam) Ger. *deest*.

Pag. 97. vers. 4. Vettium) Ger. Vestium.

5. magno) Germ. *deest*.

6. docto) Ger. & Ald. doctori.

7,8. traderent) Ger. & Ald. tradebant.

CAPUT XVIII.

PAG. 104. vers. 27. tam) Ger. & Ald. etiam.

28. alii annum) Ald. alii unum annum.

31. nunc) Ger. & Ald. hinc.

Pag. 105. vers. 2. Lunam interdum) Lunam novam
 interdum.

8. separatim) Ger. & Ald. separatum.

9. ambos) Ger. ambo.

11,12. intercalabatur, q. bi. circ. & rev. *De T.* esset.

u. m. q. L. p. al. f. an. tr. a. poët. d. Postea,

cog. er. h. t. d. & *πεντ.* f. sed eam, quod q.

quoque anno) *Hec omnia in Ger. Editione defi-*
derantur.

13,14. patri) Ald. *deest*.

16,17. sed eam) Ald. sed & eam.

18. *πεντεμετρίδα*) Ger. Penteterida.

18. nominabant) Ger. *adjicit* quod quinto quoque
 anno.

19. ex) Germ. *deest*.

20. ut annus) Germ. & Ald. *non habet*.

20. Solis) Ger. *adjicit* annum.

20. constaret) Ger. & Ald. constare.

21. unum) Germ. primum.

21. in) Germ. *deest*.

21,22. quadriennio) Ger. & Ald. quadriennium.

22. diem) Germ. *deest*.

24. quoque

190 VARIAE LECTIONES

24. quoque) Ger. & Ald. *deest*.
 25. quod) Ald. quoniam.
 30. verum) Ger. & Ald. vere.
 Pag. 106. vers. 5. hanc) Germ. & Ald. *deest*.
 7. Cleostratum) Ald. Leostratum.
 8. alios) Ger. & Ald. alii.
 10, 11. Mnesistratus) Germ. Mnestratus.
 11. Dositheus) Germ. Doxitheus.
 16, 17. proxima) Ger. & Ald. proxime.
 23. proventus, sterilitates item, morbo.) Germ. proventus, ac sterilitates, morbosque.
 29. Dcccxl.) Ger. ccccxl. Aldus cccxl.
 Pag. 107. vers. 2. Callippi) Germ. Calippi.
 2. Cyziceni) *Quod sequitur, non est in editione Germanica.*
 3. interkalentur) Ger. & Ald. intercalarentur.
 4. perinde) Germ. *deest*.
 18. solos) Ger. & Ald. solus.
 19. itaque) Germ. *deest*.
 19, 20. quadriennium) Ger. quadriennio.
 20. apud eos uno circiter die minus est, quam naturale quadriennium) *Hec in Germ. Editione desunt.*
 21. eoque) Germ. eo.
 22. Mccclxi.) Germ. Mccclxi.
 24. ὁ θεὸς ἐνιαυτὸς) Ald. θεοῦ ἐνιαυτὸς. Ger. ἐνιαυτὸς.
 Pag. 108. vers. 2. mundi) Germ. *deest*.
 6. Cccclxxxiv.) Germ. Cccclxxxix.
 7. Heraclitus) Germ. Herodotus.
 8. x. m. cc. clb. xxiv. Ger. xiii. Dcccclxxxiv. Ald. x. m. c. ∞ xxiv.
 9. Orpheus c. m. xx.) Ger. & Ald. Orpheus cxx.
 12, 13. notandis) Germ. notandas.
 14. quas vocant) quas vocat.
 Pag. 109. vers. 2. fuit, duodecimo) fuit die duodecimo.
 4, 5. undequadragessimus) Germ. & Ald. undequadraginta.

7. dictum

IN CENSORINO. 191

7. dictum. nunc) Ger. & Ald. dictum est, nunc.
8. locus) Ger. & Ald. addunt videtur.

CAPUT XIX.

Pag. 115. v. 21. nondum) Germ. *deest*.

24. Aphrodisius) Germ. Aphrodius.

24, 25. & part. diei oct. Callip. a. cccxv. & Arist.
Sam. tan. & pr. diei part. MDCCXIII. Meton vero
cccxv. & dier. quin und. p. Oen. cccxv.) *Hæc*
Germ. *Editio non habet.*

27. M. DCXXIII.) Ald. MDXXXII.

29. Oenopides) Ald. Venopides.

Pag. 116. vers. 1. Harpalus) Germ. Arpalus.

3. incomprehensibile) Ger. & Ald. incomprehen-
sibilem.

3, 4. quiddam) Ger. & Ald. quidem.

4. inenuntiabile) Ger. inenumerabilem. Ald. innu-
merabilem.

10. statuebant, tam) Ger. & Ald. statueb. & tam.

14. ab Ifone) Ger. & Ald. à Pisone.

15. Arminon) Ger. & Ald. annum.

16. perduxisse) Ger. & Ald. produxisse.

17. primo) Ger. & Ald. primum.

18. *μεγάλην* appellati) Ger. profelinas appellant.

18, 19. appellati) Ald. appellantur.

21. quod prius) Ger. quod quem prius.

21. quam) Germ. *deest*.

23. annum) Ger. & Ald. *deest*.

25. *ἄρα*) Ald. & Ger. *ἄρα*.

26. *ἄρα* Germ. & Ald. *deest*.

26. eorumque) *τὸ* que Ger. & Ald. *deest*.

27. circuitum) Ald. & Germ. circuitu.

30. semestres) Germ. semestrem.

30. &) Germ. & Ald. *deest*.

Pag. 117. vers. 1. dies) Ald. die.

2. 3. conjunctos) Ger. cunctos.

CAPUT

192 VARIE LECTIONES

CAPUT XX.

- PAG. 120. vers. 15. mittam) Germ. & Ald. o-mittam.
 17. recentioris memoriæ) Ger. & Ald. recentiores memoria.
 21. anquirere) Ger. & Ald. inquirere.
 22. itemque) Germ. item.
 Pag. 121. vers. 1. duodecim) Germ. xxii.
 1. fuisse) Germ. *deest*.
 2. Gracchano) Germ. & Ald. Graccho.
 3. 4. credendum, qui) Germ. & Ald. credendum est qui.
 5. Hi) Ger. in.
 6. trecentos quatuor) Ald. xxxiv.
 13. Sextilis & September xxx.) Ger. & Ald. Sextilis & September tricenos.
 18. Tarquinio) Ger. Tarquino.
 21. videatur) Germ. videbatur.
 27. illis] Ger. & Ald. his.
 28. dies) Germ. & Ald. *deest*.
 Pag. 122. vers. 2. ita) Germ. & Ald. *deest*.
 5. interkalarem) Germ. & Ald. interkalarium.
 15. 16. plerique ob) Ald. plerique vel.
 16. gratiam) Germ. & Ald. *deest*.
 18. redemptor) Germ. & Ald. redemptore.
 18. ex) Germ. & Ald. *deest*.
 19. esset) Germ. & Ald. essent.
 21. ultro) Ger. & Ald. vitiose.
 21. adeoque) que Germ. & Ald. *non habent*.
 24. 25. interkalarios) Ger. & Ald. interkalares.
 25. septem) Germ. & Ald. viii.
 25. in) Ald. inter.
 Pag. 123. vers. 7. mensum) Ger. & Ald. mensum.
 7. religiones) Ger. regiones.
 8. summo verterentur) Germ. summo verterentur.

IN CENSORINO. 193

21. optime) Germ. optimi.
 23. etiamfi) Germ. etiam.
 23. decimestres) Germ. decem menses.
 24. vel) Germ. *deest*.
 25. quantum poterat idem, fuerunt) Ald. quantum
 iidem postea fuerunt. Germ. quantum postea.

CAPUT XXI.

- PAG. 126. vers. 32. id) Germ. ad.
 33. quod p.ig.v. *ad.*) Ger. & Ald. *desunt*.
 Pag. 127. vers. 1.2. à cataclysmo priore) Ger. & Ald.
non habent.
 3. in) Germ. *deest*.
 12. Ogygium) Germ. & Ald. Ogygis.
 12. anni) Germ. & Ald. annis.
 17. quidem) Germ. quod.
 19.20. Aretes) Germ. & Ald. Orethes.
 20. Ixiv.) Germ. *cl*.
 Pag. 128. vers. 8. Parilibus) Germ. Palilibus.
 10. ccxxciii) Germ. cclxxxviii.
 13. Augustorum) Germ. & Ald. Augustani.
 13. perinde) Germ. pridie.
 13. ex) Germ. & Ald. *deest*.
 15. Imp. Cæs. D. F.) Germ. Jul. Cæs. Divi filius
 16. L.) Germ. & Ald. *deest*.
 16. Munacii) Germ. Numacii.
 17. Augustus) Germ. & Ald. *deest*.
 18. Vipsanio) Germ. Vipsano.
 18. III.) Germ. *deest*.
 20. hunc) Germ. & Ald. *deest*.
 21. cclxvii) Germ. & Ald. cclviii.
 23. Nabonnazaru) Germ. Nabonnagarios. Ald.
 Nabonnagarii.
 24. confurgunt) Ald. confurgant.
 27. hunc) Germ. huc.
 Pag. 129. vers. 1. anno fuit) Germ. anno præsente fuit.

2. Imperatore Antonino) Ald. & Ger. *deest*.
3. Pio) Germ. Ulpio.
3. 11.) Germ. & Ald. *deest*.
3. Præsente) Ger. Romæ.
4. fuerint) Ald. fuerunt.
8. est, & solaris) Ger. est, solaris & canic.
9. Dei annus) Germ. trieteris.
12. ex alio aliquo) Ald. τὸ alio *deest*. In Germ;
autem editione totus hic locus sic concipitur. Initia
autem istorum annorum propterea notavi, ne quis
nesciat voluntates, quæ non minus diversæ sunt;
quam opiniones philosoph.
12. tempore simili) Ald. tempore simul.
13. 14. voluntates non minus diversæ sint) Ald. vo-
luntates quæ non minus diversæ sunt, quam phi-
losophorum. *.
16. à bruma, aliis ab æstivo) Ald. à brumali, ab æ-
stivo solst. Germ. à brumali; aliis ab æstivo
solstit.
17. autumnali æquinoctio) Ald. æquinoctio *deest*;

CAPUT XXII.

- PAG. 133. vers. 1. Mensum) Ger. & Ald. Men-
sum.
5. dicantur) Ger. dicuntur.
 5. orbe) *al. deest*.
 11. Romani) Ald. & Germ. Roma.
 12. 13. instituti, &) Germ. τὸ & *deest*.
 15. five) Germ. & Ald. seu.
 16. neque) Germ. nec.
 20. 21. inæquabiliter) *al. inæqualiter*.
- Pag. 134. vers. 1. alias longiores, alias) Ger. & Ald.
alios longiores, alios.
2. civitatum) Ger. & Ald. civitatum.
 5. Maius viginti & duum) Ger. Maius xii. *Sed id
Typographi vitium arbitror.*

IN CENSORINO 195

6. Sextilis duodeviginti) Ger. & Ald. Sextilis duode-
dxxx.

8. October triginta duos) *al.* October xxx.

9. triginta novem) *al.* xxxiv.

11. 12. plerique) Ger. plæraque.

14. ccclv. haberent) *al.* cccxv. hab. Ger. ccclx.
haberent.

17. neque) *al.* nec.

18. ut sic) Germ. & sic.

19. illis) *al.* illius.

25. Aphrodite, id est, Venere) Ger. & Ald. A-
phrodite Venere.

Pag. 135. vers. 1. mensum) Ger. & Ald. mensium.

2. 3. antiquiores, quam) Ger. & Ald. antiquiores
fuisse, quam urbem ; satis ἀρχῇ docet.

5. quia Rom.) Ald. non quod Rom.

12. Maiæ fiat) Ger. Maiæ fit.

14. quod illo) Ald. quia illo.

14. maxime Junoni) Ger. & Ald. maximi Junoni
habentur honores.

17. à numeris) Ger. & Ald. τὸ à deest.

20. & Januar.) Ger. & Ald. τὸ & deest.

20. 21. adtributus est) *In* Ger. τὸ est desideratur.

22. piat) Ger. & Ald. expiat.

24. & 28. Februm) Ger. & Ald. Februum.

30. Februatus) *al.* Februarius.

Pag. 135. vers. 1. vocitatur) Ger. vocitatus. Ald. vo-
citatus est.

2. immutata) Ger. & Ald. mutata.

2. 3. nam qui Quintilis fuit) Ald. & Ger. nam
Quintilis, Julius cognom.

5. 6. ex S. C. Marcio) Ger. Qui autem Sextilis fue-
rat, C. Marco (Ald. Marcio) Censorino.

8. Augustano) Ger. & Ald. Augustio.

11. mensum immutaverunt) Ger. & Ald. mensum
mutavere.

14. 15. mensibus fuerunt) Ger. & Ald. fuerunt deest.

196 VARIAE LÉCTIONES

CAPUT XXIII.

- Pag. 129. vers. 28. aut ann.) *al.* & ann.
 29. dies & temp.) Ald. dies, temp.
 31. tempus est) Ald. est tempus.
 31. 32. usque ad exortum) Germ. & Ald. solis ad exortum.
 33. quod fit) fit *abest à veteri lib.*
 33. circumactu) Ald. circuitu.
 Pag. 140. vers. 6. aſtri, diem) *al. defunt.*
 8. Athenienſes) *al.* Athenis.
 9. cæterum) *al.* cæteri.
 9. Romani) *al.* Romæ.
 16. dicitur) Ger. & Ald. dicetur.
 16. 17. Idem ſignificat, quod qui à media nocte, ad proximam mediam noctem) *Hæc Ger. defunt.*
 25. 26. dicunt) *al.* ducunt.
 26. Capitolio) *al.* Capitolino.
 30. ad clima) Germ. & Ald. à climate.
 Pag. 141. vers. 6. ſolarium) Ger. & Ald. horarium.
 8. nam in xii.) Germ. nam xii.
 14. idque ſimilit.) Germ. & Ald. id ſimilit.
 15. 16. & tertia) & *abest à vetere cod.*

CAPUT XXIV.

- PAG. 143. vers. 18. aliis ſubnotata) Germ. & Ald. aliis *deest.*
 21. incipiam) Germ. & Ald. incipio.
 25. dein) Ger. & Ald. deinde.
 26. conticuerant) Ger. & Ald. conticuere.
 27. Sole nondum orto) Ald. cum Sole orto jam lu-
 cet. Germ. tunc ante lucem, & ſic diluculum vo-
 catur. Mane, &c.
 29. videtur Solis) Ald. videtur. Sol.
 30. medii diei) Germ. meridiei.

Pag.

IN CENSORINO. 197

Pag. 144. vers. 1. hinc) *al.* tunc.

1. Hinc suprema) Germ. hinc tempestas suprema.
2. Plurimi) *al.* multi.
2. 3. Existimant.) Ald. existiment.
4. SOL. OCCASUS) Germ. & Ald. Solis occasus.
5. Platorius) Ger. Plectorius.
8. POSTHAC FUAT) Ger. Posthac fuerit. Ald. p. h. erit.
9. 10. ISQ. USQ. AD. SUPR.) Ald. Iisque supremam (*al.* seprimam) ad Solem occasum jus inter cives dicito. Germ. Iisque supremum ad Solis occasum jus inter cives dicito.
11. sequitur vespera) Germ. & Ald. dicitur vesper.
13. 14. hesperon) Germ. hesperum.
15. quod) Ald. quia.
16. noctis sit) Ald. noctis ne sit.
17. Post id seq.) Ald. id. *deest.*
21. qua nihil agi) Germ. & Ald. quia nihil. *Sed & agi, non est in vet. lib.*
21. 22. tempestivum est, tunc ad med.) Ger. tempestivum tunc, cum ad med.
22. tunc) Ald. Tum.

VARIAE LECTIONES
I N
FRAGMENTO.

CAP. I. Vers. 1. Introduxerunt) al. idcirco duxerunt.

6. ac restituitur) ac restituitur, post quod in se deficit.

12. ut Chrysippus) at Chrysippus.

Cap. II. Pag. 147. vers. 28. æque distantes) *Manut.* æqui distantes.

Pag. 148. vers. 4. octava parte) octavam partem cancri transcurrens.

28. æstivalem) æstivum.

Pag. 149. vers. 3. & populo] *Cauchius leg.* πολυ-
ανάφορα.

10. deforme) biforme, ut *Græci* δίσωμον.

Virgil. lib. 6. prolesque biformis.

Cap. III. Pag. 149. vers. 25. limite) lumine. *Cauchius*, limine.

27. annum) anno, *Cauchius*.

Pag. 150. vers. 4. obscurationem) obscuritatem.

14. euntibus) eventibus.

18. mortalibus] mortibus, *Cauchius*.

18. ferit) *Manut.* perit. fortasse petit.

Pag. 151. vers. 8. vivo) *Cauch.* vivifico.

27. dicitur) quod dicitur.

Cap. IV. Pag. 152. vers. 20. aëra) aëre.

21. 22. temperie) tempore.

Cap. VI. Pag. 153. vers. 10. 11. finis) *Cauch.* fines.

Euclid. γεωμετρίας ὅτι πλείονα σημεῖα.

Variae Lectiones in Fragmento. 199

15. positis) *Cauch.* ita: sita est, Summitas est, quæ longitudinem tantum habet. Summitatis fines lineæ sunt. Plana dicitur $\sigma\mu\acute{\iota}\pi\epsilon\delta\ominus$ summitas est, &c.

Cap. VII. Pag. 154. vers. 16. Trigonum trilaterum) *Cauch.* ex Euclide, $\tau\epsilon\acute{\iota}\pi\lambda\epsilon\upsilon\epsilon\rho\eta$ quidem quod tribus; $\tau\epsilon\tau\epsilon\acute{\rho}\alpha\pi\lambda\epsilon\upsilon\epsilon\rho\eta$ autem quod quatuor; ac $\pi\omicron\lambda\upsilon\pi\lambda\epsilon\upsilon\epsilon\rho\eta$ quod pluribus quam quatuor rectis lineis continetur. Triang. &c.

20. concurrat) continetur.

Cap. VIII. Pag. 155. vers. 23. concurrere) al. continere.

Cap. IX. Pag. 156. vers. 18. Et Pondos) Terpan-
der, *Cauch.*

18. Hyperides) Basil. Hypericles.

Cap. XI. Pag. 157. vers. 15. pulsus decori) al. pul-
su decori.

16. sine carmine) sine carminis, *Manut.*

23. carmen) carmen est modus vocibus junctus.
Manut.

Cap. XII. Pag. 158. vers. 7. $\tau\acute{\omicron}\nu\ominus$) *Cauch.* $\delta\iota\acute{\alpha}\tau\omicron\nu\ominus$.

21. ut sit) veluti, *Manut.*

Pag. 159. vers. 14. avertitur) avertit, *Manut.*

Cap. XIII. Pag. 161. vers. 2. ordine tres) ordine
sex, *Manut.*

Cap. XIV. Pag. 161. vers. 18. pedibus) sedibus, *Manut.*

27. quintum aliquando) *Cauch.* Quintum anapæ-
stum: quintum tamen aliquando brachysyll.

Pag. 162. vers. 8. gressionis) *Manut.* scanfionis.

24. patitur) petit.

Cap. XV. Pag. 164. vers. 16. pulverulenta) qua-
drupedante, *Virg. Æn.* 8. *Ex Ennii lib.* 17. ut
ait *Macrob. lib.* 6. c. 1.

20. transeunt) *Cauch.* transferunt se ad.

SPICILEGIUM.

CAP. I. Pag. 1. Argento nitent, cælato] Non placet hæc scriptura, quasi Censorinus de auro etiam cælato non hæc diceret, quod tamen fecit: ideoque dixit, *opere quàm materia cariora*. MS. Colonienſe exhibet, *ex argento nitent cælata*. Barthius. Ibid. verſ. 11. Inhiat is] MS. Colon. habet, *inhiant ii, qui vulgo divites vocati*; ſed illud *vocati* mutat in *vocari* Barthius, & ſubintelligit *inhiant*.

Ibid. verſ. 18. Bona malave per ſe] MS. Col. legit, *præ ſe*.

Pag. 2. verſ. 9. Per animi virtutem] Ita quidem MS. Col. ſed tamen *in malo per avum virtutem*. Barthius.

CAP. II. pag. 8. verſ. 3. Itaque hunc diem] MS. *itaque hodie diem*; & mox, *At quod idem ſubjungit, Funde merum genio. Hinc forſitan &c.*

Ibid. verſ. 18. Obſervandum quod, quo Genio] Sic legit MS. vulgatæ ſcripturæ auctor contra mentem Cenſorini hoſtias hic aut exta opipera ſomniaſcit, quibus poſt partem diis libatam ſaginabantur comedones. etenim ſi mero factum Genio, fieri nequit, ut de ſuſe alii guſtent. Barthius.

CAP. 3. pag. 13. verſ. 14. Genius eſt Deus] MS. Colon. *Genius eſt deus ſans, cujus in tutela quiſque ut natus eſt, vivit*. probus eſt hic ordo, ſed pro *ſans*, malleim *privus*. Idem.

Pag. 14. verſ. 7. Indigitamentorum] qualia ſunt, qui vulgo ſub Orphei nomine leguntur Hymni.

Ibid. verſ. 11. Novis religionibus arceſſuntur] lego, *annuis religionibus*. Barthius.

CAP.

CAP. IV. pag. 19. vers. 31. Suntque ante hunc diem multa] MS. Colon. omittit *diem*; optime, Idem.

Pag. 20. vers. 3. Quasdam brevians exponam] Hæc est lectio MS. Col. vox *brevians* recens non est, quippe quod ea utantur Suetonius & Manilius. Idem.

Ibid. vers. 18. Sed & Plato] Idem MS. *sed & Plato & Xenocrates Athenienses*: quod verum est. nam cur patriæ Xenocratis oblivisceretur Censorinus, cum reliquorum patriam notaverit. Idem.

Pag. 21. vers. 5. In hac æstimatione versati) In eodem codice legitur *æstuatione*; quod melius est, & omnino requiri videtur à voce *versati*. Idem.

Ibid. vers. 12. Rationum suarum proferant] supra laudatæ Membranæ exhibent, *furisfarum*; sed hoc emollit Barthius legendo *sutarum*; quam vocem putat Censorinum à Comico mutuo accepisse.

Ibid. vers. 29. In Parmenide vel in Ste * * fuit] Meursius supplendum existimat, *Parmenide Melissove*. Rutgerfius legit, *Parmenide Veliate*, id est, *Eleate*; Velia eadem cum Elea teste Plinio lib. 2. cap. 5. in fine. denique Barthius testatur Membrasas Colon. habere, *in Parmenide gellio siabone fuit*. cum vero ipse, quid de hoc sit sentiendum non dixerit, liceat conijcere legendum esse, *in Parmenide vel in Stratone fuit*; aut potius, *in Parmenide Veliate, & Stratone fuit*. nam *Strato*, cujus vitam scripsit Diog. Laërtius, libros *τῶν ἀνδραγαθῶν ὁσίων & τῶν ἐλπίων* scripsit. sed neque ignotus Censorino fuit; citatur enim Cap. VII. pag. 36.

Pag. 22. vers. 13. Denique etiam vulgo] MS. Col. *ultra*. Barthius.

Ibid. vers. 15. Quæ ex adventitia stirpe non sint] MS. Colon. *quæ ex græca & latina stirpe non sint*. Hoc videtur probare Barthius: ratio est quia natales Barbarorum tale aliquid ferunt. Et sanè, quasi
de

de Barbaris jam locutus esset, in posteriore parte sententiae subjungit *Græcos & Italos*.

Ibid. vers. 18. *Αὐτόχθονας*] Athenienses vero se solos esse prædicabant *αὐτόχθονας*, *μόνοι αὐτόχθονες ἡμεῖς* verba sunt Demosthenis orat *πρὸς Περσέας*. Vide Aristophanis *Σφηκῶν* Epirrhema, & *Λυσιστρατάμ*. Censorino etiam videntur contradicere Posidippi versus, & qui ea produxit Dicæarchus: asserunt enim Thessalos ab Hellene originem traxisse, sed, quod monendum putamus, vox *αὐτόχθονες* in illis versibus depravata est in *αὐτόπνες*.

Ibid. vers. 18. Ut in Italia Poeta cecinit] Barthius ad hunc modum disponenda censet, *in Italia ut Poeta cecinit*. Modius duo postrema verba Glossema esse contendit; nec forsan in eo fallitur.

Ibid. vers. 29. Armati partus] Memb. Colon. *αυγὰς* τὰ τεστέ J. Gulielmo.

CAP. V. pag. 29. vers. 5. Post gregum contentionem] Est qui legat *tentionem*: sed contra rei naturam. MS. Col. teste Barthio, *pest contentam intentionem*; id est intentam, ut in hoc loco Virg. Georg. 3. vers. 536.

Contenta cervice trahunt stridentia plaustra.

Et in illo Æneid. 5. vers. 512.

*Tum rapidus jamdudum arcu contenta parato
Tela tenens.---*

CAP. VIII. pag. 44. vers. 8. *Ἐννεὰ μῶν* autem *καὶ τετράγωνον*] In hoc loco & sequenti non debuit omittere *δεξίον*. non enim *καὶ τετράγωνον* absolute fetus decem mensium prodeunt in lucem, sed *καὶ τετράγωνον δεξίον*. Dextrum tetragonum climactericum annum efficit, ut quod sinistrum est quintum, &c. Salmasius.

CAP. X. pag. 50. vers. ult. Ipsi Musici ignota] Ne quis hoc miretur, perierat ipsius Domitiani ætate omnis Musicæ vis & scientia, præterquam in doctis, cum non jam amplius Musici inter mimos aut

aut Histriones degerent. De sui ævi Histrionibus idem testatur D. Augustinus, & addit, *potest ille quod satis commode pro arbitrio sonuerit, id notare ac mandare memoriæ, atque id repetendo consuefacere digitos eo ferri sine ulla trepidatione & errore: sive ab alio id quod cantet, sive ipse inueniat, illa de qua dictum est ducente atque approbante natura.*

Pag. 51. vers. 26. sunt tres] Neoterici plures admittunt, Octavam, sextam maiorem, sextam minorem, Quintam, Quartam, Tertiam maiorem, & Tertiam minorem. Octava, Quinta, Quarta, hoc est, *διαπασῶν, διαπέντε, διατεσσάρων*. cæteras non admittebant Veteres; etsi quid valeant percepissent; sed iudicabant, ut Aristoxenus pag. 45. *τὰ δὲ τέτων ἀνὰ μέσον διάφωνα εἶναι*. nempe recensuerat antè quid essent *διαπασῶν, διαπέντε & διατεσσάρων*.

Pag. 52. vers. 1. Ut Aristoxenus musicique, &c.] differunt maxime Aristoxenus & Pythagoras; neque enim duo hemitonia Tono sunt æqualia, quod Aristoxenus putavit, & ejus sequaces. Bacchius pag. 2. & 16. Aristides Quintilianus lib. 1. *τὸ ταύτης (διέσσω) διπλάσιον. ἡμιτόνιον. εἰδ' ὃ τέτων διπλάσιον πέντε*. non bene antea ibi legebatur *διπλάσιον*. fatetur tamen hoc loco Aristides se *παχύτερον εἶπέν*. Aristoxenum in hac re erroris arguit Theon pag. 83. Pythagoras & Canonici ex ipsa Canonis sectione tonum non dividi in æquas partes demonstrant.

Ibid. vers. 10. Pythagoræ referam commentum] nostri physicas causas melius & plenius quam illi Veteres pervestigaverunt; nam ex quo compertum est, librationum, vel in chordis vibrationum numerum augeri vel minui pro ratione rei libratae aut chordæ, causæ symphoniarum faciliter inventæ sunt. hoc autem Veteres illi nesciebant. Duæ chordæ æqualiter tensæ, cæteris paribus, ejusdemque longitudinis sunt *ὁμόφωνοι*. Si altera duplo fuerit longior

gior (ceteris paribus) tum erunt σύμφωνοι; atque id symphonîā διαπασῶν; quoniam scilicet, recursus vibrationis altera quaque vice simul fient. sic quoque reliquæ symphonîæ, quæque pro ratione suâ. ratio τῆς διαπέρτε est sesquialtera, διατρίτων sesquitertia: adeo ut si hæ duæ jungantur fiet consonantia διαπασῶν. Qui plura scire avent consulant Mersennam, & D. Holderi tractatum elegantem Anglice super hac re conscriptum.

CAP. XI. pag. 55. vers. 20. Qui octo cum ad primos sex] Numerus senarius est quasi basis numerorum Harmonicorum, & à Mathematicis perfectus dicitur. Vitruvius. *Mathematici ea re perfectum esse dixerunt numerum, qui sex dicitur, quod is numerus habet partitiones eorum rationibus sex numero convenientes.* Vide cætera quæ sequuntur.

CAP. XII. pag. 62. vers. 27. Ludi scenici placandorum Deorum causa] Arnobius adversus Gentes lib. VII. *Ponit animos Jupiter, si Amphitryo fuerit actus pronuntiatusque Plautinus?* Livius lib. VII. *Ludi quoque scenici inter alia celestis iræ placamina instituti dicuntur.*

Pag. 63. vers. 5. Vesci in Capitolio] Summus hic honos, qui forsitan originem à Græcis accepit; nam & Athenis erat solummodo eorum, qui optime de Rep. meruissent. qua de re Aristop. Scholiastes ad Equites pag. 222. Bas. 1547. quid enim aliud est ἢ ἐν πρυτανείῳ τέρετρα (σῆματι vocabant) quam *Vesci in Capitolio.* fortasse & illud, *Urbem vestitu quo vellent pervagari,* à Græcorum Pompis derivatum & ut fieri solet depravatum. Vide & Strabon. Geogr. l. 17.

Ibid. vers. 10. Divinæ, suam naturam] leg. *Divinam suam naturam.* Mearsius.

Ibid. vers. 23. Pulsus rhythmis musicis moveri] De his Galenus in libris xvi. Seres vero hæc adeo calere feruntur, ut percepto pulsus motu & rhythmo statim de morbo possint judicare: & an sanari possit,

possit, nec ne. De vivis & sanis quoque non male iudicium ferre, quot annos aliquis sit victurus; modo ne quid aliunde accadat violentum.

CAP. XIII. pag. 67. vers. 27. Quæ est Veneris stella] Ita nempe ex mente Pythagoræ. aliter Nicomachus, ipse Pythagoræus, qui assignat Mercurio τὸ μεταίχμιον ἀπὸς δέιπνης καὶ τῆς ἡλίου; deerat antè καὶ in Editione. cæterum hoc verum est juxta quorandam mentem, & Marciani Capellæ. verba ejus apposui. *Cum supra solem sunt, propinquier est Terris Mercurius: cum intra solem, Venus: utpote quæ erbe castiore diffusioreque curvetur. nemo non videt castiorem non Veneri convenire, quare legendum videtur laxiore.*

Pag. 68. vers. 17. Ab eodem cælo tonos esse sex] Immo vel secundum ipsum Censorinum cap. x. Symphonia διαπασῶν est quinque tonorum, & duorum hemitoniorum, ut Pythagoras Geometraque; qui demonstrant duo hemitonia tonum complere non posse. Aristoxenum itaque sequitur hoc loco, secus ac promiserat initio capiti. Quod ad ordinem stellarum attinet, Ptolemæus etiam inisistit viam, & invertit ordinem.

CAP. XIV. pag. 75. vers. 16. Quæ duo] MS. Colon. *quæ dum.* Modius, *quæ quidem.*

Pag. 76. vers. 21. Ut in morbis dies septimi suspecti sunt] Nugas agit, ex his enim sequeretur, ut in omni morbo acuto dies septimus κείσμεθ est, ita in omni genesi annum septimum quemque, annum esse κείσμεθ. sic enim comparatio rectè procederet. atqui id falsum est. Salmasius.

Ibid. vers. 23. Septimum quemque annum periculosum] Tertius quisque annus est etiam climactericus & Saturnius. Ternarii quippe ad Saturnum referuntur, ut septenarii ad Martem. Durus uterque Deus, & κλιμακτηρικός. Idem.

Pag. 77. in fine. Ego tamen cæteris duco infirmiozem] scil.
annum

annum sexagesimum tertium. miror quí hoc dicat; cum auctores ferme omnes periculosissimum dicant. Idem.

Pag. 78. vers. 4. Nec multos sane quos vetustas claros nomine celebrat, hic annus absumpsit) Scil. LXIII. Experientia omnium sæculorum & hodierna contrarium docet; etiam plebeia & obscura turba hunc fatalem fortiuntur. Salm.

CAP. XV. pag. 84. vers. 23. Dionysius Heracleotes, ut vita abiret, cibo abstinuit] Paulò aliter Aulus Astrologus in Epigrammate Lucillii,

Εἶπεν ἐληλυθέναι τὸ περὶ ὠμὸν, αὐτὸς ἑαυτῷ
 Τὴν ῥέσιν διαδείξας Αὐλῷ ὁ Ἀστρολόγῳ.
 Καὶ ζήσιν ὥσπερ ἐπ' ἑσπερας, ὥς ᾗ παρήλθεν
 Ἡ πέμπτη, καὶ ζῆν εἶδοτα μὴδ' ἔδει,
 Αἰχμωδεὶς Πετόσσειν, ἀπ' ἡγξατο· καὶ μετέωρῳ
 Θνήσκει μὲν, θνήσκει δ' ἔδεν ὀπιστάμῳ.

Idem cum Heracleote refert Scaliger ad Manil. præf. sed tacito nomine, de Genethliaco superioris sæculi. Cardanum innuit.

CAP. XVII. pag. 93. vers. 26. Is enim terminus sæculi] MS. Colon. *his enim terminari sæculum.*

Pag. 94. vers. 9. Primos enim ludos sæculares] Magnæ de temporibus horum ludorum ortæ olim contentiones inter Robertellum & Sigonium; sed præstat Lectorem amandare ad Gruteri facem Artium, Tom. secundo. Emendavit & hunc locum satis prolixè Onuphrius in libro de ludis sæcularibus pag. 9.

Pag. 94. vers. 12. Domitianus anno 1000000] Joseph. Scaliger legit 1000000.

CAP. XVIII. pag. 104. vers. 21. Quæ unum in quadriennio diem] MS. Colon. *quæ primum in quadriennio diem conficeret.* Modius.

Pag. 106. vers. 3. Nam dies sunt solidi uno minus centum] Scaliger Emend, Temp. lib. II. legit & supplet, *Nam dies sunt solidi ducenti noningenti viginti*

ginti duo, menses uno minus centum, &c. Sed hic proculdubio erratum est in utraque Editione; ducenti enim positum pro bis mille.

Ibid. vers. 22. Quod in eo dicunt tempestates] MS. Colon. plenius & melius, *quod in eo dicunt tempestates frugumque proventus, ac sterilitates, item morbos salubritatesque circumire. Modius.*

Pag. 107. vers. 19. Itaque quadriennium apud eos uno circiter die minus est] Nugatur hic Censorinus. civilis annus Ægyptiorum nihil discrepabat à naturali: cum enim annum suum auspicarentur ab ortu Caniculæ, atque ad alterum ejus Caniculæ ortum extenderent ac terminarent, palam est quadrantem diei in anno suo comprehendisse. testis est Diodorus. Salmastius ad Solinum.

Ibid. vers. 23. Hic annus etiam ἡλιακὸς à q. dicitur] Annus qui ab Horo vocatur Θεῶν, & à Plinio *Canarius*, ac perinde ἡλιακὸς (ejusdem enim rei tria sunt nomina) non est magna illa revolutio quam heic innuit Censorinus, sed est annus dierum $365\frac{1}{4}$ ut Horus ipse testatur in verbis Hierogl. quinti. quare etiam ab eodem ibidem ἔτος ἐπισήμερον vocatur, Censorinus vertentem appellat, nec differt à nostro præterquam quòd in eo Ægyptii quadrantem admitterent nec quadriennium interkalandi causa expectarent. Hoc etiam anno usos Athenienses probat J. Scaliger Proleg. ad Emend. Temp. & ipso opere. nam etsi anno Lunari uterentur propter quosdam dies festos Neomeniis observandos vel Pleniluniis; debebant tamen uti solari in quibusdam casibus; alioquin quæ Æstate fieri necesse erat, Hyeme facta essent. qui annus utpote lunari major, vel etiam quia in eo fit allusio ad ἡλιαία & ἡλιασάς, bilem in nasum conciebat clienti cuidam apud Poetam cujus verba adduxit Dicæarchus, quæ partim ab H. Stephano partim jam emendata ex antedictis plana sunt.

Λύτη πόλις ἔσθ' Ἑλλήνις ἢ Διωνύῳ ῥόδοις
Εὐωδίαν ἔχουσα καὶ ἄμ' ἀνδρίαν.

Τὰ γὰρ ἡλιακὰ μετὰ ἡλίου εἰς χολίῳ μ' ἄγει,

Τὸ δὲ ἡλιακὸν ἔτ' ὁ μεμάνεθαι ποιεῖ.

Ῥοτὰν τὴν λευκὴν πρὸς αὐτῇ πρῆναι

ἡλιακὸν ἔῃ σέφανον εἴπῃ, πίνουσαι

οὕτως ἐπ' αὐτοῖς, ὥς τε μάλλον αὖ θέλειν

Ἀπκαρπεῖν ἢ ταῦτ' ἀκύνειν.

En jocum! ἡλιακὸν σέφανον vocant ἡλιακὸν σέφανον
qui locus multo magis simili de causa, loquentem
irritat.

Pag. 108. vers. 12. Πενταετηρίδας max. not. tem-
poribus Graeci observant] in Cenforino Fr. Pi-
thœi τετραπενταετηρίδες vocantur. J. Scaliger.
Em. Temp.

CAP. XIX. pag. 116. vers. 15. Arminon ad tre-
decim menses) Scribi debet, *duodecim* Scaliger &
Salmasius.

CAP. XX. pag. 123. vers. 12. Cæteri quintanas]
MS. Colon. *cæteri tres quintanas*. Modius.

CAP. XXI. pag. 127. vers. 12. Ad Inachi regnum
anni circiter cccc] Scaliger asserit numerum præ-
cedentem arguere hoc in loco legendum cīccc.

Ibid. vers. 17. Solibius scripsit, esse cccxcv] ne-
quis vexet hos numeros, sic restituit Modius ē MS.
Colon.

Ibid. vers. 20. Aretes] Hic & alibi MS. Colon. ex-
hibet *Erethes*. Modius.

CAP. XXIII. pag. 141. vers. 6. Horarum nomen
non minus annos ccc. Romæ ignoratum] Si ho-
rarum observatio & appellatio cum Horologiis Ro-
mæ primitus intravit, sane usque ad id locorum,
quo Horologium primum viderunt, nomen etiam
Horarum ignorarunt. at id contigisse constat, ut
etiam Papyriano fides habeatur, non ante annum
ab V. C. cccclxi. sic plusquam quadringentos
quingenta annos, & Horarum appellatione & Ho-
rolo-

rologiis caruere. legendum itaque fuerit apud Cenforinum, non minus annos ccccl Romæ ignoratum esse credibile est. Vel etiam cccclx. Salinarius.

IN FRAGMENTUM.

CAP. I. pag. 147. vers. 11. Cujus principalem solem] Menagius legit *principale*.

CAP. X. De Rhythmo] *Rhythmus est compositio quædam ex sensibus collata temporibus ad aliquem habitum ordinemque connexa.* M. Capella. Bacchius, Τέτων (ῥυθμῶν) ἀπὸ πόσι; ἔξ ἡγεμῶν, ἱαμβῶ, χορεῖ, ἀνάπους, ὀρθῶ, σπονδῆ. Συμπεπλεγμένοι ὃ πόσι; ἱεσάρεις. παῶν, βακχεῖ, δόχμῶ, ἐνόπλῶ. Hæc damus, quoniam totum caput in Fragmento corruptum est.

Pag. 157. vers. 8. Tirefæ] Ita Cárrio, & Lindenbrogius. rectius Batilcenfis, *Tirefæ*.

CAP. pag. 157. vers. 21. Vel, ut Aristoxenus] Prout hæc leguntur & distinguuntur, non crederes prius membrum esse Aristoxeni, sed posterius: ita ut pro una duas hic habere definitiones videamur. verum non sic ab auctore scriptum. cum enim perpetuò sequatur Aristoxenum, ita hic ab illo non recedit. quare legimus, & distinguimus, *velut Aristoxenus definit*; eaque verba per parenthesis sunt construenda. Aristoxenus lib. I. pag. 18.

Ἐπειτα ἔ μόνον ἐκ διασημάτων τε καὶ φθόγγων σωεσθῆναι δεῖ τὸ ἡμερομῶν μέλῳ, ἀλλὰ προσδεῖται σωδέσεως πνῶ πνῶς, καὶ ἔ πυχῶς.

Ibid. vers. 23. * *Carmen est modus, motus*] Batilcenfis. Editio habet, *Carmen est modus vocibus junctus, cujus discrimina cantus, modus, motus.* hoc quoque probat Nunnesius; quoniam, inquit, ὅτι est dulcedine soni verbum lexive pronunciata. pro-

ut κρέματα vocantur quæ sunt ἀνευ τῆς λέξεως, καὶ ῥυθμὸς δὲ καὶ μέλος ut loquitur Aristides. ideoque ῥῆν̄ seu carmen, est modus (μέλος) vocibus junctus.

CAP. XII. pag. 158. vers. 6. Modulatio] τὰ μὲν ἐπιτηδεύσας γινώσκουσιν μέλος, τὸ διασηματικὴν χεῖναι τῇ τῆς φωνῆς κινήσει διοίσει τὸ μεσικὸν μέλος. Hac sunt in Aristoxeno quæ propius abscedunt ab hoc scriptore.

Ibid. vers. 7. Ejus tres species] Τεῖα γὰρ ἔστι μελωδουμένην ὅτι· διάπνον, χεῶμα, ἀρμονία. sed neque male Cauchius, διάπνον; ita Aristides usurpat. Nunnesius retinet τόνον, quod dicit poni pro διάπνον, ut ἀρμονία & χεῶμα, pro γὰρ ἐναρμόνιον & χεῶματικόν. quod posterius etiam verum est de Aristoxeno & Aristoxenicis, non memini tamen me legisse τόνον positum pro διάπνον. sed neque ille profert exemplum.

Ibid. vers. 8. Species carminum] hoc est, τεῖποι τὰ μέλος. vocantur & τόννοι Euclides pag. 19. Εἰσὶ δὲ καὶ Ἀειτῆζον τετρακάδεχα τόννοι. deinde enumerat, alii quindecim. Atypius, εἰς τὸν λεγόμενον τρέπας τε καὶ τόνους, ὄντας πεντεκάδεχα τὰ ἀειδόμενα. præmittuntur enim illis ab Aristoxeno admissis in acutum duo Hyperlydius & Hyperælii. ita quoque Aristides Quintilianus pag. 22.

Pag. 159. vers. 14. Timotheus addidit duo, parameson & hyperbolæon] Addidit Timotheus in tetrachordo hypaton, parhypaten hypaton, & lichanon hypaton chromaticas; in tetrachordo meson, parhypaten meson, & lichanon meson, item chromaticas. Bullialdus. Vixit Sparta aliquando Timotheus, cumque chromaticum diatonico adjungeret, accusatus est coram Rege & Ephoris de corrupenda Musica, jussusque est superfluas rescindere chordas, & lyram ad pristinum statum septem chordarum reducere. Apud Boethium lib. I. de Musica

SPICILEGIUM. 211

fica extat hoc *Λήρισμα* Laconum: Emendatum vero dedit Bullialdus ad Theonem. Nusquam alibi, nedum in Aristophane, tanta copia Laconicæ dialecti apparet. Sed audéſis ἢ πόδα. σίγα πᾶς.

ΕΠΕΙΔΗ Τιμόθεος ὁ Μιλήσιος ὄργανόμορος ἐ-
τὰν ἀμετέραν πόλιν, τὰν παλαιὰν μῶαν ἀπ-
μαΐσσει, καὶ τὰν διὰ τὴν ἐπὶ αὐτῇ χορδῶν κατὰ εἶξιν
ἀποστροφόμενος, πολυφανίαν ἐπὶ τῶν λυμάνεσσι τῶν
ἀκοῶν ἤν' νέων. διὰ τε τῶν πλυχορδίας καὶ
τῶν κενότατον τῶ μέλει ἀγνοῖ καὶ ποικίλῃ,
ἀντὶ ἀπλόας καὶ τεταμμένης ἀμφιένιται τὴν μῶ-
αν, ἐπὶ χρομάτος συνιστάμενος τὴν τῶ μέλει
διασκευάν· ἀντὶ τε ἐνὸς νόμου ποιῶν ἀποστρο-
φὴν ἀμοιβῶαν. ὄργανοι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀγῶ-
να τῶν Ἐλευσινίων Δάματρες ἀποσπῶν διασκευ-
άσαντο τὴν τῶ μῦθῳ διασκευάν· τὰς γὰρ Σεμέ-
λας ὠδῶν ἐκ ἐνδίκης τῶν νέων δίδακκε.

ΔΕΔΟΧΘΑΙ φάν' οἱ τέταν, τῶν Βασιλέ-
ων, καὶ τῶν ἑρῶν μέμψαντι Τιμόθεον. ἐπα-
ναγκάζει ἢ καὶ τὴν ἐνδίκην χορδῶν ἐκταμένον
τῶν οἰκιστῶν, ὑπολειπόμενον τῶν ἐπὶ αὐτῇ· ὅπως ἐκα-
στὸ τὸ τῶ πόλιος βάρει ὄραν, ἐνλάβῃται ἐτ-
τὰς Σπάρταν ἐπιφέρειν π' ἢ μὴ καλῶν ἡδῶν,
μήποτε παρέρηται κλέος ἀγάνων.

Quod dixi alibi tantam copiam hujus dialecti non apparere, id intelligendum de frequenti permutatione τᾶ σ' in ρ'. præterea observandum in hoc decreto τὸ δ' non mutari in σ', quod tamen sæpius tactum reperitur in Comico. Ἀγροτέρ' Ἀρτεμι σπερχόμενε Μόλε δεῦρε παρσένε (αἰα, a Laconibus usurpantur loco ἢ σπερχόμενε, παρσένε, δεα).

Ibid. vers. 16. Dimidium, hemitonium: totum, tonos]
Et hæc secundum Aristoxeni mentem. Vide quæ dixi-
mus ad Censorini capita X. & XIII.

CAP. XIV. pag. 163. vers. 5. Aristophanios Anapa-
stus]

stus] Hinc patet in hoc versu Comici in Νεφέλαις.
pag. 84. Edit. Basil. anni 1547. cum Scholiis

Ἀλλὰ τὸν αὐτὸν γε νεὼν βάλλει, καὶ Σένιον ἄκρον
Ἀθιναίων

malè legi Ἀθιναίων. lex metri jubet reponi Ἀθηνῶν, quamvis nesciremus sic scribi apud Homerum Odyss. Γ. ad quem alludit Comicus. Atque iterum non rectè se habet hic versus pag. 108. νεφελῶν.

Ἐιδὼλον τοῖσιν ἐρασᾶς τῆς ἡβης μὴ καταλείπειν γε,

rectius erit si legamus μήπε καταλείπειν: & sequenti versu κατένευθεν, eadem lege jubente. præterea observandum est, quantum pedem hoc in metro semper voce perfecta concludi. quare malè affectus videtur hic quoque versus ἱππέων p. 255.

Ὡ ταῖς ἱεραῖς νήσοις ὀπίκερ καὶ φέγ[θ] ἐν Ἀθίνας;

legi potest hæc de causâ,

Ὡ ταῖς νήπαις ὀπίκερ ἱεραῖς ἀγλαδὸν φέγ[θ] τ' ἐν Ἀθίνας.

INDEX SCRIPTORUM,

Aliorúmque Monumentorum, quorum
apud *Censorinum* mentio.

A.

A Lemæon Crotoniates	22.29.32
Anaxagoras	22.29.31.32.33
Anaximander Mileſius	21
Annales veterum temporum	94
Antias	93.94
Aphrodiſias	115
Archytas Tarentinus	20
Aretes Dyrrachinus	108.127
Ariſtarchus	108.115
Ariſtoteles Stagiritis	20.31.32.36.37.76.78.107
Ariſtoxenus	28.52.62
Aſclepiades Medicus	63

B.

B Eroſus	92
-----------------	----

C.

C Allippus Cyzicenus	107.115
Carneades	85
Caffandrus	108
Caffius Hemina	94
Chaldæi	37.41
Cleanthes	85
Cleoſtratus Tenedius	106
	Com-

I N D E X

Commentarii Quindecim-virorum.

93.94.95

D.

D emocritus Abderita	22.29.31.32.85.107
Dicaearchus Messenius	20
Diocles	36. 7
Diogenes	29.32
Diogenes Apolloniates	31.49
Diogenes Cynicus	84
Dion	108
Dionysius Heracleotes	84
Dioscorides Astrologus	96
Dorylaus	68
Dositheus	106

E.

E dicta D. Augusti	93
Empedocles	21.29.31.32.33.36
Ennius	116.144
Ephorus	91
Epicharmus	37
Epicurus	22.29.32.63
Epigenes Byzantinus.	36.37.91
Eratoſthenes, Orbis terrarum menſor	67.84.127
Erophilus	63
Euclides Socraticus	13
Eudoxus Cnidius	106
Eüenor	36
Euthyphron Cnidius	37

F.

F atales libri Etruscorum	75
Fenestella	120
Fulvius	121.134

G. Cn.

SCRIPTORUM.

G.

Cn. G ellius.	94
G enealogiæ auctores	22
Geometræ	52
Gorgias Leontinus	85
Granius Flaccus	13

H.

H arpalus	106. 116
H eraclitus	91. 108
Herodicus	91
Herodotus	91
Hipparchus	107
Hippocrates	37. 57. 74. 75
Hippon Metapontinus	28. 29. 31. 32. 33. 36. 49
Historiæ Fabulares	21
Historiæ Thuscæ	92
Horatius Flaccus	93. 94
Horus	116

I.

I ndigitamentorum libri	13
I socrate. Rhetor	85
Judæi	57
Junius Gracchanus	121. 134

L.

L eges Pop. Rom.	141
L eges XII. Tabb.	141. 144
Licinius Macer.	120
Linus	108
Livius	93. 94
	Lucilius

INDEX

Lucilius	14
Lucretius	21

M.

M Eton Atheniensis	106.115
Mnefiltratus	106
Mufici	52

N.

N Auteles	106
------------------	-----

O.

O Cellus Lucanus	20
Oenopides	115
Orpheus	108

P.

P Armenides	21.28.29.32.33
Perfius	8
Philolaus Pythagoricus	106.115
Pifo Censorius	94.96
Plato	20.77.84
Plautus	144
Plebiscitum M. Plætorii	144
Poëtæ	91
Pythagoras Samius	20.49.52.56.63.67

R.

R Ituales libri Etruscorum	57.92
-----------------------------------	-------

S.

S Ocrates	62
Solon	57.75
	Solonis

SCRIPTORUM.

Solonis Elegia	75
Sofibius	127
Staseas Peripateticus	75.77
Stoici	31
Straton	36
Suetonius	121

T.

T erentius	1
Theano Pythagorica	36
Theophrastus	20.62
Timæus	8.127

V.

V arro	8.49.74.75.92.93.94.96.97.121.126.
Virgilius	127.134 22.144

X.

X enocrates	20.85
Xenophanes Colophonius	85
Xenophon Socraticus	2

Z.

Z enon Cittieus	22.91
------------------------	-------

INDEX

INDEX AUTORUM

Qui in *Notis* laudantur.

A.

A chilles Statius	66.71.73.101.110.113
<i>A</i> lla Apostolorum	15.18
<i>Æ</i> lianus	65.66.110.118
<i>Æ</i> neas Gæzus	27.113
<i>A</i> gathias	28
<i>A</i> ggenus Urbicus	6
<i>A</i> lexander Aphrodisæus	37.38.39.60.64.82
<i>D.</i> Ambrosius	4.28.37.39.47.66.70.79.81
<i>A</i> mmianus Marcellinus	17.28.60.125.126
<i>A</i> mmenius	83.117
<i>A</i> nacreon	19
<i>A</i> ndron	25
<i>D.</i> Anselmus	70.72.73
<i>A</i> ntigonus	61
<i>A</i> ntoninus (Marcus)	115
<i>A</i> pollodorus	24.27.79
<i>A</i> pollonius de mirabilibus	66
<i>A</i> pollonius Rhodius	27
<i>A</i> ppianus	125.139
<i>A</i> puleius	4.5.6.9.15.17.18.69.73.112.114
<i>E</i> mendatur	6
<i>A</i> ratus	90
<i>A</i> rchias poëta	10
<i>A</i> ristides	27
<i>A</i> ristoteles	3.25.30.33.34.35.38.39.40.50.60.61.62. 70.73.81.82.83.97.112.129.132
<i>A</i> ristoxenus	54
<i>A</i> rno-	

INDEX, &c.

<i>Arnobius</i>	9.24.27.80.101.111.113
<i>Arrianus</i>	4.7.18
<i>Artemidorus</i>	98.100
<i>Asconius Pædianus</i>	65
<i>Athenæus</i>	4.11.26.65.66.69.87.90
<i>Averroës</i>	25
<i>Aufestius</i>	17
<i>D. Augustinus</i>	5.9.10.15.17. 18.23.24.27.31.35.37. 38.44.47.59.70.87.103.113.114.119.120.124.126. 138.139.145
<i>Aurelius Victor</i>	104
<i>Ausonius</i>	46.64.80.82.86.100.102

B.

B <i>Accius Musicus, MS.</i>	54.55
<i>Basilus Magn.</i>	34.37.60.70.90
<i>Beda</i>	141.145
<i>Berosus</i>	101
<i>Boëtius</i>	54.55.65.66.69.83

C.

<i>Jul. C</i> <i>Æsar</i>	141
<i>Cæcilius Comicus</i>	39
<i>Callistratus J. C.</i>	79.114
<i>Canones Apostolorum</i>	6
<i>Capitolinus</i>	115
<i>Capitulare Karli Magni</i>	78
<i>Cassianus</i>	18
<i>Cassiodorus</i>	53.55.59.70.137
<i>Catullus</i>	82
<i>Cedrenus</i>	84
<i>Chalcidius</i>	37.45.54.55.69.70.72.74.90.111.112
<i>Emendatur</i>	111
<i>Charisius Sospater</i>	15.40
<i>Cicero</i>	4.5.9.19.23.28.39.44.63.65.66.72.73.79.80 86.88.90.99.101.113.119.130.131
<i>Clau-</i>	

INDEX

<i>Claudianus</i>	104
<i>Clemens Alexandrinus</i>	13. 15. 17. 18. 30. 37. 59. 60. 81
	113. 115
<i>Cleomedes</i>	26. 70. 72. 113. 136. 137
<i>Cloatius Verus</i>	13
<i>Codex Theodosianus</i>	9. 44. 88. 90
<i>Emendatur</i>	11
<i>Codex Justinianus</i>	9. 44
<i>Codex LL. Antiq. Alemann.</i>	142
<i>Columella</i>	71. 101
<i>Concilium Bracarense</i>	70
<i>Cornelius Celsus</i>	61
<i>Corpus Canonum</i>	6
<i>Curtius</i>	118
<i>Cyprianus</i>	37
<i>Cyrillus</i>	114

D.

D <i>Amascenus (Johannes)</i>	59
<i>Daniel Prophetæ</i>	15
<i>Decretum Felicis PP.</i>	78
<i>Dio Cassius</i>	15. 103. 125. 131. 139
<i>Dio Chrysostomus</i>	7. 15. 64. 65
<i>Diodorus Siculus</i>	23. 44. 104. 109. 118. 119
<i>Diogenes Laertius</i>	4. 5. 13. 19. 24. 25. 29. 30. 35. 50. 83
	84. 87. 104. 110. 113. 119
<i>Diomedes Grammaticus</i>	104
<i>Dionysius Halicarnassensis</i>	4. 5. 10. 26. 35. 79. 81. 98. 103
	114. 131. 138
<i>Dionysius Longinus</i>	64. 138
<i>Diphilus</i>	7
<i>Donatus</i>	79

E.

E <i>Ecclesiasticus</i>	100
<i>Empedocles</i>	17
	<i>Enne-</i>

AUTORUM.

Ennodius	16
Etymologicum magnum	47.84.99.120
Eumelus	84
Eunapius	28
Euripides	27.47
Eusebius	24.69.111.114.129.130.139
Eustathius J.C.	100
Eustathius in Homerum	6.25.98.100.118
Exodus	6.15.99

F.

Festus Pompeius	5.6.17.27.60.65.78.82.102.124
	131.137.138.145
Festus Rufus	103
Florus	114

G.

Galenus	34.35.39.60
Gallus Aquillius	40
Gellius	4.9.18.26.27.34.37.39.40.41.44.47.60
	64.66.69.70.71.82.83.101.124.136.141.145
Geminus	45.46.47.72.111.141
Genesis	13.98.101.104.141
Georgius Gemistus	27
Glossarium vetus	15.47.82.113.114
Gratianus	101
Gregorius Magnus	16
Gregorius Nazianzenus	60.84.89

H.

D. H. Adrianus	40
Harmenopulus	71
Harpocratio	27
Hecateus	26
Heliodorus	118
He-	He-

INDEX

<i>Heraclides Ponticus</i>	79
<i>Heraclitus</i>	97
<i>Herodianus</i>	98.102.103.139
<i>Herodotus</i>	10.26.70.79.80.98.99.100.104.119
<i>Hesiodus</i>	18.90.100
<i>Hesychius</i>	55.84.98.120
<i>D. Hieronymus</i>	15.18.27.44.79.101.138.143
<i>Hilarius PP.</i>	10.15
<i>Hippocrates</i>	29.31.34.37.38.39.40.50.50.51.62.79
<i>Homerus</i>	7.25.27
<i>Horatius</i>	6.10.12.18.44.64.98.102.145
<i>Horus Apollo</i>	111
<i>Hyginus</i>	24.27.72

I.

I <i>Amblivus</i>	13.55.66
<i>Inscriptio vetus</i>	3.15.16.19.64.86
<i>Iobus</i>	70
<i>D. Johannes Chrysostomus</i>	70
<i>Johannes Philoponus</i>	25
<i>Johannes Saresberiensis</i>	70
<i>Johannes Tzetzes</i>	24.47.82.119
<i>Fl. Iosephus</i>	101.113.119.132
<i>Isaacus Tzetzes</i>	82.110
<i>Isidorus</i>	28.44.45.54.55.64.65.66.69.70.78.79.90.99
	101.114.126.136.138.141.144
<i>Isidori collectio Decretorum</i>	6.10
<i>Isidorus Pelusiota</i>	15
<i>Judicum liber</i>	143
<i>Julius Firmicus</i>	16.44.47.64.69.72.82.83.100.113
<i>Justinus Histicus</i>	27.139
<i>Justinus Martyr</i>	18.37.84.129
<i>Justiniani Imp. Institutiones</i>	38
<i>Juvenalis</i>	5.16

AUTORUM.

L.

L Aberius	17
Laetantius	10.15.18.24.25.26.27.30.34.35.59 90.101.111.118
Laetantius in Statium	7
Lampridius	12.139
Leviticus	69.99
Livius	17.64.65.80.90.102.104.114.125.130
Longinus	138
D. Lucas Evangelista	145
Lucianus	5.7.24.26.27.73.87.88.99.119
Lucretius	25.66

M.

M Acrobatus	13.24.26.37.38.46.55.59.60.63.64.69 70.72.73.78.79.87.113.117.118.119.120.124 125.126.136.137.138.139.141.144.145
Malchus vid. Porphyrius	
Manilius	72.113
Marcianus Heracleotes	27
D. Marcus Evangelista	13
Marius Victorinus	90.113
Martialis	4.5.7.16.39.139
Martianus J. C.	19
Martianus Capella	15.18.28.54.55.65.66.70.136
D. Matthæus Evangelista	143
B. Maximus Emend.	9
Pomponius Mela	10.104.110
Menander	17
Mercurius Trism.	90
Minutius Felix	113
Moschion	38
Moschopulus	79
Moyſes	7.12.15.80.99
Musſicus Anonym. M. S.	54
	N. Ni-

INDEX

N.

N icetas Choniates	70.72.113
Nemesius	29.70.80
Nicomachus	59
Nigidius	69
Nonius Marcellus	17.25.40.78.79.82
Nummi vett.	16.103.115

O.

O cellus Lucanus	23
Origines	4.18.23.27.69
Ovidius	10.11.12.26.28.64.65.90.103.109.113.114 119.124.125.131.132.136.137.138

P.

P Alephatus	25.27
Pandectæ juris	3.5.9.38.40.88.90.100.101.114 142
Pappus Alexandrinus	15.45
Paulus F. C.	3.38.40.88
Pausanias	7.23.24.27
Persius	10.44
Petronius Arbiter	5.15
Petrus Chrysologus	10.65
Pherecydes	26
Philo Judeus	4.26.27.28.59.79.81
Philestratus	7.66.87
Phlegon Trallianus	87.99.102
Photius	113.118
Pindarus	110
Plato	23.27.69.72.81.97.113.117
Plautus	5.16.80.90.99.145
Plinius	4.6.10.12.33.38.39.41.46.61.66.69.79.71.72 73.82.88.99.100.103.104.111.115.118.119.131 136.137.141.142.145
Plinius	

AUTORUM.

<i>Plinius Junior</i>	3.5.10.19.65.124
<i>Plotinus</i>	89
<i>Plutarchus</i>	6.9.12.15.17.24.25.27.30.34.35.39.46
	50.55.64.65.66.71.72.73.77.98.100.101.111.112
	113.119.120.124.125.131.138.139.142
<i>Pollux</i>	6.45.66.79.82.112.117.145
<i>Polyenus</i>	85
<i>Polybius</i>	60.65.71
<i>Porphyrius</i>	6.13.66.70.98.111.132.138
<i>Proclus</i>	118
<i>Procopius</i>	84
<i>Propertius</i>	10
<i>Prudentius</i>	15.16
<i>Psalms Davidis</i>	80.143
<i>Pfellus</i>	54.55
<i>Ptolemæus</i>	54.55.117
<i>Ptolemæus de Musica, MS.</i>	54

Q.

Q <i>Quintilianus</i>	65.66.88.101.113
-----------------------	------------------

R.

R <i>Regum libri</i>	80.143
<i>Rufinus</i>	16

S.

S <i>Abinus Medicus</i>	39
<i>Salomon</i>	40
<i>Scholiastes Æschyli</i>	119
<i>Scholiastes Apollonii Rhodii</i>	26.27.119
<i>Scholiastes Gr. in Homer.</i>	39
<i>Scholiastes Theocriti</i>	17
<i>Seneca</i>	4.11.15.18.26.65.69.79.83.87.90.100.101
	113
<i>Seneca Tragicus</i>	28
Q	<i>Servius</i>

INDEX

<i>Servius</i>	9.11.16.18.24.28.78.79.80.81.99.100.113 132.138.144.145
<i>Sextus Empiricus</i>	44.47.69.104
<i>Sibylla</i>	101.102
<i>Sidonius Apollinaris</i>	10.69.90.104
<i>Silius Italicus</i>	100.104
<i>Simplicius</i>	34.69.132
<i>Solinus</i>	4.10.12.34.35.61.64.110.113.119.120.124 125.130.131.137.138
<i>Emendatur</i>	130
<i>Sozomenus</i>	9
<i>Spartianus</i>	3.9.12.69.103
<i>Statius</i>	7.25.109
<i>Stephanus</i>	24.40.119
<i>Stobæus</i>	17.35.73.90.111.113.119.141
<i>Strabo</i>	26.27.35.71.99
<i>Suetonius</i>	24.103.115.125.131
<i>Suidas</i>	4.5.6.7.10.15.26.27.40.47.55.71.72.81.82.83 87.98.110.113.119.138.139
<i>Symmachus</i>	5.10.15.90

T.

T <i>Acilius</i>	9.103.142
<i>Tatianus</i>	87
<i>Theodoritus</i>	7.23.26.27.30.70
<i>Θεολογία ἀειθμητική</i>	59
<i>Theon in Aratum</i>	111.112
<i>Theophrastus</i>	7.9
<i>Terentius</i>	4.5.40.98
<i>Tertullianus</i>	7.15.18.27.30.38.40.47.69.70
<i>Tibullus</i>	6.10.11.12
<i>Timæus Locrus</i>	29.72.90
<i>Trebellius Pollio</i>	101

Valerius

AUTORUM.

V.

V	<i>Alerius Maximus</i>	4.10.64.65.88.99.100.102
	<i>Varro</i>	6.12.15.23.24.25.34.37.39.40.65.78.79
		80.90.103.104.111.114.118.124.131.132.137.138
		141.143.144.145
	<i>Vegetius</i>	9.143
	<i>Velleius Paterculus</i>	130.131
	<i>Virgilius</i>	7.9.17.27.64.79.81.99.100.109.145
	<i>Vitruvius</i>	44.47.54.55.59.66.69.70.90.101.142.145
	<i>Ulpianus</i>	3.38.40.114.124
	<i>Emendatur</i>	82
	<i>Vopiscus</i>	16.24

X.

X	<i>Enophon</i>	5
----------	----------------	---

Z.

Z	<i>Enobias</i>	10
	<i>Zosimus</i>	99.102.103

Q 2

INDEX

I N D E X

Rerum Memorabilium,

*Quarum in Censorino & in eum Notis
mentio.*

A.

A cademia antiqua	20.24
Academix veteris Princeps	84
Academix tertix five novæ autor	85
Acarnanes, annos habuerunt semestres	116
Acherontici libri	80
<i>Ἀδία ποταμός</i>	4
Adipicere	45
Adolescentix tres gradus	76
Adolescens	74.78
Ægyptus, quando in potestatem Romanorum vene- rit?	128
Ægyptii, quomodo annos Augustorum supputent?	128
Ægyptiorum annus magnus	107
Ætas à die natali initium sumit	19
Ætatis orbis, quibus annis terminetur?	91
Ætatis humanæ quinque gradus	74.78
Ætatis gradus quintus à quo anno incipiat?	79
Ætatis humanæ septem gradus, alii decem faciunt	74.75
Ævum, quid? & in quot tempora dividatur?	88.89.98
Agon Olympicus, & Capitolinus	105.108.114.115
Albanorum menses	134
Albanorum annus	120
Alexandri Magni excessus	128.132
Alexandriæ, mortui saliebantur	96.104
Androclas, quis annus?	83
Animi	

INDEX, &c.

Animi opes	2
Animi virtus	2
Animi Spiritus	85
Animi morbos musica sanat	77
Anni ratio	59
Annorum mira varietas	120.121.122
Annus civilis 105.116. ad Solis cursum formatus	123
Anni civiles naturalibus majores	122
Annus naturalis	105.115
Annus naturalis varie incipit	129
Annus canicularis	107.129
Annus <i>κωϊκός</i>	107.111
Annus <i>ἡλιακός</i>	107
Annus Dei	107.112.129
Annus Solis quot dierum sit?	107.109
Annus lunaris quot dierum?	105.109
Annus menstruus apud Ægyptios	118
Annus bimestris, dein quadrimestris, in Ægypto	116
Annus trimestris, in Achaia	116
Annus semestris	116
Annus decimestris	123
Annus magnus	104.105.106.107.112.117.129
Annus major	105
Annus maximus Aristotelis	107
Annus vertens	88.104.105.115.117.120
Annus Acarnanum semestris	116
Annus Ægyptiorum	107
Annus Ægyptiacus varie auctus	116
Annus Albanorum	120
Annus Chaldaicus	106
Annus Callippi Cyziceni	107
Annus Carum semestris	116
Annus Democriti	107
Annus Ferentinorum	120
Annus Hipparchi	107
Annus Laviniorum	120
Annus Metonicus	106

INDEX

Annus Nabonnazaru	123
Annus Philippi	128
Annus Philolai Pythagorici	106. 107
Annus, quot menses apud Romanos habuerit?	121
Anni Romani emendatio C. Julii Cæsaris	123
Anni emendatio per totam Italiam	123
Annus Julianus	123. 128. 129
Anni Augustorum	128
Annus proli procreandæ	97
Anni climacterici	74. 77
Annus septimus semper fere novi aliquid in ætate hominis adfert	75
Annus quilibet septimus vitæ periculosus	76
Annus sexagesimus tertius omnium periculosissimus	82
Annus Octuagesimum quartum ætatis qui excedunt, desipere incipiunt	75
Annus octuagesimus, longissimum vitæ humanæ tempus	75
Anni ab urbis exordio ad Reges exactos	94
Ante lucem	144
M. Aurelius Antoninus Imp. ludos sæculares octavos celebravit	95
Apollo cum cithara pingitur	63. 64
Apollini Genitori nullum animal sacrificatur	8. 13
Apollinis Genitoris ara	8
Aphrodite	134 135
Aprilis unde vocetur?	134. 135. 138
Arcadiæ Reges, ad trecentos annos vixerunt	91
Arcades <i>μεγαλῶς</i> dicti	116
Arganthonius, Tartesiorum Rex, annos centum quinquaginta vixit	91. 99
Arictorum mensis, October	134
Aristoteles, animi virtute naturalem stomachi infirmitatem diu sustinuit	78
Aristoteles quo anno ætatis mortuus sit?	78. 82
Armais, Rex Ægypti	119
Arminus, Rex Ægypti	116
Aficle-	

Rerum Memorabilium.

Asclepiades, phreneticos Musica curavit	63
Astrologi, stellis vitæ rationem imputant	91
Athenienses, diem ab occasu Solis incipiunt	140
Auditorium sacrum	86
Aves, an ova, prius fuerint?	20
Αὐτόχθονες	22

B.

B Abylonii, à Solis ortu diem computant	140
Babylonii numeri	44
Barba, quando crescat?	75
Bisextum, dies interkalaris	122.123
Bona perinde sunt, ut animus est possidentis	1
Bona, quæ bonorum & malorum media	1
Brumalis hora	90
Brumæ tempus, novi Solis initium est	129

C.

C Adaverum condiendorum mos, apud Ægyptios	104
C. Cæsar, Pont. Max. Kalendarium Rom. cor- rexit	123.125.134
C. Cæsar Octavianus, D. F. quando Augustus appella- tus sit?	128.131
Caniculæ exortus	107.111.129
Caput ante omnia crescit	31
Cares, annos habuerunt semestres	116
Carneades, octogesimum ætatis annum transgressus est	85
Census civium Romanorum, quinto quoque anno ha- bitus	108
Census, Vespasiano v. & Cæs. III. Coss.	108.114.115
Chaldæi, siderum observatores fuerunt	41.44
Χορῆα	74
Χορῆον	68.73
Cibi abstinentia mortuus est Dionysius Heracleotes	85
Q 4.	Cibi

INDEX

Cibi cruditate Diogenes Cynicus mortuus est	84
Cicero, quo anno ætatis mortuus sit?	83
Circulus Zodiacus	42
Clasficum militibus canitur	63
Cleanthes, ad annum nonagesimum nonum ætatis pervenit	85
Climacterici anni	74.77.82
Climacterici anni alii aliis periculosiores	76.82.83
Cœlestis harmonia	67.70
à Cœlo ad Solem diastema <i>ἡ ἀπόστασις</i>	68
Commodus Imper. omnium mensium nomina mutavit	139
Conceptionis rationem Achinapolis in constellationibus habuit	47
Concubum	144
Conservare, <i>την φύσιν</i>	104
Consistorium iacrum	88
Conspectus, quid sit?	41.45
Consules. M. Valerius, S. P. Verginius 94. M. Valerius Corvinus iterum, C. Poetilius Coss. 94. Pub. Claudius Pulcher, C. Junius Pullus Coss. 94. Pub. Cornelius Lentulus, C. Licinius Varus Coss. 94. L. Marcius Censorinus, M. Manilius Coss. 94. Cn. Cornelius Lentulus, L. Mummius Achaicus Coss. 95. M. Æmilius Lepidus, L. Aurelius Orestes 95. C. Furnius, C. Junius Silanus 95. Cxf. Augustus, & Agrippa 95. Tib. Claudius Cæsar IV, Lucius Vitellius III. Coss. 95. Domitianus XIV, L. Minucius Rufus 95. Cilo, & Libo Coss. 95. Vespasianus V, & Cæsar III. 108. Domitianus XII, & Servius Cornel. Dolabella 109. C. Cæsar Pont. Max. III, & M. Æmilius Lepidus 122. Ulpius, & Poptianus 128. C. Jul. Cæsar V, & M. Antonius 136. Marcius Censorinus, C. Asinius Gallus 136. C. Cæsar Augustus, & M. Vispanius Agrippa 128. Antoninus Pius Imp. & Bruttius Præfens 129	
Conticinium	143
	Cof

Rerum Memorabilium.

Cor ante omnia formari	31.33
Cor humanum, quot secula duret ?	96
Corporis partes, quæ potissimum crescant ?	31
Creperæ res	144
Crepusculum	144
Crinem Deo pascere	3.6
Ctesibius, inventor horarii ex aqua	142
Cupiditatibus quando temperare incipiamus ?	76

D.

D Aphnephoriis annus indicatus	118
D December, unde vocetur ?	134
Decemmesfris partus	56
Δεκαμήσις mensis	139
Delphici ludi	106
Dentes, quoto mense nasci, & quoto cadere incipi- ant ?	36.75
Dentibus anguinis feminatis homines armati prod- ere	22
De media nocte	143
Deorum est, nullius rei egere	3
Deucalionis ex lapidibus homines profati	21
Dei annus	107.129
Deorum dono omnia habemus	2.3
Dii tutelares	13.14
Diis de perceptis frugibus libare	3.6
Diis musica instrumenta dicata	65
Dianæ templum in Aventino	140
Διὰ τεσσάρων	51.52.56.68
Διὰ πέντε	51.52.56.68
Διὰ πέντε	5.52.56.68
Διὰ σήμια	51.54
Dies naturalis, civilis	139.140
Dierum varia initia	140
Dies in horas xii. divisus	140
Diei bifariam divisi partes	140
	Dies

INDEX

Dies æstivi	128
Dies κείσμοι	57.60.76.82
Dies septimi in morbis suspecti	75
Dies festus, quem παπιραχιδὸν vocant	58
Dierum nomine etiam nox comprehenditur	140
Diem numera meliore lapillo	8
Δίεπς	52.55
Διέτνεις	105
Diluculum	174
Diluvio	108.113
Dies Atheniensium	140
Dies Babyloniorum	140
Dies Romanorum	140
Dies Umbrorum	140
Diogenes Cynicus cibi cruditate mortuus est	84.87
Dionysius Heracleotes cibi abstinentia mortuus est	84
Διπλάσιον λόγῳ	52.56
Dives vulgo Fortunæ blandimentis inhiat	1
Dives, non qui multa possidet, sed qui pauca desiderat	2
Dives virtutis, vero dives	2
Domitianus mensis, id est, October	139
Δωδεκαμήνη	106

E.

Εβδομαδικὸς	82
Εκρυσις	58.62
Εκπύρωσις	108
Εκτρωσις	58.62
Εμιόλιον	52
Εμιτόνιον	67.68
Enneades	77
Εναρμόνιον mundus	68
Εννεαδεκαμήνη	106
Εννεαμήνη	105
Εννεαδικὸς	82
Ερημῶν	

Rerum Memorabilium.

Ἐφελος	76
Ἐπιτετυ	52
Eratothenes octogenarius, mortuus est	84
Erichthonius, ex Vulcani semine procreatus	22
Erophilus rhythmis musicis venas ait moveri	63
Etrusci aruspiciorum peritissimi	92
Eudoxas ἐκτασίησις instituit	106
Ἐνυθμος motus	67
Ἐξελος	76
Expergitus	63.66
Extra lineas	80

F.

F ^A ce prima	144
Fata, an differri possint?	80
Fatales Dæi	42
Fatales libri	80
Februarius mensis, unde vocetur?	135.138
Februarius, reliquis mensibus infautior	122
Februare	135
Februamenta	135
Februm	135
Februum	135.138
Ferentinorum annus	120
Fine quod caret, collationem mensuræ non recipit	89
Fœmina, quot mensibus formetur	49
Fœminæ, cur similes modo patri, modo matri?	32.33
Fœminæ, aut mares, cur nascantur?	32.33
Fœminæ, quo modo gignantur?	33

G.

G ^A lli, diem ad occasu Solis incipiunt	141.142
Gallicinium	143
Gemini, quomodo nascantur?	33
Γενεα, quot annos habeat?	91.97.98
	Genæ-

INDEX

Genealogias quinam scripserint ?	26
Γένεσις	69
Geneses diurnæ, & nocturnæ	77
Genethliaci	76
Genethliacorum vanitas	69
Genius, quid sit ?	8. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19
Genius, unde dictus ?	13. 14. 15
Genius, & Lar.	13
Genii bini	13
Genius, quibus rebus adtribuatur ?	15. 16
Genius, assiduus hominis cultus	14
Genius Plutonis	15
Genius Priapi	15
Genio merum fundere	8
Genio mares sacrificabant	11
Genio munus annale die natali solvere	8. 12
Genialis lectus	17
Geometræ, sonis motuum mensuram invenere	51. 52
Germani, diem ab occasu Solis incipiunt	142
Gorgias Leontinus, annos centum & octo vixit	85
Græcæ historiæ, ante Olympiadum initium incertæ	129. 130
Græcia, tres gradus adolescentiæ facit	76
Grafo, γράφω, γράφω	82
Gravidæ mulieres, quadragésimo die graviores sunt	58

H.

H armonia in corporis & animi motu	62
Heliacus annus	107
Hebdomades	75
Hemitonia duo, tonum unum non complent	52
Hercules, ludorum Olympicorum instaurator	158
Hesperus	144
Hircus, Hircosus	82
Hircum olere	76. 82
Hirquitallus	76. 82
Hirqui-	

INDEX

Hirquitallire	76
Homines primigenii	21
Homines, an semper fuerint?	20
Hominum procreatio, quomodo fiat?	20.21.22
Homines, stellarum cursu gubernari	41
Homines, post annum lxxxiv. amentes fieri	75
Homines, plus centum annis vivere non posse	96
Horæ ἡμεραι, & ἡμεραι	142
Hora æstiva, brumalis, hyberna	90
Horarum nomen, diu Romæ ignoratum	141
Horæ, in xii Tab. nunquam nominatæ	141
Horarum distinctio, ab arbitrio Prætoris pendebat	143
Horarium ex aqua	141.142
Horologiorum inventio	142
Horus, auctor anni trimestris	116
Hostiæ furvæ	93.102
Hyems summa	107

I.

I Anuarius mensis, unde vocetur?	135.138
Jecur, ante omnia formari	34
Impar numerus, faultus	121
Inachi regnum	127.130
Incendium mundi	108
Index, & titulus, ἱνδὲξ	130
Indigitamenta	13.17
Infans quoto die membretur?	56
In infante quid primum formetur?	31
Infans quomodo in matris utero alatur?	32
Infans quoto post conceptionem die in lucem edatur?	36
Infantes, per xl. dies fere morbidi & sine risu	58
Infantes septimestres	43
Intempesta nox	144
Interkalares menses	120,121
Interkalarius mensis	122
Interkalarius mensis, quot dies habeat?	122
Interkalandi ratio, Pontificibus commissa	122
Jovis stella	63
Iphi-	

INDEX

Iphitus, ludorum Olympicorum instaurator	130
Isocrates Rhetor, annos centum vixit	85
Iso Rex, annos in Ægypto statuit	116
Ἰσαγόρης	27
Italorum varius annus	120
Judæi, ab occasu Solis diem incipiunt	141
Juliani anni	123
Junior	78
Junius Gracchanus	121
Junius mensis, unde vocetur ?	135. 138
Junoni sacrificabant scemina	11
Jupiter Capitolinus, Romæ	105
Jupiter Olympius	105
Juvenes, unde ?	74

K.

Κατακλυσμός	107. 108. 113
Κλίμα	92. 101
Κεῖσμοι dies	57. 76
Κεχέλεος Apollo	6

L.

Λαός, unde derivetur ?	24. 25
Lar, idem qui & Genius	13
Lavinii, quomodo annum instituerint ?	120. 124
Laus Q. Cærelli	1. 84. 85. 86
Λαίμα	52. 55
Liberalia	109
Liberi patris mysteria trieterica	105
Libri Fatales	75. 80
Libri Rituales	102
Litteræ, nisi recte junctæ, non concordant	51
Locuples, qui pauca desiderat	2
Lucumones, potentes Etruriæ	23
Ludi sæculares, unde dicantur ?	95. 102
Ludi sæculares, quo anno celebrati ?	93. 102. 103
Ludis scenicis tibicines adhibiti	62. 63
Ludi Delphici	106
Ludi Terentini	93
	Lumi-

Rerum Memorabilium.

Luminibus accensis tempus	144
Luna, quot stadiis à terra distet ?	67.71.72
Luna, quotiens orbem suum conficiat, dum Sol suum	105
Luna, quot dies in unoquoque signo moretur ?	133
Luna, quot dies in mense conficiat ?	107.133
Luna, xii. mensibus dies cccliv. explet	121
Lunaris mensis, triplex	136
Lupercalibus, Roma lustrabatur	135
Lustrum	88.108.114
Lustra, fieri desita	108
Lustra, quot fuerint à tempore Ser. Tullii ad Vespasianum Imp. v. Cos.	108

M.

M Aix & Mercurio sacrum factum	135
Maius mensis, unde vocetur ?	135.138
Mane, quid ?	143
Mares, scemineve, cur nascantur ?	32.33
Mares, quo pacto gignantur ?	32.33
Mares, quot mensibus formentur ?	49
Mares, cur similes aliquando patri, aliquando matri ?	33
Maritæ	13.17
Mars, Romuli pater	134
Martis stella 68. etiam Herculis stella nominata	72
Martius mensis, unde vocatus ?	135.137
Mathematici	44
Maturescere omnia in homine quando incipiant ?	36.43
	75.76.81
Media <i>αδισιφωρα</i>	4
Media nox	144
ad Mediam noctem	144
de Media nocte	143
Medulla, in ossibus nulla maribus post coitum	28.29
<i>Μελλεφωρε</i>	76
Melodia stellarum	67 68.70
Membrari	57.60
Mens humana, per cantus suam naturam cognoscit	63
Menses,	

I N D E X

Menses, alii naturales, alii civiles.	133
Mensis solaris	133
Mensis lunaris	133
Mensis lunaris, triplex	136
Mensis interkalarius	122.124
Menses civitatum, quot dies habeant ?	134
Mensis Albanorum, Tusculanorum, Aricinorum	134
Menses, in Græcia quot dies habeant ?	134
Mensium numerus apud Romanos	121
Mensibus Romanis nomina indidit Romulus	134
Mensium Romanorum nomina, mutata	136.139
Mensis Julius, & Augustus	136
Mensum, ἀντὶ τοῦ mensium	136
Mense undecimo an partus nasci possit ?	43
Mercurii stella	67.72
Meridies 143. unde dictus ?	144
ad Meridiem	144
ante Meridiem	141
de Meridie	144
Merkedonius mensis	124
Merum Genio fundere	8.10.11
Μέτρα, ἀδιαφόρα	4
Metonis annus magnus	106
Miliare Italicum, quot stadiis constet ?	71
Militiæ excusationem qui habeant ?	78
Minusculæ quinquatrus	63.65
Morbi, musica curantur	77
Μοῖρα, Dæ fatales	42.47
Mortuos faliendi ratio in Ægypto	96.104
Mulier, quoto mense pariat ?	36.37
Mulieres, quot dies habeantur immundæ post partum ?	60
Mundi initium, ignorari	20.21.23.126
Mundus <i>ἐμπόριον</i>	68
Mundus, organum Dei	68
Musica, quid ?	51.53.54
Musica, in quibus rebus ?	62
Musica, Diis grata	62
	Musica

Rerum Memorabilium.

Musica ratione mundus factus	67
Musica, ad natales hominum conducit	62.63
Musica instrumenta varia in bello	65
Musica, morbos curat	77
Musici, sonos tractant	50.51
Musis musica instrumenta adtributa	63
<i>Μυσαγωγὸς δαίμων</i> Menandro, qui <i>ούλαξ</i> Platoni	17.18
Mysteria Liberi Patris	105
N.	
N ABONNAZARU annus	128
Nasci quoto mense possint homines?	36.40
P. Corn. Nasica, horarium ex aqua fecit	141
Natalis quis? & quibus tribuatur?	8
Natales martyrum	10
Natalis imperii, adoptionis, reditus, navigationis sacrorum	9
Natalis ordinationis	10
Natalem suum celebrare	19
Natali die à cæde & sanguine se abstinebant veteres	8
id non semper observatum 12. pulte vesciebantur,	
& libis 12. munera clientibus & amicis mittebant	5
Natalitium	2
Naturalis dies	139
Naxiæ mulieres, octavo mense pariunt	40
<i>Νεῖλα</i> , annum notat	118
Nemesis stella	72
Neroneus mensis, id est, Aprilis	139
Nomades, diem ab occasu Solis incipiunt	141
Nonæ quintanæ, vel septimanæ	123
November, unde vocetur?	134
Nox	139.140
Nox media	143.144
Noctis partes	143
Numerus impar, faustus	121.124
Numeri Babylonii	44
Numeri Pythagorei	38
R.	Nume-

INDEX

Numerus quadratus	77.83
Numeri septenarii mysterium	36.37.38
Numerus septenarius, qui ad corpus pertinet, Apollini tributus	77
Numerus septenarius, in omnibus plurimum potest	36
Numerus novenarius, ad animum pertinet	77
Numerus novenarius, Musis dicatus est	79
Numerorum ratio in partus formatione	49

O.

O ctober, unde vocetur?	134
Octoginta anni, spacium plenæ vitæ	80
Ogygius cataclysmus 127. incertus	130
<i>Ὀγυγίης</i> 105. à quo instituta sit?	106
Oculi, quando albescent?	76
Olympiades 108. earum verum spacium	114
Opiniones de prima infantis forma	31
Opiniones Pythagoricæ de infantis partu	49
<i>Ὀπώσαι</i> , poma	6
Orbis ætatis	91.97
<i>Ὀρεῖ</i> annus	116.120
<i>Ὀρεγέει</i>	116.120
Orpheus, quo anno ætatis mortuus sit?	83
Osiridis stella	72
Ovum ne prius, an avis?	20

P.

Π <i>Αῖς</i>	76
Palilia, Parilia	128.131
Paratiti, reges suos Genios vocabant	16
Parcarum nomina, Nona, Decima	40
Parilia, Pallia	128.131
Parilibus hostia non cedebatur	12
Partus genera duo 49.56. Tria	50
Partus, quot mensibus formetur?	49
Partus, an ex patris tantummodo semine nascatur?	29
Partus, quoto tempore ad nascendum sit maturus?	36
<i>Πάει</i>	77
<i>Περταίης</i>	105.114
Pecora	

Rerum Memorabilium.

Perse, spatium plenæ vitæ octoginta annos statuunt	80.
quomodo anni dies significarint ?	118
Pes Græcus, pede Romano major	71
Φαίδων, Jovis stella	68
Φάων, Saturni stella	68
Philippi anni	128
L. Philippus Censor, solarium in columna rostrata posuit	141
Philolaus, annum solarem dies cclxiv. habere statuit	117
Philosophorum opiniones, semper diversæ	129
Phosphorus, id est, Veneris stella	67
Phrenetici, musica curantur	63
L. Munacius Plancus, Cæsarem D. F. Octavium, Augustum appellavit	128
Planetarii	44
Platonem ortum principiumq; naturæ negasse	20.23.24
Plato, quadrato numero annorum vitam humanam finiri putavit	77
Plato sanctissimus vocatus	83
Plato, quo anno mortuus sit ?	84
Pontificum fraus, in interkalandis mensibus	122.125
Poëtæ, multa incredibilia scripserunt	89
Poëticæ licentiæ libido	22
Porta Collina, & Esquilina	93
Portenta, divinitus mittuntur	92
Prægnans, in Græcia ante diem xl. non prodit infan- tum	57
Prima fax	141
Primitias diis consecrare	6
Προσελῶσις	116
Prometheus, è luto homines formavit	21
Proserpinæ ludi facti	93
Proverbia. Post sæculum evenire 95. Sus Minervam 2	
Prudentia, in homine quando confirmata?	76.81.
Φθόνος	51.54
Pthongi musicorum, ad rationem numerorum conveni- unt	52

INDEX

Pubertas plena	38
Pubescere quando incipiamus?	36.75
Pueri, sic dicti, quod sunt puri	74.78
<i>Pucellæ</i> , stella Martis	68
Pyrrhæ ex lapidibus homines profati	21
Pythagoras, quis, & an, semper fuisse genus humanum opinatos?	20.23
Pythagoras, cum se somno daret, cumque expergitus esset, cithara cantare solitus fuit	63.66
Pythagoræ commentum in inveniendò sonituum intervallo	52.55
Pythagorica opinio de partu	49.56
Pythia, ludi Delphis celebrati	106

Q.

Quadratus numerus, potentissimus	77.83
Quinquatrus minusculæ	63.65
Quinquatruum primo die non cadebatur	12
Quintanz nonæ.	123
Quintilis mensis 121. unde vocetur?	134.135.138
Quinque ætatum gradus	74
Quirini ædes	140

R

R Egifugium	122.124.125
R Religionum observantia	123.125
Remigibus symphonia cantatur	63.65
Risu sine quamdiu sit infans recens natus?	58.61
Rituales libri	92.102
Roma, communis patria	89.90
Roma, quot annos incolumis futura?	97
Romani, ab Albanis orti	120
Romani, diem à media nocte incipiunt	140.142.143
Romani, Etruscos imitati in sæculorum distinctione	96
Romanorum annus	120
Romanorum civile sæculum	96.97
Romulus, in condenda urbe auguria observavit	97

Rerum Memorabilium.

S.

S acerdotes provinciales	88
Sæculum	91.92.98.99.100
Sæculum, unde vocetur ?	103
Sæculum naturale, aut civile	91.95.96
Sæculum civile Romanorum, quot annis transigatur ?	96.97
Sæcula Etruscorum, qualia fuerint ?	96
Sæculares ludi	93
post Sæculum evenire dicuntur, quæ raro fiunt.	95
Sæpe facias votum	8.10
Salem calidum circumferunt, cum Lupercalibus Roma lustratur	135
Sanctissimi epitheton, quibus tribuatur?	86
Sapientiæ cultores, reliquis hominibus diutius vivunt	85
Saturni stella	68.72
Scanfilis annus	82
Semen, quid sit ? & unde fluat ?	28.29
Senarius numerus fundamentum gignendi	57
Senectus ipsa morbus est	79
Senectus, insanibilis morbus	79
Senes, unde ?	74
Senes, bis pueri	81
Seniores	74.78.79
September mensis, unde dicatur ?	134
Septemmeltris partus	43.56
Septenarii numeri potentia	36
Septimanæ nonæ	123
Septimius Imp. ludos octavos sæculares celebravit	95
Septimus annus. <i>Vid.</i> Annus	
Septimus dies. <i>Vid.</i> Dies	
Servius Tullius lustrum instituit	108
Sextilis mensis, unde vocetur ?	135
Signiferi circuli partes	42
Signorum zodiaci partes	42
Sobolis procreandæ tempus	76
Sol, quot dies in unoquoque signo moretur ?	133.137

R 3

Sol,

INDEX

Sol, CCCLXV diebus orbem circuit	58
Sol, quot dies in anno conficiat?	107
Sol, à Luna & Terra quot tonos absit?	68
Sol novus, nonæ, brumæ tempore	129.132
Soli præcipua virtus humanorum actuum attributa	41
Solaria, quando Romæ in usu esse cæperint?	140.141
Solonis opinio de ætate hominis	75.79
Sonorum differentia	51
Σῶσις	111
Spatium inter Terram & Lunam, quot stadiorum?	68
Stadium Italicum, Olympicum, Pythicum	67.71
Σταδιοδρόμοι	75
Stare recti, septimo mense incipimus	36
Σταίσις	45
Stationem facere	41.45
Stella Jovis	68
Stella Martis	68
Stella Mercurii	68
Stella Saturni	68
Stella Veneris	67.68
Stella Martis, etiam Herculis stella vocata	72
Stella Martis, quot tonos à Sole absit?	68
Stella Veneris, varie nominata	72
Stellæ vagæ	67.69
Stellarum εὐρυθμῶς melodia	67
Stellarum erraticarum quis ordo sit?	72
Stellis, hominum vita subjecta	41.44
Στῆλων, Mercurius	67
Supertertius	52
Suprema dies	144
Sus Minervam	2.5
Symphonia, & ejus species	55
Σύμφωνοι voces	51
T.	
T Ages, è terra exaratus	23
Tarquinius	121
Τέλει⊙ numerus	57.59
Tem-	

Rerum Memorabilium.

Templorum cultus	3
Tempus, quid ?	88
Tempus, an initium habuerit ?	126.127
Temporum divisiones, tres	126.127
Tempus præsens, præteritum, & futurum	88
Temporis præsentis exiguitas	89.90
Tempus ab Olymp. prima ad Romam conditam	128
Tempus ab Olympiade prima ad epocham Nabonna- zari	128.131.132
Tempus ad pariendum aptum	36
Terminalia	122.124
Terentini Ludi	93
Terræ ambitus, quot stadia contineat ?	67.70
Terra, quot tonis à cœlo distet ?	67.68
Terra, quot stadiis à Luna & Sole distet ?	68
Τετράγωνοι, & τείγωνοι visiones	48
Τετραετηεὶς	104
Θεὸς, Sol	112
ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ. Ἡλιακὸς	107
Thoth, mensis Ægyptiorum	107.111.128
Thraces, diem natalem non celebrant	10
Tibiæ, Musis adtributæ	63
Tibiarum atque chordarum differentes sonitus, pares & impares	53
Tibiæ præcentoriæ	64
Tibicines sacrorum	62.64
Tibicines templorum	64
Tibicines in Capitolio vescebantur	63
Τόρυϑ	51.54
Τραγίξην	76.81.82
Τετρετηεὶς	105
Trieterica sacra	105
Triumphantibus tibia præcinebatur	63.64
Tusculanorum mensis	134

V.

M. Valerius solarium ex Sicilia Romam adtulit	141
Val. Publicola, ludos sæculares Romæ instituit	94

INDEX Rerum, &c.

Varro, tempora certo ordine distinxit	127
Varronis laus	127.130
Venus, Aphrodite	134
Veneris stella, varie nominata	72
Vespera	144
Vesperus	144
Vesperugo	144
Veteres, aliquid Diis sacrabant	2.3
Crinem Deo pascebant	3
Vettius, Romæ celebris augur	97
Vigilia prima, secunda, tertia, quarta	141
Vigiliarum usus, in militia antiquissimus	143
Vires corporis, quando firmentur?	81
Vita humana, stellis subiecta	41
Vita hominum, longior, aut brevior, secundum rationem climatis	92
Vitz humanæ terminus, quadrato numero finitur	77
Vita longissima, quæ?	91.92.100.111
Vitz humanæ spacium, annorum quatuor & octoginta	75
Vitz humanæ gradus, quot?	74
Vitz humanæ gradus ultimus, mortem terminum habet	79
Umbri, diem à meridie incipiunt	140
Vox crassior, quando esse incipiat?	76
Vocum, id est, sonorum, differentię	51
Urbi Romæ quot sæcula debeantur?	97
Vultures XII. Romuli	97
X.	
Xenocrates, octogenarius, mortuus	84
Xenophanes Colophonius, major annorum centum fuit cum moreretur	85
Z.	
Zodiacus	42.46
Zodiaci partes, quot?	42

INDEX AUTORUM

In FRAGMENTO Nominatorum.

A lcman	156
A rchilochus	156
A ristoxenus	156.157
C allimachus	156
C leanthes	147
C hrysippus	147
E uhemerus	156
E upolis	156
F ollis	156
H esiodus	156
H omerus	156
H yperides	156
M inermus	156
N icostratus, libro quem composuit de Musico, fra- tre Rhythmionii	157
P indarus	156
P isander	156
P ondos	156
S imonides	156
S toici	146
T elephila, Argiva	156
T erpander	159
T hales, Milesius	146
T imotheus	156.159

INDEX

INDEX

RERUM VERBORUMQUE

in *Fragmento*.

A.

A Equinoctium autumnale, vernum	148
Æther, elementum	147
Æther, & aër	147
Æthiopia	148
Amphibrachus, pes	160
Amphibrachus, non facit numerum	164
Amphigonum	154
Amphimacrus, pes	160
Anacreontius versus	163
Anapestus Aristophanius	163
Anapestus numerus	164
Anapestus octonarius	163
Anapestus, pes	160
Angelicus versus	163
Angulus planus, rectus, hebes, acutus	153. 154
Antichithones	148
Antecæ	148
Antipodes	148
Apollo	159
Aquæ, omnium rerum principium	146
Aquarius, & Capricornus, domus Saturni	152
Aries, signum tropicum	149
Aries, & Scorpio, domus Martis	152
Aristobolius	163
Aristolochius versus, seu Archebolius	164
Aristophanius versus	163

B, Bat-

INDEX RERUM, &c.

B.

B <i>Acchius, pes</i>	160
<i>Bacchius, non facit numerum</i>	164
<i>Brachisyllabus, pes</i>	161.163.164

C.

C <i>Oeli positio</i>	147
<i>Cancer, domus Lunæ</i>	152
<i>Cantus, initio rusticus & inconditus fuit</i>	156
<i>Capricornus, & Aquarius, domus Saturni</i>	152
<i>Carmen, quid?</i>	157
<i>Carminis Anacreontii pedes 163. Aristophanii, & Oſſonarii</i>	
<i>anapaſti, 163. Angelici, 163. Aristobolii, 163. Aristolo-</i>	
<i>chii seu Archebolii, 164. Choriaci, 162. Comici, 162.</i>	
<i>Denarii, 163. Elegiaci, 161. 165. Heroici, 161. Hippo-</i>	
<i>nactii, 162. Iambici Senarii, 162. Ionici majoris, 162.</i>	
<i>Ionici minoris, 162. Oſſonarii, 162. Pæonis duodenarii,</i>	
<i>163. Pentametri, 161. Phalæcii, 163. Priapeii, 164.</i>	
<i>Saturnii, 164. Septenarii, 162. Tragici,</i>	162
<i>Carminum musicorum species tredecim</i>	158
<i>Centrum in stellarum adſpectu</i>	151
<i>Chloris, Tireſiæ filia</i>	157
<i>Choriacus tetrametrus</i>	162
<i>Chorius, pes</i>	160
<i>Χρῶμα, Species modulationis</i>	158
<i>Circulus, quid apud geometras?</i>	154
<i>Circuli quinque cæli</i>	147
<i>Comicus trimetros</i>	162
<i>Creticus, pes</i>	160
<i>Creticus numerus</i>	164
<i>Crouſmatica, pars Muſicæ, quid?</i>	157
<i>Cydrophe</i>	148

D.

D <i>Aclylus, pes</i>	160
<i>Dactylicus verſus</i>	161
<i>Dacty-</i>	

INDEX RERUM

<i>Dactylicus numerus</i>	164
<i>Denarius versus</i>	163
<i>Diametros, quid?</i>	151.154
<i>Dia pason</i>	159
<i>Dia pente</i>	159
<i>Dia tessaron</i>	159
<i>Diesis</i>	159
<i>Dodecasyllabos</i>	164
<i>Domus Jovis, Lunæ, Martis, Mercurii, Saturni, Solis, Veneris</i>	152
<i>Dorium carmen</i>	158
<i>Duodenarius versus</i>	163

E.

E <i>Legiacus pentameter</i>	161
E <i>Elementa, quæ & principia rerum dicuntur</i>	146.147
<i>Enim & G</i>	153
<i>Euthygrammoi formæ</i>	154

F.

F <i>igura, apud Geometras, quid?</i>	154
<i>Follis, Muscus</i>	156

G.

G <i>Emini, & Virgo, domus Mercurii</i>	152
G <i>Geometria, quid?</i>	153
<i>Geometrarum postulata, quot?</i>	155

H.

H <i>Armonica pars Musicae</i>	157
H <i>Harmonia, species modulationis</i>	157
<i>Hemicyclus, quid?</i>	154
<i>Hemitonium, quid?</i>	159
<i>Heroici carminis pedes</i>	161
<i>Heteromeces</i>	155
<i>Hexagonum</i>	151
<i>Hexameter heroicus</i>	161
<i>Hippo-</i>	

IN FRAGMENTO.

<i>Hipponactius trimetros</i>	162
<i>Hymena</i>	157
<i>Hypate, Musa</i>	158
<i>Hypermixolydus modus</i>	158
<i>Hypodorium carmen</i>	158
<i>Hypolydii modi</i>	158
<i>Hypophrygii modi</i>	158

I.

I <i>Ambas, pes</i>	160
<i>Iambicus trimetros</i>	162
<i>Idmonea, Nympha</i>	157
<i>Ionicus septenarius, major, minor</i>	162
<i>Isofceles</i>	154

K.

K <i>A'θeησ, quid?</i>	154
-------------------------------	-----

L.

L <i>EO, domus Solis</i>	152
<i>Libra, & Taurus, domus Veneris</i>	152
<i>Linea, quid?</i>	153
<i>Linea recta, plana, normalis</i>	152.152
<i>Linus, Apollinis filius</i>	159
<i>Luna crescente, universa gignentia pubescunt; eadem te- nuescente, tenuantur</i>	150
<i>Luna de Sole flammatur</i>	149
<i>Luna, ignem à Sole accipit</i>	150
<i>Luna cursus</i>	150
<i>Luna, quot diebus suum mensem conficiat?</i>	149
<i>Lydium carmen</i>	158

M.

M <i>Ese, nomen Musæ</i>	158
<i>Metrum, Latine numerus</i>	159
<i>Mixolydii modi</i>	158
<i>Modulatio, quid?</i>	158
<i>Modu-</i>	

INDEX RERUM

<i>Modulationis tres species</i>	158
<i>Modus, quid?</i>	157
<i>Molossus, pes</i>	160
<i>Molossus, idem & spondiazon</i>	164
<i>Multilaterum, quid?</i>	154
<i>Musica, quid?</i>	157
<i>Musica, prior inventione metrica</i>	156
<i>Musicae partes</i>	157
<i>Musici quidam clarissimi</i>	156
<i>Musis cantibus quis primus cecinerit facta heroum?</i>	157
<i>Musicus, frater Rythmonii</i>	157

N.

N <i>Atura, provida ac sapiens</i>	147
<i>Nete, nomen Musæ</i>	158
<i>Normalis linea</i>	154
<i>Nota, quid?</i>	153
<i>Numerus, quid?</i>	153
<i>Numerus, Græce metrum</i>	159
<i>Numerus, & maxime legitimus, quis?</i>	161

O.

O <i>ctonarius versus</i>	162
<i>Orthogonum</i>	154
<i>Organi tres intensiones</i>	158
<i>Organica, pars Musicae</i>	157
<i>Originibus hominum nocturnis quæ signa faveant quæque diurnis?</i>	151.152
<i>Oxygonum</i>	154

P.

P <i>æon duodenarius</i>	163
<i>Palimbacchius, pes</i>	160
<i>Palimbacchius numerus</i>	164
<i>Paralleli Circuli calii</i>	147.148
<i>Parameſa, Nympha</i>	159
<i>Pedes ex syllabis componuntur</i>	160
<i>Pedes dissyllabi, trissyllabi</i>	160
<i>Pentameter versus</i>	161
<i>Peri-</i>	

IN FRAGMENTO.

<i>Periclymenus</i>	157
<i>Perimedes</i>	157
<i>Phalæcius versus</i>	163
<i>Phalæcius numerus</i>	165
<i>Phrygium carmen</i>	158
<i>Pisces, & Sagittarius, domus Jovis</i>	152
<i>Pœtæ antiquissimi</i>	156
<i>Pœtica, licentior quam Musica</i>	156
<i>Pœtica, post cantus valuit</i>	156
<i>Pondos, Musicus</i>	156
<i>Postulata Geometrarum, quot?</i>	155
<i>Priapeius versus</i>	164
<i>Principia rerum, eadem & elementa</i>	146.147
<i>Pyrrichius, pes</i>	160
<i>Pyrrichius numerus</i>	164

Q.

Q uadratum, quid?	155
Quadratus versus	162
Quadrilaterum	155

R.

R hombus	155
Rhythmus, quid? & unde dictus?	157
Rhythmus, Orphei filius	152

S.

S agittarius, & pisces, domus Jovis	152
Saturninus numerus	164
Scalenum, quid?	154
Scorpio, & Aries, domus Martis	152
Scutula, seu rhombus	155
Septenarius versus	162
Signa diurnis nocturnisve originibus faventia	151.152
Signa feminina	149
Signa masculina	149
Signa solstitialia	148.149
Signa tropica, peregrinationibus præsumunt	151
Solis cursus	149
	Solis

INDEX RERUM, &c.

<i>Solis defectio</i>	150
<i>Sol, maximum fidus</i>	149
<i>Sol, principale elementum</i>	147
<i>Solstitium æstivum</i>	148
<i>Solstitium hybernum</i>	148
<i>Spondiazon numerus</i>	164
<i>Spondiacos hexametros</i>	161
<i>Spondæus, pes</i>	160
<i>Stella, quæ ortum facit</i>	151
<i>Stella Jovis, Martis, Mercurii, Saturni, Veneris</i>	150
<i>Stellæ fixæ & stantes</i>	149
<i>Stellarum domus</i>	152
<i>Stoicorum opinio de principiis rerum</i>	146

T.

T <i>Empus, quid in carmine?</i>	157
<i>Terpander</i>	159
<i>Terra, elementum</i>	147.152
<i>Tetragonum</i>	154
<i>Tetrameter choriacus</i>	162
<i>Timotheus, Musicus</i>	156.159
<i>Τόνος, species modulationis</i>	158
<i>Tonus, quid?</i>	159
<i>Tragicus trimeter</i>	162
<i>Trapezia</i>	155
<i>Triangulum æquilaterum</i>	154
<i>Trigonum</i>	154
<i>Trilaterum</i>	154
<i>Trimetros Comicus, Hipponactius, Iambicus, Tragicus</i>	162
<i>Tropicorum signa æquinoctialia duo</i>	148.149

V.

V <i>Arrithon</i>	157
<i>Versus, unde dictus?</i>	157
<i>Virgo, & Gemini, domus Mercurii</i>	152

Z.

Z <i>Onæ</i>	148
---------------------	-----

F I N I S.

